

Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Jaarverslag in één oogopslag.....	9
Overzicht baten en lasten per programma.....	11
Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.....	11
Voorstel resultaatbestemming	13
Kerngegevens	14
Leeswijzer	16
Jaarverslag.....	17
Programma 1 Bestuur en organisatie.....	17
Programma 2 Ruimte.....	25
Programma 3 Economie	48
Programma 4 Leefbaarheid en onderwijs	54
Programma 5 Sociaal domein.....	63
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	79
Paragraaf Lokale Heffingen	84
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	86
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.....	94
Paragraaf Financiering	101
Paragraaf Bedrijfsvoering	105
Paragraaf Verbonden partijen	109
Paragraaf Grondbeleid	119
Paragraaf Wet open overheid	121
Paragraaf Subsidies.....	122
Jaarrekening	125
Balans per 31 december 2022	125
Waarderingsgrondslagen.....	127
Toelichting op de balans.....	131
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	143
WNT-verantwoording 2022	145
Overzicht van baten en lasten	146
Belangrijke afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting	148
Analyse begrotingsrechtmatigheid per programma.....	156
Incidentele baten en lasten	157
Overzicht van baten en lasten per taakveld	158

EMU-saldo	160
SiSa-bijlage.....	161
Overige gegevens.....	182
Bijlagen	184
Bijlage 1 Beleidsindicatoren per programma	184
Bijlage 2 Voortgang kredieten	186
Bijlage 3 Overzicht afgesloten kredieten	194

Voorwoord

Met deze jaarstukken leggen we verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid en de bijbehorende financiën van 2022. Zowel de nasleep van corona als de oorlog in Oekraïne hebben veel invloed gehad op onze gemeente. De oorlog veroorzaakte extreme prijsstijgingen met een forse financiële impact voor de samenleving. Ook de impact van corona was nog steeds groot. Dit zien we terug in de realisatie van onze beleidsvoornemens en in de financiën op de verschillende beleidsterreinen.

Vorbereiding en uitvoering van projecten

In 2022 is hard gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van een aantal fysieke projecten. Voorbeelden hiervan zijn uitrol toeristische overstappunten, vervanging oeverconstructies, vervanging hockey grasveld Lemmer en voorbereiding brug Oenemawei Terkaple. Ook heeft de gemeente rijksmiddelen ontvangen voor specifieke beleidsontwikkelingen in 2022 en de uitvoering van deze regelingen is opgepakt. Voorbeelden hiervan zijn specifieke uitkeringen voor aanpak energiearmoede, regeling reductie energiegebruik woningen, energietoeslag en regeling inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen. Daarnaast zijn er in 2022 maatregelen getroffen ter ondersteuning van dorps- en buurthuizen, is er een ruimere subsidieregeling opgesteld voor de vrijwilligersorganisaties en voor bijdragen aan het opstarten van activiteiten ná corona.

Een positief rekeningresultaat door vergoeding Rijk voor opvang van Oekraïners

De jaarrekening 2022 sluit met een positief resultaat van € 9,0 miljoen. Dat komt vooral door een hogere financiële compensatie van het Rijk voor de werkelijke kosten van opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Dit heeft nog een voorlopige status en we wachten nog op een definitief besluit. Vandaar het voorstel om dit overschot via de resultaatbestemming 2022 te parkeren in een reserve. Ook heeft het Rijk in de decembercirculaire 2022 toegezegd gemeenten nog te compenseren voor de uitzonderlijke prijsstijgingen voor 2022. De definitieve bedragen volgen bij de Voorjaarsnota 2023 en de verdeling wordt in de meicirculaire 2023 bekendgemaakt.

Het jaarrekeningresultaat bestaat vooral uit incidentele mee- en tegenvallers

De incidentele meevallers doen zich voor bij het sociaal domein en in de openbare ruimte. Daarnaast hadden we wat incidentele tegenvallers met name als gevolg van de extreme prijsstijgingen. Dit zien we vooral terug in het nadelige resultaat van het grondbedrijf in 2022. Dankzij het positieve resultaat versterken we in 2022 de financiële positie van de gemeente. Deze lijn is al ingezet bij de jaarrekening 2021. De kwalificatie van het weerstandsvermogen is opnieuw uitstekend.

We blijven scherp kijken naar onze financiële middelen

De jaarrekening 2022 sluit positief, maar de financiële zorgen voor de komende jaren zijn nog niet voorbij. Uit de decembercirculaire 2022 en voorgaande circulaires volgen diverse onzekerheden zoals de aangekondigde nieuwe financieringssysteem vanaf 2026 (ravijnjaar), de (ontbrekende) gelden jeugdzorg vanaf 2024, de mogelijke gevolgen op de herverdeling gemeentefonds als gevolg van aanvullende onderzoeken, de werkelijke realisatie van de besparingsmaatregelen van de Hervormingsagenda jeugd en de opschalingskorting die vanaf 2026 weer in werking treedt. De meicirculaire 2023 zal hier mogelijk meer duidelijkheid over verschaffen. We blijven dus ook de komende periode scherp kijken naar de verdeling van onze structurele financiële middelen.

Het college van burgemeester en wethouders

6 juni 2023

Actuele ontwikkelingen

Programma 1 Bestuur en organisatie

Algemene ontwikkelingen | Het was een turbulent jaar

- De effecten van corona waren nog voelbaar in onze organisatie.
- De gevolgen van de oorlog in Oekraïne legden een druk op onze gemeente.
- De acute energiecrisis vroeg ons om inkomens compenserende maatregelen te nemen.
- Ons aantal vacatures stijgt en we kunnen ze moeilijker invullen.
- De organisatie heeft zich zeer flexibel getoond bij het aanpakken van deze uitdagingen. Dit heeft alleen wel gezorgd voor vertraging op enkele reguliere (beleids)dossiers.

Toekomst- en dienstverleningsvisie

In het kader van verder professionalisering en ontwikkeling zijn er in 2022 twee visies vastgesteld:

- de toekomstvisie De Fryske Marren 'Brede Welvaart voor De Fryske Marren, visie tot voorbij 2030'
- de nieuwe dienstverleningsvisie 'Tsjinstferliening ús nammekaartsje'

Informatieveiligheid wordt steeds belangrijker

We zullen structureel onze digitale veiligheid moeten toetsen, vanwege de groeiende afhankelijkheid van digitale processen en systemen.

Programma 2 Ruimte

Duurzaamheid

Warmtenetten moeten voortaan in publiek eigendom gerealiseerd worden.

Dat heeft de Ministerraad in oktober 2022 besloten en wordt zo vastgelegd in de wet. Omdat er binnen de gemeente drie warmtenetten in voorbereiding zijn, oriënteren we ons nadrukkelijk op de rol die de gemeente hierbij moet spelen. Het ziet er in ieder geval naar uit dat gemeenten er op toe moeten zien dat de infrastructuur voor de warmtelevering in publieke handen is.

Woningen met een slecht energielabel moeten versneld geïsoleerd worden.

Daarvoor heeft het Rijk in 2022 het Nationaal Isolatie Programma vastgesteld. In 2023 komt vanuit dit programma budget beschikbaar voor gemeenten om eigenaar-bewoners hierbij te helpen.

De Prinses Margrietkanaaltunnel A7 is weer open

Vanaf 14 december 2022 was de A7 tussen Joure en Sneek, vanaf afslag Joure-West, in beide richtingen afgesloten voor verkeer. Oorzaak van de afsluiting is grondwater dat het asfalt in de Prinses Margrietkanaaltunnel omhoog duwt. Het verkeer wordt omgeleid via Heerenveen en Leeuwarden. Sinds 6 februari 2023 is de tunnel met twee rijstroken open voor het verkeer.

Nationale Bouw- en woonagenda: meer betaalbare woningen

In maart 2022 heeft de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijk ordening de Nationale Bouw- en Woonagenda gepresenteerd. Met deze agenda streeft het Rijk naar meer woningbouw, versnelling en meer betaalbare woningen. De doelstellingen zijn in oktober 2022 vertaald in een woondeal met de provincie Fryslân, die in het voorjaar 2023 wordt omgezet in een regionale woondeal.

Meer regie van het Rijk bij de volkshuisvesting

Het Rijk trekt de regie op volkshuisvesting weer naar zich toe. Dit leidt tot meer dwingende regelgeving om de Rijksdoelstelling ook op lokaal niveau te kunnen halen. In februari 2023 is het wetsvoorstel Versterking

regie volkshuisvesting in consultatie gegaan. Het geeft het Rijk, provincies en gemeenten de wettelijke instrumenten om samen regie te voeren op de volkshuisvesting. Gemeenten worden verplicht om:

- in hun huisvestingsverordening een urgentieregeling vast te stellen, waarbij ze verplicht een aantal landelijk geldende categorieën 'urgent woningzoekenden' opnemen. De gemeente wordt daarbij verantwoordelijk om 30% van de vrijkomende huurwoningen met urgentie toe te wijzen.
- op 1 januari 2024 een zogenaamde woonzorgvisie te hebben.

Deze nieuwe verplichtingen betekenen voor onze gemeente dat er een programma gestuurde aanpak voor wonen nodig. Dit vergt een andere aanpak en mogelijk extra capaciteit.

Programma 3 Economie

De economie is in de regio Zuidwest Friesland in 2022 met 4,2% gegroeid.

Dat is volgens de cijfers van het Centraal bureau voor de Statistiek voor ruim de helft te danken aan de kooplust van huishoudens. Ondanks de inflatie besteedden huishoudens meer dan ooit.

Regiodeal voor Zuidwest Fryslân om de brede welvaart op een hoog peil te houden

We werken samen met gemeente Súdwest Fryslân, Provinsje Fryslân en Wetterskip Fryslân aan een Regio Deal voor het gebied Zuidwest Fryslân. In de Regio Deals werken Rijk en regio's samen om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. Het Rijk financiert maximaal de helft van de benodigde investering. Het streven is om in 2023 een aanvraag bij het Rijk in te dienen.

Deltaplan Noord-Nederland – NOVEX-gebied Lelylijn

Het Rijk en Noordelijk Nederland werken samen aan een Deltaplan voor Noordelijk Nederland. Met een betere OV-bereikbaarheid versterken we de sociaal-economische situatie en leefbaarheid in Noordelijk Nederland.

- Het kabinet heeft € 3 miljard gereserveerd voor de Lelylijn.
In het kader van het Deltaplan werd afgesproken dat Rijk en regio in 2022 zouden toewerken naar de afspraken voor het vervolg. Voor de Lelylijn is vastgesteld dat het gaat om de procedure zoals die in de Tracéwet is vastgelegd, onder regie van het Rijk (Minister van Infrastructuur & Waterstaat (I&W)).
- In mei 2022 heeft het kabinet het programma NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) vastgesteld. Hierin is de Lelylijn als specifiek NOVEX-gebied benoemd. In deze gebieden gaan Rijk en regio als partners nauw samenwerken, volgens een nieuwe gebieds- en opgavegerichte werkwijze. De gedachte hierbij is dat de nationale opgaven dusdanig stapelen, dat het nodig is om deze gebiedsgericht te ordenen en te prioriteren.
- De minister heeft besloten dat in 2023 wordt gestart met een MIRT-onderzoek.
MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Het onderzoek moet de basis vormen voor een eind 2024 te nemen Startbeslissing voor een MIRT-verkenning. Hiervoor moet een voorlopige voorkeursvariant uitgewerkt zijn met een betrouwbare kostenraming. Bovendien moet er zicht zijn op minstens 75% van de financiering van deze voorlopige voorkeursvariant. We zijn ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij het onderzoek.

Capaciteitsproblemen elektriciteitsnet Liander

Op dit moment zijn er in onze gemeente 50 knelpunten op het gebied van het afnemen van stroom (29) en het terugleveren van stroom (21). En de vraag naar energie neemt alleen nog maar toe. Liander werkt aan een oplossing.

Programma 4 Leefbaarheid en onderwijs

Coronafonds maatschappelijke instellingen

- In 2022 is besloten om voor de dorps- en buurthuizen een aparte steunmaatregel te maken.

- Vervolgens is er voor de vrijwilligersorganisaties op het terrein van sport, cultuur en welzijn een nieuwe, ruimere, subsidieregeling gemaakt. Deze regeling is in het tweede halfjaar van 2022 in werking getreden.
- Behalve voor coronasteun is er ook subsidie verleend voor activiteiten die bijdragen aan het opstarten van de activiteiten ná corona. Voor deze regeling was € 250.000 ter beschikking gesteld. Na het bereiken van het subsidieplafond kwam er een extra bedrag van € 150.000.

Scholing van Oekraïense kinderen

Voor de Oekraïense kinderen is in samenwerking met de scholen zo snel mogelijk onderwijs georganiseerd.

Stijgende energie- en huurkosten

Gestegen energie- en huurkosten voor (sport)verenigingen, dorpshuizen en culturele organisaties

De raad van de gemeente De Fryske Marren heeft op 7 november 2022 een motie aangenomen over het instellen van een Noodfonds voor verenigingen. Hierin is het college verzocht:

- een onderzoek in te stellen met de vraag of een noodfonds moet worden opgericht voor verenigingen;
- de raad hierover op korte termijn te informeren;
- zo nodig een voorstel te doen voor het vrijmaken van financiële middelen hiervoor.

Aan dit onderzoek wordt gewerkt en de resultaten volgen in 2023.

Hogere kosten en vertraging voor renovatie onderwijshuisvesting

Ook op gebied van onderwijshuisvesting merken we dat offertes hoger uitvallen. Bijvoorbeeld voor de renovatie van de school in Bakhuizen. Ook is er een langere levertijd van grondstoffen en materialen, waardoor projecten vertragen.

Brede SPUK

In 2022 kondigde het ministerie van VWS aan dat er gewerkt wordt aan één uitkering voor gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis (SPUK). Doel is om meer samenhang te faciliteren tussen de verschillende onderdelen. De voorbereiding voor een subsidieaanvraag in 2023, is in 2022 opgestart.

Nationaal Programma Onderwijs

- Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO)
Dit is een investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Vanuit het NPO ontvangen scholen een bedrag per leerling. Gemeenten ontvangen een budget voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs. De gelden zijn er tot en met schooljaar 2024 – 2025. Een deel van de ontvangen middelen wordt besteed aan extra inzet van schoolmaatschappelijk werk en inzet van een jongerenwerker.
- De subsidieregeling Nationaal Programma Onderwijs
Op grond van deze subsidieregeling kan een schoolbestuur subsidie aanvragen voor activiteiten om opgelopen vertraging door de coronacrisis in te halen.

Programma 5 Sociaal domein

Corona

Het jaar 2022 is gebruikt om de coronamaatregelen af te wikkelen.

- De Tozo-regeling is in dit jaar gestopt.
- We hebben een compensatieregeling corona uitgevoerd voor verenigingen en overige maatschappelijke organisaties.

Oekraïense vluchtelingen

- We hebben ervoor gezorgd dat de Oekraïense vluchtelingen snel zijn voorzien van leefgeld.

- We hebben werkmatches gemaakt, samen met onze re-integratiepartners. Deze zorgen ervoor dat Oekraïense vluchtelingen in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Deze bemiddeling blijft ook de komende periode doorlopen.

Stijging energiekosten, huren en inflatie

Als gevolg van de stijgende energiekosten, huren en inflatie hebben veel huishoudens het moeilijk. De koopkracht daalt. We verwachten hierdoor dat de vraag om ondersteuning gaat stijgen. Daarom hebben we allerlei maatregelen genomen.

Doe het zelf: andere burger, andere overheid

De relatie tussen burger en overheid verandert. De rol van de gemeente is meer ondersteunend en kaderscheppend.

Voorkomen: van genezend naar preventief

Eerst lag de focus op bestrijding van ziekte en veel ondersteuning. Nu ligt de focus op het versterken van de gezondheid en zelfredzaamheid, door het aanpassen van leefstijl en preventie.

Langer thuis: zorg dichtbij en integraal

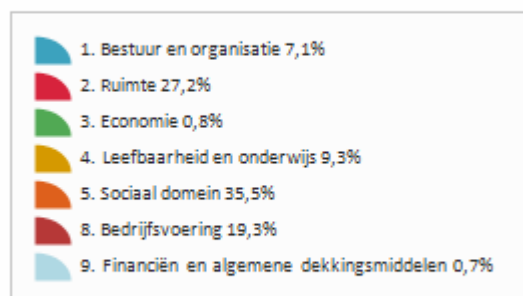
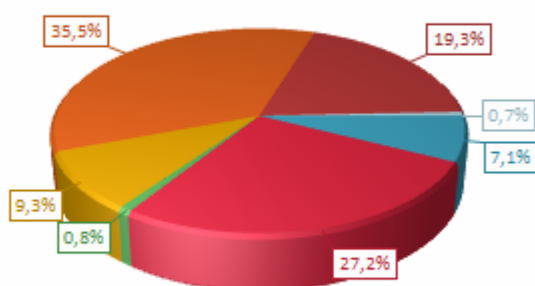
Veel mensen willen ook op hogere leeftijd graag thuis blijven wonen. Dit vraagt om een andere woon-, ondersteuning- en zorgvraag.

Jaarverslag in één oogopslag

Waar hebben we het geld in 2022 aan besteed?

De exploitatie-uitgaven van de gemeente zijn verdeeld naar 5 programma's. Daarnaast is er een post bedrijfsvoering, financiën en algemene dekkingsmiddelen. Onderstaande tabel geeft een verdeling van de totale uitgaven weer.

Lasten per programma	Bedrag (x € 1.000)	Percentage
1. Bestuur en organisatie	10.921	7,1%
2. Ruimte	41.743	27,2%
3. Economie	1.275	0,8%
4. Leefbaarheid en onderwijs	14.301	9,3%
5. Sociaal domein	54.361	35,5%
8. Bedrijfsvoering	29.611	19,3%
9. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	999	0,7%
Totaal	153.212	100,0%

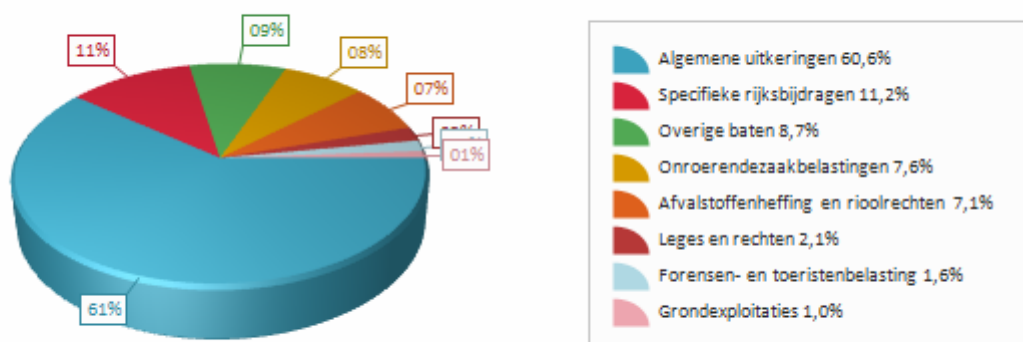
Waar komt het geld vandaan?

De baten van de gemeente kunnen we indelen op basis van een aantal categorieën. De baten zijn in de rest van deze jaarrekening onderverdeeld naar de verschillende programma's. Onderstaande tabel geeft een beeld van de baten per categorie.

Soort baten	Bedrag (x € 1.000)	Percentage
Algemene uitkeringen	94.766	60,6%
Specifieke rijksbijdragen	17.558	11,2%
Overige baten	13.677	8,7%
Onroerendezaakbelastingen	11.868	7,6%
Afvalstoffenheffing en rioolrechten	11.127	7,1%
Leges en rechten	3.222	2,1%
Forensen- en toeristenbelasting	2.528	1,6%
Grondexploitaties	1.588	1,0%
Totaal	156.334	100,0%

De overige baten bestaan onder andere uit opbrengsten precariobelasting, ontvangen renten inzake uitstaande geldleningen, ontvangen dividenden, verkopen roerende zaken, huur- en pacht opbrengsten, grondverkoop (niet zijnde grondexploitatie), eigen bijdragen CAK, etc.

Het verschil tussen de lasten (€ 153.212.000; zie tabel op pagina 9) en de baten (€ 156.334.000; zie tabel hierboven op pagina 9) van afgerond € 3.123.000 voordelig is het resultaat voor reserve mutaties in de tabel overzicht baten en lasten per programma op pagina 9.

Overzicht baten en lasten per programma

In onderstaande tabel is een overzicht van de totalen per programma opgenomen. De primitieve begroting betreft de begroting zoals deze oorspronkelijk door de raad is vastgesteld. De begroting na wijziging geeft de stand per 31 december 2022 aan. Daarna volgen de gerealiseerde cijfers over 2022.

In de laatste kolom staat het verschil tussen de gewijzigde begroting en de gerealiseerde cijfers, dit geeft het resultaat per programma aan.

Een deel van de éénmalige budgetten schuift door naar 2023. Van de begrote budgetten is een deel uitgegeven in 2022 en de restant bedragen schuiven door naar 2023. Dit vanzelfsprekend na een analyse. Het financiële gevolg hiervan is tweeledig. Aan de ene kant vertaalt zich dit in een tijdelijke lagere begrote afschrijvingslast, aan de andere kant zijn er minder middelen (inzet reserves) nodig ter dekking. Dit houdt elkaar in evenwicht. Met andere woorden: het overhevelen van de éénmalige budgetten verloopt budgetneutraal en heeft dus geen invloed op het rekeningsaldo. Bij de programma's zijn de bedragen per productgroep inclusief éénmalige budgetten gepresenteerd.

Er is een oorspronkelijk raadsbesluit voor alle kredieten. In de perspectiefnota 2024 zijn alle restant kredieten ten laste van de reserve onderhanden werk opgenomen. De raad zal de perspectiefnota 2024 vaststellen in de raad van 12 juli.

Overzicht baten en lasten per programma

Bedragen € 1.000

Programma	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Rekening 2021
1. Bestuur en organisatie	-7.597	-8.420	-7.839	-581	-6.997
2. Ruimte	-17.473	-27.320	-20.915	-6.405	-18.201
3. Economie	-1.825	-1.877	-1.192	-685	-1.150
4. Leefbaarheid en onderwijs	-11.919	-14.158	-11.585	-2.572	-10.850
5. Sociaal domein	-36.965	-42.053	-40.344	-1.710	-36.401
Saldo van baten en lasten	-75.780	-93.829	-81.876	-11.953	-73.599
Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV	97.379	107.330	106.296	1.034	95.230
Overhead	-25.304	-27.718	-28.370	652	-24.018
Heffing Vpb	-5	-5	-65	60	-150
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.992	3.649	7.138	-3.489	1.835
Totaal algemene dekkingsmiddelen	74.062	83.255	84.998	-1.743	72.897
Saldo van baten en lasten	-1.717	-10.573	3.123	-13.696	-703
Mutatie reserves	4.608	15.367	5.911	9.456	5.848
Mutatie reserves	4.608	15.367	5.911	9.456	5.848
Resultaat	2.890	4.794	9.033	-4.240	5.145

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting

De Fryske Marren sluit 2022 financieel af met een voordelig saldo van afgerond € 9.033.000. Dit is een voordeel van € 4.240.000 ten opzichte van de begroting na wijziging.

Bedragen x € 1.000

Afwijking	Vershil
Algemene uitkering	-1.067 n
Grondbedrijf	-405 n
Sociaal domein	1.055 v
Openbare ruimte	1.564 v
Wethouderspensioenen	457 v
Nagekomen baten en lasten en OZB-meeropbrengst	3.343 v
Overhead	-652 n
Overige	-55 n
Totaal afwijkingen	4.240 v

Hieronder vindt u een beknopte toelichting op de belangrijkste afwijkingen. Een uitgebreide toelichting vindt u in de resultaten per programma.

Uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering laat een nadeel zien van circa € 1,1 miljoen.

De raad heeft op 22 februari 2023 de uitwerking van de decembercirculaire 2022 vastgesteld. Een onderdeel van deze circulaire is de energietoeslag 2023. Deze uitkering van circa € 1,1 miljoen is overgeheveld van 2022 naar 2023. Dit is de verklaring van het nadelige verschil van € 1,1 miljoen ten opzichte van de geactualiseerde begroting.

Grondbedrijf

De grondexploitatie 2022 sluit met een negatief resultaat van afgerond € 536.000.

Dit is inclusief een negatief resultaat van het bedrijventerrein De Ekers 3A. Hiervoor is bij de jaarrekening 2019 een reservering getroffen van afgerond € 181.000. Dit bedrag is in mindering gebracht op het verlies van € 536.000. Er resteert een verlies van afgerond € 355.000. Bij de najaarsrapportage werd nog een klein positief resultaat van € 50.000 begroot. Het verschil van € 405.000 nadelig wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toekomstige kostenstijgingen en lagere te verwachten opbrengststijgingen dan bij de najaarsrapportage werd aangenomen.

Sociaal Domein

Het voordeel is € 1.055.000.

Het aantal inwoners dat recht heeft op een uitkering blijft op een laag niveau. Er kwamen ook hogere uitkeringen van het Rijk in het kader van de participatiewet. De uitgaven van voorzieningen WMO zijn gedaald door een incidenteel voordeel bij beschermd wonen. Door een lichte stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige ontstaat er een nadeel bij jeugd maatwerkvoorzieningen. Per saldo een voordeel van € 1.055.000.

Openbare ruimte

Het voordeel is € 1.564.000.

Dit is opgebouwd uit diverse mee- en tegenvallers. De voordelen doen zich voor bij Wegen (€ 696.000), Vaarwegen (€ 127.000), Afval (€ 675.000) en Riolering (€ 212.000). Bij groen is sprake van een nadeel van € 146.000.

Wethouderspensioenen

Het voordeel is € 457.000.

Afgelopen jaren is de rekenrente gedaald. Dat betekende dat wij in de voorgaande jaarrekeningen een fors bedrag bij moesten storten om een dekking van 100% te krijgen van de voorziening wethouderspensioenen. De rekenrente is nu weer gestegen. Dat betekent dat de voorziening lager mag zijn en dus deels vrijvalt ten gunste van de exploitatie.

Nagekomen baten en lasten en OZB-meeropbrengst

Het voordeel is circa € 3.343.000.

Dit is opgebouwd uit mee- en tegenvallers. De grootste meevallers betreffen de vrijval van de voorziening vastgoed (€ 2.531.000) het voordeel op de SISA-regeling Oekraïne (€ 1.846.000) en vrijval voorziening dubieuze debiteuren (€ 616.000). Een nadeel bij loon- en prijscompensatie van € 1.560.000 is de grootste tegenvaller. Daarnaast is er een meeropbrengst OZB van € 250.000. Het resterende deel van € 340.000 nadelig is opgebouwd uit kleinere mee- en tegenvallers.

Overhead

De uitgaven voor de ondersteuning van de primaire taken laten een nadeel zien van € 652.000. Dit is exclusief de voordelen op inhuur die we verantwoorden onder het kopje openbare ruimte (ongeveer € 200.000) en personeelskosten ten behoeve van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Tegelijkertijd houden wij geld over op deze SISA-regeling (zie hierboven kopje nagekomen baten en lasten).

Overige

Er is sprake van geringe mee- en tegenvallers van circa € 55.000 nadelig.

Voorstel resultaatbestemming

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 9.033.000. Wij stellen voor het rekeningresultaat te bestemmen volgens het onderstaande overzicht:

Bedragen x € 1.000

Voorstel resultaatbestemming	Rekening 2022
Resultaat 2022	9.033
Te verdelen resultaat	9.033
a) Energietoeslag 2022	-468
b) Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein	-94
c) Egalisatievoorziening afvalstoffen	-675
d) Overschot SISA regeling Oekraïne	-1.846
e) Toevoegen aan reserve onderhanden werk tbv vastgoed	-2.531
f) Storten Algemene Reserve	-3.419
Bestemming	-9.033
Restant saldo	0

a) Energietoeslag 2022

In 2022 is er een totaalbedrag uitgekeerd aan energietoelagen van € 3.373.100 waarvan € 928.500 als voorschotbetaling voor 2023. Het voorschotbedrag wordt in de jaarstukken opgenomen. Dit leidt tot een onderschrijding/overschot van € 468.000 op de begrote energietoeslag 2022 ontstaat. Aangezien de huidige regeling voor 2022 doorloopt tot en met 1 april 2023 nemen we dit voordeel mee in de resultaatbestemming.

b) Meerkosten Oekraïne sociaal domein

De gemeenten ontvangen voor het uitvoeren van de taken voor Oekraïense ontheemden in 2022 € 25,5 miljoen. Het gaat om de uitvoering van taken voor de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet, de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid. Dit betekent voor onze gemeente een eenmalig voordeel van € 95.000 in 2022.

c) Egalisatievoorziening afvalstoffen

Het college stelt voor het voordeel bij afvalstoffen van € 675.000 te reserveren in de reserve onderhanden werk en hiervoor in 2023 een voorziening te vormen voor het egaliseren van de afvaltarieven. Dit in lijn met het vastgestelde grondstoffenbeleidsplan 2022-2025. Op deze wijze verdwijnt het overschot afvalstoffen 2022 niet in de algemene reserve. Wellicht zal dit in toekomst leiden tot lagere tarieven afvalstoffenheffing.

d) Overschot SISA regeling Oekraïne

De gemeente heeft voor de huisvesting van gevluchte Oekraïners een vergoeding van het Rijk ontvangen. Deze vergoeding is hoger dan de werkelijk gemaakte kosten. Het is nog niet zeker of we deze vergoeding hoger dan de werkelijke kosten mogen houden en vandaar het voorstel een reservering op te voeren.

e) Toevoegen aan reserve onderhanden werk tbv vastgoed

Ook wordt voorgesteld om het vrijgevalen bedrag van de voorziening vastgoed toe te voegen aan de reserve onderhanden werk. Omdat de voorziening niet meer voldoet aan de eisen die de BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) daaraan stelt is het bedrag uit de voorziening vastgoed vrijgevalen in deze jaarrekening. Om het bedrag toch beschikbaar te houden voor het doel waarvoor deze is voorzien stellen wij voor dit bedrag binnen de reserve onderhanden werk voor dit doel te reserveren. Onttrekkingen uit de reserves is een bevoegdheid van de raad. Wij stellen u daarom ook voor de bedragen, genoemd in het

bijgevoegde jaarplan 2023 beschikbaar te stellen zodat het noodzakelijke onderhoud dit jaar uitgevoerd kan worden.

f) Storten in de algemene reserve

Verder stellen we voor om € 3.419.000 toe te voegen aan de Vrije Algemene Reserve.

Kerngegevens

In de onderstaande overzichten staan kengetallen weergegeven voor onze gemeente. De genoemde waarden en de definitie van de categorieën zijn voor zover mogelijk overgenomen uit de verzamelstaat uitkeringen gemeentefonds.

Sociale structuur	Gegevens per 31-12-2021	Gegevens per 31-12-2022
Aantal inwoners (in aantallen)		
• 0 t/m 17 jaar	10.014	9.829
• 18 t/m 64 jaar	29.447	29.229
• 65 jaar en ouder	12.317	12.539
Totaal aantal inwoners	51.778	51.597
Uitkeringen		
• Bijstandsontvangers	746	746
• Uitkeringsontvangers	2.493	2.480
• Minderheden	970	775
Bedrijfsvestigingen		
• Aantal bedrijfsvestigingen	6.842	7.275

Fysieke structuur	Gegevens per 31-12-2021	Gegevens per 31-12-2022
Oppervlakte gemeente (in hectare)		
• Binnenwater	6.713	6.715
• Buitenwater	13.094	13.094
• Land	35.104	35.101
Totaal oppervlakte gemeente	54.911	54.910
Aantal wooneenheden		
• Woonruimten	25.375	25.377
Totaal aantal wooneenheden	25.375	25.377
Lengte wegen en watergangen (in kilometers)		
• Wegen	739	739
• Waterwegen	72	74
• Rioleringen	635	720
Oppervlakte groen (in m2)		
• Stedelijk groen	2.700.000	2.700.000
• Landschappelijk groen	5.300.000	5.300.000

Bedrag x € 1.000

Financiële structuur	Gegevens per 31-12-2021	Gegevens per 31-12-2022
• Uitgaven	-145.302	-153.212
• Inkomsten	144.599	156.334
• Opbrengst belastingen en heffingen		
<i>Onroerende zaakbelasting</i>	11.295	11.770
<i>Afvalstoffenheffing</i>	6.077	5.941
<i>Rioolrechten</i>	5.088	5.186
• Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	84.344	94.766
Balans		
• Eigen vermogen	38.789	41.912
• Voorzieningen	13.141	14.691
• Vaste schulden	74.740	72.499

Bedrag x € 1

Financiële structuur (bedrag per inwoner)	Gegevens per 31-12-2021	Gegevens per 31-12-2022
Exploitatie		
• Uitgaven	-2.806	-2.969
• Inkomsten	2.793	3.030
• Opbrengst belastingen en heffingen		
<i>Onroerende zaakbelasting</i>	218	228
<i>Afvalstoffenheffing</i>	117	115
<i>Rioolrechten</i>	98	101
• Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	1.629	1.837
Balans		
• Eigen vermogen	749	812
• Voorzieningen	254	285
• Vaste schulden	1.443	1.405

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken van gemeente De Fryske Marren over 2022, welke bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Deze worden vooraf gegaan door de Jaarrekening in “één oogopslag” waarin de financiële stand van zaken in grote lijnen wordt weergegeven.

Jaarverslag

In de programma's vindt u het beleidsmatige deel van de jaarstukken. Daarin wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Ook is per programma een financieel overzicht opgenomen met een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting. Ook is er per programma een overzicht van de grootste kredieten opgenomen.

De daaropvolgende paragrafen geven een themagewijs overzicht van het gevoerde beleid en vormen een dwarsdoorsnede van de programma's.

Elk programma is volgens een vast stramien opgebouwd:

- Hoofddoelstelling programma (missie) en opbouw producten
- Actuele context en ontwikkelingen
- Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Verbonden partijen
- Wat heeft het gekost?

Voortgang kredieten

Om de raad meer inzicht te verschaffen in de voortgang van de projecten waarvoor krediet is toegekend is als bijlage bij de jaarrekening een tabel opgenomen over de voortgang van de kredieten (besluitvorming raad 3 maart 2022). In de tabel worden de bron van toekenning krediet, de omschrijving van het krediet, het bedrag van het toegekende krediet, de huidige status qua uitvoering en de prognose van de afronding van het krediet opgenomen. Bij de huidige status van het krediet worden de kleuren blauw, groen, geel en rood gebruikt. Blauw betreft de kredieten die we afsluiten (zie ook pagina's 194 en 195 overzicht afgesloten kredieten). Groen geeft aan dat het krediet volgens planning verloopt, geel betekent dat er vertraging dreigt en rood geeft aan dat het krediet vertraagd is. De toelichting op de kleuren geel en rood worden in de jaarstukken in de betreffende programma's bij het onderdeel kredieten opgenomen.

Presentatie wat heeft het gekost

In de programma's 1 t/m 5 van het jaarverslag presenteren we een cijfermatig overzicht van de baten en lasten per productgroep. De raad heeft besloten hier een nadere detaillering aan toe te voegen voor de programma's 1 Bestuur en organisatie en 5 Sociaal domein. In deze programma's zijn twee overzichten van baten en lasten opgenomen uitgesplitst in productgroepen (1) en een specificatie van een aantal productgroepen in producten (2). Zie hiervoor de pagina's 22 en 23 van het programma 1. Bestuur en organisatie en pagina's 74 en 75 van het programma 5. Sociaal domein.

Jaarrekening

De jaarrekening geeft de financiële stand van zaken weer door middel van de balans (waarin de bezittingen en schulden weergegeven) en de exploitatierekening (waarin de baten en kosten worden weergegeven) met op beiden een toelichting. De exploitatierekening wordt weergegeven door een overzicht van baten en lasten per programma en tevens door een overzicht van baten en lasten per taakveld.

Tot slot zijn onder overige gegevens de resultaatsbestemming en controleverklaring als opgenomen.

Jaarverslag

Programma 1 Bestuur en organisatie

a. Hoofddoelstelling programma (missie)

Hoofddoelstelling:

Een voor ieder zichtbaar bestuur in een eigentijdse gemeente die samen met inwoners, bezoekers en bedrijven ambitieus verder bouwt aan een omgeving waar je goed en veilig kunt wonen, werken en recreëren.

Wij hebben in 2022 verdere stappen gezet in onze manier van werken. Integraal denken en doen, participatie en heldere communicatie staan hierbij nog steeds centraal. Bij de onderwerpen in dit programma zijn thema's als modernisering en professionalisering van onze dienstverlening leidend. Bijvoorbeeld bij Wikselwurk en onze dienstverleningsvisie.

b. Wat hebben we bereikt?

1.1 Bestuur

Doelstelling:

Naast de reguliere bestuurstaken en de correcte uitvoering van wet- en regelgeving zal het college doorgaan met het proactief ontwikkelen van visies op de toekomst van de diverse beleidsterreinen.

Wij hebben een open en toegankelijk bestuur

We zijn toegankelijk, staan midden in de samenleving en zetten in onze contacten een duidelijk profiel van De Fryske Marren neer. De gemeentelijke organisatie is er voor onze inwoners. Een slagvaardige organisatie is daarbij belangrijk. Onze dienstverlening is letterlijk ons visitekaartje. Met de in juni 2022 vastgestelde dienstverleningsvisie 2022-2026 'Tsjinstferliening, ús nammekaartsje', werken we aan de doorontwikkeling van onze dienstverlening.

Hoe we dat doen?

- Bij belangrijke besluiten willen we graag weten hoe onze inwoners hierover denken.
- Bij projecten met impact op de leefomgeving wikselwurkjen we waar het kan. We hebben aandacht voor ieders rol in dit proces. We werken samen met onze inwoners, sociale partners, het bedrijfsleven en andere overheden.

Bestuurlijke vernieuwing door samenwerking

Besturen kun je niet alleen. Hiervoor is verbinding nodig tussen de gemeenschap, de gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie. Een goede samenwerking staat hierbij voorop en is belangrijk bij de uitvoering van onze taken. Het coalitieakkoord 2022-2026 'Fûnemint foar moarn' biedt hiervoor de basis.

De meerjarenvisie is vastgesteld

In juni 2022 heeft de gemeenteraad de meerjarenvisie vastgesteld: 'Brede Welvaart voor De Fryske Marren, visie tot voorbij 2030'. Onder brede welvaart verstaan we de kwaliteit van het leven. Niet alleen in het hier en nu, maar ook voor de generaties na de onze. Die kwaliteit van leven wordt ingedeeld langs economische, sociaal-culturele en ecologische thema's. Hiermee sluiten we aan bij de Sustainable Development Goals.

Jeugd en jongeren meer in contact brengen met politiek

Jeugd en jongeren willen we graag meer betrekken bij gemeentelijke thema's en actief bij politiek betrekken. De raads werkgroep 'jeugd' is in een nieuwe samenstelling gestart met het maken van een actieplan. Ook vanuit Wikselwurk werken we aan participatie met deze doelgroep. Welzijnsorganisatie Sociaal Werk De Kear en de scholen starten in samenwerking met Stichting Tienskip projecten om jongeren wegwijs te maken in de lokale democratie en participatie.

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek

Dat doet de rekenkamer in opdracht van de gemeenteraad. De onderzoeken zijn bedoeld om doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid te beoordelen, van gemeentelijk beleid en de uitvoering van de gemeentelijke taken door het gemeentebestuur. De rekenkamer ondersteunt de raad in zijn kaderstellende en controlerende rol. Raadsfracties kunnen onderwerpen voor onderzoek voordragen. Zo is het onderzoek naar de uitvoering van de Participatiewet verricht en de resultaten zijn opgeleverd. Vanwege het rooster van aftreden is er een nieuw rekenkamerlid geworden.

Het collegeonderzoek klachtenprocedure levert verbeterpunten op

De ambtelijke organisatie onderschrijft de geconstateerde bevindingen. We zijn direct met de adviezen aan de slag gegaan om onze dienstverlening verder te optimaliseren. De geconstateerde bevindingen hebben met name betrekking op:

- geen uniforme klachtenregistratie en -administratie, procedure en proces;
- niet volledig voldoen aan een artikel van de klachtenprocedure;
- niet-tijdige terugkoppeling door klachtenbehandelaren aan klachtencoördinatoren.

Uit het onderzoek kwamen ook positieve punten naar voren

Klachten worden over het algemeen adequaat en serieus opgepakt en in behandeling genomen. Er wordt veelal vlot (telefonisch) contact gelegd met de klager. De binnengekomen klachten worden zoveel mogelijk informeel afgewikkeld door de klachtenbehandelaren. Dit heeft in veel gevallen de voorkeur, omdat we vaak met de klager verder moeten en deze relatie niet verder willen laten verstoren.

Het plan voor definitieve huisvesting Herema State is in de maak

In het derde kwartaal van 2022 is een architect geselecteerd voor het maken van een plan voor de centrale huisvesting. De raad is in het vierde kwartaal van 2022 op de hoogte gebracht van de schets en de plannen met een memo en een raadscaroussel. De schets wordt verder uitgewerkt naar een voorlopig ontwerp, met alle betrokkenen. In het derde kwartaal van 2023 bieden wij het voorlopig ontwerp ter goedkeuring aan, aan de raad. De bouw start dan in het eerste kwartaal van 2024 en is gereed in het vierde kwartaal van 2024.

1.2 Dienstverlening en communicatie

Doelstelling:

Onze gemeente heeft een professionele, betrouwbare en voor ieder toegankelijke dienstverlening, die modern is en optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden van verdergaande digitalisering.

Uitvoering van de dienstverleningsvisie in volle gang

Op 22 juni nam de raad de nieuwe dienstverleningsvisie 2022-2026 'Tsjinstferliening, ûs nammekaartsje' aan. Inmiddels wordt hieraan uitvoering gegeven:

- De gemeente ontwikkelt een uitvoeringsprogramma, waarmee de samenhang tussen Dienstverlening, Digitalisering en Wikselwurk wordt geborgd.
- Inwoners kunnen vanaf 1 november 2022 rijbewijzen ook digitaal aanvragen. Dit scheelt inwoners een bezoek aan het gemeentehuis.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor deelname aan de Burgerpeiling 2023. De Burgerpeiling wordt de nulmeting op gemeentelijke dienstverlening en is een benchmark met andere gemeenten.

- Twee projecten zijn opgestart. Het project 'Werken op afspraak' heeft als resultaat dat inwoners een afspraak maken als zij naar het gemeentehuis toe gaan. Het beoogd effect is dat inwoners sneller en beter worden geholpen. Het project 'Newsroom' heeft als doel om de communicatie naar inwoners te verbeteren.
- De werkwijze serviceformules is opgeleverd, waarmee gemeentelijke processen ingericht kunnen worden vanuit de logica van de inwoner. In drie processen is geoefend met de serviceformules.
- Verder is een klankbordgroep opgericht, bestaande uit tien inwoners. Er zijn vier bijeenkomsten geweest waarbij de inwoners hun adviezen en meningen hebben gegeven op het onderwerp dienstverlening en serviceformules.

We vernieuwen onze digitale dienstverlening

In het kader van het project digitalisering zijn in 2022 in totaal 6 zogenoemde e-Diensten Burgerzaken ingevoerd. Naast deze e-Diensten hebben we nog een 66-tal andere processen digitaal ingericht. Ook hebben we de elektronische handtekening in gebruik genomen.

De volgende resultaten vanuit het project digitalisering zijn behaald:

- Zelfbediening via de website wordt duidelijker en makkelijker. Ook door een goed zaaksysteem. De klant, inwoner of ondernemer maakt hier zo meer gebruik van.
- We werken op een uniforme manier met het 'digitaal' klant/cliënt dossier.
- De werkprocessen zijn professioneel ingericht en voldoen aan wetgevingen en richtlijnen.
- We kunnen papierloos samenwerken en digitaal archiveren.
- Digitale samenwerking met externe partners (o.a. de klankbordgroep dienstverlening) is mogelijk.

Steeds meer inwoners nemen digitale gemeentelijke diensten af

- In 2018 had de gemeente 2.162 digitale aanvragen.
- In 2022 waren er 13.839 digitale aanvragen.
- 30.450 inwoners hebben het gemeentehuis en de servicepunten bezocht.

Doelstelling:

Gemeente De Fryske Marren investeert in een communicatievere organisatie en bestuur, dat open, proactief, eerlijk en helder communiceert.

Wisselwerk is in ontwikkeling

- Op 1 juni heeft de raad het Wisselwerk-beleid vastgesteld.
 - Ons Wisselwerk-beleid en onze dienstverleningsvisie geven gezamenlijk weer:
 - hoe wij als gemeente in onze samenleving staan
 - hoe we samenwerken met inwoners
 - hoe we onze lokale democratie versterken (Wisselwerk)
 - op welke manier wij informatie verstrekken en producten en diensten leveren aan inwoners.
- Op 1 november 2022 is een projectleider Wisselwerk gestart. De projectleider implementeert het beleid. Hiermee ontwikkelt de gemeente een participatie toolbox, leidt ze een gespreksleiderspool op en geeft ze verder invulling aan het participatiebeleid.
- Op 30 november 2022 is er een raadscaroussel geweest. Hierin is het format van de startnotitie besproken. Daarin staan de kaders voor wanneer de raad wordt meegenomen in nieuw, niet-bestaand beleid.
- In december 2022 is de Participatie- en inspraakverordening vastgesteld, ter vervanging van de Inspraakverordening uit 2014.

Sociaal intranet 'Dieuwke': voor verbinding binnen de organisatie

Het draagt bij aan een betere samenwerking en kennisdeling ook met externe ketenpartners.

Op dit moment zijn 82 externe contacten actief op 'Dieuwke', waar zij samen met de medewerkers van gemeente De Fryske Marren kunnen werken in groepen. Op deze manier wordt er efficiënt gewerkt en blijven documenten op een veilige en centrale plek toegankelijk en bewaard.

We informeren de pers proactief over besluiten van burgemeester en wethouders

Dat doen we door deze snel te verspreiden en in afschrift aan de gemeenteraad te zenden. De antwoorden van het college op schriftelijke raadvragen worden ook op onze website geplaatst.

1.3 Openbare orde en veiligheid

Doelstelling:

De Fryske Marren is een gemeente waar je prettig en veilig kunt wonen, recreëren en werken.

Aandacht voor veiligheid – Integraal VeiligheidsPlan

In 2022 hebben wij uitvoering gegeven aan de activiteiten die voortvloeien uit het Integraal VeiligheidsPlan IVP 2019-2022 en Uitvoeringsplan 2021-2022.

- We hebben minder stappen gezet op het gebied van ondermijning dan gepland. Er heeft namelijk een taakverschuiving plaatsgevonden in de uitvoering. Dit als gevolg van de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de daaruit voortvloeiende opvang in onze gemeente.
- We hebben in 2022 stappen gezet om te komen tot een Integraal VeiligheidsPlan De Fryske Marren voor 2023-2024. Om te komen tot een nog betere verbinding tussen veiligheid en zorg, wordt daar in het nieuwe veiligheidsplan een nadrukkelijk accent op gelegd. Dit resulteert in een samenwerking tussen het zorgdomein en het veiligheidsdomein.
- De inventarisatiefase voor het nieuwe Integraal VeiligheidsPlan is in 2022 grotendeels afgerond. Het integraal veiligheidsplan wordt in 2023 vastgesteld. Aansluitend wordt het uitvoeringsprogramma 2023-2024 opgesteld. De inwonerspeiling 'veiligheidsbeleving' is in Q3/Q4 2022 uitgevoerd. De resultaten hiervan worden meegenomen als input voor het te actualiseren IVP in 2023.

Evenementen vonden weer veilig plaats in 2022

In de loop van 2022 konden de evenementen weer als vanouds worden georganiseerd, zonder restricties ten aanzien van corona. Organisator, gemeente, politie en beveiliging zetten hierbij samen in op een veilig verloop. Het evenementenseizoen is zonder bijzonderheden ten aanzien van veiligheid of overlast verlopen.

Ondermijnende criminaliteit – invulling van doelen

In 2022 hebben de gemeenten in Friesland de Friese norm vastgesteld, waarin is vastgelegd welke gezamenlijke ambities de gemeenten binnen twee jaar willen realiseren. Een deel van deze ambities is in 2022 gerealiseerd.

- Wij hebben ons aangemeld bij Meld Misdaad Anoniem. Hiermee ontvangen wij meldingen of signalen over criminaliteit in onze gemeente.
- We hebben een werkproces 'Bibob ten aanzien van vergunningen' uitgewerkt.
- In 2022 is er één hennepkwekerij en één drugslaboratorium aangetroffen. Ondermijnende criminaliteit zien we in onze gemeente met name op gebied van drugsproductie.

Opvang van vluchtelingen uit Oekraïne

In de gemeente De Fryske Marren hebben bijna 300 Oekraïense ontheemden een nieuw verblijf gevonden, waarvan meer dan de helft in één van de drie gemeentelijke opvanglocaties. In mei 2022 opende de derde opvanglocatie haar deuren en waren de crisisorganisatie en voorzieningen voor de ontheemden rond.

Informatieveiligheid krijgt een steeds belangrijkere rol

- In 2022 is het aantal cyberaanvallen op Nederlandse gemeenten sterk toegenomen. In 2022 zijn er twee keer zo veel risicovolle, zwakke plekken in de software van gemeenten opgespoord en verholpen ten opzichte van 2021.
- Als organisatie doen wij steeds meer digitaal. Het is mogelijk plaats- en tijdonafhankelijk te werken en als organisatie gebruiken wij steeds meer technologieën. Steeds meer processen zijn digitaal en wij koppelen met verschillende ketenpartners en overheidsinstanties. Hierdoor nemen de risico's en dreigingen steeds meer toe.
- Burgers en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig en controleerbaar met informatie omgaat en deze goed beveiligt. Daarom worden alle overheidsorganisaties gehouden aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Op basis van verschillende testen, analyses en onderzoeken stellen wij ons informatiebeveiligingsbeleid en het bijhorende actieplan vast.
- Gemeenten verantwoorden zich over informatiebeveiliging en kwaliteit middels het ENSIA-proces. Dat staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. De focus van ENSIA ligt op verantwoording richting de gemeenteraad. Parallel hieraan leggen gemeenten verantwoording af aan de Rijksoverheid waar het gaat om het gebruik van landelijke voorzieningen. De formele ENSIA verantwoording over 2021 is succesvol afgerond en het nieuwe verantwoordingsproces over 2022 ligt op schema.

Doelstelling:

Gemeente De Fryske Marren is een gemeente waarin de leefbaarheid, veiligheid en openbare orde in het openbare gebied gewaarborgd worden. Dit met de juiste verhouding tussen horeca/evenementen en omwonenden.

Eind 2021 hebben we de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) geactualiseerd

Hierbij hebben we de laatste ontwikkelingen op het gebied van lachgas en vooral ondermijning meegenomen. Het is nu wachten op invoering van de Omgevingswet en daarmee ook de Verordening Fysieke Leefomgeving, voordat wij opnieuw met de APV aan de slag gaan. Op dat moment gaan we artikelen die daarvoor in aanmerking komen procedureel overdragen. Op dit moment gaat het Rijk uit van 1 januari 2024 als invoeringsdatum van de Omgevingswet.

Andere wetten volgen we op de voet

Wij blijven het komende jaar de gevolgen van de Omgevingswet, de Alcoholwet en de Wet regulering prostitutie op de voet volgen en nemen deze in de APV op wanneer dat nodig is. Dit blijven wij samen met onze veiligheidspartners monitoren. Ten opzichte van de najaarsrapportage zijn hierin geen wijzigingen en ontwikkelingen te melden, behalve dat lachgas inmiddels in de Opiumwet is opgenomen. Dit heeft geen gevolgen die in de APV vertaald moeten worden.

We zijn zijdelings betrokken bij de natuurwetgeving

De provincie is de uitvoerende instantie als het gaat om de regels rondom natuurwetgeving in relatie tot evenementen. Deze taak ligt er al jaren, maar daar is recent meer aandacht voor gekomen. Inmiddels is de provincie samen met gemeenten een informatiecampagne begonnen om bewustzijn over dit onderwerp te vergroten. Vanaf 1 juli 2023 zullen evenementen hieraan getoetst worden, als dit van toepassing is. Onze vergunningverleners zullen waarschijnlijk een min of meer informerende/faciliterende rol tussen organisatoren en provincie krijgen.

c. Verbonden partijen binnen het programma Bestuur en organisatie

De verbonden partijen van gemeente De Fryske Marren bestaan uit gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân maakt onderdeel uit van programma 1.

Wijzigingen vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen

Met ingang van 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op een aantal punten aangepast. Een aantal wijzigingen is op 1 juli 2022 direct in werking getreden, zoals de aanpassing van de termijnen die bij de begrotingscyclus worden gehanteerd. Ook is de wijziging ten aanzien van de actieve informatieplicht op dat moment ingegaan. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. Hiervoor wordt twee jaar uitgetrokken om de aanpassingen binnen de individuele regeling uit te werken.

Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân draagt bij aan een veilig en gezond Fryslân. Het streven is het voorkomen en beperken van incidenten. Of het nu gaat om branden, infectieziekten of crisis. In dit hoofdstuk staat een toelichting op de ontwikkelingen vanuit de discipline Veiligheid. Een toelichting op de voortgang van Gezondheid staat in programma 5.

Wijzigingen in het Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2023-2026

In 2022 is het Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2023-2026 vastgesteld. Vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen is een aantal wijzigingen doorgevoerd.

- De wijzigingen zonder overgangstermijn zijn direct van kracht en worden op die manier toegepast.
- Er wordt aan gewerkt om de overige wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling te implementeren. Hierbij wordt samengewerkt met de FUMO en de Friese griffiers. De planning is dat uiterlijk in het najaar van 2023 een aangepaste conceptregeling voor een zienswijze wordt voorgelegd aan de Friese raden. Daarna kan de gewijzigde regeling worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VGR.

d. Wat heeft het gekost?

Bedragen € 1.000

1. Bestuur en organisatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Lasten					
1.1 Bestuur	-2.302	-3.024	-2.865	-159	-2.060
1.2 Dienstverlening en communicatie	-1.401	-1.431	-1.643	212	-1.578
1.3 Openbare orde en veiligheid	-4.497	-4.675	-6.413	1.738	-4.492
Totaal Lasten	-8.200	-9.130	-10.921	1.792	-8.130
Baten					
1.1 Bestuur	-	-	262	-262	377
1.2 Dienstverlening en communicatie	567	567	715	-149	636
1.3 Openbare orde en veiligheid	36	143	2.105	-1.962	121
Totaal Baten	603	709	3.082	-2.373	1.133
Saldo van baten en lasten	-7.597	-8.420	-7.839	-581	-6.997
Stortingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	40	208	35	173	287
Mutatie reserves	40	208	35	173	287
Resultaat	-7.557	-8.212	-7.804	-408	-6.711

1.1 Bestuur	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Rekening 2021
Lasten					
1.1.1 Gemeenteraad	-1.084	-1.114	-1.145	31	-1.075
1.1.2 Burgemeester en wethouders	-1.181	-1.877	-1.704	-173	-965
1.1.3 Bestuurlijke samenwerking	-10	-16	-1	-15	-10
1.1.4 Bezwaar en beroep	-18	-18	-16	-2	-10
Totaal Lasten	-2.302	-3.024	-2.865	-159	-2.060
Baten					
1.1.2 Burgemeester en wethouders	-	-	262	-262	377
Totaal Baten	-	-	262	-262	377
Saldo van baten en lasten	-2.302	-3.024	-2.603	-421	-1.683

Programma Bestuur en organisatie sluit af met een voordelig saldo van € 408.000. Dit saldo wordt hieronder toegelicht.

1.1 Bestuur (totaal € 457.000 voordelig)

Wethouderspensioenen (€ 457.000 voordelig)

Afgelopen jaren is de rekenrente gedaald. Dat betekende dat wij in de voorgaande jaarrekeningen een fors bedrag bij moesten storten om een dekking van 100% te krijgen van de voorziening wethouderspensioenen. De rekenrente is nu weer gestegen. Dat betekent dat de voorziening lager mag zijn en dus deels vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Dit levert een voordeel op van € 457.000.

1.2 Dienstverlening en communicatie (totaal € 106.000 nadelig)

Verkiezingen (€ 176.000 nadelig)

Door het vroeg-stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de verkiezingen zijn de vergoedingen voor de stembureauleden flink toegenomen. Daarnaast zijn er extra kosten voor de beveiliging van de gemeenteraadsverkiezingen gemaakt. Dit naar aanleiding van ontvangen signalen over een landelijke actie waarbij mensen werden opgeroepen om de telling op de stembureaus te controleren. Verder zijn de kosten hoger als gevolg van alle corona maatregelen die genomen moesten worden. Het totaal van de overschrijding op de post verkiezingen is € 176.000. Hiervoor hebben we van het rijk een extra vergoeding in de algemene uitkering ontvangen.

Leges Burgerzaken (€ 70.000 voordelig)

Er zijn hogere inkomsten (€ 70.000) gerealiseerd in 2022 met betrekking tot de burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen. Dit heeft voor een deel te maken met een inhaalslag na de coronabeperkingen in 2020 en 2021.

1.3 Openbare orde en veiligheid (totaal € 57.000 voordelig)

Veiligheidsregio Fryslân (€ 57.000 voordelig)

Het algemeen bestuur van de GR Veiligheidsregio Fryslân heeft in haar vergadering van 30 juni 2022 de jaarrekening 2021 van de Veiligheidsregio Fryslân vastgesteld. Daarbij heeft zij besloten om een deel van het jaarrekeningsaldo, groot € 1.296.062, terug te storten aan de deelnemende gemeenten. De raad is hierover halverwege 2022 geïnformeerd. Voor de gemeente De Fryske Marren houdt dit in dat er een bedrag van € 107.000 is teruggestort in 2022. Het resterende nadeel van € 50.000 bestaat uit kleinere voor- en nadelen van een geringe omvang.

e. Kredieten binnen het programma

Voor dit programma zijn geen kredieten beschikbaar gesteld.

f. Eenmalige budgetten in reserve onderhanden werk

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M Opbouwen BGT	41	16	25
1-M Traject lokale democratie 2019 (KN18/2)	5	3	2
1-M Evalueren visie De Fryske Marren	-	-	-
1-M Onderzoek toekomst internationale betrekkingen	6	-	6
1-M 75 jaar bevrijding	-	-	-
1-M Jub. 30 jr stedenband Media Roemenie (KN19/51)	-	-	-
1-M Onderz nw vormen van dienstverlening (KN19/52)	25	-	25
1-M SISA Tijd controle coronatoegangsbewijzen	-	-	-
1-M SISA Tijd onderst toezicht/handhaving Corona	-	-	-
1-M SISA Opv vluchtelingen Oekraïne, Welgelegen	-	-	-
1-M SISA Opv vluchtelingen Oekraïne, De IJsvogel	-	-	-
1-M SISA Opv vluchtelingen Oekraïne, De Oorsprong	-	-	-
1-M SISA Opv vluchtelingen Oekraïne, algemeen	-	-	-
1-M Corona claim openbare orde en veiligheid	31	-	31
1-M Corona claim APV en bijzondere wetten	40	-	40
1-M Corona claim communicatie	5	1	4
Totaal	153	20	133

Toelichting op de kredieten die zijn vertraagd of als er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 en bijlage 2 Voortgang kredieten):

Onderzoek nieuwe vormen van dienstverlening (KN 19/52)

Het krediet is bestemd voor nieuwe vormen van Dienstverlening. Omdat de nieuwe dienstverleningsvisie op 22 juni 2022 is vastgesteld, is het krediet nog niet gebruikt.

Programma 2 Ruimte

a. Hoofddoelstelling programma (missie)

Hoofddoelstelling:

Een dynamische, duurzame, ontwikkelingsgerichte en veilige woon-, werk- en recreatiegemeente met behoud en versterking van bestaande (omgevings-)kwaliteiten, een gemeente die bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners en recreanten.

We ontwikkelen De Fryske Marren zodat het hier prettig wonen en recreëren is

Belangrijke thema's die hierbij horen, zijn: woningbouw, duurzaamheid, landschappelijke waarden en biodiversiteit. We hebben daarom in 2022 gewerkt aan allerlei woningbouwprojecten: van Joure tot Lemmer, van Balk tot Oudehaske en van Oudega tot Oudemirdum. Daarnaast hebben we volop aandacht besteed aan het beheren en verbeteren van het openbaar gebied.

Ruimtelijke projecten lopen soms wel vertraging op

Voor de ontwikkeling van onze gemeente levert niet alleen de gemeente, maar ook het bedrijfsleven een grote bijdrage. We zien dat bedrijven nog steeds last hebben van de schaarste aan personeel en grondstoffen. Bouwmaterialen zijn veel duurder geworden en worden niet tijdig geleverd. Ook de werkzaamheden van de nutsbedrijven zijn van invloed op de snelheid van realisatie van ruimtelijke projecten. Wat de effecten hiervan op de lange termijn zijn, is nu nog niet te voorspellen.

b. Wat hebben we bereikt?

2.1 Wonen

Doelstelling:

We implementeren de Omgevingswet met betrokkenheid van onze samenleving.

We zijn op tijd klaar voor invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet treedt eindelijk in werking op 1 januari 2024. Een aantal voorbereidingen is afgerond:

- U stelde in 2022 al de Verordening nadeelcompensatie en de Omgevingsvisie De Fryske Marren vast.
- U hebt de Participatieverordening vastgesteld.
- Wij leggen in 2023 de volgende zaken aan u voor – soms voorafgegaan door bijeenkomsten of carroussels:
 - de aangepaste APV
 - de verordeningen rondom ruimtelijke kwaliteit, leges, erfgoed in overeenstemming met het routeboekje
 - het delegatiebesluit
 - het besluit adviesrecht en participatie
 - en de Verordening Fysieke Leefomgeving.
- We hebben vijf proefprojecten uitgevoerd in het kader van de Wet Kwaliteitsborging. Met deze wet gaat de bouwkundige toets en het toezicht naar de markt. Daarvoor in de plaats krijgt de gemeente een meer controlerende rol. De evaluatie van de proefprojecten zijn in Q2 van 2023.
- Met andere Friese gemeenten en verbonden partijen (de FUMO en de Veiligheidsregio) zijn we bezig om de Omgevingswet gezamenlijk goed te kunnen implementeren. Het uitwisselen van kennis en ervaringen speelt daarbij een grote rol, ook in het kader van de zogenoemde Friese Aanpak.
- Op het gebied van ICT en informatievoorziening hebben we veel voorbereidingen getroffen om het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) tijdig te implementeren. De noodzakelijke aansluitingen zijn geregeld en voor de benodigde applicaties vindt de procesinrichting plaats. De standaarden zijn inmiddels geleverd door de VNG, zoals de zaaktypen van processen.

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet vraagt ook om financiële aanpassingen. Financiële arrangementen met uitvoeringsdiensten, procedures en regels kostenverhaal en de legesverordening, moeten zijn aangepast en vastgesteld. Op dit moment werken we hier in verschillende werkgroepen aan.
- De implementatie van de Omgevingswet vergt veel inspanning van onze medewerkers, waardoor er druk op de capaciteit ontstaat. We huren op verschillende plekken in om de reguliere werkzaamheden door te laten lopen zodat de vaste medewerkers kunnen deelnemen in de werkgroepen voor de Omgevingswet. Ook moeten we medewerkers opleiden. Zij worden zo ook goed voorbereid op de komst van de wet.

Invoeren van de Omgevingswet

De Omgevingswet is opnieuw uitgesteld en heeft geleid tot een toename van de benodigde capaciteit in de werkgroepen. Hierdoor moeten we langer inhuren dan verwacht. In de begroting 2023 is hiervoor € 350.000,- gereserveerd.

Doelstelling:

We werken aan een duurzame gemeente en nemen onze verantwoordelijkheid binnen de opgaven en taken van de energietransitie.

De komende jaren versnellen we het verduurzamen van de gemeente

Eind 2021 heeft u het Duurzaamheidsprogramma en de Warmtevisie vastgesteld. Begin 2023 is de nieuwe programmamanager duurzaamheid gestart. Wij geven zelf het goede voorbeeld:

- We verduurzamen ons vastgoed.
Najaar 2022 heeft u de Routekaart Verduurzamen Gemeentelijk Vastgoed DFM vastgesteld en de benodigde financiële middelen vrijgemaakt. Als eerste is in september 2022 het zwembad Swimfun duurzaam opgeleverd, omdat dit complex het hoogste gasverbruik had binnen het gemeentelijke vastgoed. Hierna volgen de andere gebouwen.
- Heremastate wordt duurzaam uitgebreid.
We hebben duurzaamheid en circulariteit in het programma van eisen opgenomen.
- We verduurzamen ons wagenpark en de apparatuur voor de buitendienst.
Er zijn twee laadpalen bij ons gemeentehuis Heremastate gerealiseerd. Eén daarvan is voor openbaar gebruik. De andere is in de parkeerkelder geïnstalleerd.
- We ondersteunen dorpsinitiatieven in het aardgasvrij maken van hun dorp.
Naast de 4 startdorpen uit de Warmtevisie ondersteunen we nog 5 dorpsinitiatieven. Daarmee zijn er inmiddels initiatieven in Balk, Elahuizen, Terherne, Boornzwaag, Bakhuizen/Mirns/Rijs, Oudehaske, Nijemirdum, Idskenhuis en Goingarijp/Terkaple/Akmarijp. Ook ondersteunen we de realisatie van een biogashub in de Haskerveenpolder en zijn we in Joure samen met JDE en Accolade een project aan het opzetten gericht op de realisatie van een warmtenet op restwarmte.
- We honoreerden bijna veertig aanvragen voor laadpalen
Daarvan zijn er 11 geplaatst. De rest wordt alsnog versneld geplaatst.
- Inwoners met een smalle beurs ondersteunen we met de energievoorschot.
- We werken in 2022 en tot einde 2023 samen met de NME (Natuur en Milieueducatie).

We stimuleren klimaatadaptatie binnen onze gemeente:

- Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het plan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.
- In het afgelopen jaar is een start gemaakt met operatie Steenbreek.
- Wij zijn bezig om de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte klimaatadaptief en duurzaam in te richten. Het doel hiervan is dat onze infrastructuur duurzamer en klimaatadaptiever wordt. Wij hebben drie

ambitieniveaus en een communicatieplan uitgewerkt. Hierbij is inzichtelijk gemaakt wat de personele capaciteit en financiële consequenties zijn per ambitieniveau.

- Wij hebben de samenwerking gezocht met woningstichting Dynhus voor het gezamenlijk communiceren met inwoners over operatie Steenbreek. Samen hebben wij een pilot gedaan: een gezamenlijke informatieavond voor een specifiek gebied in Lemmer.
- In het kader van de impulsregeling van het DPRA startten we met vier projecten voor het beperken van de invloed van klimaatstressen: hitte, droogte, wateroverlast en overstroming. Het gaat om de projecten:
 - Oudemirdum: maatregelen tegen wateroverlast Lege Leane (aangemeld voor DPRA impulsregeling)
 - Joure: maatregelen klimaatadaptatie Stationsstraat (aangemeld voor DPRA impulsregeling)
 - Lemmer: maatregelen wateroverlast Rienplan (aangemeld in 2023 voor DPRA impulsregeling)
 - Balk: maatregelen klimaatadaptatie Wilhelminastraat en omstreken (aangemeld in 2023 voor DPRA impulsregeling)
- Lokaal worden met rioolvervangingen klimaatadaptieve verbeteringen doorgevoerd.
- We stellen een grondwatermeetnet op. Dit meetnet helpt ons om beter te kunnen anticiperen op droogte en wateroverlast. De resultaten van het onderzoek leveren we op in april 2023. Daarna volgt de aanbesteding van dit meetnet.
- In het afgelopen jaar is de stimuleringsregeling voor groen-blauwe maatregelen gestart. Deze loopt verder door in 2023 en 2024. In de periode tussen de start in 2022 en februari 2023 zijn 53 aanvragen ingediend en gehonoreerd. Het gaat om subsidies voor de aanleg van groene daken, het afkoppelen van daken of erfverharding van het gemeentelijke rioolstelsel of oppervlaktewater en voor het vasthouden van regenwater in bijvoorbeeld regentonnen.
- In de Rengersstraat Sint Nicolaasga is infiltratieriolering aangelegd. Hierdoor wordt er meer water opgevangen in de grond en wordt het riool minder belast.

Doelstelling:

Een toekomstbestendige agrarische sector.

De gemeente streeft naar een toekomstbestendige agrarische sector.

Samen met de agrarische sector, de provincie, het waterschap en andere Friese gemeenten geven we invulling aan de opgave om de agrarische bedrijven rendabel te houden en steeds verder te verduurzamen. Voor de beoordeling van de ontwikkelingsruimte van agrarische bedrijven betrekken we de provinciale omgevingsvisie 'De romte diele'.

Er komen geen nieuwe intensieve agrarische bedrijven.

Er is nu een beperkt aantal intensieve veehouderijen in ons landelijk gebied. Nieuwe vestiging van niet grondgebonden veehouderijen is niet mogelijk. Vrijgekomen agrarische opstallen faciliteren we graag bij de overgang naar nieuwe functies. We streven vooralsnog naar een verbod op nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van geitenhouderijen. Alleen onder voorwaarden vanuit gezondheid en veiligheid kan daar vanaf geweken worden of als blijkt dat er nieuwe inzichten zijn naar aanleiding van het lopende onderzoek van de GGD.

Het project “composteren bij de boer” ging van start.

Dit deden we samen met een aantal agrariërs aan de zuidkant van de Tsjûkemar. De boeren werken samen in een coöperatie en ontvangen hekkelspecie en bermgras van ons. Dit composteren zij gecontroleerd en verwerken dit weer op hun land. Dit heeft voordelen voor de biodiversiteit, voor het tegengaan van veenoxidatie en voor de vermindering van het gebruik van kunstmest.

We hebben beroep ingesteld tegen Fûgelhoeke als stikstofgevoelig gebied.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft 0,4 hectare (Fûgelhoeke) aangewezen als stikstofgevoelig gebied. Wij hebben beroep ingesteld tegen dit besluit omdat deze aanwijzing onevenredig is in relatie tot de belangen van de agrariërs.

Bewoners ervaren overlast van het spuiten met gewasbeschermingsmiddelen.

Daarom hebben wij gewerkt aan een convenant met afspraken met belanghebbenden, nadat wij eerder een voorontwerpbestemmingsplan in procedure brachten. Wij zetten ons in om 2023 een convenant te sluiten.

Doelstelling:

Het behouden en versterken van de karakteristieken en kwaliteiten van het veenweidegebied.

Veenweideprogramma

De diverse Friese overheden hebben samen met landbouw- en natuurorganisaties gewerkt aan de uitvoering van het veenweideprogramma. Doel hiervan is om het karakteristieke veenweidegebied te behouden en toekomst te geven met nieuwe verdienmodellen.

Fries Funderingsloket

De veenweidetafel heeft geadviseerd om een Fries funderingsloket op te richten. Eind 2022 is dit opgericht. Het doel is om het loket in 2023 operationeel te krijgen.

Gebiedsprocessen

In 2022 heeft de gemeente diverse gebiedsprocessen gefaciliteerd. Inmiddels zijn verschillende plannen uitgewerkt. Belangrijk kenmerk van deze gebiedsprocessen is dat de nadruk ligt op het tegengaan van veenoxidatie door hogere waterpeilen. Bij een gebiedsproces ligt het initiatief bij iemand uit het gebied en worden zoveel mogelijk mensen én opgaven meegenomen, zoals biodiversiteit, veenweide, stikstof, recreatie en toerisme, cultuurhistorie, economie, landbouwtransitie, kaderrichtlijn water, etc.

Doelstelling:

We willen de gemeente ontwikkelen in samenhang en in evenwicht met de aanwezige (landschappelijke en cultuurhistorische) waarden.

In de omgevingsvisie is veel aandacht voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Deze vormen de basis voor uitwerking en afwegingen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Eind 2023 maken we een start met de nota Erfgoedverordening.

Doelstelling:

Het zorgen voor duurzame kernen en wijken waar inwoners van De Fryske Marren kunnen wonen.

Onze doelstelling: 1050 woningen realiseren tot en met 2030

In 2022 werkten we verder aan deze doelstelling. Inmiddels zijn van de 1.050 woningen 291 woningen gerealiseerd. De projecten variëren qua omvang: van vier woningen in een voormalige timmerfabriek in Balk tot een paar honderd woningen in Joure-Wyldehoarne 4. Een overzicht van woningbouwprojecten met een planning hebben we opgenomen in ons dashboard woningbouw (is openbaar; zie link: <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/3da28e5419a544809aab594356c5366c>).

In kleinere kernen bouwen we woningen naar behoefte: build to order.

In 2022 hebben we de dorpen actief benaderd met de vraag of er behoefte was aan woningbouw. Als vervolg hierop onderzoeken wij inmiddels de haalbaarheid van woningbouwprojecten in Oudega,

Ouwsterhaule, Tjerkgaast en Sintjohannesga. Ook in Harich is een recent initiatief voor woningbouw. Dat project is op particuliere grond. Inmiddels zijn we gestart met een tweede inventarisatieronde.

Onze doelstelling: netto 200 sociale huurwoningen erbij tot en met 2030

We hebben voor het jaar 2023 prestatieafspraken gemaakt met de corporaties en huurdersverenigingen. Daarin hebben de corporaties en gemeente afgesproken om samen vijftien projecten voor sociale huurwoningen voor te bereiden en te realiseren.

Onze doelstelling: versnelling woningbouw en een betaalbaar aanbod

Wij zijn in het verband van de woonregio Zuidwest Friesland samen met Rijk en provincie in oktober 2022 gestart met het traject om te komen tot een regionale woondeal. Doel is versnelling van de woningbouw en het zorgen voor meer betaalbaar aanbod. We verwachten dat deze deal in april 2023 ondertekend kan worden.

We hebben 160 vluchtelingen uit Oekraïne een woonplek gegeven.

Door de oorlog in Oekraïne verwachten we dat de huisvesting een meerjarige opgave blijft.

In 2022 hebben we 72 statushouders gehuisvest op een taakstelling van 73 statushouders.

Doelstelling:

De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en bevordert de gezondheid.

Bij herinrichtingen is veel aandacht voor een veilige en gezonde leefomgeving.

- Het aantal aanvragen in 2022 om omgevingsvergunning was met 400 op het langjarig gemiddelde.
- Het aantal vooroverleg-plannen neemt fors toe: van 110 in 2018 tot 337 in 2022.

Wij werkten ook beleidsmatig aan de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid van de bebouwde leefomgeving.

- We werkten verder aan het VTH-beleid 2024 - 2027.
We ronden dit in Q2 van 2023 af en leggen het vervolgens ter kennisgeving aan u voor. In het VTH-beleid benoemen wij voor de komende jaren de prioriteiten in relatie tot de VTH-taken. Het VTH-beleid sluit aan bij de omgevingsvisie en voldoet aan de eisen van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb).
- Het de bedoeling dat in Q3 van 2023 de VTH-strategieën en het uitvoeringsprogramma worden vastgesteld.
- We werken aan uitvoeringsregels van vergunningen voor evenementen. Een startnotitie volgt in Q2 2023.
- Alle medewerkers voldoen aan de kwaliteitscriteria die de Wet Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH), wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht stelt. Dit bleek uit een provincie-brede herijking die werd uitgevoerd voor de kwaliteit van de medewerkers en het beleid op het gebied van VTH.
- In 2022 is een start gemaakt om het VTH-beleid basistaken van de FUMO te actualiseren naar de Omgevingswet. Dat traject krijgt in 2023 een vervolg. In de eerste helft van 2022 zijn de kaders van de taakuitvoering van de FUMO in 2023 uitgewerkt en vastgelegd in de begroting FUMO 2023. Ook is afgelopen jaar de producten- en dienstencatalogus van de FUMO aangepast.

Doelstelling:

Behoud en herstel van gemeentelijke monumenten.

In 2022 hebben wij verder gewerkt aan het herijken van de gemeentelijke monumentenlijst.

We dachten dat de procedure in 2022 kon worden afgerond. Doordat het arbeidsintensiever was dan ingeschat, koersen we nu op afronding medio 2023.

We voeren het plan uit voor de kerkenvisie.

- Voor de kerkenvisie hebben we in het eerste kwartaal van 2022 een plan van aanpak vastgesteld.
- In het tweede kwartaal hebben we een enquête uitgezet waarop een respons van 70% kwam.
- Op basis van de uitkomsten van de enquête heeft Steunpunt Monumentenzorg een analyse opgesteld over wat de toekomstverwachting is rond de kerkgebouwen in onze gemeente.
- Daarnaast hebben wij u in 2022 tijdens een raadscaroussel geïnformeerd over de kerkenvisie.
- Ook hebben wij gesprekken gevoerd met kerkeigenaren.
- In 2023 willen wij verder in gesprek met kerkeigenaren en andere belanghebbenden. Om dit proces zo goed mogelijk te laten begeleiden is inmiddels opdracht verstrekt aan een extern bureau.

Doelstelling:

We willen een doelmatig, veilig en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem realiseren.

We verbeteren de veiligheid van de gemeentelijke wegen.

Het hebben van een risicoanalyse was een voorwaarde voor het verkrijgen van rijkssubsidiegelden. Maar het opstellen van de risicoanalyse kostte aanmerkelijk meer tijd dan verwacht. De analyse is begin 2023 opgeleverd met daarbij een concept-uitvoeringsplan met maatregelen. Alle subsidie die door ons aangevraagd is op basis van 50/50 toegekend onder de voorwaarde dat de verkeersmaatregelen 31 december 2027 zijn uitgevoerd. Wij wegen de beschikbaarheid van de 50% externe financiering mee in het perspectiefnota-proces.

We nemen allerlei maatregelen om de fietsveiligheid te verbeteren.

Deze maatregelen vloeien voort uit het Uitvoeringsprogramma Fietsveiligheid 2020-2023.

In het najaar van 2022 hebben we deze locaties veiliger gemaakt:

- de Lange Dijk/Kampweg/Heerenweg in Rotsterhaule-Ouwsterhaule
- Murnserdyk in Mirns
- Breelenswei/Smitsleane in Bakhuizen
- en op de Scheen en Haskerveldweg in Joure.
- Ook is de komgrens bij Scharsterbrug aangepast.

In 2023 nemen we fietsveiligheidsmaatregelen voor:

- de Harddraversweg te Joure
- het Westeind te Oosterzee
- en de Lange Hoek/Trophorne te Elahuizen.

Voor twee doorfietsroutes is te weinig budget

Voor het uitvoeren van een doorfietsroute buiten de bebouwde kom op de trajecten Joure-Heerenveen en Joure-Sneek heeft u per tracé een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Op beide trajecten verwachten we een fors financieel tekort. Daarom beperken we ons voor de komende tijd tot het realiseren van een doorfietsroute op alleen het traject Joure-Heerenveen. Bij de provincie hebben we voor dit traject subsidie aangevraagd op basis van de subsidieregeling 'Trochfytsrûtes'. Het besluit hierop wordt in het voorjaar van 2023 verwacht.

Voor het uitvoeren van een doorfietsroute en aanpak verkeersveiligheids-/fietsknelpunten in de bebouwde kommen van Oudehaske en Haskerhorne heeft u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. In 2023 zullen we het onderzoek hiertoe oppakken.

Uitbreiding parkeerschijfzone in Lemmer? Besluitvorming in 2023

In 2022 heeft het college een voorgenomen besluit genomen tot uitbreiding van de parkeerschijfzone in de Parkstraat en omgeving. Ter voorbereiding van een definitief besluit is in het najaar van 2022 een parkeerbezettingsonderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat uitbreiding van de parkeerschijfzone niet nodig is. Definitieve besluitvorming volgt in het voorjaar van 2023.

Aandacht voor verkeerseducatie in 2022 en 2023

De activiteiten die voor 2022 zijn begroot zijn nagenoeg allemaal uitgevoerd. Voor 2023 is de begroting inmiddels opgesteld. De verschillende organisatoren gaan in 2023 weer vele educatieve acties uitvoeren.

We volgen de aanbesteding in het openbaar vervoer

De provincie is gestart met de voorbereidingen voor de aanbesteding voor de nieuwe busconcessie 2024-2034. Uitgangspunt hierbij is een kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer op de hoofdstructuur en maatwerk in de landelijke gebieden. Wij volgen dit op de voet en hebben met onze inspraakreactie op het Ontwerp Programma van Eisen (PvE) opnieuw aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid van en leefbaarheid in dorpen via een betaalbaar en aantrekkelijk OV-busnetwerk. Bij het vaststellen van het definitieve Programma van Eisen komt de provincie met een Reactienota terug op alle ingediende reacties.

2.2 Openbare ruimte

Doelstelling:

- Wij willen de gemeente beheren op een manier die aansluit bij de behoeften van bewoners. Het grondgebied van de gemeente moet een veilige, hele en plezierige omgeving zijn voor iedereen.
- We willen de biodiversiteit in de gemeente vergroten en ziekten en plagen in het groen via natuurlijke vijanden bestrijden. Daarnaast werken wij mee aan het vergroten van de natuurwaarden in onze gemeente.
- We geven ruimte aan mogelijkheden van participatie van inwoners in het beheer van de openbare ruimte.
- We willen een toegankelijke, openbare ruimte waardoor iedereen zich gemakkelijk kan verplaatsen en er kan verblijven.

In 2022 is het beleidsplan Wegbeheer herijkt en vastgesteld.

Onderdeel van deze herijking was het actualiseren van de meerjarige onderhoudsprognose. Deze prognose dient als onderbouwing van de voorziening groot onderhoud wegen. We hebben een start gemaakt met de actualisatie van de kerngegevens straatmeubilair, belijning en bebording.

Het onderhoud en de rehabilitatie van onze wegen gaat volgens schema

We kijken bij alle projecten of het mogelijk is om ze te koppelen aan projecten voor klimaatadaptatie, rioleringswerkzaamheden en regulier grootonderhoud.

- Er is in 2022 onderhoud geweest aan de Industrieweg en Kerkstraat te Sint Nicolaasga en het fietspad tussen Nijehaske en Haskerhorne.
- De Doraweg te Lemmer is in 2022 niet doorgedaan in verband met aanleg kabels en leidingen door nutspartijen. Deze weg brengen we in 2023 in uitvoering.
- In de tweede helft van 2023 starten we met de voorbereiding van de projecten Otterweg te Bantega, Wiidswal en Badweg te Oudehaske en het parkeerterrein e.o. CVVO te Lemmer.
- De uitvoering van het laatste project is gepland aansluitend op de nieuwbouw van het Zuyderzee Lyceum Lemmer.
- Vanuit verkeersveiligheid voeren we op meerdere locaties bermversteving toe en pakken we twee recreatieve fietspaden aan.

Het planmatig onderhoud is conform jaarplan Wegen uitgevoerd.

De rehabilitaties Vogelzangweg en Echterdijk zijn afgerond en het fietspad Haskerfjildwei te Joure is voorzien van een nieuwe betonverharding.

De effecten van ons beleid op biodiversiteit zijn zichtbaar

In 2022 zien we de effecten van het bermenbeleid en het onderhoudsbeleid stedelijk water. We verschrallen de bermen waardoor er meer biodiversiteit ontstaat. In de bebouwde kom zorgen vaste planten voor meer geur en kleur en mogelijkheden voor biodiversiteit.

We bestrijden plagen: soms met effect en soms zonder

- De aanpak van de Reuzenbereklaauw heeft effect.
- De bestrijding van Japanse duizendknoop door afgraven en besproeien met heet water had helaas geen effect. Daarom hebben we voor deze soort een andere methode gekozen.
- Waar er met nematoden is gespoten (natuurlijke vijand eikenprocessierups) is de eikenprocessierups met 90% is afgenomen. Wij hebben als pilot natuurlijke bestrijdingsmethoden ingezet. Ook hebben we meer vogelhuisjes opgehangen zodat er meer natuurlijke vijanden komen.
- We kiezen ervoor om verschillende soorten bomen door elkaar te planten. Hierdoor is er minder kans op ziekten. En zo voorkomen we dat er een hele laan bomen verdwijnt.

Er komt een nieuwe Groenvisie in 2023

In 2021 hebben we een inwonersenquête gehouden en vier avonden georganiseerd om input op te halen. Hierna is startnotitie geschreven en door de raad goedgekeurd. Op basis hiervan wordt nu de Groenvisie opgesteld. Deze wordt in Q2 van 2023 aan de raad voorgelegd.

We zetten in op meer buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (BOSS)

In 2022 hebben we gewerkt aan een visie waarin staat wat dit onze inwoners kan brengen en waarom het belangrijk is om 'buiten zijn' breed te definiëren. In april van dit jaar wordt de raad tijdens het carrousel om input gevraagd en over de status geïnformeerd.

We werken aan een meerjarenprogramma Kunstwerken 2022-2030

In 2022 is een geactualiseerde meerjarige onderhoud -en vervanging prognose vastgesteld. Deze prognose dient als onderbouwing van de voorziening groot onderhoud kunstwerken en geeft een beeld van de vervangingsopgave voor de komende jaren. Deze vervangingsopgave gaan we in 2023 verder detailleren en prioriteren.

We onderhouden en vervangen kunstwerken en oeververbindingen

De voorbereidende werkzaamheden voor vervanging van kunstwerken is verlopen volgens planning.

- We hebben een groot aantal houten fiets- en voetgangersbruggen vervangen door duurzame varianten.
- De Lemstersluis heeft een opknapbeurt gehad.
- Er is groot onderhoud uitgevoerd aan de pont Langweer.
- De werkzaamheden aan de Flevobrug te Lemmer zijn vertraagd in verband met leveringsproblemen van elektrotechnische onderdelen.
- Het ontwerp van de brug Terkaple leggen we medio februari voor aan de omwonenden.
- De brug Wyldehoarne / Oer de Feart is klaar voor aanbesteding.
- We zijn gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de bruggen Wildehornstersingel te Haskerhorne, Witte Brêge te Rijs, Kampbrug te Oudemirdum en Oude Zandsloot te Terherne.
- Voor de houten fiets- en voetgangersbrug Tjongerpad te Delfstrahuizen zijn we een pilot 'Circulair inkopen en aanbesteden' gestart.

Inmiddels is 48% van onze openbare verlichting in LED uitgevoerd.

We zitten hiermee 2% onder het provinciale gemiddelde. Het geplande omvormen van geselecteerde oude verlichting naar LED is conform de planning gerealiseerd. In 2023 gaan we verder om het percentage LED te vergroten.

We houden de vaarwegen goed bij.

In het afgelopen jaar hebben we werkzaamheden voorbereid en uitgevoerd op basis van de meerjarenplannen baggeren en oeverconstructies vaarwegen voor de periode 2019 tot en met 2022.

Dit hebben we gebaggerd in 2022:

- de vaarwegen in het plan Havendiken
- de Súdbroekstervaart
- en de haven Oosterzee.

Deze oeverconstructies hebben we in 2022 vervangen:

- In Terherne aan de Zandsloot
- In Elahuizen aan de Joop Schweitzerstijte
- In Lemmer bij de Rengersbrug

Zo gingen we in 2022 om met de riolering en stedelijk water

Het in 2019 vastgestelde vGRP voor de periode 2020 tot en met 2024 vormde ook in 2022 onze leidraad. Het vGRP omschrijft het beleid voor zorgplichten stedelijk waterafval, afvloeiend hemelwater en grondwater. De thema's duurzaamheid, klimaatadaptatie en de bijdrage aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving hebben in dit vGRP een grotere rol gekregen.

Onder de noemer groot onderhoud hebben we vrijvervalriolering vervangen, vrijvervalriolering gerelined, grote reparaties uitgevoerd, persleidingen vervangen en gemalen vervangen. In onderstaande tabel ziet u een totaaloverzicht van de verrichte werkzaamheden:

Omschrijving	Hoeveelheid
Vervanging vrijvervalriolering	3.125 m1
Riolering gerelined	1.421 m1
Renovatie gemalen	18 stuks
Nieuwe gemalen	6 stuks
Gemalen verwijderd	2 stuks
Vervangen voedingskabels rioolgemalen	5.070 m1
Pompen vervangen	37 stuks

We willen minder grondstoffen verbranden.

Onze doelstelling is vastgesteld in het Grondstoffenbeleidsplan 2022-2025.

- We hebben een afvalcampagne gevoerd.
- We hebben de dienstverlening op de milieuterreinen verruimd.
- Voor appartementengebouwen hebben we een aparte gft-inzameling gerealiseerd.

Onze inzet in 2022 had effect. Er is 5,8% minder aanbod van afval in de grijze container en een forse vermindering van 21,3% grof afval op milieuterreinen. We zien ook een toename van kwalitatief goed herbruikbare grondstoffen. Vooral het aanbod van hout is sterk toegenomen. De reductie van brandbaar afval bedraagt ca. 16 kg per inwoner.

Doelstelling:

Wij willen gemeente De Fryske Marren ontwikkelen door projecten te realiseren.

We hebben het afgelopen jaar veel bereikt met het werken aan de diverse ruimtelijke projecten. Het gaat om lopende projecten, maar ook om projecten die in 2022 zijn afgerond.

Afgeronde projecten

- In Lemmer is de nieuwbouw aan de Markt opgeleverd en de appartementen zijn bewoond.
- De herinrichting van het zuidelijk deel van de Straatweg is na een vertraging vanwege de aanwezige roeken afgerond.
- Het kunstwerk Skip mei lading heeft een nieuwe plek gekregen bij het Roazebosk.
- De herinrichting van de Middenweg en Bandsloot in Bantega is afgerond.
- De nieuwbouw van de Albert Heijn te Lemmer met parkeergarage is afgerond.

Lopende projecten

- In november 2022 is het definitief ontwerp voor de herinrichting Zuiderzeestraat fase 2 vastgesteld. We streven ernaar de herinrichting voor de bouwvak 2023 uit te voeren.
- De brug in de wijk Wyldehoarne in Joure is verder voorbereid en aanbesteed.
- Voor het woningbouwproject Wyldehoarne IV 1e fase is het ontwerpbestemmingsplan in procedure gegaan.
- Bij Broek Zuid is resterende grond aangekocht en is de verdere voorbereiding van de 2e fase gestart.
- In Oudemirdum is samen met belanghebbenden overeenstemming bereikt over het CPO-plan.
- De bestemmingsplanprocedure voor twee vrijstaande woningen, vier half-vrijstaande woningen, vijf rijtjeswoningen en acht appartementen in Oudehaske is gestart.
- Voor het project Polle is de sloop bijna voltooid. De planologische trajecten lopen.
- Langweer Stevenshoek is al volop in aanbouw.
- De herinrichting van de Haulsterweg in Haskerhorne is dit jaar gestart na een intensief participatietraject.
- De bouw van het appartementencomplex aan de Dubbelstraat in Balk loopt goed.
- Voor het plan Joure - Park Sevenwolden werken we aan de voorbereiding van het nieuwe bestemmingsplan. Hier worden circa 55 nieuwe woningen beoogd. 30 tot 35 woningen kunnen door Collectief Opdrachtgeverschap (CPO) gerealiseerd worden.
- Aan de Scharcamp en De Finne in Joure wil Accolade 46 woningen realiseren ter vervanging van de bestaande veertig woningen. Om het voornemen planologisch en juridisch mogelijk te maken, is een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding.

Niet alle projecten verlopen volgens planning.

We zien hiervoor drie oorzaken:

- Meer participatie vraagt meer tijd en dus meer geld. Bij nieuwe plannen houden we daarom in de kredietaanvraag en planning rekening met een langere doorlooptijd en hogere kosten.
- In een aantal projecten van derden ligt het gebrek aan voortgang bij de initiatiefnemer.
- Tot slot zien we dat de wereldwijde schaarste aan grondstoffen leidt tot vertraging en tot aanzienlijke stijging van de kosten van het bouw materiaal.

Doelstelling:

Op iedere plek in onze gemeente voldoet de kwaliteit van bodem, water en lucht aan de daaraan gestelde normen en waarden.

Ook in 2022 is gezamenlijk met onze uitvoeringsdienst FUMO en ketenpartners zoals provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân gewerkt aan de kwaliteit van bodem, water en lucht. Dat doen we zo:

- Aan de vergunningverlening zijn voorschriften aan milieubelastende activiteiten verbonden.
- Er is gecontroleerd of milieubelastende activiteiten voldoen aan die voorschriften.
- Er is bij vele projecten en initiatieven in de fysieke leefomgeving geadviseerd over:
 - het aanpassen van het project vanwege de heersende kwaliteit van bodem, water of lucht;
 - of het verbeteren van de heersende kwaliteit van bodem, water en lucht bij het project.

2.3 Grondbedrijf

Doelstelling:

Wij zetten ons in voor een commerciële exploitatie van gronden en het juridisch borgen van grond gerelateerde contracten.

In 2022 is over het geheel genomen in lijn met de prognose verkocht.

Dat betekent een omzet van bijna € 6 miljoen aan bouwgrond. Hierbij is het aantal verkochte woningbouwkwavels wat onder de verwachtingen gebleven, terwijl er meer bedrijfsgrond is verkocht dan verwacht.

De forse inflatie van afgelopen jaar is ook aan de grondexploitaties niet voorbijgegaan.

De prognoses laten een lager te verwachten eindresultaat zien, omdat bij de hercalculaties in het kader van de jaarrekening de volgende te verwachten omstandigheden zijn doorgerekend:

- De kosten voor het bouw- en woonrijp zijn substantieel gestegen. Bij de najaarsrapportage is dit al gemeld.
- We verwachten ook de eerstkomende jaren bovengemiddelde kostenstijgingen.
- Tegelijkertijd verwachten we de eerstkomende jaren geen opbrengststijgingen.

De gemeente heeft de afgelopen 3 jaren geprofiteerd van de grote vraag naar bouwgrond.

Dit heeft geresulteerd in een forse verlaging van de boekwaarde. Deze daalde van € 20,6 miljoen per 1-1-2020 naar 0,9 miljoen per 1-1-2023. Deze lage boekwaarde vermindert de risico's van het grondbedrijf. Succesvolle verkoopresultaten brengen ook met zich mee dat de voorraad te verkopen grond flink is geslonken. We werken inmiddels aan nieuwe plannen in onder andere Lemmer, Joure en ook in enkele kleinere kernen.

Voor nadere details zie de paragraaf grondbeleid.

c. Verbonden partijen binnen het programma Ruimte

De verbonden partijen van gemeente De Fryske Marren bestaan uit gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen Hûs en Hiem en FUMO maken onderdeel uit van programma 2. Daarnaast hebben wij binnen dit programma twee deelnemingen, namelijk Afvalsturing NV (Omrin) en de Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF).

Wijzigingen vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen

Met ingang van 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op een aantal punten aangepast. Een aantal wijzigingen is op 1 juli 2022 direct in werking getreden, zoals de aanpassing van de termijnen die bij de begrotingscyclus worden gehanteerd. Ook is de wijziging ten aanzien van de actieve informatieplicht op dat moment ingegaan. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. Hiervoor wordt twee jaar uitgetrokken om de aanpassingen binnen de individuele regeling uit te werken.

Hûs en Hiem

Hûs en hiem welstandsadviesering en monumentenzorg toetst onafhankelijk aan de door de raad vastgestelde welstandsnota. De kosten verhalen we via leges op de aanvrager.

Risico's

De kans op bestuurlijke en financiële risico's kan zich voordoen, maar heeft tot op heden niet geleid tot problemen. Van elke gemeente heeft een collegelid zitting in het algemeen bestuur. Met de komst van de Omgevingswet gaan we over op een adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Dit werken we in 2023 uit.

Doelstelling

De doelstelling van hûs en hiem is het bereiken van een goede omgevingskwaliteit. Daarbij gaat het om het om het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Hûs en hiem kijkt of bouwplannen zowel op zichzelf als in verband met de omgeving voldoen aan redelijke eisen van welstand. Wij formuleren deze eisen in de Welstandsnota.

Ontwikkelingen in 2022

Zeventien Friese gemeenten hebben de advisering over ruimtelijke kwaliteit en monumentenzorg ondergebracht bij GR hûs en hiem. Om continuïteit te borgen is in VFG-verband besloten het bestaande systeem met advisering door GR hûs en hiem vooralsnog te continueren. Vooruitlopend op de Omgevingswet heeft het algemeen bestuur ingestemd met een wijziging van de GR, zodat die Omgevingswet-proof is. Naast het wijzigen van de GR dienen de gemeenteraden afzonderlijk nog de Verordening op de gemeenschappelijke adviescommissie vast te stellen.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

De GR van hûs en hiem moet op een aantal punten worden aangepast. Hierbij moet rekening worden gehouden met de eisen vanuit de Omgevingswet. Het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem start hiervoor een zelfstandig traject op waarin de vereiste wijzigingen in de regeling worden doorgevoerd. Hûs en hiem wil in dit traject nadrukkelijk de ruimte bieden voor participatie.

Zienswijzen raden

In 2022 hebben de raden een verzoek om een zienswijze in te dienen over de (meerjaren) begroting 2023 - 2026 ontvangen.

FUMO

De FUMO (Fryske Útfieringstsjinst miljeu en Omjouwing) is de omgevingsdienst van Fryslân. De FUMO is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. De FUMO voert voor de deelnemende organisaties taken uit op het gebied van het omgevingsrecht. Het gaat daarbij minimaal om de basistaken, zoals vastgelegd in het Besluit omgevingsrecht (VTH-milieutaken). Daarnaast kan de FUMO voor individuele deelnemers aanvullende taken uitvoeren.

Voor onze gemeente voert de FUMO aanvullende taken uit op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en BOA-toezicht. Met de komst van de Omgevingswet worden er veranderingen doorgevoerd in het (basis)takenpakket, de werkwijze en de daaraan gekoppelde financiering van de FUMO.

Doelstelling

- Het uitvoeren van het wettelijke VTH-basistakenpakket;
- en – voor zover een deelnemer daartoe heeft besloten – het uitvoeren van aanvullende taken op het terrein van de overheidszorg voor de fysieke leefomgeving;
- en – voor zover een deelnemer daarom heeft verzocht en de FUMO daarin kan voorzien – het uitvoeren van incidentele taken.

Ontwikkelingen in 2022

Voor het uitvoeren van de taken in 2022 is een programmabegroting gemaakt. De begroting FUMO 2022 is op 8 juli 2021 vastgesteld door het algemeen bestuur van de FUMO. Op basis van deze begroting heeft de FUMO voor onze gemeente uitvoering gegeven aan het wettelijke VTH-basistakenpakket, bestaande uit

vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu bij aangewezen bedrijven en niet-bedrijfslocatie gebonden activiteiten. Daarnaast heeft de FUMO aanvullende taken uitgevoerd op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en BOA-toezicht.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

De GR FUMO is in 2021 voor het laatst aangepast, waarbij de wijzigingen zich toespitsten op de aanpassing van de financieringssysteem, de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de Omgevingswet. Naast deze wijzigingen zijn er nog een aantal wijzigingen van de GR FUMO nodig in verband met de aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen. In 2022 zijn hiertoe voorbereidingen getroffen. Een voorstel hiervoor wordt verwacht in 2023.

Zienswijzen raad

In 2022 hebben de raden een verzoek om een zienswijze in te dienen over ontwerpbegroting FUMO 2023 ontvangen. De begroting FUMO 2023 vormt voor het jaar 2023 de basis om te werken aan de FUMO doelstellingen. Uw raad heeft in mei 2022 besloten geen zienswijze in te dienen die tot aanpassing van de begroting FUMO 2023 zou moeten leiden. Het AB FUMO heeft de begroting FUMO 2023 op 7 juli 2022 vastgesteld. Daarmee is de basis gelegd voor de uitvoering van de taken in 2023.

Afvalsturing NV (Omrin)

Doelstelling

Afvalsturing Friesland NV (Omrin) wil inzetten op het maximaal terugwinnen van grondstoffen en duurzame energie uit afval door:

- innovatie;
- verbetering van voor- en na-scheiding;
- en door het aangaan van nieuwe samenwerkingen.

Zij gaan voor een circulaire bedrijfsvoering en zij willen een optimale benutting van de installaties.

Ontwikkelingen in 2022

Fluctuaties in de energieprijzen hebben invloed op de kosten en opbrengsten.

Coöperatieve Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Doelstelling

De inkoop van gas en elektriciteit voor gemeente De Fryske Marren is ondergebracht in de Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF). Dit samenwerkingsverband onderhandelt namens onder andere de Friese gemeenten en de provincie met energieleveranciers en maakt de uiteindelijke prijsafspraken. Daarnaast is het gezamenlijk beheer en onderhoud van de openbare verlichting in Fryslân ondergebracht bij de coöperatie.

Ontwikkelingen in 2022

- Door het vijfde sanctiepakket van het Europees Parlement was het afnemen van gas afkomstig van Gazprom niet meer toegestaan. OVEF handelde snel en maakte een plan van aanpak om gehoor te geven aan deze regelgeving. Echter, na een uitstel van enkele maanden, bleek de rechtsopvolger van Gazprom, SEFE, te voldoen aan het vijfde sanctiepakket.
- De contracten met DVEP (electriciteit) en SEFE lopen 31 december 2023 af. Vanaf 1 januari 2024 gaan de Friese overheden over op het zelfleveringsmodel. Hierbij roert OVEF zich direct op de energiemarkt. De voorbereidingen zijn ook in 2022 getroffen.

d. Wat heeft het gekost?

Bedragen € 1.000

2. Ruimte	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Lasten					
2.1 Wonen	-6.995	-11.065	-8.864	-2.200	-10.429
2.2 Openbare ruimte	-27.567	-33.107	-30.521	-2.586	-28.693
2.3 Grondbedrijf	-981	-1.785	-2.358	573	-2.388
2.9 Algemeen	-484	66	-	66	-
Totaal Lasten	-36.027	-45.890	-41.743	-4.147	-41.511
Baten					
2.1 Wonen	3.139	3.776	3.949	-172	3.827
2.2 Openbare ruimte	14.178	13.907	14.704	-797	14.689
2.3 Grondbedrijf	1.237	886	2.176	-1.289	4.794
Totaal Baten	18.553	18.570	20.828	-2.258	23.310
Saldo van baten en lasten	-17.473	-27.320	-20.915	-6.405	-18.201
Stortingen	-	-	-2.674	2.674	-
Onttrekkingen	1.768	8.351	6.165	2.186	1.615
Mutatie reserves	1.768	8.351	3.491	4.860	1.615
Resultaat	-15.705	-18.969	-17.424	-1.545	-16.585

Programma Ruimte sluit af met een voordelig saldo van € 1.545.000. Dit saldo wordt hieronder toegelicht.

2.1 Wonen (totaal € 201.000 voordelig)

Vastgoed beheer algemeen en gemeentelijk vastgoed (€ 165.000 voordelig)

- Voordeel van € 328.000 verkoopakte van de voormalige Bonifatiussschool
In 2022 is de verkoopakte van de voormalige Bonifatiussschool gepasseerd. De verkoopopbrengst was in 2021 voorzien, waardoor in dat jaar een nadeel is ontstaan. De verkoop in 2022 leidt in deze jaarrekening tot een voordeel.
- Nadeel van € 163.000 bestaat uit een aantal tegenvallers
Bij een aantal gemeentelijke vastgoedobjecten is sprake van leegstand. Dit betreft onder ander het pand Heremastate 5 Joure. De begrote huurverhoging bij Sportfun-/Swimfun is in 2022 nog niet geheel geëffectueerd omdat de zonnepanelen c.a. nog niet naar behoren functioneerden. Uiteraard hebben de sterk gestegen prijzen ook effecten op de budgetten voor het onderhoud van ons vastgoed.

Wabo/omgevingsvergunningen (€ 142.000 nadelig)

De legesopbrengsten zijn in de voorjaarsrapportage 2022 naar boven bijgesteld. Het post-corona jaar zorgde voor een stabilisering van aanvragen, tot op niveau 2019. Deze verwachte opbrengst is niet volledig gerealiseerd. Dit betekent een nadeel van circa € 142.000.

Subsidie gemeentelijke monumenten en monumenten (€ 178.000 voordelig)

Het voordeel op dit budget is € 178.000. Er zijn in 2022 minder subsidies voor gemeentelijke monumenten uitgekeerd dan verwacht.

2.2 Openbare ruimte (€ 1.564.000 voordelig)

Wegen (€ 696.000 voordelig)

De budgetten die onder Wegen, zoals dagelijks en groot onderhoud wegen, inkomsten kabels en leidingen, gladheidbestrijding, onderhoud bruggen en openbare verlichting laten per saldo een voordeel zien van € 346.000. Een aantal investeringen, die later onder het kopje kredieten worden toegelicht, lopen achter op de planning. Dit betekent een voordeel op de afschrijvingslasten t.o.v. de geactualiseerde begroting van circa € 350.000 voordelig. Per saldo is het voordeel € 696.000.

Vaarwegen (€ 127.000 voordelig)

De inkomsten en uitgaven van onze havens en de Lemstersluis laten een voordelig saldo zien van € 127.000. Dit komt doordat we meer passanten in onze havens hebben mogen verwelkomen.

Groen (€ 146.000 nadelig)

De uitgaven binnen het product groen vallen € 146.000 hoger uit dan begroot. Dit heeft te onder andere te maken met:

- de renovatie van het groen Butsingel, Eikenlaan. De kosten (€ 80.000) waren begroot voor 2021 maar zijn uitgevoerd in 2022.
- de uitgaven van de voormalige camping Lemmer. Hier zorgen de noodzakelijke kosten die gemaakt zijn voor nutsvoorzieningen en belastingen voor een overschrijding van € 50.000.
- Het restant van de hoger uitgevallen uitgaven heeft grotendeels betrekking op het onderhoud van stranden (€ 14.000).

Afval (€ 675.000 voordelig)

Meerdere incidentele effecten leiden tot een incidenteel voordeel op de gehele afvalinzameling van € 675.000.

- De afvalstoffenheffing laat een meeropbrengst zien van € 213.000.
- Naast de areaaluitbreiding is het aantal omzettingen van het volume van de container hier deels een gevolg van.
- Daarnaast is het resultaat positief beïnvloed door de hogere marktprijzen voor metalen en oud papier. Samen levert dit een incidenteel voordeel op van € 334.000.
- Het saldo van de overige kleinere afwijkingen bedraagt € 128.000 voordelig.

Riolering/stedelijk water (€ 212.000 voordelig)

Per saldo is het voordeel € 212.000.

- In 2022 hebben we van het Wetterskip Fryslan een bedrag over eerdere jaren ontvangen ter compensatie van de overdracht stedelijk water (€ 140.000).
- Ook ontvingen we van het Wetterskip over 2021 € 52.000 voor het baggeren van Stedelijk Water.
- De verstrekte subsidie vanuit het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie vielen € 70.000 lager uit dan begroot. In 2023 gaan wij uitgebreid communiceren over deze stimuleringsregeling.
- De kosten voor baggeren van stedelijk water vielen in 2022 € 90.000 lager uit dan begroot. Dit heeft als oorzaak dat er minder werk is uitgevoerd dan gepland. Het werk is aanbesteed in 2022 en loopt door in het voorjaar van 2023. De totale som van het werk wordt dus uitgegeven over 2 boekjaren.

2.3 Grondbedrijf (afgerond € 405.000 nadelig)

Het financiële resultaat van de grondexploitaties over het jaar 2022 is afgerond € 405.000 lager dan bij de Najaarsrapportage (gewijzigde begroting) was voorzien. Zie voor een uitgebreide toelichting het beleidsmatige deel in hoofdstuk 2.3 Grondbedrijf (bladzijden 34 en 35)

Berekening

De grondexploitatie 2022 sluit met een negatief resultaat van afgerond € 536.000. Dit is inclusief een negatief resultaat van het bedrijventerrein De Ekers 3A. Hiervoor is bij de jaarrekening 2019 een reservering getroffen van afgerond € 181.000. Dit bedrag is in mindering gebracht op het verlies van € 536.000 en resteert er een verlies van afgerond € 355.000. Bij de najaarsrapportage werd nog een klein positief resultaat van € 50.000 begroot.

Oorzaak

Het verschil van € 405.000 nadelig wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toekomstige kostenstijgingen en lagere te verwachten opbrengststijgingen dan bij de najaarsrapportage werd aangenomen.

Overig (afgerond € 185.000 voordelig)

De afwijking van de realisatie t.o.v. de geactualiseerde begroting is verder te verklaren door kleinere mee- en tegenvallers van circa € 185.000 voordelig.

e. Kredieten binnen het programma

Bedragen x € 1.000				
Kredieten	Oorspr. krediet	Begroting 2022	Realisatie 2022	Restant krediet
2013				
Havenkwartier Balk	1.128	- 539	15	- 554
2016				
Straatweg Lemmer, noord en zuid	1.325	1.381	332	1.048
Aanpassing Plattedijk Lemmer (KN 16)	520	910	9	901
Omgeving gemeentekantoor Balk (SUBS)	1.339	778	-	778
2017				
Milieuterrein Balk (KN 16)	600	72	92	- 19
Afwerking Roazebosk/omg knooppnt Joure (SUBS)(KN17	160	153	56	97
2018				
Loop-/fietsbrug Skipsleat Wyldehoarne (KN17/28)	440	514	27	487
Vervanging geluidscherm Haskerveldweg(KN17/41)	165	- 6	28	- 33
Driesprong Huisterheide Langwarderdyk (KN17/31)	200	267	122	145
Fietspad Nijemirdum (KN17/32)	71	101	0	100
Wandelstrook Tsjamkedykje Balk (KN17/79)	77	92	5	87
2019				
Vervanging en renovatie kade Balk (KN18/1)	1.200	276	1	275
Aanleg minirotonde Broek-Zuid (KN18/1)	201	- 19	1	- 20
Herinr Haulsterweg/Jousterweg Haskerhorne (KN18/2)	238	421	296	125
Herinrichting Van der Walplein Sloten (KN18-1)	169	- 151	1	- 152
Herinrichting Middenweg-Bandsloot Bantega	900	412	272	140
Elektrische installatie Riensluisbrug	450	- 1	0	- 1
Ontsluiting De Burde Bakhuizen (KN18-2)	900	1.090	0	1.090

Uitrol toeristische overstappunten (KN18-2)	67	84	-	84
2020				
Oeverconstructies vaarwegen 2020 (KN19/23)	1.320	461	449	12
Vervanging openbare verlichting 2020 (KN17/39)	178	10	11	- 1
Vervanging wegen 2020 (KN19/21)	1.500	803	4	800
Parkeersituatie 't Zand (K19/30)	80	- 11	1	- 12
Aanleg carpoolplaats Joure-West (KN18/2-8)	107	23	1	22
Opwaarderen Zuiderzeestraat Lemmer (KN19/12)	150	25	11	15
Veeg- / zuigmachine (KN19/29)	250	31	-	31
JP'20 Haskerhorne riolering Haulsterweg	235	235	246	- 11
Uitwerken visie begraafplaatsen (KN18-2/3)	180	-	9	- 9
Restauratie lantaarn Joster Toer (KN19/16)	200	10	10	-
Tijdelijke parkeervoorziening Lemmer	90	85	56	28
2021				
Vervangen kleine bruggen (PN21/6)	150	46	62	- 16
P Verv auto- / calamiteitensteiger Lemmer (PN21/9)	130	108	8	101
Renovatie Lemstersluis (PN21/7)	250	198	149	49
Vervanging wegen (KN21/11)	1.500	2.078	-	2.078
Opwaarderen ecol.hoofdstructuur Oudehaske(KN19/13)	57	23	26	- 3
Vervanging oeverconstructies (KN21/12)	317	391	-	391
Wandelpad en pontje Woudagemaal (PN21/13)	198	240	-	240
P Verv steiger en palen Vuurtorenweg (PN21/10)	85	67	6	62
Vrachtauto beheer/transport (JP20/2)	96	135	151	- 16
Bestelauto garage/materieelbeheer (JP20/45)	45	45	-	45
Bestelbus wijkbeheer (JP20/55)	25	25	-	25
Bestelbus pick-up garage/materieelbeheer (JP20/57)	46	18	-	18
Bestelbus wijkbeheer/gladheidsbestr (JP20/66)	45	17	-	17
Zonnepanelen Swimfun (PN21/14)	1.950	563	963	- 399
Autokraan beheer en transport (JP20/2A)	86	38	49	- 11
Heftruck Afvalinzameling (JP20/121)	45	45	-	45
Graafmachine Begraafplaatsen (JP20/126)	31	4	-	4
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/190)	40	40	45	- 5
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/192)	40	40	45	- 5
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/194)	40	40	45	- 5
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/195)	32	32	34	- 2
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/196)	32	32	30	2
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/198)	32	32	30	2
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/199)	32	32	30	2
Strooier gladheidsbestrijding (JP20/200)	32	32	30	2
Tractor wijkbeheer (JP20/381)	63	69	-	69
JP'21 Vervanging riolering Echterbrug	415	51	14	37
JP'21 Verv riolering Schokland/Zuiderzeestr Lemmer	800	430	377	53
JP'21 Vervanging persleiding en voedingskabels	80	26	28	- 2
JP'21 DFM uitstroombakken	15	3	-	3
JP'21 DFM reparaties etc.	58	26	14	11
JP'21 Oosterzee-Buren Molenweg aaneg riolering	45	38	35	2
JP'21 Sint Nicolaasga vervanging riolering	95	95	43	52

JP'21 Balk Tsjamkedykje aanleg persleiding	75	75	-	75
P JP'21 Balk Zuid-Oost aanbrengen watervoorziening	180	77	- 59	136
JP'21 Relining Joure, Sint Nicolaasga en Lemmer	287	- 73	-	- 73
JP'21 Vervangen en renoveren gemalen	310	37	44	- 8
JP'21 Sint Nicolaasga vervangen inspectieputten	70	70	34	36
JP'21 Herstraatwerk vervanging riolering	25	6	-	6
P Verv brug Oenemawei Terkaple overig (PN21/4)	220	564	-	564
Uitbreiding fietsparkeren busstation Lemmer	-	- 16	- 16	0
Afwikkeling project Knooppunt Joure	-	- 100	11	- 111
Autolaadkraan Hiab duo (TP21/3A)	85	116	-	116
Vrachtauto MAN TGS 28 (TP21/3)	120	135	-	135
Bestelauto Mercedes Benz Afvalinzameling (TP21/41)	50	30	-	30
Vrachtauto Iveco Infra (TP21/1)	45	45	-	45
Bestelauto Iveco Wijkbeheer (TP21/36)	45	-	0	- 0
Bestelauto Iveco Infra (TP21/31)	50	50	61	- 11
Bestelauto Iveco Beheer en Transport (TP21/32)	42	42	-	42
Bestelauto Iveco Wijkbeheer (TP21/37)	50	50	-	50
Bestelauto Iveco Wijkbeheer (TP21/39)	45	21	-	21
Bestelauto Iveco Infra (TP21/30)	42	42	30	12
Bestelauto Iveco Wijkbeheer (TP21/40)	45	45	-	45
Bestelauto Iveco Afvalinzameling (TP21/42)	50	50	-	50
Bestelauto Iveco Afvalinzameling (TP21/43)	50	50	-	50
P Verv brug Oenemawei Terkaple installatie(PN21/4)	55	55	-	55
Veegzuigmachine (TP21/10)	186	8	-	8
Tractor Infra (TP21/100)	90	99	-	99
Fietsveiligheidsmaatregelen RO	113	67	- 6	73
2022				
P Rehabilitatie wegen (PN22/17) RB	1.300	1.686	834	852
Vervanging kleine houten bruggen (PN22/14)	150	183	162	21
Vervanging oeverconstructies vaarwegen (PN22/6)	613	613	-	613
Vervanging openbare verlichting (PN22/15)	178	181	181	- 0
Herinrichting 1e deel Jachthavendyk Balk(PLB22)	237	298	3	296
Scania Zijbelader, P 280 DB6x2*4HNB (TP22/5)	243	350	-	350
Scania Zijbelader, P 280 DB6x2*4HNB (TP22/7)	243	350	-	350
Scania, P 280 DB6x2*4HNB (TP22/12)	243	350	-	350
Scania, P 280 DB6x2*4HNB (TP22/13)	243	350	-	350
Scania, P 280 DB6x2*4HNB (TP22/19)	243	350	-	350
Toyota Dyna (TP22/60)	45	45	-	45
Riolering,Mercedez Benz 316CDI KA 325,165(TP22/21)	66	66	-	66
Renault Riolering, Master 165-45 CC L4 (TP22/20)	85	85	-	85
Verv elektrische installatie Flevobrug (PN21/5)	390	475	102	373
Heftruck Hyster, H3.00 XM (TP22/ 121)	41	41	41	-
Houtversnipperaar, Lindana, TP 200 PTO (TP22/1402)	33	33	-	33
Tractor Valtra N122 versy (TP22/100)	110	110	-	110
Zitmaaier Torp Groundmaster 401D (TP22/386)	95	95	-	95
JP'22 Langweer aanpassing Bakker Bastpad	15	15	12	3
JP'22 Joure de Warren, verv riolering/aanleg RWA	248	248	6	241
JP'22 Oudehaske Jousterweg verv riolering	1.550	1.948	-	1.948

JP'22 Bakhuizen St Odulphusstraat verv riolering	264	264	44	220
JP'22 Lemmer Bantegastraat verv riolering	27	27	-	27
JP'22 Balk afkopp Talmahiem/aanl infiltratieriool	460	460	1	459
JP'22 Terherne hydraulische maatregelen	35	35	-	35
JP'22 Goingarijp verv persleiding/opheff instroom	50	50	-	50
JP'22 DFM achterst onderh 12 peil beheersen kunstw	60	60	-	60
JP'22 DFM relining diverse kernen	250	250	139	111
JP'22 Vervangen persleidingen en voedingskabels	75	75	62	13
JP'22 Vervangen en renoveren gemalen	250	250	154	96
JP'22 Verv schakelkasten en leidingwerk gemalen	80	80	26	54
JP'22 St Nic Rengersstr verv riolering/IT riool	345	345	283	62
JP'22 Lemmer Zuiderzeestr verw 27 beerputten	17	17	-	17
JP'22 DFM uitstroombakken	15	15	-	15
JP'22 Herstraatwerk na vervanging riolering	25	25	18	7
Totaal	32.000	23.931	6.437	17.495

Toelichting kredieten > € 1.000.000 (financiële verordening artikel 7 lid 5):

2013

Havenkwartier Balk passantenhaven

Voor het westelijke, nog braakliggende, deel van het Havenkwartier in Balk hebben wij in december 2021 besloten de grond te koop aan te bieden aan één van de indieners. Met deze ontwikkelaar is afgesproken dat hij de grond pas koopt nadat wij de bouwvergunning hebben verleend.

2021

Vervanging wegen (KN21/11)

Reconstructie fietspad Tramwei naar beton 3,50m.

Financiering op basis van 50/50 (Regeling Trochfytsrutes 2022-2023, Provincie Fryslân)

Dit fietspad wordt later dan gepland aangepast. Er is nu een tijdelijke maatregel toegepast voor de veiligheid.

Reconstructie fietspad Jousterweg naar beton 3,50m.

Financiering op basis van 50/50 (Regeling Trochfytsrutes 2022-2023, Provincie Fryslân)

De subsidieaanvraag is ingediend. De uitvoering is in 2023 vanwege de provinciale subsidie en de reconstructie van het fietspad Tramwei.

2022

Rehabilitatie wegen (PN22/17) RB

- Het werk aan de Vogelzangweg is afgerond.
- Het werk aan de Echterdijk is deels afgerond. De tweede fase wordt in 2023 voorbereid en uitgevoerd in 2024.
- De Doraweg wordt in 2023 uitgevoerd.

JP'22 Oudehaske Jousterweg vervanging riolering

Het gaat om een combinatie met de doorfietsroute Heerenveen - Joure. De provincie neemt begin maart een besluit over het toekennen van subsidie. Bij een positief besluit wordt de voorbereiding opgepakt en start de uitvoering Q1 2024. Het werk is gereed in Q3 2024.

Toelichting afwijkingen groter dan 10% - met een minimumbedrag van € 50.000

Zonnepanelen Swimfun

De verrekening van de BTW (€ 399.000) is meegenomen in de verantwoording van de SPUK (specifieke uitkering) BTW in de jaarrekening 2021.

Herinrichting Van der Walplein Sloten

De raad heeft op 10 november 2021 deze overschrijding van € 152.000 geautoriseerd (besluitvorming najaar-rapportage 2021). Dit project wordt nu afgesloten.

JP Relining Joure, Sint Nicolaasga en Lemmer

Het krediet Relining van het Jaarplan vGRP 2020 is te vroeg afgesloten. Dit krediet had door moeten lopen. De overschrijding bedraagt € 73.000.

Afwikkeling project Knooppunt Joure

Gemeente De Fryske Marren heeft met Provincie Fryslân afspraken gemaakt over het afronden van het totaalproject Knooppunt Joure. Wij hebben middelen toegezegd gekregen om de restpunten in eigen beheer uit te voeren. Daarnaast moet ook het laatste deel van het carpoolterrein, ter plaatse van het voormalige projectbureau, door de gemeente gerealiseerd worden. De overschrijding bedraagt € 111.000.

Hieronder een toelichting op de kredieten die zijn vertraagd en er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel voortgang kredieten en bijlage 2)

2016

Straatweg Lemmer, noord en zuid

Het onderdeel Straatweg Zuid is opgeleverd en bevindt zich in het onderhoudstermijn. De herinrichting van het noordelijke deel is aanbesteed en de fysieke werkzaamheden zijn gestart. De aanvullende maatregelen ten aanzien van de aangepaste omleidingsroutes hebben impact op de planning en de financiën. Hoe groot deze impact is, is nog onduidelijk.

Aanpassing Plattedijk Lemmer

Momenteel vindt de bestekvoorbereiding plaats. De aanbesteding is medio augustus 2023. De definitieve planning van de uitvoering is afhankelijk van de afronding van Straatweg Noord. Deze willen we niet gelijk laten plaatsvinden vanwege overlast in Lemmer. Ook zijn wij afhankelijk van medewerking van het Waterschap Zuiderzee vanwege werkzaamheden rond de kering. We verwachten dat de oplevering in het eerste halfjaar van 2024 is.

2019

Ontsluiting De Burde Bakhuizen (KN18-2)

Het onderzoek heeft vertraging opgelopen. Afronding van het project wordt niet voor 2025 verwacht.

2020

Omgeving gemeentekantoor Balk

De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. We gaan uit van start bouw eind 2023 - begin 2024. Zodra er meer duidelijkheid is over de huisvesting van de maatschappelijke voorzieningen in Balk, volgt de laatste fase van de herinrichting van het openbaar gebied.

Vervanging wegen 2020

Door uitstel van een aantal projecten zijn bijdragen vanuit dit krediet en opvolgende beheerwerken doorgeschoven. Straatweg Lemmer bijdrage RO/RR Noord en Zuid. Dit betreft een uitgestelde bijdrage. De Projecten gaan 2023 van start en worden ook afgerond. Slotwei Sint Nicolaasga is uitgesteld vanwege

inbreidingsproject Kade 5-7. Dat is een project van derden. We pakken het beheerwerk in 2023 op. Inbreiding staat op een laag pitje.

2021

Uitrol toeristische overstappunten

Als pilot zijn op drie plekken in Friesland TOPs gerealiseerd, waarvan één in Delfstrahuizen. De Marrekrite rolt het concept in de hele provincie uit. Wij zijn met de Marrekrite in overleg over waar we onze TOPs willen plaatsen. We hopen de eerste TOP's in het voorjaar van 2023 te kunnen openen. We hopen het totale project eind 2024 gereed te hebben.

Vervanging oeverconstructies

Het vervangen van de damwand langs de Grienedyk te Joure vindt momenteel plaats. De werkzaamheden zijn in april 2023 afgerond.

Wandelpad en pontje Woudagemaal

Het vervangen van de damwand langs de Grienedyk te Joure vindt momenteel plaats. De werkzaamheden zijn in april 2023 afgerond.

Vervanging brug Oenemawei Terkaple

Het project is in voorbereiding. Binnenkort is er overleg met de directe omgeving. De aanbesteding is in Q2 van 2023. We verwachten de realisatie in het najaar 2023, maar mogelijk begin 2024. Er wordt een nieuwe fundering achter de bestaande authentieke landhoofden geplaatst. Het aanbrengen van de fundering is afhankelijk van de oude fundering, deze wordt pas bekend als daadwerkelijk de weg wordt opgebroken en vormt een risico op de planning.

2022

Oudehaske Jousteweg. Vervangen riolering

Het gaat om een combinatie met de doorfietsroute Heerenveen - Joure. De provincie neemt begin maart een besluit over het toekennen van subsidie. Bij een positief besluit wordt de voorbereiding opgepakt en start de uitvoering Q1 2024. Het project is gereed in Q3 2024.

Rehabilitatie wegen

Het werk aan de Doraweg Lemmer is doorgeschoven naar Q2 van 2023 (aanbesteding 6-4-2023, gereed Q3-2023) vanwege werkzaamheden van nutsbedrijven en het Wetterskip Fryslân.

f. Eenmalige budgetten in reserve onderhanden werk

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M-P Verkeersk.aanpassingen knooppunt Joure(2008)	42	-	42
1-M-P Lemmer, locatie gemeentehuis	290	19	271
1-M-P Aanleg fietspaden	273	-	273
1-M-P Aanleg tunnel Hollandiastraat	39	39	-
1-M-P Opruimen A7 Joure Zuid	130	37	93
1-M-P Duurzaamheidsvisie	271	18	253
1-M-P Stimulering woningmarkt DFM/startersleningen	226	58	168
1-M-P Omgevingsvisie DFM	46	5	41
1-M-P Actualisatie BP Buitengebied Zuid-West	129	-	129
1-M-P Landschapsbiografie	5	4	1
1-M Aanpak maatschappelijke voorzieningen Balk	75	83	-8
1-M-P Landschapsonwikkelingsplan (KN17/56)	10	20	-10
1-M-P SUBS Greidhoeke+	-	-	-

1-M Harmonisatie wegenlegger (KN17/62)	30	-	30
1-M Tijdelijke maatr. brandveiligh. camping Lemmer	130	19	111
1-M-P Herstructurering Kade 5-7	133	-	133
1-M fossielvrij vastgoed 2030 (voorbereiding)	-	-	-
1-M Subs voorkoming vervolgschade Westermartoren	-	-	-
1-M Nieuwe omgevingswet 2018 (KN 15, KN 16)	700	620	80
1-M Toezicht permanente bewoning recreatiewoningen	-	-	-
1-M Opstellen gemeentelijk monumentenbel.(KN17/54)	41	1	40
1-M-P Vervolgaanpak Tûk Wenjen 2019 (KN18/2)	401	124	277
1-M-P Energietransitie De Fryske Marren (KN18/2)	379	120	260
1-M Bijdrage biodiversiteitscampagne bewustzijn	5	-	5
1-M Milieutaken	-	-	-
1-M Onderzoek sluismuren Lemstersluis	-	-	-
1-M Plan van aanpak speelvoorzieningen (KN19/75)	8	20	-12
1-M-P Cultuurhist raamwerk dorpen DFM (KN19/54)	-	-	-
1-M-P Planvorming herinr Geert Knolweg Joure	-	-	-
1-M-P Afronden Delfstrahuizen-West	171	3	168
1-M-P SISA Regeling reductie energieverbruik	-	-	-
1-M Onderzoek landhoofden Teernstrabrug te Balk	-	-	-
1-M Verhoging budget Ziekten/plagen in het groen	271	292	-20
1-M-P Voorber brug Oenemawei Terkaple (PN21/4)	25	11	14
1-M Voorber verv elektr install Flevobrug (PN21/5)	8	6	3
1-M-P Werken van derden ruimtelijke ordening	-	-	-
1-M-P SISA Regeling reductie energieverbr woningen	-	-	-
1-M-P SUBS Warmtetransitie (PN21)	183	83	101
1-M-P Energieloketten (PN21)	48	-	48
1-M Verwijderen rietpollen strand Lemmer (VJR21)	35	35	-
1-M Voorber brug Slingerak-Huiberweg Langweer	-	-	-
1-M Grootschalig onderhoud pont Langweer	90	110	-20
Jaarplan wegen	-	2.955	-2.955
1-M-P Aquathermie Balk (PLB22)	100	100	-
1-M Uitvoering klimaatakkoord capaciteit (PLB22)	200	-	200
1-M Duurzaamheidsfonds kleine initiatieven (AM22)	100	-	100
1-M Camping Lemmer (PLB22)	878	574	304
1-M Uitvoeringskosten klimaatakkoord	332	-	332
1-M Kerkenvisie	75	-	75
1-M Parkeervoorziening nabij Heremastate	74	-	74
1-M Subsidie Blikken Skuorre	35	-	35
1-M Built to Order	50	-	50
1-M Saldo de Ekers in OHW	798	-	798
1-M Corona claim grondbedrijf	6	-	6
Totaal	6.845	5.354	1.492

Hieronder een toelichting op de eenmalige budgetten die zijn vertraagd en er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 en bijlage 2):

Harmonisatie wegenlegger

Door de vele afhankelijkheden en besluitvormingsprocedures is dit een langdurig project. Momenteel ligt de legger ter inzage bij de provincie Fryslân die de legger moet vaststellen. We verwachten dat het project 2023 afgerond wordt.

Aanleg fietspaden

De Marrekrite is vergevorderd met de aankoop van de benodigde gronden en is nu bezig met de vergunningaanvraag. We verwachten dat deze voor 1 mei 2023 wordt aangevraagd en dat wij onze toegezegde bijdrage in 2023 over kunnen maken.

Omgevingsvisie DFM

We hebben de gemeenteraad voorgesteld het restantkrediet in te zetten voor de Driehoek Joure.

Verkeersaanpassingen knooppunt Joure (2008)

De werkzaamheden worden in 2023 afgerond.

Voorbereiding brug Oenemawei Terkaple

Project is in voorbereiding. Binnenkort vindt overleg met directe omgeving plaats. Aanbesteding zal plaatsvinden in Q2 van 2023. Realisatie in het najaar 2023 en mogelijk begin 2024. Er wordt een nieuwe fundering achter de bestaande authentieke landhoofden geplaatst (worden behouden). Het aanbrengen van de fundering is afhankelijk van de oude fundering, deze wordt pas bekend als daadwerkelijk de constructie/de weg wordt ontgraven/opgebroken en vormt een risico op de planning.

Energieloketten

Voor het energieloket Tuk Wenjen hebben we vanuit het Rijk aanvullende middelen ontvangen.

Duurzaamheidsfonds kleine initiatieven

Besluitvorming over fonds moet nog plaatsvinden in de Raad.

Programma 3 Economie

a. Hoofddoelstelling (missie)

Hoofddoelstelling:

De Fryske Marren streeft naar een krachtige, innovatieve en toekomstbestendige economie, die een bijdrage levert aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en een duurzame economie, waarbij sprake is van efficiënt gebruik van (hernieuwbare) grondstoffen.

De economie in De Fryske Marren is in 2022 met 4,2% gestegen

En dat ondanks de torenhoge inflatie, de personeelstekorten en de aanhoudende oorlog in Oekraïne. Met deze stijging houden we gelijke tred met de gemiddelde groei in Nederland. De economie is ook in onze regio sneller dan verwacht hersteld van de coronapandemie. De eerder door economen verwachte milde recessie in het 4e kwartaal, is in De Fryske Marren tot nog toe uitgebleven.

De economische ontwikkelingen verschillen per sector

De horeca heeft geen gebrek aan klandizie, maar is door een groot personeelstekort gedwongen beperkter open. De bouwsector heeft een uitstekend jaar achter de rug en ook de supermarkten hebben topomzetten gehaald. Daartegenover hebben de landbouw en de industrie te maken met hoge grondstoffen- en energieprijzen en verstoorde handelsketens. Deze sectoren zijn van oudsher sterk vertegenwoordigd in onze gemeente en regio en drukken daarmee een groot stempel op de ontwikkelingen in onze gemeente.

b. Wat hebben we bereikt?

3.1 Economische zaken, Recreatie en toerisme

Doelstelling:

Groei werkgelegenheid realiseren

Nieuw sociaal-economisch beleid is in ontwikkeling

Samen met de ondernemersverenigingen in het koepeloverleg hebben wij voor de zomer de evaluatie van het huidige sociaal-economische beleid afgerond. Ook is er in het derde kwartaal een actuele analyse van de economie in De Fryske Marren gemaakt. De evaluatie en actuele analyse zijn het vertrekpunt voor de ontwikkeling van nieuw sociaal-economisch beleid. Wij doen dit in een interactief proces met ondernemers en bestuur. De planning is om rond de zomer 2023 nieuw beleid te kunnen vaststellen.

Aandacht voor krapte op de arbeidsmarkt

In 2022 was er in De Fryske Marren sprake van een lage werkloosheid. Dat is gunstig voor onze kas, maar voor de economie is het minder gunstig. Het niet kunnen beschikken over voldoende (gekwificeerd) personeel maakt bedrijven kwetsbaar. En gaat ten koste van de robuustheid van ons lokale en regionale mkb: de kurk waar de economie in De Fryske Marren op drijft. Binnen het in ontwikkeling zijnde sociaal-economisch beleid komt hier volop aandacht voor.

We maakten nieuwe regionale afspraken voor bedrijventerreinen

Samen met de gemeente Súdwest Fryslân en de Provincie Fryslân hebben wij nieuwe afspraken gemaakt over de bedrijventerreinen in de regio 'Zuidwest Friesland'. Dit zijn afspraken voor de periodes 2022-2025 en 2026-2035. Het gaat hierbij over de uitgifte van de bestaande bedrijventerreinen, maar ook over de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen in beide gemeenten. Naast de bestaande voorraad, is er in De Fryske Marren tot 2035 ruimte voor het toevoegen van circa 34 hectare aan nieuwe bedrijventerreinen. Gedeputeerde Staten heeft met de afspraken ingestemd. Na drie jaar worden de gemaakte afspraken herijkt.

We stimuleren de overgang naar een circulaire economie - zie ook programma 2

Hiervoor is het project 'Circulaire Bedrijventerreinen' gestart. Wij hebben ons aangesloten bij de initiatiefnemers: Leeuwarden, Heerenveen, Smallingerland, Súdwest Fryslân, provincie Fryslân en Omrin. We doen mee aan een pilotproject, samen met adviesbureaus Stec en New Economy en onder begeleiding van de Vereniging Circulair Friesland. Het doel van dit project is om een routekaart te ontwikkelen voor hoe Friese bedrijventerreinen circulair kunnen worden. Bedrijventerrein Haskerveen is één van de betrokken bedrijventerreinen in deze pilot.

We hebben oog voor de grote uitdagingen waar de agrarische sector voor staat

In De Fryske Marren is de agrarische sector een belangrijke economische pijler. De sector is de grootste 'stofleider' in het buitengebied. Het accent ligt op de melkveehouderij. Wij hebben oog voor de maatschappelijke effecten van de veranderingen in deze sector. We onderkennen de huidige problematiek en opgave.

- Maatwerkoplossingen zijn nodig op het gebied van innovatie, biodiversiteit en toekomstbestendigheid. Een mooi voorbeeld hiervan is het initiatief Biogashub Haskerveenpolder. Een samenwerking van 16 boeren en Jacobs Douwe Egberts (JDE). De Biogashub levert, naast het gebruik van biogas door JDE, ook een bijdrage aan stikstofreductie. Dit staat ook programma in 2.
- Alle zeilen moeten worden bijgezet om de huidige impasse in de stikstofproblematiek te doorbreken. Eerst moeten het Rijk en de agrarische sector goede afspraken met elkaar maken en overeenstemming bereiken over de uitgangspunten. Pas dan kunnen er onder regie van de provincie uitwerkingsplannen worden opgesteld.

Programma recreatie & toerisme klaar voor besluitvorming

De binnengekomen zienswijzen zijn verwerkt en voorzien van een reactie. Deze staan in de reactienota. In het vierde kwartaal van 2022 is het definitieve programma aan de raad aangeboden ter vaststelling. De focus ligt ook op seizoensverlenging.

Recreatie & toerisme in de regio: 2022 was een goede zomer voor de sector

We hebben een hoog herhaalbezoek. Veel vakantiegangers kozen ervoor in eigen land en onze regio te verblijven. Dat kwam door het weer, enige voorzichtigheid vanwege de coronapandemie en de chaos op de Nederlandse luchthavens. Campings, recreatieparken, botenverhuurders, jachthavens en aanbieders van logiesaccommodaties hebben veel boekingen binnen zien komen.

Voor camping Lemmer is een nieuwe exploitant geselecteerd.

Maatschappelijke initiatieven Tsjûkemar en Nannewiid

Samen met de Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Club van Aanjagers Tsjûkemar werken we aan het grote maatschappelijke initiatief "gebiedspilot Tsjûkemar". Het Tsjûkemar moet een 'bestemmingsgebied' worden, waar iedereen graag langer wil verblijven. Het grotere kader is de ontwikkeling van de Tsjûkemar Regio: van 'doorvaartmeer' naar 'bestemmingsmeer'. De Club van Aanjagers neemt het voortouw in de regionale ontwikkeling van het Tsjûkemar in samenwerking met de overheden (zoals in de Intentieverklaring van 2019 staat).

We focussen ons bij Tsjûkemar op twee projecten

Dat zijn Ôlesprong en de Kitesurfzone. Deze staan in het Meerjarenuitvoeringsprogramma 2021-2023. Voor Ôlesprong is een gemeentelijke projectleider beschikbaar. Het project Kitesurfzone wordt door de provincie getrokken en is inmiddels voorzien van een realistische begroting. Op dit moment is er nog geen zicht op financiering van de projecten. De provincie probeert via de perspectiefnota middelen te krijgen voor deze projecten. In onze gemeente zijn deze middelen als p.m. post opgenomen in de programmabegroting 2023.

Nannewiid

Naast het maatschappelijk initiatief Tsjûkemar zijn we in gesprek met het maatschappelijk initiatief Nannewiid over hoe we met de verschillende overheden dit gebiedsproces verder kunnen helpen en wat ieders rol hier in is.

3.2 Bedrijvencontacten

Doelstelling:

Versterken ondernemersklimaat

De bedrijvencontacten zijn weer op peil

De contacten met het bedrijfsleven en de overleggen met de ondernemersverenigingen zijn na het wegvallen van alle coronamaatregelen verder geïntensiveerd. Ook zijn er weer een aantal bijeenkomsten met ondernemersverenigingen op locatie geweest. Onze bedrijfscontactfunctionarissen zijn weer meer op pad om de contacten te verstevigen: tussen gemeente en ondernemers, ondernemers onderling en ondernemers en andere maatschappelijke partijen. Wij streven hierbij naar een positief ondernemersklimaat, stevige verbindingen tussen belanghebbende partijen en een oplossingsgerichte aanpak in overleggen met ondernemers.

We hebben in 2022 in totaal 56.202 m2 grond verkocht

- Op De Ekers 3a zijn nog twee percelen beschikbaar (in optie).
- Op Bedrijvenpark Woudfennen in Joure lopen tal van opties.
- Slotmolen in Sint Nicolaasga is bijna volledig verkocht.
- Op het door een derde ontwikkelde bedrijventerrein Lemsterpark in Lemmer is nog 1 woon-werklocatie beschikbaar.
- In het kader van regionale afspraken bedrijventerreinen gaan we aan de slag met bedrijventerreinen.

Nieuwe vestigingsvoorwaarden voor de uitgifte van bedrijfsgrond

Na de zomer zijn we gestopt met het 1 op 1 uitgeven van bedrijfsgrond.

Dit als gevolg van een uitspraak van de Hoge Raad, het Didam-arrest. De Hoge Raad heeft bepaald dat gemeenten bij de verkoop van onroerende zaken, mededingingsruimte moet bieden aan andere gegadigden/geïnteresseerden. Dit betekent dat lopende transacties gewoon doorgaan. Lopende opties zijn vooralsnog on hold gezet.

We hebben gewerkt aan het opstellen van vestigingscriteria en een uitgifteprotocol

Wij hebben dit in december afgestemd met de ondernemersverenigingen. De vestigingsvoorwaarden en het uitgifteprotocol zijn inmiddels vastgesteld.

- Beschikbare bedrijfsgrond wordt éénmalig gepubliceerd.
- Belangstellenden kunnen dan voor een nader vast te stellen datum hun belangstelling kenbaar maken.
- Als er meerdere gegadigden voor dezelfde grond zijn, dan wordt aan de hand van de vastgestelde criteria een keuze gemaakt wie de grond in optie krijgt.
- Als de percelen zijn gepubliceerd en er op dat moment geen concrete belangstelling is, dan kan de grond in het vervolg weer 1 op 1 aan een gegadigde worden verkocht.

We zijn bezig met de planologische procedure voor de tweede fase van De Ekers

De besluitvorming hierover is voorzien in het eerste kwartaal van 2023. De huidige agrarische bestemming kan met een binnenplanse wijzigingsbevoegdheid worden gewijzigd in een bedrijvenbestemming. Fase 3b heeft ongeveer 5 hectare uitgeefbare grond.

c. Verbonden partijen

De verbonden partijen van gemeente De Fryske Marren bestaan uit gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen Ontwikkelingsmaatschappij bedrijvenparken A7 Heerenveen-Joure en de Marrekrite maken onderdeel uit van programma 3.

Wijzigingen vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen

Met ingang van 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op een aantal punten aangepast. Een aantal wijzigingen is op 1 juli 2022 direct in werking getreden, zoals de aanpassing van de termijnen die bij de begrotingscyclus worden gehanteerd. Ook is de wijziging ten aanzien van de actieve informatieplicht op dat moment ingegaan. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. Hiervoor wordt twee jaar uitgetrokken om de aanpassingen binnen de individuele regeling uit te werken.

Gemeenschappelijke regeling Ontwikkelingsmaatschappij bedrijvenparken A7 Heerenveen-Joure

Doelstelling

De gemeenschappelijke regeling heeft betrekking op de exploitatie van de bedrijventerreinen Businesspark Friesland-West en Haskerveen. Dit past bij onze ambities op het gebied van een aantrekkelijk en stevig ondernemersklimaat, economische ontwikkeling en de uitgifte van bedrijventerreinen.

Ontwikkelingen in 2022

Er is in 2022 geen grond verkocht. Daarentegen zijn de kosten als gevolg van de inflatie gestegen. Dat resulteert voor 2022 in een negatief resultaat. Dit kan binnen de lopende exploitatie van het plan worden opgevangen. De verwachting is dat de grondexploitatie in 2032 kan worden afgesloten met een positief resultaat van € 1.110.000,-, op basis van contante waarde.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

Er wordt gewerkt aan voorstellen voor de benodigde aanpassingen binnen de gemeenschappelijke regeling van Bedrijvenparken A7. Het is de planning om de voorstellen rond de zomer 2023 aan beide gemeenteraden te kunnen voorleggen.

Zienswijzen raden

In 2022 hebben de raden een verzoek ontvangen om een zienswijze in te dienen over de jaarrekening 2021, begrotingswijziging 2022-1 en de begroting 2023.

Gemeenschappelijke regeling Marrekrite

Doelstelling

De Marrekrite richt zich op een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de watersport en andere vormen van recreatie op en aan het water in Fryslân. Ook landrecreatie speelt hierbij een rol. Marrekrite behartigt de gemeenschappelijke belangen van haar deelnemers en neemt hierbij de belangen van natuur en landschap in acht. De Marrekrite onderhoudt en beheert voor ons belangrijke toeristische voorzieningen. Denk hierbij aan ligplaatsen in het buitengebied (steigers, kades, marboeien, afvalinzameling, toiletvoorziening), fiets- en wandelroutes.

Ontwikkelingen in 2022

Het afgelopen jaar is het beheer en onderhoud van zowel de aanlegplaatsen als het wandel- en fietsnetwerk gedaan. Daarnaast:

- zijn er vorderingen gemaakt in de realisatie van de Toeristische Overstap Punten (TOP's) in Friesland;
- is er ingezet op het aanjagen van campertoerisme;
- zijn er vorderingen gemaakt in het rondkrijgen van de dekking voor het rondje Snitser Mar;

- is het proces voor de realisatie van de eerste 3 TOP's ook in De Fryske Marren opgestart.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

Binnen de gemeenschappelijke regeling Marrekrite is een aantal wijzigingen nodig. Het bestuur van Marrekrite heeft er bewust voor gekozen deze op een later moment in procedure te brengen. Wel heeft de Marrekrite recent een ontwerptekst van de GR in procedure gebracht. Deze is technisch en redactioneel van aard. Hierbij is ook de gemeenteraad betrokken, vanwege de actieve informatieplicht.

Zienswijzen raad

In 2022 hebben de raden een verzoek ontvangen om een zienswijze in te dienen over begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.

d. Wat heeft het gekost?

Bedragen € 1.000

3. Economie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Rekening 2021
Lasten					
3.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	-874	-1.676	-986	-690	-901
3.2 Bedrijvencontacten	-292	-292	-290	-3	-284
3.9 Algemeen	-750	-	-	-	-
Totaal Lasten	-1.916	-1.968	-1.275	-692	-1.184
Baten					
3.1 Economische zaken, recreatie en toerisme	91	91	82	9	34
3.2 Bedrijvencontacten	-	-	1	-1	-
Totaal Baten	91	91	83	8	34
Saldo van baten en lasten	-1.825	-1.877	-1.192	-685	-1.150
Stortingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	750	808	164	644	357
Mutatie reserves	750	808	164	644	357
Resultaat	-1.075	-1.069	-1.029	-40	-793

Programma Economie sluit af met een voordelig saldo van € 40.000.

e. Kredieten binnen het programma

Bedragen x € 1.000

Kredieten	Oorspr. krediet	Begroting 2022	Realisatie 2022	Restant krediet
2005				
Bewegwijzering bedrijventerreinen	181	44	-	44
2018				
Ontwikkeling Ulesprong	75	61	-	61
2021				
Revitalisering Tolhuswei/Vegelinswei	736	326	-	326
2022				
Strandzone Balk (PLB22)	300	377	3	373
Totaal	1.292	807	3	804

Hieronder een toelichting op de kredieten die zijn vertraagd en er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel voortgang kredieten en bijlage 2):

Bewegwijzering bedrijventerreinen

Deze middelen zijn beschikbaar gesteld voor aanpassing en vervanging van de bebording van het bedrijventerrein. Doordat we 'zuiniger' met de vervanging omgaan, kunnen we de beschikbare middelen over een langere periode inzetten. We verwachten dat het huidige budget tot en met 2026 voldoende is.

f. Eenmalige budgetten in reserve onderhanden werk

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M-P Glasvezel	131	129	2
1-M-P Economische Zaken	52	-	52
1-M-P Sociaal ec. beleid	17	17	1
1-M-P Ontwikkeling recreatie / toerisme Tsjûkemar	216	16	200
1-M-P Versterking onderwijs-bedrijfsleven(KN17/64)	33	-	33
1-M-P SUBS Cultuurtoerisme Tsjûkemar	7	-	7
1-M-P Lemmer Poort van Zuidwest Friesland	40	1	39
1-M-P Vraagbundeling glasvezel	-	-	-
1-M Corona claim achterblijvende inkomsten	312	-	312
Totaal	808	164	644

Hieronder een toelichting op de kredieten die zijn vertraagd en er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel voortgang kredieten en bijlage 2):

Lemmer, Poort van Zuidwest Friesland

De concept-visie 'Lemmer Poort van Zuidwest Friesland' is vanwege voortschrijdende inzichten en ontwikkelingen inmiddels achterhaald. Dit vraagt om een bestuurlijke heroverweging en het mogelijk opstellen van een nieuw document. Of de resterende middelen nog ingezet worden zal in Q2 van 2023 duidelijk zijn. Dit wacht op nadere besluitvorming over de visie.

Programma 4 Leefbaarheid en onderwijs

a. Hoofddoelstelling programma (missie)

Hoofddoelstelling:

Een sterke, dragende, levendige samenleving met goede en toegankelijke (basis)voorzieningen.

Zo werken we aan onze missie:

- We organiseren het vervoer voor kinderen die niet zelfstandig naar school kunnen, zodat alle kinderen in onze gemeente onderwijs krijgen.
- We zorgen voor goede sport- en beweegaccommodaties. We faciliteren sport- en beweegaanbieders en stimuleren inwoners om te gaan sporten en bewegen.
- We ondersteunen plaatselijke belangen, dorpshuizen, buurt- en wijkverenigingen.
- We zetten cultuur in om een aantrekkelijke gemeente te blijven.
- We stimuleren deelname aan kunst en cultuur van jong tot oud.
- We zorgen voor goede, aantrekkelijke voorzieningen op gebied van peuteropvang, vroeg- en voorschoolse opvang, onderwijs en bibliotheken. En we ondersteunen in het behoud ervan.
- We zetten in op het voorkomen van onderwijsachterstanden door samen met de kinderopvang en het primair onderwijs te werken aan: ouderbetrokkenheid, bereik doelgroepkinderen, doorgaande leerlijn en kwaliteitsverbetering.
- We voorkomen schooluitval en begeleiden kwetsbare jongeren waardoor iedere jongere minimaal een startkwalificatie behaalt.

b. Wat hebben we bereikt?

4.1 Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling:

Passend leerlingenvervoer.

Het organiseren van het vervoer voor kinderen die niet zelfstandig naar school kunnen

Bijvoorbeeld door ziekte, een handicap of gedragsproblemen. Soms kan een kind hier ook gebruik van maken omdat de school (te) ver weg is. Door het vervoer te regelen, zorgen wij ervoor dat alle kinderen in onze gemeente onderwijs krijgen.

Taxibedrijf Witteveen heeft de aanbesteding voor leerlingenvervoer gegund gekregen

Vanaf 1 augustus 2022 ging het nieuwe contract in. Het contract is voor vijf jaren, met tweemaal een uitlooptermijn tot maximaal zeven jaren.

4.2 Voorzieningen

Doelstelling:

Het in stand houden van goede sport- en beweeg accommodaties, het faciliteren van sport- en beweeg-aanbieders en het stimuleren van deelname van inwoners aan sport- en beweeg activiteiten.

Zo werken wij aan dit doel:

- We zijn in gesprek met partijen die we in willen zetten bij de uitvoering van dit beleid.
- We geven uitvoering aan de afspraken die zijn gemaakt in het Lokaal Sport en Beweegakkoord in samenwerking met De Kear en ons Sportbedrijf.
- We zijn in gesprek met belanghebbenden over een nieuw te realiseren sportpark in Sint Nicolaasga.
- We geven uitvoering aan het door de raad vastgestelde plan van aanpak Huisvesting sport- en sociaal maatschappelijke verenigingen Balk.

- We zijn in gesprek met de voetbalverenigingen CVVO en VV Lemmer over hun fusieplannen en het gezamenlijk willen gebruiken van sportpark De Rien.

Doelstelling:

Vitale dorpsgemeenschappen, waar inwoners naar elkaar omkijken en initiatieven nemen om de leefbaarheid in stand te houden dan wel te verbeteren en ontmoetingsplaatsen als voorziening in een dorp, stad of wijk in stand houden en waar mogelijk en waar nodig verbeteren.

Dorpen

Begin dit jaar hebben we alle dorps- en buurthuizen financiële steun verleend

Zo konden ze de gederfde inkomsten van 2020 en 2021 zoveel mogelijk compenseren. Hiervoor zijn de door de raad beschikbaar gestelde middelen (subsidieregeling Coronafonds) ingezet. Zorgen over de exploitatie zijn echter niet verdwenen. Door de sterk stijgende energieprijzen en onderhoudslasten verwachten we dat meerdere dorps- en buurthuizen ook volgend jaar tekorten krijgen. Bij het onderzoek naar een (nieuw) noodfonds anticiperen wij hierop.

Inwonersinitiatieven

We hebben inwonersinitiatieven gefaciliteerd, ondersteund en gestimuleerd

Na het vervallen van de coronamaatregelen hebben besturen van plaatselijke belangen, dorpshuizen, buurt- en wijkverenigingen weer mooie leefbaarheidsprojecten opgestart en gerealiseerd. Wij hebben deze ondersteund en gesubsidieerd. Besturen zijn door ons ook actief gestimuleerd om de komende tijd nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

De provincie stelde dit jaar weer budget beschikbaar uit het Iepen Mienskipsfûns. Hiermee hebben we onder andere de Gezondheidsmarkt Bloeizone Wolwêze in Sint Nicolaasga en het project Skûtsjesilen foar de Jongerein gesubsidieerd.

Hoewel het aantal initiatieven in het najaar leek aan te trekken is het aantal concrete subsidieaanvragen in 2022 uiteindelijk achtergebleven vergeleken met de jaren vóór corona.

AZC

Het onderwijs werd georganiseerd door de Bolster Cocon en Caleido

De basisschoolkinderen uit het AZC en Oekraïense leerlingen gaan naar de AZC-school bij CBS de Bolster. Deze school is in ieder geval tot en met schooljaar 2022-2023 geopend. Het ISK-onderwijs voor de leerlingen in het voorgezet onderwijs is georganiseerd door Caleido in Lemmer. Ook daar stromen Oekraïense leerlingen in. Daarnaast is in Joure een taalklas gevestigd waar Oekraïense kinderen en kinderen van statushouders les krijgen.

Doelstelling:

Wij zetten cultuur in om een aantrekkelijke gemeente te zijn en te blijven voor zowel inwoners als bezoekers en wij willen de positie van het Fries versterken en wij voeren, zoals vastgelegd in de wet Gebruik Friese taal, Fries taalbeleid uit.

Cultuur

In 2022 is hard gewerkt aan de uitvoering van het beleidsplan Kunst Stroomt!

Zo heeft het eerste Uitfestival plaats gevonden en is de pilot voor het talentenprogramma afgerond. Het Centrum voor de Kunsten It Toanhûs heeft voor deze pilot een talentontwikkelingsprogramma voor jongeren, het Uitbinkerstraject, ontwikkeld.

Met een aantal activiteiten hebben we deelgenomen aan de eerste triënnale van LF2028, Arcadia. De voorstellingen van de productie 'Het Verdriet van de Zuiderzee' werden op de Oudemirdumer Kliffen gehouden.

Frysk taalbelied

Ferskate aktiviteiten út it Fryske taalbelied binne yn 2022 útfierd

Dy aksjes hawwe in bydrage levere oan it fersterkjen fan de posysje fan de Fryske taal yn de gemeente. Dêrby meitsje wy gebrûk fan de yn 2022 ûntfongen subysydze fan de Provinsje Fryslân. Wy hawwe it amindemint "Fryske boeken foar basisskoallen" útfierd wêrtroch't alle skoallen in budzjet fan € 200 krigen hawwe om Fryske boeken te keapjen.

Doelstelling:

Alle inwoners beskikken over voldoende (digi-) taalvaardigheden.

Bibliotheken

Bibliotheken Mar en Fean zijn na de laatste lockdown in 2022 volledig open gebleven

Sinds 2021 beschikken de bibliotheken over een informatiepunt digitale overheid (IDO). Via deze dienstverlening helpen bibliotheekmedewerkers inwoners met vragen over digitale zaken zoals het DigiD en de Coronacheck-app en verwijzen zij waar nodig door naar partners. In 2022 heeft het IDO in onze gemeente nog meer vorm gekregen. Vanaf september 2022 zijn de Vrijwilligers Informatiepunten (VIP) van welzijnswerk De Kear gevestigd in de bibliotheken.

Er is geen exploitatietekort

Door de uitvoering van het amendement (het eenmalig aanvullen van het exploitatietekort van €10.000 van bibliotheken voor 2022) bij de vaststelling van de begroting 2022 ontstaat er voor dit jaar geen exploitatietekort bij de bibliotheken.

4.3 Onderwijs

Doelstelling:

Toekomstbestendige en duurzame huisvesting voor alle scholen in onze gemeente.

Aanbod van onderwijsvoorzieningen dat minimaal voldoet aan de wettelijke eisen.

Passend onderwijs voor elk leerplichtig kind.

Elk kind verlaat de school met een startkwalificatie of een arbeidsplek.

Het voorkomen van achterstanden met opgroeien en ontwikkelen.

Basisonderwijs

We werken samen aan vier doelen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Gezamenlijk met de kinderopvang en scholen primair onderwijs werken we aan de vier doelstellingen rond VVE: ouderbetrokkenheid, bereik doelgroepkinderen, doorgaande leerlijn en kwaliteitsverbetering. Naast een budget voor de wettelijke taken, zet de gemeente extra middelen in op deze thema's. Het primair onderwijs heeft met name ingezet op de doorlopende leerlijn voor kinderen met een taalachterstand. In samenwerking met ketenpartners zijn extra activiteiten aangeboden voor deze doelgroep.

In 2022 is het uitvoeringsplan Voor- en Vroegschoolse Educatie Gemeente de Fryske Marren 2022-2023 vastgesteld

Dit is een uitwerking van het in 2021 afgesloten convenant VVE.

In mei 2022 heeft het college ingestemd met de Subsidieregeling Peuterwerk en Voorschoolse Educatie (VE) gemeente De Fryske Marren. De regeling sluit aan op de huidige wet- en regelgeving. De regeling is vereenvoudigd door vanaf 2023 te werken met uurtarieven en jaarlijks af te rekenen met het

daadwerkelijke gebruik en de ontvangen ouderbijdrage. Alle peuters in de Fryske Marren kunnen hun vaardigheden optimaal ontplooiën en zich voorbereiden op het basisonderwijs.

Onderwijsachterstanden

In 2022 is er op verschillende manieren gewerkt om onderwijsachterstanden te voorkomen:

- Op voorschoolse voorzieningen met voorschoolse educatie zijn vanaf 2022 HBO pedagogisch beleidsmedewerkers aangesteld.
- Er zijn Taalnetwerken opgezet.
- De opvang van peuters die wonen op het AZC in Balk is versterkt.
- De monitor van de GGD Fryslân is in 2021 geïmplementeerd en ook in 2022 toegepast. Hierdoor hebben we inzicht in hoeveel geïndiceerde kinderen daadwerkelijk gebruikmaken van VVE en kan hier tijdig op worden bijgestuurd.

Basisonderwijs, excl. onderwijshuisvesting

Vervoerder ITS-Reizen heeft de aanbesteding doelgroepenvervoer bewegingsonderwijs gegund gekregen. Per augustus 2022 is de overeenkomst ingegaan. Deze wordt voor in ieder geval de komende vijf jaar uitgevoerd door ITS-Reizen, met een uitloop naar maximaal 7 jaar.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft voor de komende jaren een grote opgave op gebied van onderwijshuisvesting. Veel schoolgebouwen zijn 40 jaar of ouder en toe aan renovatie of nieuwbouw. Samen met de schoolbesturen is daarom een Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2016-2024 opgesteld.

- Vanaf 2020 is in de begroting een structureel budget beschikbaar voor onderwijshuisvesting.
- Eind 2022 is een procesplan geschreven voor het ontwikkelen van een nieuw IHP.
- In 2023 wordt het IHP ontwikkeld, zodat eind 2023/begin 2024 het nieuwe IHP voorgelegd wordt aan de gemeenteraad.

Uitvoering huisvestingsprogramma 2022

De renovatie van basisschool de Toekomst in Bakuizen is uitgesteld naar zomer 2023

De gewenste start stond gepland in de zomervakantie 2022. Door een tegenvallende aanbesteding en langere levertijden van materialen verliep de uitvoering niet volgens planning.

De bouwvoorbereiding van vervangende nieuwbouw van het Zuyderzee Lyceum is afgerond

Het definitieve bouwplan en de begroting zijn vastgesteld.

De twee basisscholen in Sint Nicolaasga zijn bezig met de ontwikkeling van één nieuw schoolgebouw. Het eerste deel van de bouwvoorbereiding is afgerond. Ook is de positionering van de nieuwbouw binnen het plangebied op de huidige voetbalvelden vastgesteld.

Er is subsidie voor ventilatie in scholen aangevraagd, maar die wordt gedeeltelijk terugbetaald

Het gaat om een specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) voor De Schakel in Rotsterhaule en CSG Bogerman in Balk. Voorwaarde voor de subsidie was dat de uitvoering in 2022 moest plaatsvinden:

- De aanpassingen aan CSG Bogerman zijn inmiddels afgerond.
- Vanwege de hoge eigen financiering (70%) heeft het schoolbestuur ervoor gekozen om de aanpassingen aan De Schakel (nog) niet uit te voeren.

Zes aanvragen voor programma 2023

Er zijn dit jaar zes aanvragen voor een voorziening onderwijshuisvesting ingediend. Wij hebben deze in het najaar van 2022 inhoudelijk beoordeeld. Via het proces van de begroting zijn aan de raad een financiële middelen gevraagd.

Leerplicht

We hebben een regionaal programma voortijdig schoolverlaten

Gemeenten en scholen hebben de wettelijke taak een regionaal programma op te stellen en uit te voeren ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten van jongeren tussen 12 en 23 jaar. Deze regionale programma's worden structureel vanuit de rijksoverheid gefinancierd.

Ons doel: iedere jongere behaalt minimaal een startkwalificatie

Het uitgangspunt van het kabinet voor de vervolgaanpak is dat jongeren op school zitten, een baan hebben of een traject van leren en werken volgen. Waar nodig krijgen jongeren in combinatie hiermee een zorgaanbod. Het doel is dat zoveel mogelijk jongeren een diploma halen op minimaal het niveau van een startkwalificatie.

In 2022 zien we een toename van zorgleerlingen en inzet maatwerk

In vergelijking met 2021 zijn meer jongeren aangemeld waarbij men zorgen heeft over de ontwikkelingen op school of in de thuissituatie. Omdat jongeren in 2022 meer naar school gingen dan vorig schooljaar vielen de problemen eerder op. Veel casussen zijn met het sociaal wijkteam jeugd opgepakt. Daarnaast heeft een aantal leerlingen het afgelopen jaar via leerplicht een maatwerkvoorziening gehad in de vorm van individuele coaching. Deze leerlingen zijn begeleid om te voorkomen dat ze langdurig thuis komen te zitten of voortijdig het onderwijs verlaten.

c. Verbonden partijen binnen het programma Leefbaarheid en onderwijs

De verbonden partijen van gemeente De Fryske Marren bestaan uit gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Binnen programma 4 kennen wij de deelneming Sportbedrijf De Fryske Marren BV.

Sportbedrijf De Fryske Marren bv

Doelstelling

Zij stimuleren faciliteren en realiseren sportbeoefening en lichaamsbeweging. Samen met anderen werken ze aan een vitale en gezonde gemeente. Een gemeente waar sport, bewegen en vitaliteit een belangrijke plek innemen. En waar sport en bewegen voor iedereen zichtbaar en bereikbaar is.

Ontwikkelingen in 2022

Naast het beheren en exploiteren van Sportfun en Swimfun voor onze inwoners en bezoekers van buitenaf zet Sportbedrijf De Fryske Marren zich op projectbasis in voor het stimuleren van de sport- en beweegdeelname van onze inwoners.

In 2022 is bij Swimfun een verduurzamingstraject gestart om CO₂-uitstoot te verminderen en waarschijnlijk tot 85% op het gasverbruik te besparen.

Risico's

Een nadelig exploitatieresultaat kan gevolgen hebben voor onze gemeente. Deze is meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

d. Wat heeft het gekost?

Bedragen € 1.000

4. Leefbaarheid en onderwijs	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Rekening 2021
Lasten					
4.1 Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning	-1.330	-1.858	-1.601	-257	-1.244
4.2 Voorzieningen	-7.334	-8.584	-7.964	-620	-8.485
4.3 Onderwijs	-4.475	-5.455	-4.736	-719	-3.687
4.9 Algemeen	-437	-112	-	-112	-
Totaal Lasten	-13.576	-16.009	-14.301	-1.708	-13.415
Baten					
4.1 Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning	44	44	53	-9	51
4.2 Voorzieningen	466	466	1.162	-696	1.804
4.3 Onderwijs	1.147	1.341	1.501	-159	710
Totaal Baten	1.657	1.852	2.716	-864	2.566
Saldo van baten en lasten	-11.919	-14.158	-11.585	-2.572	-10.850
Storting	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	839	3.406	1.327	2.079	947
Mutatie reserves	839	3.406	1.327	2.079	947
Resultaat	-11.081	-10.752	-10.258	-494	-9.903

Het programma Leefbaarheid en onderwijs sluit af met een voordelig saldo van € 494.000. Dit saldo wordt hieronder toegelicht.

Toelichting 4.1 Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning (voordeel € 108.000)

Leerlingenvervoer

Tijdens de lockdown is in januari en februari van 2022 de coulanceregeling toegepast. We verstrekten een voorschot van 80% van de normale omzet voor de niet-gereden ritten. Dit voorschot is, in overleg met de accountant van de vervoerder, omgezet in een bedrag om niet. Daarnaast is vanaf 1 augustus 2022 het nieuwe contract voor het vervoer in werking getreden.

Toelichting 4.2 Voorzieningen (voordeel € 23.000)

Kleine kernen

Het grootste deel van het budget is ingezet voor de ondersteuning van inwonersinitiatieven. Nog niet gehonoreerde aanvragen gaan we overhevelen naar 2023. Dit maakt dat de afwijking van 2022 een incidenteel karakter heeft. Dit betekent een voordeel van € 124.000. Daarnaast is er sprake van geringere mee- en tegenvallers van € 101.000 nadelig.

Toelichting 4.3 Onderwijs (voordeel € 251.000)

Basisonderwijs, onderwijshuisvesting

In dit budget zit ruimte voor afschrijving- en rentelasten uit investeringen in relatie tot het IHP (Investerings Huisvestingsplan). Een aantal projecten uit dit huisvestingsplan zijn vertraagd en de bouw start in 2023. Dit betekent een eenmalige meevaller van € 251.000.

Toelichting 4.9 Algemeen (voordeel € 112.000)

In de begroting 2022 zijn de afschrijving- en rentelasten voor de investering Brûsplak Joure gereserveerd. Dit project is nog niet gestart. Dit betekent een voordeel van € 112.000.

e. Kredieten binnen het programma

Bedragen x € 1.000

Kredieten	Oorspr. krediet	Begroting 2022	Realisatie 2022	Restant krediet
2020				
Renovatie Paedwizer Sint Nicolaasga (KN19/33)	1.985	1.985	5	1.980
Verduurzamen sportzaal Woudfennen (KN19/28)	250	250	6	244
2021				
Zuyderzee Lyceum Lemmer bouwrijpm. grond (PN21/27)	750	744	3	740
Scholen Sint Nicolaasga bouwrijpm. grond (PN21/27)	500	500	-	500
Westermarskoalle Joure uitbreiding (PN21/27)	600	88	69	19
Toekomst Bakhuisen renovatie/nieuwbouw (PN21/27)	2.000	2.000	-	2.000
Bestelauto Iveco Sportvelden (TP21/38)	50	50	55	- 5
Wumkesskoalle Joure renovatie (SISA) (PN21/27)	2.000	310	115	195
2022				
Brusplak (PLB22)	6.463	6.463	-	6.463
Verbreden toegangsweg SC Joure (PLB22)	30	30	36	- 6
Vervanging hockey grasmat Lemmer (PN22/22)	250	350	297	53
Volkswagen Transporter (TP22/56)	45	45	-	45
Tractor John Deere 5080R (TP22/109)	65	65	-	65
Tractor New Holland T4,75 (TP22/117)	65	65	-	65
Lening zonnepanelen dorps huis Elahuizen	10	-	10	- 10
Totaal	15.063	12.944	596	12.348

Toelichting kredieten > € 1.000.000 (financiële verordening artikel 7 lid 5):

Toelichting op de kredieten die zijn vertraagd of als er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel voortgang kredieten en bijlage 2):

2020**Renovatie Paedwizer Sint Nicolaasga**

De bouwvoorbereiding om te komen tot nieuwbouw samen met It Klimmerblêd is nog in volle gang. In de tweede helft van 2022 heeft het college ingestemd met de definitieve locatiekeuze voor het onderwijscluster op de westkant van het huidige complex van Voetbalvereniging Renado. De schoolbesturen hebben in november 2022 de architect geselecteerd. Op 19 december 2022 zijn tijdens een inloopbijeenkomst de nieuwbouwplannen voor het sportpark, de nieuwe onderwijslocatie en uitbreiding woningbouw gepresenteerd aan belangstellenden in Sint Nicolaasga.

2021

Toekomst Bakhuizen renovatie/nieuwbouw

De uitvoering van de renovatie van basisschool de Toekomst in Bakhuizen is uitgesteld naar zomer 2023. De gewenste start van de uitvoering stond gepland in de zomervakantie 2022. Door langere levertijden van materialen kon de uitvoering niet volgens planning verlopen en is besloten om de renovatie een jaar uit te stellen.

Wumkesskoalle Joure Renovatie

De school is opgeleverd in 2021, maar de afrekeningen duurden langer dan verwacht. In de Voorjaarsrapportage wordt het krediet afgesloten.

2022

Brûsplak

Tijdens de raadsvergadering op 11 mei 2022 is de verdere uitwerking van de locaties voorgelegd aan de raad met als voorkeurslocatie De Stuit. Dit voorstel is afgewezen en er is een amendement aangenomen en de raad verzoekt het college om:

1. De evenementenhal en It Haske aan te wijzen als de mogelijke locaties voor de realisatie van het Brûsplak Joure.
2. Terug te komen met een raadsvoorstel met uitgewerkte ramingen van de kosten en exploitatie van beide scenario's, zodat de gemeenteraad op basis daarvan een definitieve keuze kan maken voor de locatie en pas daarna het reeds gereserveerde krediet vrij te geven.
3. In die uitwerking mee te nemen: de bereidheid tot financiële bijdrage uit de mienskip.

Eind 2022 is er een projectleider aangetrokken die het amendement gaat uitvoeren. Dit onderzoek neemt zeker een half jaar in beslag en de uitkomsten worden aan de raad voorgelegd.

f. Eenmalige budgetten in reserve onderhanden werk programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M Materiaal zelfwerkzaamheid(sport) (KN17/65)	105	-	105
1-M Bouwvoorbereiding Zuyderzee Lyceum (KN18/2)	229	230	-1
1-M Huur lokalen De Arke 2019 (KN18/1)	-	-	-
1-M Onderwijshuisvesting AZC	53	52	1
1-M Grootchalig onderhoud sportvelden	-	-	-
1-M Constrfout ventilatie/verw De Bolster(KN19/71)	27	11	16
1-M Uitbr It Klimmerblêd St Nicolaasga (KN19/69)	193	-	193
1-M Voorber kred nieuwbouw school Echten (KN19/70)	-	-	-
1-M Constrfout asbest De Schakel Rotsterh(KN19/70)	-	-	-
1-M Voorber renovatie Wumkesskoalle Joure(KN19/67)	51	12	39
1-M Voorber RKPC De Toekomst Bakhuizen (KN19/66)	110	74	36
1-M Constructiefout de Arke Lemmer	72	52	20
1-M Procesbegeleiding/bouwkundig advies Brûsplak	-	30	-30
1-M SISA Rijksbijdr ivm lokaal sport/beweegakkoord	30	-	30
1-M Beheer/onderhoud buitensportaccomm. (PN21/29)	163	204	-41
1-M Voorber sportpark VV Renado/ Idskenh (PN21/33)	15	2	12
1-M Tarissing Oudehaske eerste inrichting (PN21/27)	-	-	-
1-M Uitvoering culutuurnota (PN21/30)	25	25	-
1-M Coronafonds subsidieregeling	485	328	157
1-M Haskerfjild Joure eerste inrichting	10	-	10
1-M Spoarsiker Echtenerbrug eerste inrichting	12	15	-3
1-M Spoarsiker Echtenerbrug medegebruik	174	13	161
1-M Plein Joure bouwvoorbereidingskrediet	10	-	10
1-M Projectleiding bouwvoorbereiding IHP	75	82	-7
1-M SISA Tijd regeling IIsbanen en zwembaden	-	-	-
1-M SISA Nationaal programma onderwijs 2021	-	-	-
1-M Voorber. huisvesting verenigingen Balk (PLB22)	245	-	245
1-M Sport en bewegen: Scoren door samenspel(PLB22)	80	13	67
1-M Fryske boeken voor basisscholen (AM22)	8	6	2
1-M Subsidie St Bibliotheken (AM22)	10	10	-
1-M Corona Claim Coronasubs Maatschappelijke inst	-	-	-
1-M Corona Claim Culturele activiteiten	100	-	100
1-M Corona Claim Kunstzinnige vorming	100	-	100
1-M Corona Claim Musea	50	-	50
1-M Corona Claim Zwembad	500	-	500
1-M Beleidsadviseur onderwijshuisvesting	55	-	55
1-M Onderzoek accomodatiebeleid	30	-	30
1-M Lokaal cultuuraanbod	106	-	106
Totaal	3.121	1.156	1.965

Toelichting op de kredieten die zijn vertraagd of als er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel voortgang kredieten en bijlage 2):

1-M Sport en bewegen: Scoren door samenspel (PLB22)

Wij hebben in 2022 al een aantal acties uitgevoerd die passen bij het vastgestelde sport- en beweegbeleid. Gebleken is dat het maken van afspraken over de uitvoering door derden meer tijd vraagt dan verwacht.

Programma 5 Sociaal domein

a. Hoofddoelstelling (missie)

Hoofddoelstelling:

Alle inwoners van De Fryske Marren doen mee en kunnen zich maximaal ontplooiën.

Het sociaal domein is dynamisch, complex en omvangrijk. Het neerzetten van een goede structuur is een langdurig proces. En de inrichting van het sociaal domein ontwikkelt zich komende jaren steeds verder. We doen dat niet alleen, maar samen met onze inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en zorgaanbieders.

Dit is onze kernboodschap:

‘De inwoner draagt verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving. De gemeente stimuleert de samenleving om in beweging te komen, te ontwikkelen en mee te doen. We doen dit met lef!’

En dit zijn onze drie uitgangspunten:

- Een inclusieve samenleving
We vinden het belangrijk dat in onze samenleving iedereen (naar vermogen) mee kan doen. We streven naar een inwoner die verantwoordelijkheid draagt voor zichzelf en zijn omgeving. Van inwoners wordt verwacht dat zij in eerste instantie zelf in hun netwerk, via een inwonersinitiatief of in basisvoorzieningen naar een oplossing zoeken voor een probleem.
- Een sterke, dragende samenleving met goede en toegankelijke basisvoorzieningen
We ondersteunen onze inwoners met de dragende samenleving en het ondersteunen en versterken van de basisvoorzieningen. Wij doen dit waar nodig samen met onze partners.
- Maatwerkvoorzieningen voor wie dit nodig heeft
Voor inwoners die het niet zelf kunnen, bieden wij (tijdelijk) ondersteuning. Wij werken hierbij vanuit wet- en regelgeving en leveren indien nodig maatwerk.

b. Wat hebben we bereikt?

5.1 Samenleving en sociaal wijkteam

Doelstelling:

Een sterke, dragende samenleving met goede en toegankelijke basisvoorzieningen, waarin iedereen (naar vermogen) meedoet: de inclusieve samenleving. Daartoe richten we ons op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en mantelzorg en het versterken van inwonersinitiatieven, verenigingen en vrijwilligersorganisaties.

Preventief jeugdbeleid

Samen met welzijnsorganisatie Sociaal Werk De Kear (hierna: De Kear) wordt gewerkt aan een integrale aanpak 'Jongeren veilig op straat'. Een uitgebreidere toelichting staat bij het welzijnswerk.

Welzijnswerk

De Kear is gecontracteerd om bovenstaande doelstelling te realiseren. Het contract met De Kear is met twee jaar verlengd. In het voorjaar van 2022 hebben we De Kear een ontwikkelagenda meegegeven met daarop zes ontwikkelpunten. Deze ontwikkelpunten vormen de leidraad voor een actualisatie van de welzijnsopdracht in de periode september 2022 – december 2023.

Vraaggericht werken is het uitgangspunt van De Kear, maar de coronacrisis maakte dat aanbodgericht werken vaak meer op zijn plaats was. Dit nemen we mee in het herijken van de opdracht van De Kear.

Daarnaast staan gebiedsgericht werken, de inzet van sport en cultuur en de samenwerking met partners, zoals zorgaanbieders, centraal.

Outreaching jongerenwerk om overlast te voorkomen

In de coronaperiode was een stijging te zien in het aantal jongeren dat op straat voor overlast zorgde. We deden daarom de volgende acties:

- De Kear is gestart met extra inzet van jongerenwerkers op straat, in Joure, Balk en Lemmer maar ook daarbuiten.
- In afstemming met het Sociaal wijkteam Jeugd en Gezin is een programma opgezet om jongeren te laten ontdekken waar ze goed in zijn en hoe ze dit positief kunnen inzetten in de buurt en dorp.
- In Lemmer zijn de inloophomenten bij basisschool De Meerpaal en het Podium en activiteitencentrum (PAC) weer mogelijk gemaakt, om op een laagdrempelige manier in contact te komen met de jongeren.

Welzijn op Recept voor mensen met psychosociale klachten

Op 1 juni 2022 is gestart met Welzijn op Recept. Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. Huisartsen kunnen hun patiënten verwijzen naar de welzijnscoaches. Twee welzijnscoaches van De Kear werken bij vijf verschillende huisartspraktijken in Lemmer en Echtenerbrug. In 2023 wordt dit door meerdere praktijken ingezet.

We werken gebiedsgericht voor inzicht in de zorg en ondersteuning die nodig is

In december 2022 startte De Kear met gebiedsanalyses. De Kear deed dit samen met de gemeente, woningcorporaties en de politie. Gebiedsanalyses geven inzicht in de vergrijzing, verjonging, inkomensniveau, leefbaarheid, ziektebeelden. Zo weten samenwerkingspartners welke zorg en ondersteuning aan inwoners op korte en langere termijn nodig is.

Inclusiebeleid

Wij willen dat alle inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving.

Dit is ongeacht herkomst, huidskleur, religie en levensbeschouwing, gender, seksuele oriëntatie, levensfase, beperking of armoede. Daarom hebben we het inclusiebeleid 'Iedereen doet mee: de inclusieve samenleving'. Een aandachtsfunctionaris Inclusie heeft uitvoering gegeven aan het Actieplan inclusie:

- Er is een klankbordgroep Inclusie opgezet met vertegenwoordigers uit diverse externe organisaties.
- In 2022 konden inwoners hun brief of tekst inleveren bij de brievenwasserette. Lastige brieven werden omgezet in begrijpelijke taal. Want brieven van de gemeente moeten begrijpelijk zijn voor iedereen.
- In het basisonderwijs is meegewerkt aan de thema's diversiteit en seksuele identiteit. In het voortgezet onderwijs is meegewerkt aan de Coming out day en de Roze Zaterdag.

Mantelzorg

We willen mantelzorgers goed ondersteunen bij hun taak. Daarom zijn de uitgangspunten van ons beleid dat er een goed ondersteuningsaanbod is en dat hun deskundigheid bevorderd wordt. Om dit te bereiken zijn er diverse acties geweest in 2022:

- We hebben het ondersteuningsaanbod met de betrokken partijen inzichtelijk gemaakt.
- Er was een training voor de wijkteams gericht op mantelzorg.
- Met de theatervoorstelling 'Lang zal hij leven' werden dilemma's in de mantelzorg bespreekbaar gemaakt.
- De Kerngroep Mantelzorg heeft opnieuw een impuls gekregen. Deze samenwerking tussen de gemeente, De Kear en zorgaanbieders wordt gecontinueerd in 2023.
- Er is onderzoek gedaan naar het opzetten van een respijthuis. Het blijkt dat er beperkt behoefte aan is onder mantelzorgers. Er is wel behoefte aan maatwerk en meer bekendheid van de

maatwerkvoorziening kortdurend verblijf. Dit wordt meegenomen in het activiteitenoverzicht voor 2023.

- In 2022 is aan 531 mantelzorgers de jaarlijkse mantelzorgwaardering van € 150 toegekend. Dat is een daling in vergelijking met het aantal aanvragen in 2021, dat toen fors steeg (683). We blijven de cijfers monitoren en bekendheid geven aan deze regeling.
- We kunnen mantelzorgers gericht informeren over de activiteiten en het aanbod voor ondersteuning binnen de gemeente.

Vrijwilligerswerk

In onze gemeente zijn veel vrijwilligers actief

Zo'n 60% van onze inwoners verricht vrijwilligerswerk. Onderdeel van onze opdracht aan De Kear is het ondersteunen van inwonersinitiatieven, verenigingen en vrijwilligersorganisaties. Deze ondersteuning is altijd zo kort mogelijk en zo licht mogelijk. De Kear sluit zoveel mogelijk aan bij wat mensen zelf kunnen.

In 2022 organiseerden we samen met De Kear de vrijwilligersmarkt en het vrijwilligersfestival

- Op de markt konden vrijwilligersorganisaties zich presenteren aan de inwoners en het vrijwilligerswerk promoten.
- Op het festival zijn alle vrijwilligers in het zonnetje zijn gezet. De uitreiking van de vrijwilligersprijzen heeft nog niet plaatsgevonden in 2022. Dit wordt in 2023 opgepakt.

Op 7 december bedankten we alle vrijwilligers voor hun inzet tijdens de internationale dag van het vrijwilligerswerk via onze sociale media kanalen.

Doelstelling:

Het sociaal wijkteam is de herkenbare én laagdrempelige plek voor inwoners die behoefte aan ondersteuning hebben. Hun opdracht is om samen met inwoners een passende oplossing te vinden voor elke vraag. Medewerkers van het sociaal wijkteam signaleren problematiek vroegtijdig. Zij zorgen er voor dat inwoners zo nodig worden doorverwezen naar de juiste en goede zorg en ondersteuning voor hun situatie.

Het Sociaal wijkteam is een interdisciplinair team van professionals met verschillende expertise en ervaring in het sociaal domein dat klaarstaat voor alle inwoners met één of meer ondersteuningsvragen. Het team werkt samen met zorgaanbieders om de inwoners zo goed mogelijk te begeleiden richting zelfredzaamheid. Het Sociaal Team is de contactpersoon en werkt samen met de inwoner die ondersteuning krijgt. Dit team biedt zelf ook vormen van ondersteuning.

5.2 Maatwerkvoorzieningen

Doelstelling:

Voldoende en kwalitatief goede maatwerkvoorzieningen voor inwoners die dat nodig hebben.

Wmo - maatwerkvoorzieningen

- Het totaal aantal inwoners dat gebruikmaakte van de Wmo is in 2022 licht gestegen. Dat geldt ook voor de verstrekking van de meeste vormen van Wmo-voorzieningen. Voor de komende jaren wordt een groei van het aantal cliënten verwacht van 4% per jaar.
- Het aantal cliënten Hulp bij het huishouden is in 2022 met 4% gestegen. De landelijke trend is 7%. Vanaf 2025 wordt het inkomen meegewogen bij de vaststelling van de hoogte van de eigen bijdrage. Huishoudens met een inkomen boven 185% van het sociaal minimum betalen dan een hogere eigen bijdrage.
- Het aantal rolstoelvoorzieningen neemt jaarlijks met 3% af. Vanaf 1 januari 2020 krijgen cliënten die in een instelling wonen de hulpmiddelen niet meer uit de Wmo maar uit de Wet langdurige zorg (Wlz).

- Het aantal taxiritten bij het collectiefvervoer is in 2022 op het peil van begin 2020 uitgekomen.
- De gemiddelde kosten per cliënt stijgen licht.
Dit komt door het aanpassen van tarieven en een hoger gemiddeld aantal geïndiceerde uren per cliënt. Deze hogere indicaties lijken het gevolg van de dubbele vergrijzing, het langer zelfstandig wonen en een toename van psychische problematiek. Ook is er een verschuiving te zien van lichte naar zwaardere ondersteuning bij de dagbesteding voor ouderen.

Wmo - lokale inkoop: individuele begeleiding en dagbesteding

- De voorzieningen individuele begeleiding en dagbesteding zijn in 2022 opnieuw ingekocht.
- Doelstellingen voor de aanbesteding waren het optimaal vormgeven van de eigen kracht van de inwoner, aansluiting van professionele inzet op vrijwillige ondersteuning en uitgaan van de professionaliteit van de aanbieder.
- De nieuwe contracten met 34 aanbieders gaan in per 1 januari 2023.
- Er is een nieuwe werkwijze voor het sociaal wijkteam en aanbieders ontwikkeld.
- Er zijn voldoende aanbieders gecontracteerd om ondersteuning te bieden en de keuzevrijheid van de inwoners te waarborgen.
- De tarieven zijn opnieuw vastgesteld.

Wmo - regionale inkoop: beschermd wonen

- De Friese gemeenten hebben gezamenlijk de inkoop voor beschermd wonen afgerond. De contracten zijn per 1 april 2022 ingegaan.
- Er is rekening gehouden met het voornemen dat niet de centrumgemeente, maar elke gemeente zelf vanaf 2023 verantwoordelijk wordt voor beschermd wonen voor de eigen inwoners (woonplaatsbeginsel).
- Voor jongeren is de voorziening Jong Thuis toegevoegd dat beter aansluit bij de behoefte van deze doelgroep.
- Een nazorgtraject is mogelijk wanneer de inwoner weer zelfstandig in de wijk gaat wonen.
- Van aanbieders wordt een actievare rol gevraagd bij het monitoren van de resultaten.
- Door de inzet van het Expertiseteam bij de toegang en verdere uitstroom naar de Wlz is het aantal cliënten in Fryslân de afgelopen twee jaar gedaald.

Wmo - uitstroomconvenant Fryslân 2022

De Friese gemeenten hebben samen met zorgaanbieders en woningcorporaties een convenant ondertekend waarin afspraken zijn gemaakt over het bieden van huisvesting en passende ondersteuning voor cliënten die uitstromen uit Beschermd Wonen, de Maatschappelijke Opvang of de vangnetvoorziening in Balk. De onderlinge afspraken dragen bij aan het realiseren van een 'zachte landing', het bevorderen van doorstroom uit de locaties en spreiding over de provincie.

Doelstelling:

Voldoende en kwalitatief goede maatwerkvoorzieningen voor wie dat nodig hebben, kinderen, jongeren én hun ouders.

Landelijke ontwikkelingen Jeugd

- Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
- En een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

Ze staan in de Hervormingsagenda Jeugd. Deze agenda komt voort uit de bestuurlijke afspraken die de VNG en het Rijk op 2 juni 2021 over de jeugdhulp hebben gemaakt. In 2023 neemt het kabinet naar

verwachting een besluit over deze Hervormingsagenda. Met name de financiële gevolgen zijn onderwerp van gesprek tussen kabinet en VNG.

Provinciale ontwikkelingen

De kwaliteitscriteria voor de zorgaanbieders moeten omhoog en de effectiviteit van de geleverde zorg moet verbeterd worden. Daarom komt er een aanbesteding voor de Specialistische Jeugdhulp en Wonen 2022.

De aanbesteding is uitgesteld:

- De beoogde startdatum was 1 januari 2023. De startdatum is echter verschoven naar 1 januari 2024 in verband met de door aanbieders gestarte en nog lopende gerechtelijke procedures gericht op het perceel Specialistische Jeugdhulp.
- Het uitstel heeft geen gevolgen voor de continuïteit van de Jeugdhulp. De bestaande contracten zijn met één jaar verlengd.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2022 zijn de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuw Jeugdbeleid

We willen jongeren en hun ouders erbij betrekken. We hebben daarvoor:

- aansluiting gezocht bij Wikselwurk;
- onderzoek gedaan naar de invulling van jeugdparticipatie;
- een gesprek gevoerd met jongeren.

Uit het onderzoek blijkt dat er nog de nodige stappen moeten worden gezet om te komen tot een goede passende vorm van jeugdparticipatie. In het Jeugdbeleid wordt dit vertaald in een plan van aanpak.

5.3 Inkomstenregelingen en participatie

Doelstelling:

Inwoners die de mogelijkheid hebben om te werken, kunnen onafhankelijk in het bestaan voorzien.

Financiële hulp en ondersteuning bieden aan inwoners voor wie dit noodzakelijk is.

Nieuwe inwoners kennen de Nederlandse taal en burgeren succesvol in.

Inwoners met problematische schulden of financiële problemen ontvangen schuldhelpverlening of ondersteuning.

Inwoners met een minimuminkomen kunnen meedoen in de maatschappij.

Participatiewet (inclusief IOAZ, IOAW en BBZ en loonkostensubsidies)

Het bestand reguliere bijstand en IOAW/Z (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers/zelfstandigen) is in 2022 gedaald.

De daling komt door een combinatie van factoren: de uitstroom naar kansrijke sectoren, goede werkgelegenheid, verhuizingen, het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en overlijden.

De regeling voor de loonkostensubsidie wordt goed gebruikt

Hierdoor vinden bijstandsgerechtigden met een beperking makkelijker een werkplek bij een werkgever.

Een deel van hun loonsom wordt gecompenseerd via de loonkostensubsidie, afhankelijk van hun arbeidscapaciteit.

Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz)

We zien geen toename van het aantal vragen, nadat de coronamaatregelen door het Rijk zijn stopgezet.

Het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz) wordt uitgevoerd door het Bureau Zelfstandigen Fryslân (BZF).

Begeleiding van inwoners naar duurzaam, betaald werk (Pastiel)

We zien dat er voor deze doelgroep meer tijd, aandacht en specifieke begeleiding nodig is om een plaatsing te kunnen realiseren. Op deze behoefte spelen we in.

Het sociaal activeren van inwoners (De Wurkjouwer)

In eerste instantie liep de instroom achter op de taakstelling. Hier is actie opgezet door de gemeente, Pastiel en De Wurkjouwer. Hierdoor zien we de instroom toenemen en de verwachting is dat we eind dit jaar op de taakstelling zitten. Tijdens de coronacrisis zijn minder trajecten opgestart inmiddels loopt dit weer goed.

Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

De uitvoering van de (oude) Wsw binnen de NV Empatec wordt meegenomen in de doorontwikkeling richting Werkleerbedrijf inclusief de re-integratie onderdelen Pastiel en De Wurkjouwer. Er is een implementatieplan van de businesscase opgesteld. Inmiddels zijn we aan de slag met het implementatieplan in nauwe samenwerking met Empatec en de gemeenten. Naast dit traject loopt de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West.

Oekraïense vluchtelingen, leefgeld en werk

Vluchtelingen uit Oekraïne die ingeschreven staan in de gemeente hebben recht op leefgeld. Vluchtelingen die aangeven graag te willen werken brengen we in contact met Pastiel. Pastiel fungeert als contactpersoon tussen werkgevers en de Oekraïners en zorgt voor een goede begeleiding.

Hulpvragen toeslagenaffaire

We hebben met 57 ouders contact gehad en gevraagd of zij hulp nodig hebben. Deze ouders geven aan het contact vanuit de gemeente prettig te vinden voelen zich gehoord. In drie gevallen hebben we concreet ondersteuning kunnen bieden vanuit het sociaal wijkteam. De overige ouders hadden geen directe hulpvraag, deze kunnen zij wel altijd nog stellen als later toch blijkt dat dit nodig is.

De energietoeslag 2022

In 2022 is gestart met het uitbetalen van de eenmalige energietoeslag 2022. Tot en met december hebben 1943 huishoudens de eenmalige energietoeslag 2022 ontvangen.

- Inwoners met een algemene bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet of een AIO-aanvulling van de SVB hebben de eenmalige energietoeslag 2022 ambtshalve ontvangen.
- Inwoners met een inkomen tot 120% van de netto bijstandsnorm konden de energietoeslag 2022 via een aanvraagformulier tot 1 april 2023 aanvragen.
- Voor het ontvangen van de toeslag was geen vermogensgrens als voorwaarde gesteld.

Studietoeslag

De regeling studietoeslag is per 1 april 2022 gewijzigd in een aparte inkomensvoorziening. De individuele studietoeslag was een vorm van bijzondere bijstand. De kosten die vanaf 1 april 2022 zijn gemaakt, zijn verantwoord via de reguliere P&C-cyclus.

Armoedebestrijding en bijzondere bijstand

Eén van de pijlers van het armoedebelid is het versterken van de samenwerking tussen netwerkpartners. In het platform 'Samen tegen armoede en schulden' zitten onder andere vertegenwoordigers van Leergeld Zuidwest Friesland, de Voedselbank, De Kear, kerken, leger des Heils, Humanitas en vluchtelingenwerk. Met het Leger des Heils en enkele scholen is in 2022 een pilot van het Rode kruis gestart om aan kinderen een ontbijt te geven. De pilot wordt geëvalueerd en krijgt mogelijk een vervolg.

Kindpakket

Ongeveer 800 kinderen in onze gemeente groeien op in een huishoudens met een inkomen tot 120% van de geldende bijstandsnorm. Met de subsidie aan Sam&, Leergeld en het jeugdfonds sport en cultuur

zorgen wij ervoor dat ze mee kunnen doen met de zwemles, onderwijs of dat ze een lidmaatschap van een sport- of cultuurvereniging kunnen nemen.

Voedselbanken

Ongeveer 100 huishoudens maakten in 2022 gebruik van de voedselbank in Lemmer, Balk en Joure. Het aantal aanmeldingen bij de voedselbanken steeg met name het laatste kwartaal. Het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van de voedselbanken zit nog onder het niveau van 2020. Met de inzet en donaties van particulieren en bedrijven en subsidie van de gemeente maakt de voedselbank een wezenlijk verschil voor deze huishoudens.

Collectieve ziektekostenverzekering de AV Frieso

Met het bieden van de collectieve ziektekostenverzekering de AV Frieso zorgen wij ervoor dat ruim 1000 inwoners zich adequaat kunnen verzekeren. Voor deze groep inwoners met een laag inkomen en hoge zorgkosten is het een effectieve maatregel om hun zorgkosten te kunnen betalen.

Minimabijdrage

Met de minimabijdrage zorgen we dat inwoners met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm mee kunnen doen met maatschappelijke activiteiten.

Minima krijgen een lidmaatschap van de bibliotheek

Meer dan 50 minima hebben hun bibliotheekabonnement geactiveerd.

- Samen met de bibliotheek stimuleren we maatschappelijke participatie, persoonlijke ontwikkeling en gaan we laaggeletterdheid tegen.
- In de bibliotheek kunnen inwoners ondersteuning krijgen bij het digitaal aanvragen van regelingen en toeslagen.

We doen het project de Voorzieningenwijzer

Hiermee stimuleren we het benutten van toeslagen en gemeentelijke regelingen. Een huishouden krijgt dan advies op maat waarin aangegeven staat hoeveel er kan worden ontvangen.

Bijzondere bijstand

- In 2022 hebben 675 huishoudens bijzondere bijstand of een minimabijdrage toegekend gekregen.
- Bewindvoerders helpen 152 huishoudens en hebben (tijdelijk) de financiën overgenomen waarbij de gemeente de kosten vergoedde.
- Het aantal inwoners dat individuele inkomenstoelage ontving in 2022 daalde voor het eerst sinds 2017 onder de 400. Dit is een daling van 11% ten opzichte van 2021. Dit kan worden verklaard door de resultaten bij de re-integratietrajecten en door een gunstige arbeidsmarkt.
- Bij het aantal toekenningen bijzondere bijstand voor de kosten van woninginrichting zien we de grootste stijging: 27 huishoudens ontvingen bijzondere bijstand ten opzichte van 17 huishoudens in 2021. Dit komt door de stijging van de toekenningen aan statushouders in verband met de verhoogde taakstelling huisvesting statushouders.

Schuldhulpverlening

Het aantal inwoners dat met een schuldregeling hun problematische schuld oplost, daalde

Inwoners wenden zich namelijk sneller tot de gemeente voor hulp. We zien daarvoor drie oorzaken:

- De inwoners komen door vroegsignalering eerder bij ons in beeld. Hierdoor is het geven van informatie en advies al voldoende om de inwoner te helpen.
- De drempel voor het vragen van hulp is wellicht lager, omdat er in het nieuws veel wordt gesproken over hoge energieprijzen en mensen die daardoor het financieel moeilijk hebben.
- We waren in 2022 beter zichtbaar voor de inwoners.

- We hebben meerdere informatiebijeenkomsten gehouden in samenwerking met de huurdersverenigingen. Deze zijn zeer positief ontvangen.
- De campagne 'Kom in actie bij geldzorgen' is gericht op het voorkomen van geldproblemen bij onze inwoners.
- De verbeterde informatietegel armoede en schulden op de website heeft aan de zichtbaarheid bijgedragen.
- Bij ons nazorgtraject nemen we drie maanden na de beëindiging contact op met de inwoner om te vragen of er nog hulp nodig is.

Inburgering en statushouders

De nieuwe inburgeringswet is ingeregeld en wordt conform de afspraken uitgevoerd

Alle inburgeraars krijgen hierdoor een passend aanbod. Per 1 januari 2022 is de Wet inburgering 2021 in werking getreden. Gemeenten zijn nu verantwoordelijk om statushouders een sluitend inburgeringsaanbod te doen. De gemeente Leeuwarden heeft namens de Friese gemeenten de aanbesteding verzorgd.

Taakstelling huisvesting statushouders

We hebben voor het jaar 2022 aan de taakstelling voldaan

Vlak voor de vakantieperiode hebben alle gemeenten een versnelde taakstelling opgelegd gekregen, omdat de opvangcentra van het COA overvol zaten. In de vakantieperiode is het gelukt om aan deze versnelde taakstelling te voldoen. Onze gemeente heeft de complimenten van het COA ontvangen door de snelle acties die zijn uitgezet.

5.4 Conflictzorg

Doelstelling:

Zorgen voor voldoende aanbod van voorzieningen voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering, waarmee specialistische ondersteuning kan worden gegeven aan kwetsbare kinderen en jongeren. Voorkomen van Huiselijk geweld en kindermishandeling.

De regiovisie 'Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties' is vastgesteld. En de 'Friese aanpak mensenhandel' is opgesteld. Hiervoor is nauw samengewerkt met samenwerkingspartners op dit vlak: Veilig thuis, Fier, de politie, OM, de overige Friese gemeenten.

Een aantal zaken uit de 'Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties' is al opgepakt, zoals het werken met veiligheidsplannen. Er is gewerkt aan ons gemeentelijke integrale veiligheid- en zorg plan. Dit plan wordt in 2023 ter besluitvorming voorgelegd.

5.5 Gezondheidszorg

Doelstelling:

Alle inwoners van de Fryske Marren hebben gelijke kansen op een goede gezondheid.

Het gezondheidsbeleid richt zich op de vraagstukken waar de grootste ziektelast wordt verwacht en waar de grootste gezondheidswinst voor kwetsbare inwoners kan worden bereikt. Op basis van vijf uitgewerkte ambities werken we aan deze doelstellingen:

Ambitie	Doelstelling	Wat hebben we gedaan?
Ambitie 1	Een gezonde fysieke - en sociale leefomgeving	Omgevingsvisie, omgevingsplan, Bewegen Ontmoeten, Sporten en Spelen
Ambitie 2	Levensverwachting van kwetsbare inwoners verhogen	Kansrijke Start, Gezonde Wijkaanpak

Ambitie 3	De druk op het dagelijkse leven	Zeg Eens Eerlijk (mentale weerbaarheidscampagne jongeren), Opgroeien in een kansrijke omgeving Jeugdketenbeleid
Ambitie 4	Vitaal ouder worden	Preventief netwerk ouderen, valpreventie
Ambitie 5	Gezonde leefstijl stimuleren en behouden	Rookvrije generatie, Kind naar Gezonder gewicht (preventie op scholen)

Op alle vijf ambities lopen diverse projecten

We doen projecten in nauwe samenwerking met betrokken partijen. Het Sociaal Wijkteam, Sociaal Werk De Kear en de GGD zijn partijen waarbij we veel mee samenwerken. De samenwerking met huisartsen, onderwijs en het voorliggend veld is van groot belang om te komen tot preventie en om bij te dragen aan de gezondheid van inwoners.

In het najaar van 2022 hebben we de campagne 'Gezond je ding doen' gelanceerd

De campagne heeft als doel te inspireren en inzicht te geven in de projecten die voortvloeien uit het gezondheidsbeleid. Positieve gezondheid is hierin het uitgangspunt. De communicatie richt zich op inwoners, samenwerkingspartners, de raad, het college en de ambtelijke organisatie.

De Veiligheidsregio Fryslân voert onderdelen van de WvGGZ uit

Dat is de Wet verplichte GGZ (WvGGZ) en aanpak mensen met verward gedrag (Openbare geestelijke gezondheidszorg). In Fryslân werken gemeenten en organisaties samen in de aanpak van mensen met verward gedrag. Bijvoorbeeld door een gezamenlijke crisisbeoordelingslocatie en de organisatie van het vervoer hiernaartoe.

5.6 Sociaal domein algemeen

De Adviesraad Sociaal Domein bracht negen keer advies uit

We kregen één keer ongevraagd advies

Het ongevraagde advies ging over de digitale vindbaarheid van de Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning op de website van de gemeente en is overgenomen. De Adviesraad Sociaal Domein is ook betrokken geweest bij het koploperproject Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning.

De overige adviezen waren gevraagd advies over onder andere:

- De beleidsregels studietoelage, de beleidsregels verlaging wegens ontbreken woonlasten en de beleidsregels vrijlating giften.
- Er is positief advies uitgebracht over de businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West.
- Er is positief advies uitgebracht over de inkoopstrategie resultaat gericht werken in de Wmo en Maatwerkvoorziening Ondersteuning.
- Aan het eind van het jaar is er advies uitgebracht over de Verordening maatschappelijke ondersteuning.

Zo geven we cliëntondersteuning een impuls

- We doen mee met het koploperproject
Onze gemeente neemt, samen met de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland, deel aan het landelijke 'koploperproject onafhankelijke cliëntondersteuning' van de VNG, Ieder(in) en de Koepel Adviesraden Sociaal Domein. We kregen hiervoor een subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).
- We vergroten de bekendheid en vindbaarheid
We vergroten de bekendheid en vindbaarheid van onafhankelijke cliëntondersteuning door middel van scholing aan medewerkers, campagnes gericht op inwoners en verwijzers en het opzetten van het

digitale platform 'ocodenktmee'. Het project is nog niet volledig afgerond en krijgt een vervolg. We realiseren hiermee twee ambities:

- Het doorontwikkelen en onder de aandacht houden van onafhankelijke cliëntondersteuning.
- Het blijvend versterken van de lokale en regionale samenwerking.

In de Centrumregeling Sociaal domein Fryslân (SDF) staat hoe we samenwerken

In de Centrum Regeling Sociaal Domein Fryslân (SDF) hebben de Friese gemeenten vastgelegd op welke onderwerpen ze binnen het Sociaal Domein willen samenwerken en de wijze waarop. De nieuwe regeling is op 1 januari 2022 in werking getreden en vervangt de uit 2015 daterende Centrumregeling. Deze regeling sloot niet langer aan bij de actuele wensen vanuit de gezamenlijke gemeenten. Sociaal Domein Fryslân is de uitvoeringsorganisatie en de gemeente Leeuwarden is de centrumgemeente. Voorbeeld van de onderwerpen die vanuit de Centrumregeling worden ontwikkeld zijn: de inkoop jeugdhulp, WMO begeleid wonen en de beleidsvoorbereiding op het dossier mensenhandel.

c. Verbonden partijen binnen het programma Sociaal domein

De verbonden partijen van gemeente De Fryske Marren bestaan uit gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen Werkvoorzieningsschap Fryslân-West en de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân maken onderdeel uit van programma 2. Daarnaast valt het onderdeel gezondheid van de gemeenschappelijk regeling Veiligheidsregio Fryslân onder programma 5.

Wijzigingen vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen

Met ingang van 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op een aantal punten aangepast. Een aantal wijzigingen is op 1 juli 2022 direct in werking getreden, zoals de aanpassing van de termijnen die bij de begrotingscyclus worden gehanteerd. Ook is de wijziging ten aanzien van de actieve informatieplicht op dat moment ingegaan. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. Hiervoor wordt twee jaar uitgetrokken om de aanpassingen binnen de individuele regeling uit te werken.

Werkvoorzieningsschap Fryslân-West

Doelstelling

Werkvoorzieningsschap Fryslân-West biedt via Empatec een passende werkplek voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bij Pastiel worden inwoners zo snel mogelijk begeleid naar werk. Door als gemeenten de krachten te bundelen kan er invulling worden gegeven aan een efficiënte en effectieve werkgeversbenadering. Samen met werkgevers realiseren we zo een inclusieve arbeidsmarkt.

Ontwikkelingen in 2022

De colleges van gemeenten De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in het voorjaar 2022 besloten om de Regeling werkvoorzieningsschap Fryslân-West (GR F-W) aan te passen in twee fasen. Het 1e Wijzigingsbesluit van de Regeling werkvoorzieningsschap Fryslân-West is in 2022 vastgesteld en deze regeling is per 1 januari 2023 in werking getreden.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

Het concept tweede Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling werkvoorzieningsschap Fryslân-West is inmiddels voorbereid.

Zienswijzen raad

In 2022 hebben de raden een verzoek om een zienswijze in te dienen over de eerste begroting 2023 ontvangen.

Veiligheidsregio Fryslân (gezondheid)

Hieronder leest u een toelichting vanuit de discipline gezondheid. In programma 1 vindt u een toelichting op de ontwikkelingen vanuit Veiligheid.

Doelstelling

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) neemt een belangrijke plaats in binnen de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van alle kinderen. De JGZ volgt via het consultatiebureau en school de ontwikkeling van kinderen. Ze hebben daarin een belangrijke signalerende functie en zijn een vraagbaak voor ouders. Samen met ouders kunnen ze hetzij via het sociale wijkteam, via de eigen jeugdarts of huisarts indien nodig aanvullende ondersteuning initiëren.

Ontwikkelingen in 2022

In 2022 is gestart met een verkenning om te komen tot een ketenaanpak 'Kind naar gezonder gewicht'. Verkend wordt hoe Jeugdgezondheidszorg en sociaal wijkteam samen met eventuele aanvullende ondersteuning, hulp kunnen bieden bij casuïstiek waarin matig of ernstig overgewicht een signaal kan zijn van andere problematiek die in een huishouden speelt. Denk daarbij aan armoede en schulden. In 2023 wordt deze verkenning afgerond en omgezet in een aanpak.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen

De wijzigingen zonder overgangstermijn zijn direct van kracht en worden op die manier toegepast. Er wordt gewerkt om de overige wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling te implementeren. Hierbij wordt samengewerkt met de FUMO en de Friese griffiers. De planning is dat uiterlijk in het najaar van 2023 een aangepaste conceptregeling voor een zienswijze wordt voorgelegd aan de Friese raden, waarna de gewijzigde regeling kan worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VGR.

Zienswijzen raad

In 2022 hebben de raden een verzoek om een zienswijze in te dienen over het jaarrekening 2021, de eerste begrotingswijziging 2022, de programmabegroting 2023 en de kaderbrief 2024-2027 ontvangen. Daarnaast is de raad in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen over de meerjarenkoers 2023-2026 en het Regionaal Risicoprofiel 2022-2026.

Sociaal Domein Fryslân

Doelstelling

Door Friese gemeenten worden samen activiteiten voor het sociaal domein uitgevoerd. Dit gebeurt binnen de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân. Het gaat hierbij om de volgende activiteiten:

- Jeugdhulp: inkoop en contractmanagement.
- Wet maatschappelijke ondersteuning: inkoop beschermd wonen en maatschappelijke opvang en contractmanagement.

Ontwikkelingen in 2022

Vanuit de Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân is in 2022 een start gemaakt met de inrichting van de governance op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau. Dit proces wordt in 2023 afgerond.

Uitvoering wijzigingen vanuit Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR)

De Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022 is per 7 april 2022 herzien en vastgesteld. Tijdens het herzieningsproces is geanticipeerd op de wijzigingen vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarmee voldoet de centrumregeling aan de Wet gemeenschappelijke regelingen.

d. Wat heeft het gekost?

Bedragen € 1.000

5. Sociaal domein	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Lasten					
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam	-3.250	-3.319	-3.394	75	-3.113
5.2 Maatwerkvoorzieningen	-21.172	-22.461	-22.012	-449	-22.100
5.3 Inkomensregelingen en participatie	-24.836	-26.530	-24.530	-2.000	-24.651
5.4 Conflictzorg	-1.222	-1.246	-1.166	-80	-1.144
5.5 Gezondheidszorg	-2.405	-2.464	-2.516	52	-2.352
5.6 Sociaal domein algemeen	-643	-743	-742	-	-837
5.9 Algemeen	-28	-28	-	-28	-
Totaal Lasten	-53.556	-56.790	-54.361	-2.430	-54.197
Baten					
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam	7	7	31	-25	4
5.2 Maatwerkvoorzieningen	320	520	395	125	381
5.3 Inkomensregelingen en participatie	16.264	14.210	13.360	849	17.311
5.5 Gezondheidszorg	-	-	132	-132	-59
5.6 Sociaal domein algemeen	-	-	99	-99	158
Totaal Baten	16.591	14.737	14.017	720	17.795
Saldo van baten en lasten	-36.965	-42.053	-40.344	-1.710	-36.401
Stortingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	445	970	316	654	522
Mutatie reserves	445	970	316	654	522
Resultaat	-36.520	-41.083	-40.028	-1.055	-35.880

Bedragen € 1.000

5. Sociaal domein	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Lasten					
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam		-	-	-	-
5.1.1 Inwonersinitiatieven	-350	-350	-252	-98	-273
5.1.2 Basisvoorziening	-2.899	-2.968	-3.141	173	-2.839
5.2 Maatwerkvoorzieningen		-	-	-	-
5.2.1 WMO Maatwerkvoorzieningen	-10.078	-11.144	-10.366	-778	-10.026
5.2.2 Jeugd maatwerkvoorzieningen	-10.850	-11.316	-11.646	330	-12.074
5.3 Inkomensregelingen en participatie		-	-	-	-
5.3.1 Inkomensregelingen	-15.412	-13.480	-12.644	-836	-13.114
5.3.2 Inkomensvoorzieningen zelfstandigen	-434	-484	-323	-161	-2.450
5.3.3 Re-integratie	-2.652	-2.608	-2.551	-57	-2.435
5.3.4 Inburgering	-126	-551	-352	-199	-314
5.3.5 Sociale werkvoorziening	-2.978	-3.636	-3.627	-8	-3.656
5.3.6 Bijzondere bijstand	-2.575	-5.541	-4.889	-652	-2.447
5.3.7 Schuldhulpverlening	-231	-231	-144	-87	-236

5.4 Conflictzorg		-	-	-	-
5.4.1 Veilig thuis	-473	-483	-420	-64	-414
5.4.2 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	-749	-763	-747	-16	-730
5.5 Gezondheidszorg		-	-	-	-
5.5.1 Gezondheidsbeleid	-2.394	-2.464	-2.516	52	-2.352
5.6 Sociaal domein algemeen		-	-	-	-
5.6.1 Adviesraad	-42	-42	-36	-6	-32
5.6.2 Sociaal domein algemeen	-600	-700	-706	6	-805
5.9 Algemeen		-	-	-	-
5.9.1 Algemeen	7	-28	-	-28	-
Totaal Lasten	-53.556	-56.790	-54.361	-2.430	-54.197
Baten					
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam		-	-	-	-
5.1.2 Basisvoorziening	7	7	31	-25	4
5.2 Maatwerkvoorzieningen		-	-	-	-
5.2.1 WMO Maatwerkvoorzieningen	320	520	395	125	381
5.3 Inkomensregelingen en participatie		-	-	-	-
5.3.1 Inkomensregelingen	15.834	13.902	13.341	561	15.128
5.3.2 Inkomensvoorzieningen zelfstandigen	389	259	-194	453	2.123
5.3.3 Re-integratie	2	2	-1	2	1
5.3.4 Inburgering	-	-	130	-130	-
5.3.5 Sociale werkvoorziening	-	8	-	8	-
5.3.6 Bijzondere bijstand	40	40	84	-45	59
5.5 Gezondheidszorg		-	-	-	-
5.5.1 Gezondheidsbeleid	-	-	132	-132	-59
5.6 Sociaal domein algemeen		-	-	-	-
5.6.2 Sociaal domein algemeen	-	-	99	-99	158
Totaal Baten	16.591	14.737	14.017	720	17.795
Saldo van baten en lasten	-36.965	-42.053	-40.344	-1.710	-36.401
Stortingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	445	970	316	654	522
Mutatie reserves	445	970	316	654	522
Resultaat	-36.520	-41.083	-40.028	-1.055	-35.880

Programma 5 Sociaal Domein sluit af met een voordelig saldo (saldo van baten en lasten en het effect op de reserves) van € 1.055.000. Dit saldo wordt hieronder toegelicht.

Toelichting 5.1 Samenleving en sociaal wijkteam (saldo nadeel € 38.000)

5.1.1 Inwonersinitiatieven (€ 98.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 98.000 voordelig.

5.1.2 Basisvoorziening (€ 136.000 nadelig)

Op 7 oktober 2021 heeft het college de subsidieregeling 'Steunpakket De Fryske Marren voor welzijn en leefstijl in coronatijd' vastgesteld. Dit steunpakket biedt initiatiefnemers de kans een eenmalige subsidie aan te vragen voor de ondersteuning van jeugd- en kwetsbare mensen in De Fryske Marren en het bevorderen van een gezonde leefstijl van onze inwoners. De coronacrisis heeft veel invloed gehad op de inwoners van De Fryske Marren. Na de coronacrisis was het noodzakelijk om extra sociale activiteiten op te starten om ouderen en jongeren uit hun isolement te halen. Er zijn aanvragen ingediend en toegekend aan

onder meer Leger des Heils, de Kear, Sociaal Goud. Het pakket kende een subsidieplafond van € 390.000 waar ca. € 275.000 van is uitgegeven. Bij het opheffen van de reserves corona in de jaarstukken 2021 hebben we geen rekening gehouden met deze claim in de reserve onderhanden werk.

Toelichting 5.2 Maatwerkvoorzieningen (saldo voordeel € 143.000)

5.2.1 WMO Maatwerkvoorzieningen(€ 473.000 voordelig)

Voorzieningen Wmo

- De uitgaven voor vervoersvoorzieningen, woningaanpassingen en hulpmiddelen zijn de afgelopen jaren gestegen door vergrijzing, rijksbeleid ten aanzien van langer zelfstandig wonen en prijsontwikkelingen. In 2022 was vooral een groei te zien in de kosten van vervoersvoorzieningen en het collectief vervoer. Corona zorgde de afgelopen twee jaar voor een vermindering van uitgaven op vervoer.
- Het abonnementstarief heeft effect op het aantal aanvragen voor woningaanpassingen. Per saldo is sprake van een voordeel van € 15.000

Ondersteuning Wmo

- De uitgaven gaan trendmatig omhoog. De kosten per cliënt stijgen licht. Dit komt met name door meer specialistische hulp en gemiddeld meer uren zorg. Bij Hulp bij het Huishouden stegen de kosten opnieuw als gevolg van de invoering van het abonnementstarief.
- Er is een meevaller bij Beschermd Wonen. Dit komt door de inzet van een provinciaal expertiseteam, verschuiving naar ambulante (lokale) ondersteuning, meer middelen vanuit het Rijk en overgang van cliënten naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Deze meevaller draagt sterk bij aan het gerealiseerde, incidentele, voordeel. Ook bij de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang was er een financieel voordeel.
- De middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ zijn lokaal beschikbaar voor het verder verbeteren van de ketenzorg en de lokale aanpak voor de begeleiding en ondersteuning van personen met verward gedrag of vergelijkbare problematiek. De middelen zijn besteed aan extra inzet van wijk-GGD-ers.
- De uitgaven voor de vangnetvoorziening in Balk vallen vanaf mei 2022 onder dit budget. Deze kleinschalige woonvoorziening van 12 appartementen in een woonwijk in Balk is opgezet om kwetsbare inwoners tijdelijk een combinatie van onderdak en begeleiding te bieden om daarmee rust en een stabiel bestaan te creëren. De ondersteuning aan de bewoners is tijdelijk. De uitgaven hebben betrekking op huisvestingskosten en kosten van begeleiding, zowel Wmo als Participatiewet. Deze woonvoorziening heeft een sterk preventief karakter.

Per saldo is sprake van een voordeel van € 415.000

Bijdrage Wmo

Door een lichte toename van het aantal cliënten, extra afdrachten van eigen bijdragen door het CAK over 2021 en incidentele inkomsten en hebben we het afgelopen jaar meer inkomsten uit eigen bijdragen ontvangen dan begroot. Per saldo is sprake van een voordeel van € 26.000.

De overige mee- en tegenvallers bedragen € 17.000 voordelig.

5.2.2. Jeugd Maatwerkvoorzieningen (€ 330.000 nadelig)

Na jaren van daling zien we in 2022 het aantal kinderen en gezinnen die jeugdhulp ontvangen stabiliseren op het niveau van 2021. Hiermee blijft de verwachting van een stijging in de post-corona tijdperk achterwege. De gemiddelde kosten per jeugdige zijn licht gestegen. Over 2022 is er sprake van overschrijding van het budget van € 330.000. In de tweede helft van 2023 zal onderzocht worden of er sprake is van een structureel tekort. In het onderzoek worden ook de financiële gevolgen van de inkoop 2024 meegenomen. Tijdens het aanbestedingstraject zijn de tarieven opnieuw vastgesteld op basis van het

uitgangspunt van de Jeugdwet om reële prijzen te hanteren. Daarnaast zijn de kwaliteitseisen aangescherpt. De verwachting is dat als gevolg hiervan de uitgaven vanaf 2024 zullen toenemen. De gevolgen hiervan zullen worden gerapporteerd in de daarvoor bestemde planning en control documenten.

Toelichting 5.3 Inkomensregelingen en participatie (saldo voordeel € 826.000)

5.3.1. en 5.3.2 Gecombineerde toelichting van Inkomensregeling en inkomensvoorzieningen zelfstandigen. (€ 16.000 nadelig)

Het aantal inwoners dat recht heeft op een uitkering blijft op een laag niveau. Dekking vindt plaats op basis van het BUIG-budget. Dat is een gebundelde uitkering van het rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en BBZ. Het Rijk houdt bij het vaststellen van het BUIG budget rekening met veel verschillende parameters. Een belangrijke parameter is het aantal bijstandsuitkeringen in historisch perspectief. Naast de bijstandsuitkeringen is ook deel van het budget beschikbaar voor de loonkostensubsidies. Ook dit wordt toegekend op basis van historisch perspectief en dit is gunstig voor onze gemeente, aangezien wij in verhouding meer inwoners met loonkostensubsidie aan het werk hebben.

We zien in de cijfers dat er op een aantal posten te laag is begroot. Dit zien we terug bij de loonkostensubsidie en bij de BBZ. We zien een grote onderschrijding bij uitkeringen en per saldo heft dat het tekort bij de loonkostensubsidie, BBZ en ander posten weer op. Alle posten zijn opgenomen in de BUIG gelden.

Per 1 januari 2022 kregen 639 inwoners een bijstandsuitkering en 43 inwoners een IOAW uitkering. Op 31 december 2022 kregen 615 inwoners een bijstandsuitkering en 37 inwoners een IOAW uitkering. Wij zien nog steeds een daling van het aantal uitkeringen. Per 1 januari 2022 kregen 78 inwoners een loonkostensubsidie en op 31 december 2022 waren dat er 104. Deze toename is positief, omdat deze mensen (deels) uit de uitkering gaan.

5.3.3 Re-integratie (€ 55.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 55.000 voordelig.

5.3.4 Inburgering (€ 54.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 54.000 voordelig.

5.3.5 Sociale werkvoorziening (€ 1.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 1.000 voordelig.

5.3.6 Bijzondere bijstand (€ 646.000 voordelig)

In 2022 is er een totaalbedrag uitgekeerd aan energietoelagen van € 3.373.100, waarvan € 928.500 als voorschotbetaling voor 2023. Het voorschotbedrag wordt in de jaarstukken opgenomen. Dit leidt tot een onderschrijding van € 468.000 op de begrote energietoelage 2022. Aangezien de huidige regeling voor 2022 doorloopt tot en met 1 april 2023 nemen we dit voordeel mee in de resultaatbestemming.

5.3.7 Schuldhulpverlening (€ 87.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 87.000 voordelig.

Toelichting 5.4 Conflictzorg (saldo voordeel € 80.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 80.000 nadelig.

Toelichting 5.5 Gezondheidszorg (saldo voordeel € 80.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 80.000 voordelig.

Toelichting 5.6 Sociaal domein algemeen (saldo nadeel € 36.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 36.000 nadelig.

e. Kredieten binnen het programma

Voor dit programma zijn geen kredieten beschikbaar gesteld.

f. Eenmalige budgetten in reserve onderhanden werk programma 5 Sociaal domein

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M-P Huisvestingsoplossingen statushouders	77	14	63
1-M-P Vluchtelingendossier	93	2	91
1-M Realiseren van de verzilvering (KN 16, nr 69)	-	-	-
1-M Sociale veiligheid (KN16, nr 80)	69	81	-12
1-M Inpassing sociale wijkteams (KN17/71)	-	-	-
1-M Schuldhelpverlening 2019 (KN18/2)	-	-	-
1-M Voorbereiding nieuwe wet inburgering	16	-	16
1-M SUBS Koploperproject cliëntenondersteuning	-	-	-
1-M Wet inburgering ambities (AM22)	112	67	45
1-M Leerroutes wet inburgering (AM22)	35	-	35
1-M Corona Claim Armoedebestrijding/bijz bijstand	50	-	50
1-M Corona Claim onderuitputting WMO maatwerk	50	3	47
1-M Nieuwe manier van werken WMO na aanbesteding	294	160	134
1-M Inburgering en lening inburgering	25	-	25
1-M Projectleiding Resultaatgerichte inkoop WMO	100	-	100
1-M SISA Middelen aanpak energiearmoede	-	-	-
1-M Subsidie Monitoring Gezonde wijkaanpak	-	-	-
Totaal	920	328	592

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

De algemene dekkingsmiddelen en overhead sluiten af met een voordelig saldo van € 697.000. Dit saldo is opgebouwd uit een aantal geringe mee- en tegenvallers van € 185.000 nadelig en heeft grotendeels betrekking op de reserves. Hieronder lichten we de grootste afwijkingen toe van in totaal € 882.000 voordelig.

Bedragen € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Uitkeringen Gemeentefonds	85.897	95.833	94.766	1.067	84.344
Treasury	-355	-232	-411	178	-371
OZB gebruik	1.763	1.655	1.604	51	1.484
OZB eigendom	9.916	9.916	10.166	-250	9.706
Overige belastingen	158	158	170	-12	66
Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV	97.379	107.330	106.296	1.034	95.230
Heffing Vpb	-5	-5	-65	60	-150
Totaal heffing Vpb	-5	-5	-65	60	-150
Overhead	-25.304	-27.718	-28.370	652	-24.018
Totaal overhead	-25.304	-27.718	-28.370	652	-24.018
Algemene baten en lasten	29	1.578	4.999	-3.421	-193
Baten forensenbelasting	1.528	1.528	1.567	-39	1.472
Baten toeristenbelasting	960	960	961	-1	990
Kwijtscheldingen	-312	-312	-283	-29	-314
Lasten heffingen en belastingen	-213	-105	-107	1	-119
Totaal overige algemene dekkingsmiddelen	1.992	3.649	7.138	-3.489	1.835
Totaal algemene dekkingsmiddelen	74.062	83.255	84.998	-1.743	72.897
Toevoegingen	-2.870	-13.196	-13.033	-163	-17.153
Onttrekkingen	3.636	14.820	13.612	1.208	19.273
Mutatie reserves	766	1.624	579	1.045	2.120
Totaal	74.828	84.879	85.577	-697	75.016

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV

Uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering laat een nadeel zien van circa € 1,1 miljoen

Dat heeft de volgende reden. De raad heeft op 22 februari 2023 de uitwerking van de decembercirculaire 2022 vastgesteld. Een onderdeel van deze circulaire is een besluit van het kabinet om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor ontvingen gemeenten in 2022 € 500 miljoen in de decembercirculaire 2022. Hiermee is voor onze gemeente een bedrag gemoeid van circa € 1,1 miljoen en deze moeten we overhevelen van 2022 naar 2023.

OZB eigendom

Hier is een meeropbrengst van circa € 250.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de uitbreiding van het areaal;
- minder toegekende WOZ-bezwaren;
- en een intensieve controle op leegstand.

Treasury

Treasury laat een nadeel zien van € 178.000

Er is in 2022 minder rente doorberekend naar het grondbedrijf in verband met een sterk afgenomen boekwaarde van € 4.772.000 per 31 december 2021 naar € 895.000 per 31 december 2022. Dit is de verklaring voor het nadeel van € 178.000.

Heffing Vennootschapsbelasting (Vpb)

Tot en met het boekjaar 2021 had de gemeente nog de mogelijkheid de winst te verrekenen met de fiscale verliezen in de jaren voor 2021. Dit is vanaf 2022 niet meer mogelijk. Wij verwachten een vennootschapsbelastingaanslag van circa € 65.000. Dit betekent een nadeel van € 60.000 ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2022.

Overhead

Bedragen € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Salarissen	-18.365	-17.170	-18.678	1.507	-16.329
Personeel van derden	504	-2.369	-2.777	408	-1.715
Overige personeelskosten	920	1.589	2.595	-1.006	2.932
Totaal overhead personeel	-16.941	-17.950	-18.859	910	-15.112
Tractiemiddelen	-2.137	-2.386	-2.445	60	-2.244
Personeel & organisatie	-542	-649	-748	100	-579
Overige organisatiekosten	-	-841	-339	-502	-296
Juridische zaken	-564	-799	-626	-174	-700
Informatie & automatisering	-2.848	-2.798	-2.753	-46	-2.670
Huisvesting	-459	-467	-602	135	-654
Financiën	-99	-99	-183	84	-150
Facilitaire zaken	-1.539	-1.555	-1.604	49	-1.443
Externe communicatie	-174	-174	-211	37	-169
Totaal overhead organisatiekosten	-8.363	-9.768	-9.511	-257	-8.906
Totaal	-25.304	-27.718	-28.370	652	-24.018

De uitgaven voor de ondersteuning van de primaire taken laten een nadeel zien van € 652.000. Het voordeel overige organisatiekosten van € 502.000 heeft betrekking op mutaties in de reserve onderhanden werk. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat na inzet van de reserves. Het nadeel op het onderdeel overhead bedraagt € 1.123.000.

Overhead personeel

Het nadeel op overhead personeel bedraagt € 910.000.

De inhuur van een aantal activiteiten (o.a. diensten bruggen) presenteren we in programma 2. Dit is een voordeel van circa € 200.000. Door de ontstane crisisopvang van Oekraïense vluchtelingen is een extra druk komen te liggen in de gemeentelijke organisatie. Deze extra kosten worden door het Rijk niet vergoed in de betreffende SiSa-regeling. Zie ook de toelichting bij de overige dekkingsmiddelen.

Personeel en organisatie

Het nadeel op personeel bedraagt € 100.000.

Dit is een gevolg van een overschrijding van de budgetten voor werving en selectie en het Arbo-budget.

Juridische Zaken

Er is een totale bijstelling van € 174.000.

Dit komt doordat het budget voor verzekeringen in de voorjaarsrapportage 2022 met € 150.000 en in de najaarsrapportage 2022 met € 85.000 naar boven is bijgesteld. Het budget voor verzekeringen was in 2021 niet toereikend, met name door de toegenomen premiekosten voor de verzekeringen. We kunnen nu een voordeel rapporteren van € 174.000 ten opzichte van de genoemde bijstellingen. Dit komt door lagere premies voor onze verzekeringsportefeuille dan voorzien, de schade-uitkeringen, overige meevallers en het voordeel op verzekeringen verklaren het genoemde voordeel.

Huisvesting

Het nadeel op de huisvestingskosten bedraagt € 135.000.

De kosten voor de schoonmaak en de levering van de schoonmaak en sanitaire artikelen zijn het afgelopen jaar aanzienlijk gestegen. Dit komt door een prijsverhoging en indexatie vanuit de leveranciers.

Financiën

Het nadeel op financiën bedraagt circa € 80.000.

Dit heeft drie oorzaken:

- We hebben extra fiscale expertise ingehuurd vanwege nieuwe en meer fiscale vraagstukken. Zo kregen we er - naast de reguliere btw-werkzaamheden - diverse nieuwe loonheffingsaspecten bij. We kregen te maken met een vennootschapsregime en de fiscale advisering neemt toe op diverse dossiers. De toename van werkzaamheden leiden ertoe dat we ongeveer € 60.000 meer hebben uitgegeven dan we in onze begroting hebben opgenomen.
- Daarnaast heeft de accountant een meerwerknota ingediend voor extra werkzaamheden bij de jaarrekening 2021. Dit als gevolg van de controle van extra SiSa-regelingen ten opzichte van de jaarrekening 2020. Hiermee is een bedrag gemoeid van circa € 11.000. De auditcommissie heeft ingestemd met deze meerwerknota.
- Verder is er sprake van kleinere tegenvallers van circa € 9.000.

Daarnaast is er sprake van geringe mee- en tegenvallers in het taakveld overhead van circa € 103.000 nadelig.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Algemene baten en lasten

Het voordeel van circa € 3.093.000 op het onderdeel algemene baten en lasten is opgebouwd uit mee- en tegenvallers.

Vrijval voorziening vastgoed: € 2.531.000 voordelig

Omdat het beheerplan niet meer voldoet aan de eisen die de BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) daaraan stelt is het bedrag uit de voorziening vastgoed vrijgevallen in deze jaarrekening. Om het bedrag toch beschikbaar te houden voor het doel waarvoor deze is voorzien stellen wij voor dit bedrag binnen de reserve onderhanden werk voor dit doel te reserveren. Onttrekkingen uit de reserves is een bevoegdheid van de raad. Wij stellen u daarom ook voor de bedragen, genoemd in de het bijgevoegde jaarplan 2023 beschikbaar te stellen zodat het noodzakelijke onderhoud dit jaar uitgevoerd kan worden.

Loon- en prijscompensatie: circa € 1.560.000 nadelig

In de najaarsrapportage 2022 is gerapporteerd over de loon- en prijscompensatie van budgetten en investeringskredieten. De overschrijding bedraagt nu bij de jaarrekening circa € 1.560.000. Het Rijk heeft in de decembercirculaire 2022 toegezegd dat gemeenten nog worden gecompenseerd voor de extreme prijsontwikkeling 2022 in de meicirculaire 2023.

SiSa-regeling Oekraïne: € 1.845.000 voordelig

De vergoeding van het Rijk voor de opvang en huisvesting van de vluchtelingen uit Oekraïne in onze gemeente ontvangen wij via een SiSa-regeling. De normvergoeding die wij hiervoor ontvangen is hoger dan de werkelijke kosten. Dit betekent een voordeel van € 1.845.000 ten opzichte van de begroting.

Overige mee- en tegenvallers: € 277.000 voordelig

In de coronajaren is de voorziening dubieuze debiteuren fors toegenomen in verband met oninbare vorderingen. Uit een ouderdomsanalyse van de openstaande vorderingen per ultimo 2022 blijkt nu dat er circa € 616.000 (voordelig) van deze voorziening kan vrijvallen. Een voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2021 (€ 151.000 nadelig), een ongecorrigeerd verschil jaarrekening 2021 (€ 188.000 nadelig) behoren tot de tegenvallers.

Kredieten binnen Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Kredieten	Oorspr. krediet	Begroting 2022	Realisatie 2022	Restant krediet
2017				
Gezamenlijke aanleg glasvezel (KN17/50)	550	6	-	6
2019				
Storage en servers	800	549	88	461
2020				
Definitieve huisvesting Heremastate (KN19/44)	6.100	6.710	-	6.710
Totaal	7.450	7.265	88	7.177

Toelichting kredieten > € 1.000.000 (financiële verordening artikel 7 lid 5):**Definitieve huisvesting Heremastate**

In het derde kwartaal van 2023 bieden wij het voorlopig ontwerp ter goedkeuring aan de raad aan. De bouw start dan in het eerste kwartaal van 2024 en is gereed in het vierde kwartaal van 2024. De voorbereidingskosten worden verantwoord op het eenmalige budget '1-M Voorbereiding aanpassing huisvesting ambt org.'.

Enmalige budgetten in reserve onderhanden werk binnen Bedrijfsvoering

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M Verhogen ARBO-budget (KN17/72)	5	11	-6
1-M DIV in beweging	83	66	17
1-M I-bewustzijn	65	-	65
1-M Voorbereiding aanpassing huisvesting ambt org	69	12	57
1-M Project garantiebanen (rek 16)	21	-	21
1-M Ontwikkeling flexibilisering organisatie	172	67	105
1-M Digitale dienstverlening (KN 16, nr 55)	77	66	10
1-M Formatie beleid/bedrijfsv Samenleving (KN18/2)	289	291	-2
1-M Digitalisering werkprocessen	242	158	84
1-M Vergoeding dienstreizen hoger tarief	58	-	58
1-M Digitaal hulpmiddel	90	-	90
1-M Onvoorzien debiteuren corona	72	99	-27
Totaal	1.243	771	472

Hieronder een toelichting op de kredieten die zijn vertraagd en er een vertraging dreigt (zie ook leeswijzer op pagina 16 onderdeel kredieten en bijlage 2):

1-M Project garantiebanen (JR16)

Deze gelden worden gebruikt in 2023 voor het uitvoeren van de evaluatie van het project garantiebanen (inzet begeleiding evaluatie tijdelijk).

DIV in beweging (KN15)

voor het resterende bedrag hebben we opdracht gegeven aan Doc support om nog een aantal kleine archieven op orde te brengen: de begraafplaatsen administratie en een aantal kleine archieven van derden die nu bij ons in de kluis staan. Dit vindt plaats in 2023, waarna het krediet kan worden afgesloten.

I-bewustzijn (KN15)

Het plan wat ten grondslag lag aan het krediet is als gevolg van de covid pandemie in 2020 en 2021 niet uitvoerbaar gebleken. Voor 2022 is opnieuw vertraging opgetreden als gevolg van de wisseling van de wacht bij de CISO. Gezamenlijk (CISO en informatie) werken we nu aan een nieuwe campagne.

Enmalige budgetten in reserve onderhanden werk Overige algemene dekkingsmiddelen

Bedragen € 1.000

1-malige budgetten	Begroting na wijziging	Rekening	Restant
1-M-P Verkoopopbrengst Bantegaplein (KN 14)	140	4	137
Totaal	140	4	137

Paragraaf Lokale Heffingen

Deze paragraaf gaat over de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen, heffingen, retributies en de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid. De totale opbrengst in 2022 is ruim € 28 miljoen. Hieronder staan de opbrengsten per belastingsoort/heffing en -recht. Onder de tabel vindt u een toelichting op enkele belastingen waarbij de raming afwijkt van het resultaat.

Onroerende zaakbelastingen

Hier is een meeropbrengst van circa € 190.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de uitbreiding van het areaal;
- minder toegekende WOZ-bezwaren;
- en een intensieve controle op leegstand.

Afvalstoffenheffing

Hier is een meeropbrengst van € 213.000. Dit positieve resultaat komt doordat:

- het areaal is uitgebreid;
- aanvragen tot wijziging volume containerinhoud;
- de onttrekking van 'herbruikbare' grondstoffen op de milieustraten.

Leges

De leges burgerzaken hebben een meeropbrengst van € 191.000,-.

De opbrengsten van huwelijk-, reisdocument- en naturalisatieleges stegen, omdat er in 2022 geen coronamaatregelen waren.

De leges omgevingsdiensten hebben een minderopbrengst van € 226.000.

Het aantal aanvragen is achtergebleven ten opzichte van de raming. Daarnaast zijn aanvragen, op basis van grotere investeringskosten, in realisatie afgenomen in vergelijking tot voorgaande jaren.

Bedragen € 1.000

Lokale heffingen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Forensenbelasting	1.528	1.528	1.567	-39	1.472
Toeristenbelasting	960	960	961	-1	990
Onroerende zaakbelasting eigenaren	9.916	9.916	10.166	-250	9.706
Onroerende zaakbelasting gebruikers	1.763	1.763	1.702	62	1.589
Totaal Belastingen	14.167	14.167	14.395	-228	13.757
Rioolheffing	5.188	5.188	5.186	2	5.088
Afvalstoffenheffing	5.781	5.581	5.794	-213	5.930
Reinigingsrecht	147	147	147		147
Totaal Heffingen	11.116	10.917	11.127	-211	11.165
Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Joure	70	70	66	4	66
Begraafrechten	371	371	470	-99	433
Brug- en sluisgelden	387	387	304	83	39
Havengelden	239	239	303	-64	281
Leges Burgerzaken	789	789	980	-191	405
Leges omgevingsdiensten	1.157	1.630	1.404	226	2.198
Leges overige diensten EDR	36	36	43	-7	14
Liggelden	0	0	0	0	34
Marktgelden	51	51	23	28	15
Precariobelasting	88	88	10	78	0
Veergelden	83	83	94	-12	64
Totaal Leges en rechten	3.271	3.743	3.697	47	3.549
Kwijtschelding	-312	-310	-283	-27	-314
Totaal Kwijtscheldingen	-312	-310	-283	-27	-314
Totaal belastingen	28.244	28.517	28.936	-419	28.157

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Korte omschrijving

In deze paragraaf leest u over de relatie tussen het weerstandsvermogen, de weerstandscapaciteit en ons risicomanagement. Deze informatie voldoet aan de voorschriften van het BBV (Besluit begroten en verantwoorden) en de Financiële verordening De Fryske Marren.

Wat is weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit?

De gemeente heeft een geldbuffer nodig om grote tegenvallers op te vangen. Dan hoeven we niet bij iedere tegenvaller het beleid aan te passen.

- De weerstandscapaciteit is het bedrag dat de gemeente daarvoor apart houdt.
- Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de buffer die we daadwerkelijk hebben en de risico's waarvoor we geen beheersmaatregelen hebben.

Verderop in deze paragraaf leest u hoe we beide entiteiten berekenen.

We willen de impact van risico's minimaliseren

Dit is wat we daarvoor doen:

- Ons weerstandsvermogen is ruim voldoende.
- De nu voorliggende jaarrekening 2022 baseren we op de actualisatie van risico's, opgenomen in de programmabegroting 2023. Dit is op basis van de uitgangspunten van de nota 'Risicomanagement'.
- De totale maximale financiële omvang van de top 20 aan risico's is ongeveer € 20,6 miljoen.
- Het is 90% zeker dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 8.000.000. Dat is de benodigde weerstandscapaciteit.
- De top 20 aan risico's bepaalt voor ongeveer 48% het totale benodigde weerstandsvermogen.
- We houden nieuwe ontwikkelingen en de bijbehorende risico's in de gaten.

Context en achtergrond

Er is een risico-inventarisatie uitgevoerd

We willen risico's op de bedrijfsvoering namelijk beheersbaar maken. De gemeente kan alleen verantwoorde beslissingen nemen als ze inzicht heeft in de huidige en toekomstige risico's. Zo zorgen we dat deze risico's in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Het weerstandsvermogen is berekend op basis van de risico-inventarisatie

In deze paragraaf vindt u de resultaten van de risico-inventarisatie op basis van de 20 TOP-risico onderwerpen uit de 'Perspectiefnota 2022-2025'. Deze is op 7 juli 2021 vastgesteld door de raad.

Het risicomanagement is verbeterd

Op 18 december 2019 is de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2019-2022' door de raad vastgesteld. Met het beleid in deze nota verbeteren we de kwaliteit van het risicomanagement. Dit heeft ook zijn doorwerking op een meer betrouwbare berekening van het weerstandsvermogen. Om blijvend een geschikt beleidskader te waarborgen wordt deze nota 'Risicomanagement' eens in de vier jaar geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie vindt in 2023 plaats.

Kaderstellende beleidsnota's

- Financiële verordening De Fryske Marren: in de Financiële verordening (art. 212 Gemeentewet) zijn geen nadere eisen, anders dan reeds in de BBV (Besluit begroting en verantwoording) genoemde eisen, met betrekking tot de paragraaf Weerstandsvermogen opgenomen.
- Nota Risicomanagement 2019-2022 (vastgesteld in de raadsvergadering van 18 december 2019).

Risico's

Wat willen we bereiken?

Als gemeente streven wij ernaar om de impact van de risico's te minimaliseren. Dit betekent dat we een weerstandsvermogen nastreven dat op z'n minst voldoende is. Hiervoor houden we een factor aan tussen de 1,0 en 1,4 ("voldoende" volgens de nota risicomanagement) ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De nu voorliggende jaarrekening 2022 baseren we op de actualisatie van risico's, opgenomen in de programmabegroting 2023. Dit op basis van de uitgangspunten van de nota risicomanagement die is vastgesteld in de raad van december 2019.

bedrag x € 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5	3.500
10	4.000
15	4.300
20	4.500
25	4.800
30	5.000
35	5.200
40	5.300
45	5.500
50	5.700
55	5.900
60	6.100
65	6.300
70	6.600
75	6.800
80	7.100
85	7.500
90	8.000
95	8.700

Hieronder lichten we dit toe met een opsomming van de onderwerpen en vervolgens per onderwerp een uitgebreide toelichting:

A. Actualisatie van risico's opgenomen in de programmabegroting 2023

B. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Actualisatie van risico's opgenomen in de programmabegroting 2023

Om de risico's van Gemeente de Fryske Marren in kaart te brengen is in samenwerking met de teams een risicoprofiel opgesteld. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 20.

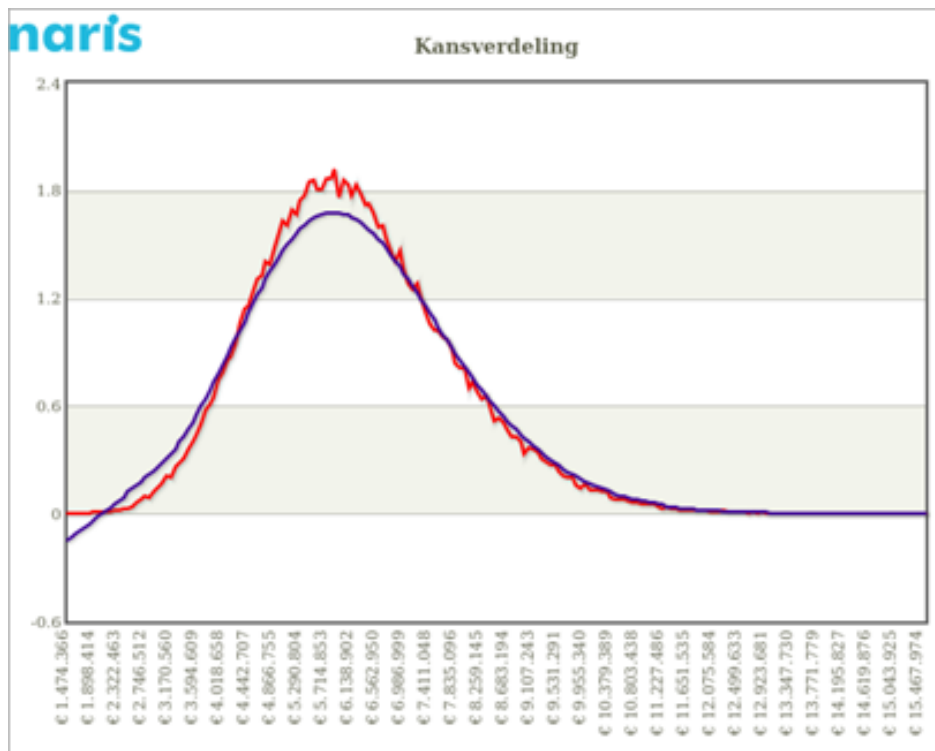
Belangrijkste financiële risico's					
Risico-nummer	Risico	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed	Beheersmaatregelen
R98	Capaciteit elektriciteitsnetwerk	70%	1.500	8.93%	Proactieve communicatie richting kopers, meedoen in politiek bestuurlijke lobby
R104	Rampen en crisis (GRIP 4).	20%	3.500	5.95%	Afronden crisisplan, opleiden en trainen van betrokken crisismedewerkers. Dit zijn risicobeperkende maatregelen, preventief kan dit niet beheerst worden.
R135	Extreme inflatie	50%	1.000	4.27%	Reserveringen t.a.v. prijsstijgingen, actieve communicatie en uniforme handelswijze contractbeheer.
R113	Uitvoeringsprogramma woningbouw	50%	1.000	4.25%	Monitoren en plannen via dashboard.
R112	Integrale Veiligheid	50%	1.000	4.25%	Beroep op tijdelijke handhavers en compensatieregelingen vanuit het Rijk. Verhogen cameratoezicht bestuur en mogelijkheid tot particuliere beveiliging.
R25	Rentelast stijgt fors	70%	600	3.58%	Jaarlijks rekenrente actualiseren
R136	Krappe arbeidsmarkt	50%	750	3.21%	Actualiseren strategische personeelsplanning, specifiek inhuren
R132	Toename ziektes en plagen in groen en water	90%	350	2.68%	Verhogen van de bio-diversiteit: zorgen voor meer insecten die natuurlijke bestrijding leveren. Strategische communicatie met inwoners. Werkzaamheden verrichten om soortenuit het water te halen, actualiseren van beheerplan.
R96	Onvoldoende kavels verkopen	30%	1.000	2.56%	Bestaand aanbod nadrukkelijk onder aandacht brengen, locaties aantrekkelijk maken.
R76	Onvoldoende budget om bestaande zorgondersteuningsvragen te realiseren.	30%	1.000	2.54%	Actueel beeld van prognoses ontwikkelen.
R125	Onrechtmatig inkopen	25%	1.000	2.13%	Structureel bewustwording creëren via inkoopstart-formulier, inkoopkalender en periodieke gesprekken.

R130	Inbraak IT-systemen	50%	500	2.13%	Periodiek actualiseren Actieplan Informatieveiligheid. Nulmeting uitvoeren voor BIO-cyclus.
R131	Continuïteit digitale Infrastructuur	50%	500	2.12%	Periodiek actualiseren van Actieplan Informatie-veiligheid en BIO-lijst met beheersmaatregelen.
R137	Afsluiten gaslevering Gazprom	20%	1.250	2.09%	Gasverbruik reduceren, overgang zelfleveringsmodel OVEF
R115	Verzakking wegen, bermen en kunstwerken	75%	300	1.91%	Onderhoud prioriteren op kwaliteitsniveau, grondwaterstanden monitoren.
R138	De klimaatverandering, hoge worteldruk, laag grondwaterstand (peil) en veenweideproblematiek	70%	300	1.79%	Ongevallen door extra schade naast de normale verzakking of schade aan wegen, kwetsbare, waterverzadigde bermen en kunstwerken
R105	Rampen en crisis (GRIP 3) (gemeentegrens overschrijdend)	10%	200	1.66%	Afronden crisisplan, opleiden en trainen van betrokken crisismedewerkers. Dit zijn risicobeperkende maatregelen, preventief kan dit niet beheerst worden.
R114	Uitstel omgevingswet	50%	350	1.50%	Actief informeren ontwikkelingen, monitoren mogelijkheden rijksmiddelen
R94	Exploitatieresultaat Sportbedrijf	50%	250	1.07%	Jaarlijks hercalculeren van exploitaties, monitoren in P&C cyclus
R122	Uitstellen investeringen onderwijshuisvesting	25%	500	1.07%	Nieuw beleidsplan IHP, jaarlijks prognose investeringen actualiseren

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande figuur en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Het reserveren van het maximale bedrag van € 20,6 miljoen is ongewenst. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Daarom is een risicosimulatie toegepast. In onderstaande figuur en de bijhorende tabel ziet u de resultaten van deze simulatie.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 8.000.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

Nieuwe ontwikkelingen

Het is belangrijk om ook nieuwe risico's in beeld te brengen. Daarom houden we scherp alle nieuwe ontwikkelingen in de gaten. Hieronder een overzicht van wat er in 2023 speelt.

Elektriciteit | Er is voorlopig een tekort aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnetwerk

Het elektriciteitsnet is steeds vaker niet op toegespitst op de behoefte aan stroom en de teruglevering ervan. Begin 2023 zijn er in onze gemeente maar liefst 50 knelpunten voor het afnemen van stroom (29) en het terugleveren van stroom (21). Liander wil met haar investeringsprogramma [NuLelie](#) in de komende 3 jaar de problemen met het elektriciteitsnet in Friesland en de Noordoostpolder oplossen en een stap voorwaarts maken naar de toekomst. In de tussenliggende periode blijven er transportbeperkingen.

Dit kan consequenties hebben voor:

- de verkoop van kavels in woningbouwlocaties en kavels op bedrijventerreinen.
- het ontwikkelen van inbreidingslocaties
- en verduurzaming middels zonnepanelen en zonnevelden.

Het is aan de gemeente om keuzes te maken

De beperkte ruimte die er nog is op het elektriciteitsnetwerk kan maar voor een beperkt aantal ontwikkelingen worden ingezet.

Gas | Voor 2023 zijn het risico en de financiële gevolgen voor de inkoop van gas en elektra gedaald

Het risico omtrent afsluiten gaslevering Gazprom is enorm verlaagd. Inmiddels is de rechtsopvolger van Gazprom, SEFE, de gasleverancier van de Friese overheden. Dit contract loopt nog tot 31 december 2023. Per 1 januari 2024 gaan wij over op het zelfleveringsmodel. SEFE valt buiten het 5e sanctiepakket van de Europese Unie, dit maakt dat wij gewoon gas mogen blijven afnemen. Daarbij komt dat de gasvoorraad weer op niveau is en iedereen zuiniger omgaat met het gas.

Extreme inflatie vraagt om prijsbijstelling

De raad heeft op 14 september 2022 de uitwerking van de Meicirculaire 2022 vastgesteld. Vanwege de extreme inflatieontwikkeling is besloten niet alleen een stelpost op te voeren voor reguliere uitgaven,

maar ook voor investeringen. In de Najaarsrapportage 2022 is de stand van zaken van de prijsontwikkeling van de reguliere uitgaven en de lopende investeringen gepresenteerd. Uit de inventarisatie bleek dat er ook een bijstelling prijscompensatie eenmalige kredieten nodig was. De raad heeft deze uitwerking op 7 november 2022 vastgesteld.

Vanwege de uitzonderlijke stijging van de prijzen sinds het uitkeren van de prijsbijstelling voor het jaar 2022 met de Meicirculaire, wijkt het kabinet eenmalig af van de reguliere systematiek. Bij de Voorjaarsnota 2023 en dus de Meicirculaire 2023 wil het kabinet nu een extra prijsbijstelling uit te keren die terugkijkt naar het jaar 2022. Dit extra accres wordt dan gebaseerd op de desbetreffende indices voor prijsontwikkelingen voor het jaar 2022 van het Centraal Economisch Plan 2023.

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

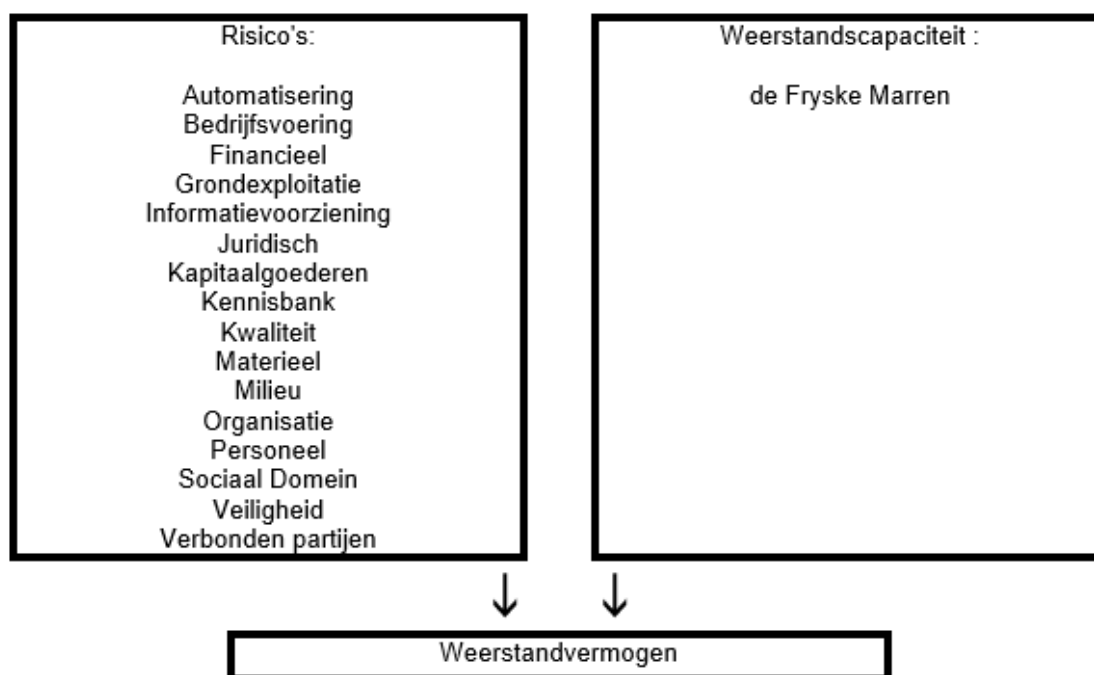
Zo berekenen we of we voldoende weerstandsvermogen hebben

Het weerstandsvermogen bestaat uit de vrije financiële middelen (incl. mogelijke maatregelen om het vermogen te vergroten) waarover de gemeente beschikt om de risico's af te dekken. De verhouding tussen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit geeft de weerstandsratio weer.

Beschikbare weerstandsvermogen	
De Fryske Marren	€ 16.811.000

Beschikbare weerstandsvermogen = Algemene reserve ultimo 2022 € 13.392.000 en storting in de algemene reserve uit resultaatbestemming 2022 van € 3.419.000.

De relatie tussen beide waarden wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit wordt afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. De uitkomst van die berekening is het ratiogetal voor het weerstandsvermogen van dit moment.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandsvermogen	=	€ 16.811.000	= 2,10
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 8.000.000	

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoend

Ons weerstandsvermogen is uitstekend

De ratio van onze organisatie valt in klasse A. Dit blijkt uit de normtabel die is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. De tabel geeft een waardering in categorieën of klassen van de berekende ratio.

Kengetallen

Deze vijf financiële kengetallen geven inzicht aan raadsleden over de financiële positie van de gemeente:

Nr.	Specificering kengetal naar categorie	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a.	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
1b.	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2.	Solvabiliteitsratio	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3.	Grondexploitatie	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4.	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5.	Belastingcapaciteit	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Hierbij is categorie A het minst risicovol en categorie C het meest. Verder is aan deze categorieën geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf plaatsvindt.

Het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, is belangrijk voor het inzicht in de financiële positie van de gemeenten. Er is door de toezichthouders (de 12 provincies en het ministerie van BZK) besloten om voor het verkrijgen van een goed beeld, aan te sluiten bij de zogeheten 'signaleringswaarden'. Die zijn afkomstig van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden zijn bij de begroting 2017 voor het eerst gebruikt. Mocht er aanleiding toe zijn dan kunnen de signaleringswaarden in het vervolgtraject worden aangepast.

In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) behoren:

Nr.	Specificering kengetal naar categorie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1a.	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	48,08	64,82	39,02
1b.	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	43,85	59,94	35,85
2.	Solvabiliteitsratio	26,98	19,91	28,18
3.	Grondexploitatie	4,75	16,48	1,48
4.	Structurele exploitatieruimte	2,32	1,51	3,77
5.	Belastingcapaciteit	94,89	87,27	87,27

Hieronder volgt een toelichting op de vijf kengetallen.

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto schuldquote van onze gemeente bedraagt op 31 december 2022 39,02%. Dat is een daling ten opzichte van de stand op 1 januari. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de langlopende schulden en een stijging van de totale baten. De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenten ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen aan bijvoorbeeld woningcorporaties wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsquote van onze gemeente bedraagt 28,18%. Dit is een verbetering ten opzichte van vorig jaar. De solvabiliteitsquote valt in de categorie B. Dit betekent dat, zeker in samenhang met een lage schuldquote, de gemeente geen problemen zal hebben om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie bedraagt per ultimo 2022 slechts 1,48%. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar. Dit betekent dat de voorraad gronden die 'terugverdiend' moet worden, kleiner is geworden. Het risico is dus gedaald.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte in de jaarrekening 2022 bedraagt 3,77%. Dit is op basis van het rekeningresultaat dat is geschoond van de incidentele baten en lasten zoals opgenomen elders in deze jaarrekening. De structurele baten zijn dus hoger dan de structurele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden bedragen in 2022 in de Fryske Marren 87,27% van het landelijke gemiddelde van het jaar ervoor. We zitten dus onder het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Wij hebben dus meer ruimte om de belastingen te verhogen dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Openbaar groen

Financiële structuur

Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt gedekt vanuit de exploitatiebudgetten.

Wat hebben we bereikt?

De effecten van ons beleid op biodiversiteit zijn zichtbaar

In 2022 zien we de effecten van het bermenbeleid en het onderhoudsbeleid stedelijk water. We verschrallen de bermen waardoor er meer biodiversiteit ontstaat. In de bebouwde kom zorgen vaste planten voor meer geur en kleur en mogelijkheden voor biodiversiteit.

We bestrijden plagen: soms met effect en soms zonder

- De aanpak van de Reuzenbereklaauw heeft effect.
- De bestrijding van Japanse duizendknoop door afgraven en besproeien met heet water had helaas geen effect. Daarom hebben we voor deze soort een andere methode gekozen.
- Waar er met nematoden is gespoten (natuurlijke vijand eikenprocessierups) is de eikenprocessierups met 90% is afgenomen. Wij hebben als pilot natuurlijke bestrijdingsmethoden ingezet. Ook hebben we meer vogelhuisjes opgehangen zodat er meer natuurlijke vijanden komen.
- We kiezen ervoor om verschillende soorten bomen door elkaar te planten. Hierdoor is er minder kans op ziekten. En zo voorkomen we dat er een hele laan bomen verdwijnt.

Er komt een nieuwe Groenvisie in 2023

In 2021 hebben we een inwonersenquête gehouden en vier avonden georganiseerd om input op te halen. Hierna is startnotitie geschreven en door de raad goedgekeurd. Op basis hiervan wordt nu de Groenvisie opgesteld. Deze wordt in Q2 van 2023 aan de raad voorgelegd.

We zetten in op vergroening van de kernen

Van steen naar groen <waar?> Om dit te bereiken zijn we sinds een aantal jaren bij stichting Steenbreek aangesloten. In 2022 is er een start gemaakt met het bepalen van het ambitieniveau. In Q2 wordt het advies hiervoor aan de raad voorgelegd.

Meer buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (BOSS)

<beoogd resultaat die in de visie staat>. In 2022 hebben we gewerkt aan een visie waarin staat wat dit onze inwoners kan brengen en waarom het belangrijk is om 'buiten zijn' breed te definiëren. In april van dit jaar wordt de raad tijdens het carrousel om input gevraagd en over de status geïnformeerd.

Context en achtergrond

Het was lastig om de kwaliteit van de openbare ruimte te handhaven.

Vanwege de droge zomers, ontstond er veenoxidatie. En daardoor daalde de bodem. Dat heeft de levensduur van wegen, fiets- en voetpaden, sportvelden, gazons, bermen en beplanting drastisch verlaagd. De kosten van onderhoud zijn daardoor ook gestegen.

De voorgestelde bezuiniging voor het prioriteren van gemeentelijke milieutaken is vervallen.

We werken met meerdere partijen samen aan GroenDoen: milieu-educatie voor basisscholen. We hebben de samenwerkingsovereenkomst verlengd tot 31 december 2023. Zo hebben de nieuwe colleges die in de loop van volgend jaar aantreden de tijd om over de toekomst van de samenwerking te besluiten. De

voorgestelde bezuiniging die als erratum bij de perspectiefnota 2022 was geplaatst voor het prioriteren gemeentelijke milieutaken komt hiermee te vervallen.

Omschrijving	Eenheden
Totaal openbaar groen	circa 8 miljoen m2
Landschappelijk groen (berm, bosplantsoen, riet)	Circa 5,3 miljoen m2
Stedelijk groen (gazon, heesters, sier en vaste planten)	circa 2,7 miljoen m2
Bomen	53.282 stuks
Sportvelden	51 stuks

Trends en ontwikkelingen

Landelijk is de trend om preventieve maatregelen te nemen tegen ziekten en plagen in het groen. Het gaat vooral om het vergroten van de biodiversiteit, het terugdringen van de uitstoot van CO₂, het verminderen gebruik fossiele brandstoffen en klimaat adaptieve maatregelen.

De omgevingskwaliteit van de Fryske marren wordt mede bepaald door het aanwezige groen. Daarnaast zijn niet-fysische aspecten, zoals sociale samenhang en koopkracht van de bevolking, van belang voor de omgevingskwaliteit. De aanwezigheid van groen bepaalt in visuele zin de omgevingskwaliteit, maar heeft ook op andere wijzen invloed, bijvoorbeeld op luchtkwaliteit en microklimaat. Diverse wetenschappelijke onderzoeken hebben aangetoond dat een groene omgeving veel positieve effecten heeft. Groen bevordert de gezondheid en het welbevinden, draagt bij aan sociale cohesie, verbetert het milieu, verlaagt criminaliteit en genereert stijging van prijzen van woningen. Om deze reden is het belangrijk de waarde van groen vast te leggen voor nu en in de toekomst.

Gebouwen

Financiële structuur

Bij het vastgoed is sprake van:

- dagelijks onderhoud en calamiteitenonderhoud: de kosten zijn opgenomen in de begroting;
- meerjarig planmatig onderhoud: de kosten worden vanwege de jaarlijkse schommelingen gefinancierd vanuit een voorziening. Op 31 december 2022 was dit € 2.696.971,45.

Het MJOP (meerjarig onderhoudsplan) is in 2021 geaccordeerd door college en raad. Conform de BBV staat de eerstvolgende actualisatie van het MJOP gepland per 1 januari 2025.

Wat hebben we bereikt?

- In 2022 hebben we het meer 'zakelijke vastgoed denken' verder gepromoot in de organisatie. Dit heeft geleid tot het werken met heldere rolverdelingen in huisvestingsvraagstukken.
- In 2022 is aan een deel van de vastgoedportefeuille planmatig onderhoud verricht.
- Door een aantal mutaties in de portefeuille is de totale leegstand in de gemeentelijke vastgoedportefeuille teruggebracht van 7500 m² naar bijna 7200 m² BVO. Op jaarbasis bedragen de kosten van deze leegstand circa € 110.000,-
- Het verduurzamingsproject van Swimfun Joure is opgeleverd.

Context en achtergrond

De volgende mutaties hebben plaatsgevonden in onze vastgoedportefeuille:

- Door het huren van diverse locaties voor de opvang van ontheemden, is deelportefeuille 1a met 5 objecten toegenomen.

- In 2022 is het nieuwe milieuterrein in Balk in gebruik genomen. Op dit milieuterrein staat ook een gebouw waardoor deelportefeuille 1b met 1 object is toegenomen.
- De mutatie in portefeuille 3 betreft de verkoop van de voormalige Bonifatiuschool aan de Professor Titus Brandsmaweg 6a in Joure.
- In 2022 is de OBS de Wynbrekker in Oosterzee via het economisch claimrecht in eigendom van de gemeente gekomen. Aangezien gebouwen waar de gemeente een claimrecht op heeft, al onderdeel uitmaken van de portefeuille, heeft dit geen invloed op de totaalstellingen.
- Huuropzegging: voormalig CBS Op 'e Terp aan de Jacobus Boomsmastraat 23 in Sondel. We verhuurden dit als testlocatie aan GGD Fryslân tot 31 december 2022.

Zo is de vastgoedportefeuille van De Fryske Marren per 31 december 2022 samengesteld:

Omschrijving	Eenheden
1 Kernportefeuille	
1a. Beleidsondersteunend (maatschappelijk) vastgoed:	103
1b. Vastgoed gemeentelijke diensten:	56
1c. Monumentaal erfgoed:	11
2 Strategische portefeuille	14
3 Overig Vastgoed (op termijn) afstoten	21
Totaal	203

Trends en ontwikkelingen

- De verduurzaming van de gemeentelijke vastgoedportefeuille is de komende jaren de grootste opgave. In het najaar van 2022 heeft de raad de 'Routekaart Verduurzamen Gemeentelijk Vastgoed DFM' vastgesteld én ook de benodigde financiële middelen vrijgemaakt. Dit heeft vanaf 2023 invloed op de manier waarop de Voorziening Vastgoed ingericht wordt.
- De sterk gestegen bouwkosten en krapte op de arbeidsmarkt maken dat de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden om meer tijd en budget vraagt.

Wegen

Financiële structuur

Bij het wegenonderhoud is sprake van:

- dagelijks onderhoud en calamiteitenonderhoud: de kosten zijn opgenomen in de begroting;
- meerjarig planmatig onderhoud: de kosten worden gefinancierd vanuit een voorziening. Op 31 december 2022 was de stand € 1.730.000,-.
- vervanging: de kosten worden als investeringen opgevoerd en afgeschreven.

In 2022 is een herziene onderbouwing van het MJOP (Meerjarig onderhoudsplan) aan het college en de raad aangeboden. De voorziening is daarop met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 ingesteld door de raad. De jaarlijkse onttrekking vanuit de voorziening vindt plaats volgens de vooraf opgestelde en door het college geaccordeerde jaarplannen.

Wat hebben we bereikt?

- In 2022 hebben we het integraal programmeren en onderhouden verder uitgezet in de organisatie. Dit heeft geleid tot een groot aantal projecten waarbij verkeersveiligheid, reconstructies en onderhoud tegelijk zijn uitgevoerd. Hier is dus werk met werk gemaakt.
- We hebben op een groot aantal meters hoofdfietspad het fietscomfort verbeterd door de oude verharding, asfalt, klinker en tegels, te vervangen door beton.

- We hebben vervangingen uitgevoerd op de Echtenerdijk en de Vogelzangweg waardoor deze wegen weer voor lange tijd onderhoudsvrij zijn.

Context en achtergrond

Omschrijving	Eenheden
Asfalt en betonverharding	2.684.248 m2
Klinkerverharding	2.148.417 m2
Onverhard en halfverharding	220.641 m2
Bermen	447 ha.
Wegen	739 km.

Trends en ontwikkelingen

We moeten adaptieve en mitigerende maatregelen toepassen op meerdere terreinen:

- verduurzaming, circulariteit en CO2-reductie in de grond-, weg- en waterbouw
- omvorming van fietspaden met tegelverharding naar een gesloten verharding
- maatregelen vanwege het veranderende klimaat
- bermschade door steeds groter en zwaarder wordende landbouwverkeer in het buitengebied

Openbare verlichting

Financiële structuur

Alle activiteiten ten aanzien van openbare verlichting worden gedekt vanuit de begroting. In 2022 was er een krediet beschikbaar van € 178.000 voor de vervangingsinvesteringen van masten en verduurzamen van armaturen naar LED.

Wat hebben we bereikt?

We hebben het areaal goed in stand kunnen houden met de beschikbare middelen. We hebben een significant aantal masten en armaturen kunnen vervangen:

- Het vervangen door LED-lampen levert, per lichtpunt, een energiebesparing van ongeveer 70% op.
- Diverse oude lichtmasten zijn vervangen voor de veiligheid.
- We hebben enkele lichtmasten verplaatst vanwege gegronde klachten.
- Er zijn masten gesaneerd waar mogelijk. We hebben ook lichtmasten toegevoegd vanwege de verkeersveiligheid. Per saldo zijn het aantal masten gelijk gebleven.

Context en achtergrond

Omschrijving	Eenheden
lichtpunten	10.283 st
Aandeel sox en son	10%
Aandeel PLL	34%
Aandeel LED	48%
Aandeel TL	1%

Trends en ontwikkelingen

- We zien dat er veel schades aan het kabelnetwerk (onder andere het OVL-net) optreden door aanleg van grootschalige glasvezeltracés. Dit zorgt voor veel netwerkstoringen en uitval van verlichting. Bovendien geeft dit een grote druk op de organisatie om deze storingen op te lossen.
- We zijn bezig met pilots om masten te plaatsen met zonnepanelen die niet zijn gesloten op het stroomnetwerk.

Kunstwerken

Financiële structuur

De dekking van het dagelijks onderhoud van kunstwerken vindt plaats vanuit de begroting. De dekking van het groot onderhoud vindt plaats vanuit een voorziening. De jaarlijkse onttrekking vanuit de voorziening gebeurt conform de vooraf opgestelde en door het college geaccordeerde jaarplannen. In 2022 is een bedrag van € 200.915 toegevoegd aan de voorziening en een bedrag van € 344.640 aangewend. De stand van de voorziening is per 31 december 2021 € 355.821. Vervangingen worden aangemeld bij de perspectiefnota.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben een areaal van functionele en veilige kunstwerken.
- We verbeteren het inzicht in de onderhoudstoestand en de verwachte restlevensduur van de bruggen. In 2022 zijn veel kunstwerken nader geïnspecteerd op hout- en betonrot met als doel de restlevensduur en vervangingsopgave te bepalen. Aan de hand van deze gegevens is een nieuw MJOP en een vervangingsopgave voorgelegd aan de raad.

Context en achtergrond

Het totale areaal is als volgt samengesteld:

Omschrijving	Eenheden
vaste bruggen	180
duikerbruggen	28
beweegbare bruggen	20
onderdoorgangen	5
sluis	2

Trends en ontwikkelingen

- We zien dat het huidige areaal kunstwerken snel in kwaliteit achteruit gaat. Dit komt doordat de kunstwerken aan het einde van hun levensduur komen. Ook het steeds zwaarder wordende verkeer versnelt het degradatieproces.
- Een andere trend is dat bouwmaterialen steeds schaarser worden en daardoor ook duurder.

Riolering

Financiële structuur

Vanuit het vGRP is de dekking aangegeven voor de komende jaren. Een mogelijke onttrekking vanuit de voorziening vindt plaats conform de vooraf opgestelde en door het college geaccordeerde jaarplannen. Het resultaat op de begroting wordt ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht.

Wat hebben we bereikt?

- Een goedwerkend rioolsysteem met een beperkt risico op wateroverlast dat geleidelijk wordt omgebouwd tot een meer duurzaam rioolsysteem.
- Verder is er een ambitieus vGRP vastgesteld waarbij drie belangrijke speerpunten zijn benoemd:
 1. Werken aan klimaatadaptatie.
 2. Invulling geven aan het thema duurzaamheid.
 3. Bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Context en achtergrond

- Het onderhoud in 2022 is uitgevoerd conform het jaarplan. Alle maatregelen zijn gericht op het zoveel mogelijk verlengen van de levensduur.
- In 2022 is circa 10% van de onderhoudstoestand van het “vrij verval riool” geïnspecteerd. Op basis daarvan is het groot onderhoud bepaald.
- De grote gemalen zijn schoongemaakt en geïnspecteerd. Aan de hand van die inspectiemaatregelen is het groot onderhoud van de gemalen bepaald.
- Kaderstellende beleidsnota's | In oktober 2019 is het vGRP (2020-2024) door de raad vastgesteld. In het vGRP wordt naast de zorgplicht voor de afvoer van afvalwater tevens de zorgplicht voor de afvoer van hemelwater en grondwater meegenomen. Met de vaststelling van dit vGRP is ook een nieuwe rioolheffing voor 2020 en daaropvolgende jaren vastgesteld.

Omschrijving	Eenheden
Lengte vrijval riolering	491 km
Lengte persleidingen	229 km
Gemalen	921 stuks

Trends en ontwikkelingen

Baggeren vaarwegen

De dagelijkse kosten voor onderzoek en klein baggeronderhoud worden gedekt vanuit de begroting. Daarnaast is er sprake van een voorziening baggeren vaarwegen ter dekking van het groot baggeronderhoud. De jaarlijkse onttrekking vanuit de voorziening vindt plaats conform de vooraf opgestelde en door het college geaccordeerde jaarplannen. De stand van de voorziening op 31 december 2022 is € 467.023. De jaarlijkse storting is € 175.000.

Oeverconstructies vaarwegen

De kosten voor klein onderhoud oeverconstructies en recreatieve voorzieningen worden gedekt vanuit de begroting.

Vaarwegen en havens

Financiële structuur

Baggeren vaarwegen

De dagelijkse kosten voor onderzoek en klein baggeronderhoud worden gedekt vanuit de begroting. Daarnaast is er sprake van een voorziening baggeren vaarwegen ter dekking van het groot baggeronderhoud. De jaarlijkse onttrekking vanuit de voorziening vindt plaats conform de vooraf opgestelde en door het college geaccordeerde jaarplannen. De stand van de voorziening op 31 december 2022 is € 467.023. De jaarlijkse storting is € 175.000.

Oeverconstructies vaarwegen

De kosten voor klein onderhoud oeverconstructies en recreatieve voorzieningen worden gedekt vanuit de begroting.

Wat hebben we bereikt?

Het grootste deel van ons areaal van vaarwegen (baggeren, oeverconstructies en steigers) bevindt zich in een goede staat. Onze passantenhavens zijn op een goede manier beheerd.

Context en achtergrond

Vaarwegen

Onze gemeente bezit 74 km aan vaarwegen, waarvan circa 25 kilometer onder onze onderhoudsverplichting valt. De overige kilometers vallen grotendeels onder de verantwoordelijkheid van de provincie.

Oeverconstructies

Deze zijn geïnventariseerd en de kwaliteit is beoordeeld. De totale lengte van de door ons te beheren oeverconstructies vaarwegen is 29 km.

Havens en ligoevers

Onze gemeente bezit 5 passantenhavens, een aantal kleinere havens en een groot aantal ligoevers. De kleinere havens en ligoevers zijn geïnventariseerd. De havens hebben naast oeverconstructies nog steigers, meerpalen, gebouwen, walstroom- en watervoorzieningen. De kosten zitten vooral in de oeverconstructies en het baggeronderhoud. Drie van de passantenhavens (Balk, Joure en Langweer) worden verhuurd en geëxploiteerd door derden. De passantenhavens in Lemmer en in Sloten worden door ons zelf geëxploiteerd en onderhouden.

Kaderstellende beleidsnota's

- Beleid passantenhavens. Om de servicegerichtheid in onze havens te vergroten, hebben we beleid en maatregelen ontwikkeld. In 2015 is de beleidsnotitie 'Servicegericht passantenhavenbeheer' door het college vastgesteld. In januari 2017 is een notitie 'Uitwerking service gericht passantenhavenbeheer' door het college vastgesteld.
- Beleid vaarwegen. Eind 2018 zijn het meerjarenplan oeverconstructies vaarwegen 2019 – 2022 en het meerjarenplan baggeren vaarwegen 2019 – 2022 door de raad vastgesteld.

Omschrijving	Eenheden
Vaarwegen	74 km
Lengte vaarwegen in baggerbeheer	25 km
Lengte oeverconstructies vaarwegen	29 km
Lengte geulen IJsselmeerwater	6 km
Passantenhavens	5 stuks
Kleine havens	10 stuks
Verhuurde ligoevers	20 stuks

Trends en ontwikkelingen

In het afgelopen seizoen zien we een toename van ouderen in onze passantenhavens. Dit is een algemene trend. Verder is er een toename te zien van dagtoerisme bij mooi weer.

Paragraaf Financiering

De financieringsfunctie (treasuryfunctie) ondersteunt de uitvoering van de programma's. Zij omvat de financiering van de uitgaven en het eventueel uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De financieringsfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Wat zijn onze doelstellingen?

Door middel van de financieringsfunctie worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting te kunnen uitvoeren.
- Het beheersbaar houden van financiële risico's, zoals: renterisico, kredietrisico, koersrisico en intern liquiditeitsrisico.
- Het minimaliseren van de in- en externe verwerkingskosten bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities.
- Het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten, binnen de gegeven wettelijke kaders, respectievelijk de richtlijnen en limieten in dit statuut.
- Het bewaken van een gezonde balansstructuur.

Financieringsfunctie

De financieringsfunctie bestaat uit verschillende deelfuncties:

1. financiering
2. uitzettingen
3. renteresultaat

Voor ieder van deze deelfuncties hebben we onze activiteiten van 2022 beschreven.

Financiering

We willen de benodigde externe financiering zo beperkt mogelijk houden door primair de beschikbare interne liquiditeiten te gebruiken. Indien we aanvullend gebruik moeten maken van externe financiering, dan trekken we deze tegen zo laag mogelijke kosten aan. Daarbij maken we zoveel als mogelijk gebruik van kortlopende financieringen, omdat de rente voor kortlopende financiering normaliter lager is dan de rente voor langlopende financieringen. Bij het afsluiten van leningen houden we rekening met de, in de uitvoeringsregeling 'Financiering decentrale overheden' vastgestelde, kasgeldlimiet en renterisiconorm.

Leningenportefeuille

- Op 1 januari 2022 hadden we 16 leningen met een totaalbedrag van € 74,7 miljoen.
- Er zijn geen nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken.
- In 2022 hebben we in totaal € 2,2 miljoen afgelost op bestaande leningen.
- Per ultimo 2022 resteren er 16 leningen met een totaalbedrag van € 72,5 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Opgenomen geldleningen	Rekening 2021	Rekening 2022
Stand 1 januari	76.941	74.704
Aangetrokken nieuwe leningen	-	
Aflossingen bestaande leningen	2.237	2.237
Stand 31 december	74.704	72.467

- In 2022 hebben we 1 keer een kortlopende geldlening afgesloten met een looptijd van 1 maand bij onze huisbankier BNG. Voor deze afgesloten geldleningen was de rente nog negatief. De lening was nodig voor een tijdelijk liquiditeitstekort. Wij ontvangen namelijk in de laatste weken van het jaar geen

algemene uitkering. En in de eerste twee maanden van het jaar hebben wij ook nog geen belastingincasso's.

- Per ultimo 2022 hebben wij geen kortlopende geldleningen lopen.

Renterisiconorm

Wij zijn ruim onder de renterisiconorm gebleven.

De norm voor 2022 is bepaald op 20% van de begrotingsomvang van € 140,5 miljoen is € 28,1 miljoen. Wij hebben € 2,2 miljoen afgelost op langlopende geldleningen. Er heeft geen renteherziening plaatsgevonden op de overige langlopende geldleningen.

Toelichting:

De renterisiconorm betreft dat deel van de langlopende financieringsbehoefte dat maximaal per jaar aan schuldvernieuwing onderhevig is in de vorm van aflossingen en renteherzieningen. Het doel van de renterisiconorm is het risico bij herfinanciering te beheersen. De verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen per jaar niet meer bedragen dan 20% van de begrotingsomvang.

Bedragen x € 1.000

Berekening renterisico	Rekening 2021	Rekening 2022
Renteherziening	-	-
Aflossing	2.237	2.237
Renterisico vaste schulden	2.237	2.237
Omvang begroting 2022 (= grondslag)	135.211	140.500
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20%	20%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500
Toegestane renterisico	27.042	28.100
Onderschrijding	24.805	25.863
Overschrijding	0	0

Het renteverloop

In onderstaande tabel is het renteverloop te zien over de jaren 2020 en 2021 (tot en met 16 februari 2023) voor de lange rente (10 jaar fixe) bij BNG.

Kasgeldlimiet

We hebben de kasgeldlimiet niet overschreden

De kasgeldlimiet is € 11,9 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal van De Fryske Marren bedroeg in 2022 € 140,5 miljoen.

Toelichting:

De kasgeldlimiet is de limiet voor de toegestane omvang van de netto vlottende schuld (kort geld).

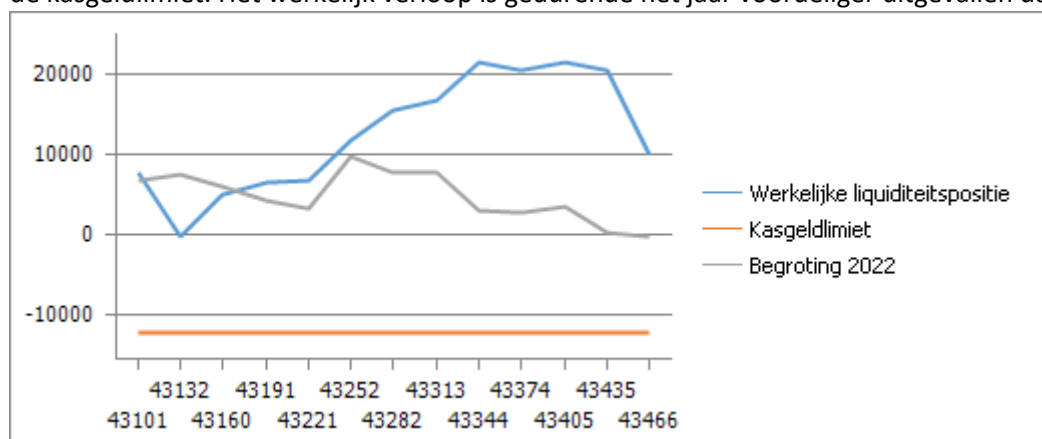
Bij overschrijding van deze limiet kan de gemeente door de toezichthouder verplicht worden om een langlopende lening aan te trekken. Daarnaast kan de toezichthouder bepalen dat voor het aantrekken van kortlopende financieringen vooraf toestemming is vereist. Een overschrijding is gedurende maximaal 3 achtereenvolgende kwartalen toegestaan.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang vlottende schulden	-1.667	-	-	-
Omvang vlottende middelen	5.880	8.314	17.951	20.827
Netto vlottende middelen	4.214	8.314	17.951	20.827
Omvang begroting 2022 (= grondslag)	140.500	140.500	140.500	140.500
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	11.943	11.943	11.943	11.943
Onderschrijding	16.156	20.257	29.894	32.770
Overschrijding	0	0	0	0

Liquiditeitspositie

In onderstaande grafiek is het verloop van de liquiditeitspositie te zien ten opzichte van de begroting en de kasgeldlimiet. Het werkelijk verloop is gedurende het jaar voordeliger uitgevallen dan geraamd.

Uitzettingen

In 2022 hebben we één nieuwe geldlening van € 10.000 verstrekt met een looptijd van 10 jaar aan een dorpshuis voor de aanschaf van zonnepanelen.

We voeren een terughoudend beleid

Partijen moeten zo veel mogelijk gebruikmaken van reguliere banken. Mocht een lening bij een reguliere bank niet mogelijk zijn, dan proberen we zoveel mogelijk zekerheden te krijgen. Als we van plan zijn om een lening uit hoofde van de publieke taak te verstrekken voor een bedrag groter dan € 100.000, dan mag de raad vooraf wensen en bedelingen kenbaar maken.

Er zijn twee soorten uitzettingen en garanties:

- uit hoofde van de publieke taak
- uit hoofde van de uitoefening van de treasuryfunctie

Dit laatste is alleen nog maar mogelijk bij de Nederlandse schatkist. Hier wordt geen enkel risico gelopen. We hebben geen uitzettingen meer uit hoofde van de uitoefening van de treasuryfunctie.

Renteresultaat

In onderstaand schema staat informatie over het taakveld Treasury

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
De externe rentelasten	2.037	2.128	1.933
De externe rentebaten	-84	-110	-66
Saldo	1.953	2.018	1.867
De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend	-341	-412	-90
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.612	1.606	1.777
De aan taakvelden toegerekende rente	-1.047	-1.731	-1.123
Renteresultaat op het taakveld Treasury	565	-125	654

Context en achtergrond

Er waren in 2022 geen wijzigingen in de regelgeving

Wettelijke bepalingen voor de treasuryfunctie zijn opgenomen in:

- de BBV
- de wet FiDO (wet Financiering Decentrale Overheden)
- en diverse daaraan gelieerde uitvoeringsregelingen, zoals de RUDDO, Wet Hof en Regeling Schatkistbankieren.

Er waren in 2022 geen wijzigingen in de kaders die de gemeenteraad stelt

De door de gemeenteraad gestelde hoofdlijnen van de treasuryfunctie binnen onze gemeente zijn vastgelegd in artikel 15 van de Financiële verordening. Het college heeft deze kaders nader uitgewerkt in een treasurystatuut. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur voor de uitvoering van de treasuryfunctie vastgelegd.

Het beleid is om risico's zo veel mogelijk te beperken Uit deze paragraaf blijkt duidelijk een terughoudend beleid ten aanzien van de financiering:

- Zowel bij het aantrekken als uitzetten nemen we geen onnodige risico's.
- Derivaten mogen uitsluitend gebruikt worden voor het beperken van financiële risico's.
- Om renterisico's en kredietrisico's te beperken zetten we middelen uitsluitend uit tegen vastrentende waarden, dan wel in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het eind van de looptijd intact is.
- Om koersrisico's te beperken luiden overeenkomsten voor het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen of het verlenen van garanties uitsluitend in euro's.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Wij willen onze klanten zo optimaal mogelijk faciliteren. Actuele onderwerpen en toekomstige ontwikkelingen hebben daarbij onze aandacht.

Personeel en organisatie

Wij helpen medewerker en organisatie het beste uit zichzelf te halen en ambities waar te maken. Wij gebruiken passende instrumenten en systemen om leidinggevend en medewerkers op een professionele wijze te ondersteunen en onze gezamenlijke doelen te behalen.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- Doorontwikkeling van het cluster P&O:
De basis is op orde gebracht met effectief en efficiënt ingerichte processen en geautomatiseerde systemen.
- Strategische personeelsplanning
Er is gestart met een cyclisch proces tussen leidinggevend en medewerkers om een gezamenlijke toekomst analyse en actieplan te maken voor een optimale inzet van personeel.
- Profileren als aantrekkelijke werkgever
Er is gewerkt aan een plan van aanpak. Hiermee willen we getalenteerde kandidaten aantrekken en natuurlijk behouden.

Kerngegevens	Eenheden per 1 januari 2023
Toegestane formatie	522,6
Aantal medewerkers in dienst	562
Ziekteverzuimpercentage (excl. Zwangerschapsverlof)	5,6
Gemiddelde leeftijd	48

In de begroting 2023 is de toegestane formatie per peildatum 1 september 2022 van 497,4 fte gepresenteerd. De toename van ruim 25 fte per 1 januari 2023 betreft de formatie-uitbreiding inclusief overhead die toegekend is bij de begroting 2023.

Fraude rapportage

Vanuit de interne auditor is op 3 mei 2022 vastgesteld dat een ambtenaar digitale handtekeningen geplaatst heeft op een controle document in het evaluatieproces van de BRP 2021 (Basis Registratie Personen), zonder medeweten van en uitgevoerde controles door de betreffende ambtenaren. Dit betekent dat er formeel sprake is van fraude, in de vorm van valsheid in geschrifte. Nader onderzoek van zowel interne auditor als externe fraude specialist van Deloitte heeft uitgewezen dat dit geen financiële impact gehad heeft op de jaarrekening 2022. Er was sprake van onwetendheid en onvoldoende bewustzijn op de formele procedures en bevoegdheden om onder tijdsdruk de processen te versnellen. Er zijn naar aanleiding van deze bevinding intern gesprekken gevoerd, er is bewustzijn gecreëerd op gebruik en toepassing van digitale handtekeningen en er zijn diverse interne beheersmaatregelen getroffen om soortgelijke situaties in de toekomst te voorkomen.

Programma en projectsturing

De stip aan de horizon is een moderne en een vernieuwde begroting 2023 en een geactualiseerde financiële verordening. Zodat de raad nog beter op strategisch niveau kan sturen. Dit vraagt om een

ambtelijk/bestuurlijk projectmatige aanpak. Hierbij oriënteren we op landelijke ontwikkelingen, zoals begrotingsapp, benchmarking en open data.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- Vernieuwingen van de planning en control documenten
Op 3 maart 2022 zijn een vijftal uitgewerkte vernieuwingsvoorstellen en de verwerking ervan in de financiële verordening door de raad vastgesteld. De voorstellen hebben betrekking op verbeteren van de leesbaarheid, flexibilisering begrotingswijzigingen, Sustainable Goals, inzicht in voortgang kredieten en een publieksversie van de P&C-documenten.
- De flexibilisering van de begrotingswijzigingen is bij de in 2022 opgestelde P&C-documenten al toegepast. Bij de jaarstukken 2021 en 2022 is een bijlage met de actuele situatie van de voortgang van de kredieten opgenomen. Van alle P&C-documenten, die in 2022 tot stand zijn gekomen is een websiteversie beschikbaar.

Financiën

We richten onze bedrijfsvoering met de bijbehorende instrumenten zo in, dat we zowel gestandaardiseerde processen als complexe opgaven gemakkelijk kunnen uitvoeren.

De coronacrisis heeft grote invloed op het beleid en de financiën van onze gemeente. Het realiseren van de eerder gestelde doelstellingen vergt hierdoor meer tijd dan verwacht.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- Er kwam een nieuw systeem voor het opstellen jaarrekening 2022
We maakten in 2022 voor het eerst gebruik van het automatiseringssysteem LIAS. Voorheen werkten we met een aantal losse applicaties en deze zijn nu geïntegreerd in één programma. Hiermee kunnen we de planning en controlprocessen (begroting, voor- en najaar rapportages) beter structureren en coördineren.

Juridische zaken

Het jaar 2022 was het eerste jaar na de coronapandemie. Nadat medewerkers van JZ in voorgaande jaren waren ingezet om te helpen de pandemie in goede banen te leiden, was het goed ons in 2022 weer volledig te kunnen richten op de reguliere werkzaamheden van JZ.

Wat hebben we gedaan in 2022?

In 2022 zijn er 2 audits uitgevoerd

Hierbij zijn ook werkzaamheden van JZ zijn getoetst en aanbevelingen zijn gedaan voor verbeteringen.

Wij zorgen dat we zicht hebben op wat er speelt in de organisatie

Via de commissie bezwaarschriften en via het consultantschap krijgen we veel informatie over wat er speelt in de organisatie op juridisch gebied. Met de klachtenprocedure ontstaat daarnaast ook zicht op de vraag hoe inwoners onze dienstverlening ervaren. Wij proberen de organisatie daarover in gesprek te laten gaan met die inwoner, door klachten zo informeel mogelijk te behandelen.

Trends en ontwikkelingen

Privacybeheer vraagt steeds meer aandacht van JZ.

- Binnen de reguliere werkzaamheden van juridische zaken is er met name aandacht voor de verdere ontwikkeling rond privacybeheer en de Functionaris Gegevensbeheer (FG).
- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) bevat open normen die landelijk en lokaal steeds verder ingevuld worden.

- Daarnaast vroeg in 2022 de verwerking van persoonsgegevens onder de Wet politiegegevens (Wpg) veel aandacht van JZ.
- Het beleid willen we actueel houden en medewerkers vragen ons om ondersteuning bij de interpretatie van de AVG en Wpg. Verwacht wordt dat het aspect gegevensbescherming in verband met de steeds verder gaande digitalisering /automatisering steeds meer aandacht zal vragen.
- Gezien de beleidsmatige en praktische ontwikkelingen binnen de organisatie zijn de inhoud, positie en omvang van de functies FG en Privacybeheerder eveneens in ontwikkeling.

Rechtmatigheid, administratieve organisatie en interne controle

De verantwoordelijkheid voor het rapporteren over de jaarrekening is verschoven.

Niet de accountant, maar het college is nu verantwoordelijk voor het rapporteren over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Dat komt door de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Het college van burgemeester en wethouders legt daarmee verantwoording af aan de gemeenteraad. Als voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf verslagjaar 2023 wordt tegelijk met de jaarrekening 2022 een pilot-rechtmatigheidsverantwoording 2022 ter informatie aangeboden aan de raad.

Informatisering en automatisering

De gemeente wil een zo goed mogelijke dienstverlening voor inwoners en bedrijven. Daarom bouwen en onderhouden we een optimale informatievoorziening.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- We werken aan bewustzijn rondom adequate informatiebeveiliging.
- We nemen de juiste technische en organisatorische maatregelen.
- We laten processen zoveel mogelijk digitaal laten verlopen.
- We zetten data om in informatie om besluit- en beleidsvorming te ondersteunen.
- We maken meer gebruik van geo-gerelateerde informatie.
- We ondersteunen plaats-, tijds- en device-onafhankelijk werken.
- We laten digitalisering een middel zijn om burgerparticipatie te laten groeien.
- We realiseren een beschikbaarheid van de systemen binnen de norm van 99,5%
- We zorgen voor een goed functionerende servicedesk I&A
- We hebben een professioneel ingericht functioneel beheer voor centrale en “snipper”-applicaties
- We vergroten de weerbaarheid van de informatievoorziening.
- We houden onder andere de basisautomatisering op orde.
- We gebruiken Single Sign On bij inkoop van hard- en software en andere beveiligingstechnieken.

Facilitaire dienstverlening

Facilitair gaat over het huishouden van gemeente De Fryske Marren. We zorgen ervoor dat elk personeels-, college- en/of raadslid alle diensten alle diensten en middelen tot zijn beschikking heeft om zijn werk goed te kunnen doen.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- De vergaderruimten op Heremastate, Woudstate, de werf Joure en de werf Lemmer zijn voorzien van hybride vergaderapparatuur.
- Er zijn elektrische laadpalen bij Heremastate 1, Heremastate 5 en Woudstate geplaatst.
- De BHV-organisatie is voorzien van een app waarin alle tools beschikbaar zijn.
- Het facilitaire magazijn is vernieuwd, waardoor de registratie en uitgifte beter gestroomlijnd zijn.

Inkoop en aanbesteding

Inkoop blijft een belangrijk middel in de organisatie. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en daarmee bijdragen aan de realisatie van de maatschappelijke- en sociale doelstellingen van de Gemeente heeft in 2022 prominente rol gekregen.

Wat hebben we gedaan in 2022?

- We hebben het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid opgezet.
Hiermee zijn de kaders en randvoorwaarden voor de inkopen en aanbestedingen binnen de gemeente geactualiseerd en aangescherpt. Het nieuwe beleid is in februari 2023 vastgesteld door de gemeenteraad.
- We zijn verder geprofessionaliseerd door meer kennis en betere systemen
We hebben systemen geoptimaliseerd om efficiënter te werken. Het ging om een upgrade van de aanbestedingssoftware en de implementatie van contractbeheerssoftware. Daarnaast investeerden we in het opleiden van de inkoopadviseurs. En deelden we meer kennis over inkoop en aanbesteden met de organisatie.
- We zagen dat de complexiteit van inkoop en aanbestedingen blijft toenemen.
Met behulp van inkoop moeten steeds meer doelstellingen worden behaald. Daarnaast blijft de verregaande juridisering van het vakgebied aandacht vergen, samen met het voldoen aan de rechtmatigheid en aanbevelingen uit het accountantsverslag 2021 en managementletter 2022.
- Het Coalitieakkoord 2019-2022 heeft invloed op de inkoopfunctie.
De thema's Mensen, Werk en Omgeving in het Coalitieakkoord 2019-2022 bevatten uitgangspunten die verregaande impact hebben. Ook in het nieuwe coalitieakkoord staan dit soort thema's die met inkoop en aanbesteden in gang gezet kunnen worden en die we meenemen in onze offerteaanvragen. Denk aan het invulling geven aan duurzaamheid, jongeren de kans geven zich te ontwikkelen en het MKB helpen om aan te sluiten bij de circulaire economie.
- We zagen dat de aandacht voor circulair inkopen vergroot is en steeds belangrijker wordt.
We zochten in elke aanbesteding meer de samenwerking op met de beleidsadviseurs duurzaamheid. Samen ontdekten we kansen aan de voorzijde van een inkooptraject om onze duurzame beleidsdoelstellingen te verwezenlijken en daarbij de markt te stimuleren om te innoveren.

Paragraaf Verbonden partijen

Wat willen wij bereiken?

De gemeente werkt met andere partijen samen. Deze paragraaf gaat over samenwerkingen waarbij de gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. We noemen dit verbonden partijen. Deze organisaties zijn rechtspersoon. U vindt hier:

- een overzicht van alle verbonden partijen
- en onze visie op de verbonden partijen.

Visie op de verbonden partijen

De publiekrechtelijke samenwerking is geregeld in een wet:

de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr). Op 1 juli 2022 is de Wgr op een aantal punten gewijzigd. Een aantal van deze wijzigingen is op 1 juli direct in werking getreden, maar een ander deel moet binnen twee jaar na inwerkingtreding geïmplementeerd worden in alle gemeenschappelijke regelingen.

De wetswijziging richt zich met name op het versterken van de rollen en verantwoordelijkheden van de raad. De wijzigingen zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
- De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
- Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Wij hebben onze visie en richtlijnen vastgelegd in een Nota

We hebben een visie en richtlijnen voor het aangaan van een samenwerkingsverband. Deze zijn vastgelegd in de Nota verbonden partijen 2022. In de nota wordt geen antwoord gegeven op de vraag of wij wel of niet moeten deelnemen aan een verbonden partij. Dit is namelijk maatwerk.

Is deze samenwerking de beste vorm voor ons doel?

Dat is de eerste vraag die we ons moeten stellen. En zo ja:

- A. Welke juridische vorm: publiekrechtelijk of privaatrechtelijk?
- B. Welke algemene uitgangspunten hanteren we?
- C. Wat zijn de voor- en nadelen van deelnemen aan een verbonden partij?
- D. En hoe beëindigen we een samenwerking?

A. Onze houding ten opzichte van de juridische vorm:

- *Publiekrechtelijke samenwerking: ja, mits*
We hebben, mede op basis van de Gemeentewet, een positieve grondhouding als aan een aantal voorwaarden op het terrein van aansturing, beheer en verantwoording is voldaan. Afhankelijk van de aard van samenwerking kan wel of geen rechtspersoon worden gecreëerd.
- *Privaatrechtelijke samenwerking: nee, tenzij*
Dit is een vorm waaraan we niet deelnemen, tenzij er bijzondere redenen zijn om hierop een uitzondering te maken. Belangrijkste reden om terughoudend te zijn, is de vermenging van functies, die zowel in persoon als qua belang optreden. Er is vaak sprake van vermenging van publieke en particuliere belangen. Daarnaast zijn de mogelijkheden van borging van publieke belangen en democratische controle beperkter dan bij publiekrechtelijke samenwerking.

B. Deelnemen in afzonderlijke rechtspersonen: dit zijn onze uitgangspunten

- Het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan als daarmee een publiek belang wordt gediend.
- Participatie in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats als onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kan plaatsvinden.
- De gemeenteraad bepaalt van geval tot geval tot welk bedrag het financiële belang in een privaatrechtelijke rechtsvorm strekt.
- Jaarlijks wordt in deze paragraaf verbonden partijen, behorende bij de jaarstukken en de begroting, aangegeven welke algemene-, voor de gemeente, relevante ontwikkelingen bij de verbonden partijen hebben plaatsgevonden of naar verwachting zullen gaan plaatsvinden.

Twee manieren waarop de gemeente een belang heeft in een verbonden partij

- *Een bestuurlijk belang bestaat uit zeggenschap*
Het kan gaan om zeggenschap in de vorm van vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij of in de vorm van stemrecht. Wanneer de gemeente als partij alleen een benoemingsrecht of voordrachtsrecht heeft, is er formeel gezien geen sprake van een verbonden partij.
- *Een financieel belang: het bedrag is niet verhaalbaar*
Een financieel belang is een aan de verbonden partij beschikbaar gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat c.q. het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstellingen is er dus geen sprake van een verbonden partij, omdat de gemeente haar juridische verhaalsmogelijkheden behoudt als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij omdat het hier gaat om overdrachten.

Overzicht verbonden partijen

Gemeente De Fryske Marren heeft bestuurlijke- en financiële belangen in de volgende gemeenschappelijke regelingen of vennootschappen:

Fumo

Naam	FUMO	
Vestigingsplaats	Grou	
Publiek belang	De FUMO (Fryske Ûtfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) is de regionale uitvoeringsdienst van Fryslân. De FUMO is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. De FUMO voert voor de deelnemende organisaties taken uit op het gebied van het omgevingsrecht. Het gaat daarbij minimaal om de basistaken, zoals vastgelegd in het Besluit omgevingsrecht (VTH-milieutaken). Daarnaast kan de FUMO voor individuele deelnemers aanvullende taken uitvoeren. Voor onze gemeente voert de FUMO aanvullende taken uit op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en BOA-toezicht. Met de komst van de Omgevingswet worden er veranderingen doorgevoerd in het (basis)takenpakket, de werkwijze en de daaraan gekoppelde financiering van de FUMO. De uiteindelijke impact van deze veranderingen is thans nog niet bekend.	
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer in de FUMO is bestuurlijk vertegenwoordigd in het Algemeen bestuur van de FUMO.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: € 723.639	Werkelijk 2022: € 768.640
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 1.422.000	31 dec 2022: € 1.207.000

Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 3.824.000	31 dec 2022: € 5.280.000
Resultaat	2022: € 72.032	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarstukken 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

Het bestuur bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit 21 leden:

Een wethouder uit elke gemeente, twee gedeputeerden van de provincie en een lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân. Het AB stelt de begroting, de bijdrage van de deelnemers en de jaarstukken vast. In 2022 heeft het AB 4 keer vergaderd.

Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit 5 leden van het AB.

Het DB bereidt de besluitvorming voor en draagt zorg voor de uitvoering van de besluiten. Daarnaast is het DB verantwoordelijk voor het personeel en de organisatie van de FUMO. In 2022 heeft het DB 6 keer vergaderd.

Risico's

We lopen beleid en financiële risico's.

Wij bepalen de uitvoering namelijk niet zelfstandig. De taken die de FUMO uitvoert, worden afgestemd met de overige deelnemers aan de FUMO. Dit geldt met name voor de basistaken omdat die taken verplicht door de FUMO uitgevoerd moeten worden. Voor de aanvullende taken en de incidentele taken kan het risico worden afgewogen tegen uitvoering anders dan de FUMO.

Hus en Hiem

Naam	Hûs en hiem	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	Hûs en Hiem behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van bouwkunst, monumentenzorg, stedenbouw en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân.	
Bestuurlijk belang	Van elke gemeente heeft een collegelid zitting in het algemeen bestuur.	
Bijdrage gemeente	Begroet 2022: € 0, maakt onderdeel uit van diensten derden budget Wabo. Doorberekening bijdrage in de vorm van leges.	Werkelijk 2022: € 0, maakt onderdeel uit van diensten derden budget Wabo. Doorberekening bijdrage in de vorm van leges.
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 455.000	31 dec 2022: € 338.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 136.000	31 dec 2022: € 483.000
Resultaat	2022: - € 109.336	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarverslag 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

De gemeenschappelijke regeling bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.

Algemeen Bestuur (AB): alle deelnemende gemeenten

In het AB zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid.
In 2022 heeft het AB 2 keer vergaderd.

Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en 4 leden uit het AB.

Het DB bereidt de vergaderingen van het AB voor en zorgt voor de uitvoering van de besluiten. In 2022 heeft het DB 6 keer vergaderd.

Risico's

Als we besluiten geen regels voor welstand op te nemen kan dat effect hebben op de ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente.

Ontwikkelingsmaatschappij Bedrijvenparken A7 Heerenveen-Joure

Naam	Ontwikkelmaatschappij Bedrijvenparken A7 Heerenveen-Joure	
Vestigingsplaats	Heerenveen	
Publiek belang	De Ontwikkelingsmaatschappij Bedrijvenparken A7 Heerenveen-Joure (IBF) stimuleert de ontwikkeling van en verzorgt een optimale afstemming op het in het werkingsgebied gelegen bedrijventerrein, overeenkomstig de op 11 maart 2010 afgesloten regeling.	
Bestuurlijk belang	Het bestuur wordt gevormd door beide voltallige colleges.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: € 0	Werkelijk 2022: € 0
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 1.465.000	31 dec 2022: € 1.201.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 129.000	31 dec 2022: € 49.000
Resultaat	2022: -€ 264.000	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarstukken 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

Samen met de gemeente Heerenveen vormen wij deze gemeenschappelijke regeling. Het bestuur bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

Algemeen Bestuur (AB): 4 leden van beide colleges

Het AB bestaat uit 4 leden van zowel het college van de gemeente Heerenveen als de gemeente De Fryske Marren, waaronder in ieder geval de burgemeester. Het AB stelt de begroting en de jaarrekening vast. In 2022 heeft het AB 1 keer vergaderd.

Dagelijks Bestuur (DB): 4 leden van beide colleges

Het DB bestaat uit 2 collegeleden van de gemeente De Fryske Marren en 2 van de gemeente Heerenveen. Het DB bereidt de vergadering van het AB voor en zorgt voor de uitvoering van de besluiten. In 2022 heeft het DB 3 keer vergaderd.

Risico's

Aan het opstellen, vaststellen en actualiseren van grondexploitaties zijn voorwaarden verbonden. Dit is geregeld in het BBV en nader uitgewerkt in begroting en jaarstukken. De exploitatie overschrijdt dan wel niet meer de 10-jaars termijn, deze beheersmaatregelen worden nog toegepast:

- Voor het onderhanden werk wordt jaarlijks een nieuwe kostprijsberekening of een actualisatie van de exploitatieverwachtingen gemaakt. Bij een actualisatie wordt onderzoek gedaan in hoeverre de veronderstellingen en ramingen in overeenstemming met de door het bestuur vastgestelde kostprijsberekening nog van toepassing zijn.

- Er wordt jaarlijks een risico-/Monte Carlo analyse uitgevoerd om de meest waarschijnlijke risico's financieel op te kunnen vangen.
- De resultaten van deze grondexploitatie worden nauwkeurig en frequent gemonitord door middel van een 'monitor grondbedrijf'.

De Marrekrite

Naam	De Marrekrite	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	De Marrekrite behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van een evenwichtige- en gecoördineerde ontwikkeling van de watersport en van andere vormen van recreatie op en aan het water in Fryslân, dat met inachtneming van de belangen van natuur en landschap.	
Bestuurlijk belang	Van elke gemeente heeft een collegelid zitting in het algemeen bestuur.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: € 166.568	Werkelijk 2022: € 137.945
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 4.795.000	31 dec 2022: € 4.704.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 1.996.000	31 dec 2022: € 4.813.000
Resultaat	2022: € 209.000	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarstukken 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

De gemeenschappelijke regeling Marrekrite bestaat uit de Provincie Fryslân en de 13 deelnemende gemeenten. Het bestuur bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

Algemeen Bestuur (AB): van ieder lid een vertegenwoordiger

Ieder lid is met één wethouder/burgemeester vertegenwoordigd in het AB. Het AB stelt de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag vast. In 2022 heeft het AB 2 keer vergaderd.

Dagelijks Bestuur (DB): 6 leden

Het DB bestaat uit de voorzitter en 5 andere leden uit het AB. Het DB bereidt de besluitvorming van het AB voor en draagt zorg voor de uitvoering van de besluiten. In 2022 heeft het DB 4 keer vergaderd.

Risico's

Er kunnen zich bestuurlijke en financiële risico's voordoen. Zoals bijvoorbeeld door de inflatie waardoor loonkosten, materiaalkosten en kosten voor dienstverlening stijgen.

Ten aanzien van het programma baggeren zorgen de complexe regelgeving, ingewikkelde kwesties rondom baggerwerkzaamheden en afhankelijkheid van de andere waterbeheerders voor onzekerheid over de baggeropgave en de benodigde financiële middelen.

Veiligheidsregio Fryslân

Naam	Veiligheidsregio Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	De VRF behartigt de belangen van de gemeenten in Fryslân op het gebied van: •publieke gezondheidszorg •brandweezorg •geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen •rampen- en crisisbeheersing De VRF bevordert de multidisciplinaire samenwerking en coördinatie in de uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarnaast richt de VRF zich op het in stand houden en beheren van de gemeenschappelijke meldkamer in Drachten.	
Bestuurlijk belang	Van elke gemeente heeft de burgemeester zitting in het algemeen bestuur.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: € 5.695.422	Werkelijk 2022: €
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 9.753.000	31 dec 2022: € 9.527.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 87.724.000	31 dec 2022: € 81.045.000
Resultaat	2022: € 894.000	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarstukken 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

De Veiligheidsregio Fryslân werkt in opdracht van de Friese gemeenten en wordt bestuurd door de Friese burgemeesters en wethouders gezondheid.

Algemeen Bestuur (AB): alle Friese burgemeesters

In het AB hebben alle Friese burgemeesters zitting en worden de besluiten genomen over de algemene en financiële kaders. In 2022 heeft het AB 3 keer vergaderd.

Dagelijks bestuur (DB): 5 leden

Het DB bestaat uit de voorzitter van het AB, 2 leden van de Agendacommissie Veiligheid en 2 leden van de Agendacommissie Gezondheid. Het DB bereidt de vergaderingen van het AB voor.

Bestuurscommissie Veiligheid

Hierin hebben de burgemeesters van de Friese gemeenten zitting. De commissie beslist over alle inhoudelijke zaken op het gebied van veiligheid. In 2022 hebben ze 4 keer vergaderd.

Bestuurscommissie Gezondheid

Hierin hebben de wethouders gezondheid van de Friese gemeenten zitting. De commissie beslist over alle inhoudelijke zaken op het gebied van gezondheid. In 2022 hebben ze 4 keer vergaderd.

Risico's

We lopen een beleidsrisico.

Wij bepalen de uitvoering namelijk niet zelfstandig. De taken die de Veiligheidsregio uitvoert worden afgestemd met de overige deelnemers aan de Veiligheidsregio.

Werkvoorzieningschap Fryslân-West

Naam	Werkvoorzieningschap Fryslân-West	
Vestigingsplaats	Sneek	
Publiek belang	Fryslân-West richt zich op de bedrijfsmatig verantwoorde uitvoering van taken voor de deelnemende gemeenten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid en het adviseren van de gemeenten over gesubsidieerde arbeid.	
Bestuurlijk belang	Van elke gemeente heeft een collegelid zitting in het algemeen bestuur.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: Gemeentelijke: € 306.780 Rijksbijdrage: € 2.878.086	Werkelijk 2022: Gemeentelijke: € 306.780 Rijksbijdrage: € 3.167.960
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 6.317.000	31 dec 2022: € 7.851.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 932.000	31 dec 2022: € 1.040.000
Resultaat	2022: € 1.560.000	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de concept jaarstukken 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

De gemeenschappelijke regeling Fryslân-West bestaat uit de gemeenten Harlingen, Súdwest-Fryslân, Waadhoeke en De Fryske Marren. Er is sprake van een Algemeen bestuur en een Dagelijks Bestuur.

Algemeen Bestuur

In het Algemeen Bestuur (AB) hebben per gemeente 2 leden zitting.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en 3 overige leden van het AB.

Risico's

Economische en sociale ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op het resultaat van Empatec en de Gemeenschappelijke Regeling (GR). Daarom:

- houden wij de ontwikkelingen in de Rijkscirculaires bij;
- en monitoren wij de verdere uitwerking van het regeerakkoord en de berichtgeving Cedris (brancheorganisatie sociaal ontwikkel bedrijven).

Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten

Naam	Centrumregeling Samenwerking Sociaal Domein Friese gemeenten	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	De Centrumregeling Samenwerking Sociaal Domein Friese gemeenten is belast met de beleidsvoorbereiding voor de uitvoering van de wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. Daarnaast verzorgt deze organisatie de inkoop voor uitvoering van deze taken, waardoor alles doelmatig en kwalitatief hoogwaardig met de gezamenlijke Friese gemeenten wordt georganiseerd.	
Bestuurlijk belang	Van elke gemeente heeft een collegelid zitting in het portefeuillehouders-overleg.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: €	Werkelijk 2022: €

Eigen vermogen	1 jan 2022: €	31 dec 2022: €
Vreemd vermogen	1 jan 2022: €	31 dec 2022: €
Resultaat	2022: €	
Opmerking	Op het moment van het samenstellen van de paragraaf hebben wij nog geen jaarstukken 2022 ontvangen.	

Sturen, beheersen en verantwoorden

Het Sociaal domein Fryslân is een centrumregeling. De gemeente Leeuwarden is aangewezen als centrumgemeente. In de huidige regeling is gekozen om besluitvorming op onderwerp te organiseren.

- *Besluiten over algemene en financiële onderwerpen*
Deze worden genomen door de wethouders van de 18 gemeenten die verantwoordelijk zijn voor gemeentelijk portefeuille financiën.
- *Besluiten over de inhoudelijke onderwerpen rond de WMO en jeugdhulp*
Deze worden genomen door de portefeuillehouders WMO en Jeugdhulp nemen de die belegd zijn bij de centrumregeling. Aan de betrokken portefeuillehouders wordt ook de financiële en inhoudelijke verantwoording afgelegd.

Risico's

Aan de regeling zijn geen financiële risico's verbonden.

Er wordt gewerkt op basis van begroting die meegenomen wordt in het gemeentelijke begrotingsproces. Een gemeenschappelijke regeling werkt op basis van consensus. Dat betekent dat niet in alle gevallen het eigen gemeentelijke belang voorop staat maar het gezamenlijk belang en dus de eigen gemeentelijke beleidsdoelstellingen niet in alle gevallen volledig gerealiseerd kunnen worden.

Afvalsturing Fryslan NV

Naam	Afvalsturing Fryslân NV	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	Het op een efficiënte en milieuhygiënische wijze verzamelen, afvoeren, verwerken en bewerken van huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval, bedrijfsafval, het reinigen van openbare ruimtes en het recyclen van afval tot grondstoffen voor diverse productieprocessen.	
Bestuurlijk belang	Stemrecht naar rato van aandelenbezit. Aandelenpakket : € 98.017 (216 aandelen à € 453,78 nominaal) Primair dividend 2022 € 6.800 Aanvullend dividend 2022 € 97.000	
Bijdrage gemeente	In de vorm van tarieven voor afvalinzameling	
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 65 miljoen	31 dec 2022: € 70 miljoen
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 128 miljoen	31 dec 2022: € 119 miljoen
Resultaat	2022: € 7,8 miljoen	
Opmerking		

Sturen, beheersen en verantwoorden

Het college van burgemeester en wethouders wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders vertegenwoordigd door de portefeuillehouder financiën. De begroting en jaarverslagen worden vastgesteld in de aandeelhoudersvergadering.

Risico's

- fluctuaties in bedrijfsresultaten

- verbrandingstoelagen en CO2-heffing voor afval

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Naam	NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Publiek belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Bestuurlijk belang	Stemrecht naar rato van aandelenbezit.	
Bijdrage gemeente	Aandelenpakket van 108.436 x € 2.50 = € 271.090 0,19% van aandelenkapitaal Begroot dividend 2022: € 195.000	Voorstel dividend 2022: € 271.090
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 5.062 miljoen	31 dec 2022: € 4.615 miljoen
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 143.995 miljoen	31 dec 2022: € 107.459 miljoen
Resultaat	2022: € 300 miljoen	
Opmerking		

BV Sportbedrijf De Fryske Marren

Naam	BV Sportbedrijf De Fryske Marren	
Vestigingsplaats	Joure	
Publiek belang	Het exploiteren van sport-, recreatie- en welzijnsaccommodaties binnen gemeente De Fryske Marren.	
Bestuurlijk belang	Alle aandelen zijn in het bezit van gemeente De Fryske Marren. Het college van burgemeester en wethouders wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vertegenwoordigd door respectievelijk de portefeuillehouder sportzaken en de portefeuillehouder financiën.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: € 657.000	Werkelijk 2022: € 657.000
Eigen vermogen	1 jan 2022: € 671.000	31 dec 2022: € 579.000
Vreemd vermogen	1 jan 2022: € 1.673.000	31 dec 2022: € 1.600.000
Resultaat	2022: - € 92.411	
Opmerking	Bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op de definitieve jaarrekening 2022	

Sturen, beheersen en verantwoorden

Gemeente De Fryske Marren is enig aandeelhouder van deze BV. Twee collegeleden hebben zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De AvA is bevoegd om op de aandeelhoudersvergaderingen besluiten te nemen.

Daarnaast is er een werkgroep Sportbedrijf die is samengesteld uit ambtenaren vanuit de verschillende teams en de directeur en adjunct-directeur van het Sportbedrijf. De werkgroep bespreekt periodiek de zaken die te maken hebben met de relatie huurder/verhuurder, de relatie opdrachtnemer/opdrachtgever en de bij de planning- en controlcyclus behorende documenten.

Risico's

Het Sportbedrijf is voor het grootste deel van haar inkomsten afhankelijk van de bezoekers. Minder bezoekers betekent minder inkomsten. Onverwachte ontwikkelingen, zoals de coronamaatregelen, vormen dan een groot risico voor de exploitatie.

Coöperatie Openbare Verlichting & energie Fryslan U.A.

Naam	Coöperatieve Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. (OVEF)	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Publiek belang	OVEF is een samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en van gezamenlijke inkoop duurzame energie. De leden zijn 17 Friese gemeenten en de provincie Fryslân. Afnemers zijn onder meer de VRF, diverse maatschappelijk organisaties en culturele instellingen in Fryslân.	
Bestuurlijk belang	In de algemene ledenvergadering is ieder lid vertegenwoordigd. Stemrecht naar rato van afgenomen dienst, maximaal 2 stemmen bij afname van zowel openbare verlichting als energie.	
Bijdrage gemeente	Begroot 2022: €	Werkelijk 2022: €
Eigen vermogen	1 jan 2022: €	31 dec 2022: €
Vreemd vermogen	1 jan 2022: €	31 dec 2022: €
Resultaat	2022: €	
Opmerking	Op het moment van het samenstellen van de paragraaf hebben wij nog geen jaarstukken 2022 ontvangen.	

Sturen, beheersen en verantwoorden

In de algemene ledenvergadering is ieder lid vertegenwoordigd. Stemrecht naar rato van afgenomen dienst, maximaal twee stemmen bij afname van zowel openbare verlichting als energie.

Risico's

- LED-verlichting heeft een andere lichtstraalbundel dan de oude armaturen. Het geeft een ander lichtbeeld in de straat. Dit kan bij te grote onderlinge afstanden leiden tot te donkere locaties, zodat daar een mast bij geplaatst moet worden.
- Lokaal opgewekte duurzame energie en initiatieven zoals Valuta voor Veen zijn vaak duurder dan energie uit het buitenland.

Paragraaf Grondbeleid

Korte omschrijving

Gemeente De Fryske Marren heeft, afgezien van haar ruime areaal openbare ruimte, ook grondposities op een aantal strategische locaties. Met deze grondposities streeft de gemeente twee doelen na: het mogelijk maken van ontwikkelingen én financieel gezonde exploitaties. Voor zover gronden in eigendom zijn van derden faciliteren we gewenste ontwikkelingen. De kaders voor gebiedsontwikkeling zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid.

De gemeente exploiteert zelf gronden voor woningbouw en bedrijvenvestiging. We hebben een stevig grondpositie. Voor zover deze gronden niet, of niet geheel, meer voor exploitatie in aanmerking komen waarderen we ze naar agrarische waarde. Daarnaast faciliteert de gemeente derden om ontwikkelingen mogelijk te maken. De Nota Grondbeleid voorziet in de beleidsregels en uitgangspunten voor het grondbeleid van de gemeente. Voor wat betreft gebiedsontwikkeling is gekozen voor situationeel grondbeleid. Per ontwikkellocatie wordt gezocht naar de gewenste vorm van grondbeleid: actief, facilitair of een tussenvorm (samenwerking). In de begroting is als doelstelling opgenomen: 'Wij zetten ons in voor een commerciële exploitatie van gronden en het juridisch borgen van grond gerelateerde contracten.'

De gemeente kent geen reserve grondexploitaties. Wel is er een bestemmingsreserve onderhanden werken behoeve van de exploitatie van het bedrijventerrein De Ekers 3a in Joure. Verder wordt zodra een exploitatie een negatief te verwachten resultaat laat zien een voorziening getroffen ter grootte van het geraamde tekort.

Wat hebben we gedaan?

We hebben 24 woningbouwkavels verkocht.

Hiermee hebben we het verwachte aantal van 44 niet gehaald. Dit is met name veroorzaakt doordat de projectmatige verkoop van rijwoningen in Lemmer in Joure wat meer tijd in beslag nam. Voor deze kavels zijn wel koopovereenkomsten gesloten en we verwachten de definitieve afname in de eerste helft van 2023.

Wij hebben 56.202 m² bouwgrond voor bedrijven verkocht

In 2021 was dat 55.706 m². De afgelopen 3 jaren is door de goede verkoopresultaten de voorraad bouwrijpe bedrijfsground teruglopen van 21 hectare per 1-1-2020 naar 6 hectare per 1-1-2023. Inmiddels wordt de exploitatie van bedrijventerrein De Ekers 3B in Joure voorbereid.

Het areaal aan 'gronden niet in exploitatie' is in 2022 afgenomen met 48.900 m².

Een perceel grond van deze grootte van het complex Joure West is verkocht als agrarische grond.

In 2022 is de (tussentijdse) winstneming afgerond € 62.000.

Conform voorschriften worden de tussentijdse winstnemingen uitgevoerd volgens de P.O.C. (percentage of completion) -methode. Toepassing van deze methodiek leverde een resultaat op van afgerond € 240.000 negatief. Er zijn drie exploitaties definitief afgesloten: Lyts Luchtenveld in Joure, Haulsterweg in Haskerhorne en bedrijventerrein Bantega. Dit leverde een resultaat op van afgerond € 302.000 positief.

Met welke ontwikkelingen hadden we te maken?

De kosten voor het bouw- en woonrijp zijn substantieel gestegen.

De forse inflatie van afgelopen jaar is ook aan de grondexploitaties niet voorbijgegaan. Naast de kostenstijgingen van het afgelopen jaar worden ook de eerstkomende jaren bovengemiddelde stijgingen verwacht. Tegelijkertijd worden de eerstkomende jaren geen opbrengststijgingen verwacht. Bij de

hercalculaties in het kader van de jaarrekening hebben wij deze te verwachten omstandigheden doorgerekend. Hierdoor laten de prognoses een lager te verwachten eindresultaat zien.

We houden rekening met de PFAS- en stikstofproblematiek

Bij alle nieuwe plannen laten we vooraf de bodem op PFAS onderzoeken en berekeningen uitvoeren voor stikstofproblematiek. Dit heeft tot nu toe geen beperkingen opgeleverd voor de exploitaties.

Boekwaarden/prognose

Gronden niet in exploitatie

De waarde van de voorraad "gronden niet in exploitatie" is in het afgelopen boekjaar afgenomen met ruim € 171.000 en heeft per ultimo boekjaar een boekwaarde van afgerond € 4,7 miljoen. De gemiddelde boekwaarde per m² bedraagt € 3,33. Aangezien de marktwaarde van agrarische grond hoger is, hoeft er geen voorziening te worden getroffen met betrekking tot deze gronden.

Gronden in exploitatie

- De boekwaarde van het onderhanden werk (voorraad bouwgrond in exploitatie) is in het boekjaar 2022 afgenomen met afgerond € 3,9 miljoen en bedraagt ultimo 2022 € 0,9 miljoen met een oppervlakte van ruim 148.000 m² netto nog te verkopen bouwterrein.
- Vijf exploitaties (van de zestien) laten een negatief verwacht exploitatiesaldo zien. Conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) treffen we een voorziening ter grootte van het geraamde tekort. Vooral door een sterke stijging van de aanlegkosten was het noodzakelijk in 2022 afgerond € 541.000 toe te voegen. De nieuwe stand van de voorziening per 31-12-2022 is hiermee € 3.339.000.
- Op grond van de hercalculaties per 31-12-2022 wordt het exploitatiesaldo bij afwikkeling van de verschillende plannen (inclusief de verliesgevende) per saldo geraamd op ruim € 0,8 miljoen negatief. Vorig jaar werd een resultaat verwacht van € 2,0 miljoen positief. De afname is vooral veroorzaakt door hogere te verwachten kosten voor het bouw- en woonrijp maken. Als de voorziening voor verliesgevende exploitaties wordt verrekend met het te verwachten resultaat dan is de prognose € 2,5 miljoen positief.

Resultaat

De grondexploitatie sluit in 2022 met een negatief resultaat van afgerond € 536.380.

Bij de najaarsrapportage werd nog een klein positief resultaat van € 50.000 begroot. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toekomstige kostenstijgingen en lagere te verwachten opbrengststijgingen dan bij de najaarsrapportage werd aangenomen. In het jaar 2021 was het financieel resultaat € 1.697.512 positief.

Paragraaf Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 gedeeltelijk ingegaan. De Wet open overheid vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De effecten op onze gemeente gaan over deze drie onderdelen van de wet:

1. Actieve openbaarmaking
2. Passieve openbaarmaking
3. Informatiehuishouding

1. Actieve openbaarmaking

Openbare overheidsinformatie moet op het landelijke Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) geplaatst worden. Maar dit Platform is nog niet gereed. Voor de gemeente betekent het dat alleen die informatie die al op grond van andere bepalingen openbaar gemaakt moet worden nu al actief openbaar wordt gemaakt. Hierbij valt te denken aan gemeentelijke regelgeving, besluitenlijsten en contactgegevens van de bestuursorganen. Hiermee voldoen we aan de huidige verplichtingen van de Wet open overheid.

2. Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking is het op verzoek voor een ieder openbaar maken van documenten. We hebben de volgende maatregelen genomen om te voldoen aan de wet:

- Onze werkprocessen zijn aangepast
Je kunt via de website, per mail of telefonisch een aanvraag doen. De besluytermijn én de verlenging van de besluytermijn is korter dan bij de vorige wet.
- Er is sinds mei 2022 een Contactfunctionaris
Voordat iemand een verzoek indient, kan de contactfunctionaris benaderd worden. De contactfunctionaris kan aangeven of informatie al openbaar is en waar de informatie te vinden is of helpen bij het beschrijven van het Woo- verzoek.
- Op 1 mei 2022 zijn openstaande Wob-verzoeken als Woo-verzoeken geregistreerd.
Er wordt altijd gekeken of de informatie ook op een andere basis dan de Wet open overheid verstrekt kan worden.

Van 1 mei 2022 tot en met 31 december 2022 zijn er 25 verzoeken ingediend. In onderstaande tabel is aangegeven hoe deze verzoeken zijn behandeld.

Omschrijving	Aantal
Ingetrokken	2
Behandeld als informatieverzoek	5
Behandeld als verzoek verstrekken procesdossier (Awb)	1
Afgehandeld als Woo- verzoek	14
Openstaande verzoeken 31-12-2022	3

3. Informatiehuishouding

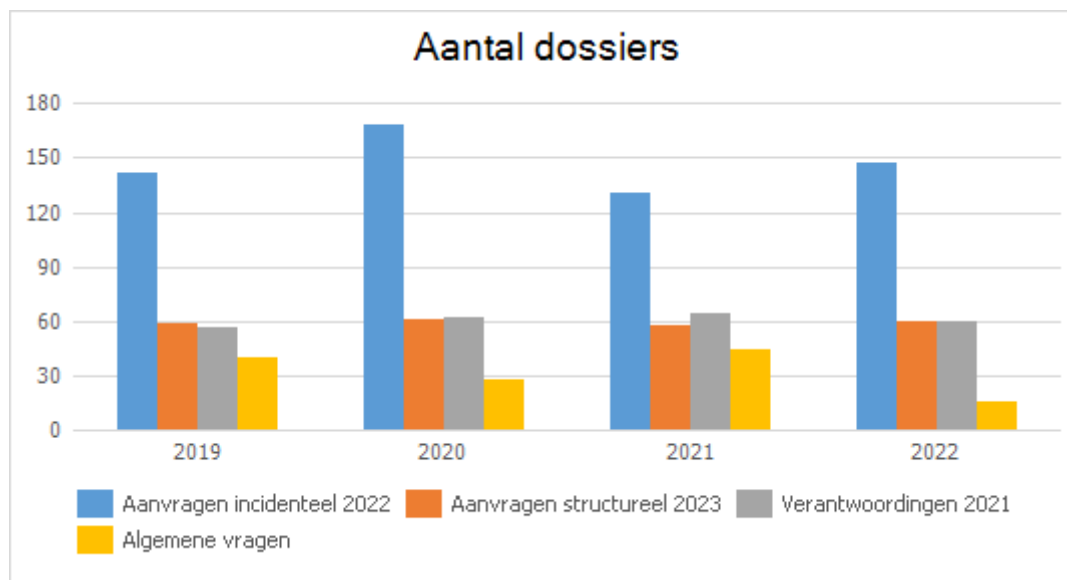
Bestuursorganen moeten hun informatiehuishouding verbeteren. Gemeente de Fryske Marren heeft de volgende acties ondernomen:

- Er is een vervangingsbesluit vastgesteld: van het papieren naar een digitaal archief.
- De kwaliteit van de digitale informatie uit 2020 en de jaren daarvoor is verbeterd.
- Er is een verdiepingsonderzoek gedaan naar het archiveren in het regiesysteem sociaal domein.
- Er is een pilot gestart voor een E-depot, waar informatie langdurig digitaal kan worden bewaard.
- Het verbeteren van het archief van de voormalige gemeente Skarsterlân 1984 -2013 is afgerond.

Paragraaf Subsidies

Met subsidies kan de gemeente activiteiten stimuleren die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen en ambities. De raad legt jaarlijks in de programmabegroting vast welke doelen hij wil bereiken. Subsidie wordt op verschillende beleidsdoelen verstrekt: van sociaal domein, leefbaarheid en onderwijs tot ruimtelijke ordening en veiligheid, toezicht en handhaving.

Wat hebben we bereikt?

	2019	2020	2021	2022
Aanvragen incidenteel 2022	142	169	131	148
Aanvragen structureel 2023	59	61	58	60
Verantwoordingen 2021	57	62	65	60
Algemene vragen	40	28	45	16
	298	320	299	284

Wat hebben we gedaan?

Er zijn nieuwe subsidieregelingen gemaakt of er zijn subsidieregelingen aangepast.

Nieuwe regelingen in 2022

- Subsidieregeling CTB naleving 2022*
- Subsidieregeling Groen en Blauwe maatregelen*
- Subsidieregeling Nationaal Programma Onderwijs
- Subsidieregeling Taalnetwerken
- Subsidieregeling VVE aanvullende activiteiten
- subsidieregeling ondersteuning sport, cultuur en welzijn tijdens en na corona*

Aangepaste regeling(en) in 2022

- Peuterwerk en voorschoolse educatie (VVE)
- Subsidieregeling Tûk Wenjen 2022 -2023 (vernieuwd)

*Subsidieregeling CTB naleving 2022;

Uit het tweede steunpakket "Naleving CTB-controle" heeft onze gemeente 15 subsidieaanvragen ontvangen en 14 hiervan zijn gehonoreerd.

***Groen- en Blauwe maatregelen 2022-2025;**

Dit is een subsidie regeling die zich richt op klimaatadaptatie en biodiversiteit. Er worden bijdrages verstrekt voor het aanleg van groene daken, afkoppelen van het rioolstelsel of oppervlaktewater en voor aansluitingen van opvang van regenwater. Wij hebben 50 aanvragen in 2022 mogen ontvangen.

***Subsidierегeling ondersteuning sport, cultuur en welzijn tijdens en na corona;**

Deze nieuwe regeling is gestart op 1 oktober 2022 en is de opvolger van het coronafonds.

De regeling loopt nog door in 2023. De regeling is succesvol. In 2022 hebben wij 60 aanvragen ontvangen.

Hardheidsclausule 2022

In 2022 is acht keer gebruikgemaakt van de hardheidsclausule in de Algemene subsidieverordening en de nadere subsidieregelingen.

- In vier van deze gevallen ging het om overschrijding van de behandelingstermijn.
- De andere 4 gevallen waren subsidieaanvragen voor gemeentelijke monumenten waarbij men al met de restauratie was begonnen. In de regeling staat dat er eerst ingestemd moet worden met de restauratieplannen voordat de restauratie aanvangt. In de praktijk is de situatie soms acuut en dan mag er in overleg al begonnen worden met de restauratie zodat de situatie niet verslechterd. In alle gevallen is dus het gebruik van de hardheidsclausule redelijk geacht zodat de subsidie toch toegekend kon worden.

Subsidieplafonds**Subsidieplafonds 2022**

Hieronder zijn de vastgestelde subsidieplafonds en begrotingspost subsidies 2022 weergegeven.

In de laatste kolom staat de rekening 2022.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Subsidierегeling Armoedebeleid	325	292
Subsidierегeling Culturele activiteiten	63	62
Subsidierегeling Duurzaamheid De Fryske Marren	43	11
Subsidierегeling Gezond Opgroeien Onderwijs	15	2
Subsidierегelingen Meidwaan yn De Fryske Marren & Inwonersinitiatieven	300	252
Subsidierегeling Inwonersinitiatieven (projectinitiatieven kleine kernen)	150	140
Subsidierегeling Innovatiefonds ondersteuning	60	-
Subsidierегeling Internationale betrekkingen	5	0
Subsidierегeling Peuterwerk en Voorschoolse educatie (VVE), hoofdstuk 2 Peuterwerk	268	267
Subsidierегeling Peuterwerk en Voorschoolse educatie (VVE), hoofdstuk 3 VVE	440	383
Subsidierегeling Rijksmonumenten De Fryske Marren	18	14
Subsidierегeling Gemeentelijke Monumenten De Fryske Marren	200	33
Subsidierегeling Verkeersveiligheid	20	-
Subsidierегeling CTB naleving 2022 *	198	7
Subsidierегeling Groen en Blauwe maatregelen *	75	7
Subsidierегeling Nationaal Programma Onderwijs *	270	-
Subsidierегeling Taalnetwerken *	50	14
Subsidierегeling VVE aanvullende activiteiten *	400	249
Subsidierегeling ondersteuning sport, cultuur en welzijn tijdens en na corona *	400	65
	3.301	1.800

*Deze subsidieplafonds zijn niet opgenomen in de begroting 2022. Deze zijn later in het jaar vastgesteld en in werking getreden.

Begrotingspostsubsidies

Bedragen x € 1.000

Organisatie	Begroting 2022	Rekening 2022
Stichting Bibliotheken Mar en Fean	1.029	1.029
Stichting Vluchtelingenwerk Noord-Nederland	150	146
Stichting Kulturhûs Oudehaske	95	93
Stichting Kunstzinnige Vorming It Toanhûs	601	601
Stichting Erfgoed, Landschap en Natuur	350	324
Stichting Museum Stedhûs Sleat	44	40
Stichting Oudheidkamer Lemster Fiifgea	6	6
Stichting Afûk	2	2
Stichting Bibliotheekservice Fryslân - platfoarm Lêsbefoarding Frysk (it Tomke projekt)	3	3
Stichting Behoud van Rijksmonumenten	125	125
VVV Waterland van Friesland	316	316
Stichting IJswegencentrale Sloten	1	1
Stichting IJswegencentrale Gaasterland	1	1
Stichting IJswegencentrale Skarsterlân	1	-
Stichting Sociaal Goud	69	69
Stichting Halt	€0,01 per inwoner van gemeente De Fryske Marren. De peildatum is 1 oktober voorafgaand aan het subsidiejaar.	-
Stichting Tûmba, expertisebureau discriminatie en diversiteit	€ 0,37 per inwoner van gemeente De Fryske Marren. De peildatum is 1 oktober voorafgaand aan het subsidiejaar.	19
Stichting Fonds Slachtofferhulp	€ 0,25 per inwoner van gemeente De Fryske Marren. De peildatum is 1 oktober voorafgaand aan het subsidiejaar.	13
BIZ vereniging WIH Joure - BIZ plan WIH Joure 2017-2022*		69
	2.791	2.857

* Subsidie verleend op grond van artikel 15, Verordening op de heffing en de invordering bedrijven investeringszone kernwinkelgebied Joure

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31 december 2022	31 december 2021
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	594	630
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	594	630
Materiële vaste activa	111.934	111.894
Investerings met een economisch nut	64.607	66.415
Investerings met economisch nut waarvoor heffing wordt geheven	19.280	18.677
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	27.647	26.401
In erfpacht uitgegeven gronden	401	401
Financiële vaste activa	5.252	6.472
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	380	380
Overige langlopende leningen	4.872	6.092
Totaal Vaste Activa	117.780	118.997
Flottende Activa		
Voorraden	22	1.992
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-	1.973
Gereed product en handelsgoederen	22	19
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.911	17.695
Vorderingen op openbare lichamen	8.206	8.060
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.251	7.074
Overige vorderingen	2.454	2.561
Liquide middelen	596	705
Kassaldi	8	9
Banksaldi	588	696
Overlopende activa	6.908	3.110
Nog te ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	4.644	89
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die t.l.v. volgende begrotingsjaren komen	2.264	3.021
Totaal Flottende Activa	27.437	23.502
Totaal ACTIVA	145.217	142.499
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969		725.916

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31 december 2022	31 december 2021
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	41.912	38.790
Algemene reserve	13.392	12.831
Bestemmingsreserve	19.487	20.813
Gerealiseerd resultaat	9.034	5.145
Voorzieningen	14.691	13.141
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.190	5.992
Voorziening ter egalisering van kosten	2.636	3.408
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	3.864	3.741
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	72.499	74.740
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	56.467	58.704
Onderhandse leningen van openbare lichamen	16.000	16.000
Waarborgsommen	31	36
Totaal Vaste Passiva	129.102	126.671
Vlottende Passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.939	7.721
Overige kasgeldleningen	-	-
Overige schulden	7.939	7.721
Overlopende passiva	8.176	8.106
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend tot betaling komen	1.601	3.200
Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel vh Rijk	5.656	4.242
Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van overige Ned overheid	629	399
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	290	264
Totaal Vlottende Passiva	16.115	15.827
Totaal PASSIVA	145.217	142.499
Gewaarborgde geldleningen	20.397	24.557

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In deze verordening zijn de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld. De verordening (Financiële verordening gemeente De Fryske Marren 2022) is op 3 maart 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. De verordening trad met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2022.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, nemen we mee indien ze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt het volgende. Er geldt een vaste eigen bijdrage per periode/maand. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK het aantal personen beoordelen met de eigen Wmo-administratie. De gemeente levert de zorgberichten rechtstreeks aan bij het CAK. Door de systematiek te kiezen van het innen en afdragen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen volledige zekerheid over omvang van de eigen bijdragen kunnen krijgen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente moet deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente. Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij denken we aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Immateriële vaste activa

De immateriële activa waarderen we tegen verkrijgings- respectievelijk vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling voegen we toe aan de boekwaarde van het actief waar ze betrekking op hebben en afgeschreven in dezelfde termijn als het betreffende actief. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV).

Bijdragen aan activa in eigendom van derden die voldoen aan de voorwaarden gesteld in Artikel 61 van het BBV worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat de rente is geactiveerd.

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is nodig rekening te houden met een (verwachte) duurzame waardevermindering. Ligt de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder de € 25.000 dan wordt deze niet geactiveerd maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. We starten met afschrijven de maand volgend op de eerste investering.

De volgende materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

1. Gebouwen en inrichting
 - a. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
 - b. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
 - c. 15 jaar: technische installatie in woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
 - d. 15 jaar: meubilair en inrichting.
2. Vervoermiddelen
 - a. 15 jaar: motorvoertuigen;
 - b. 7 jaar: vrachtauto's, bestelauto's, personenauto's tractoren, maaimachines en overige tractiemiddelen.
3. Machines, apparaten, installaties en overige
 - a. 5 jaar: soft- en hardware
 - b. max 10 jaar: overige machines, apparaten, installaties e.d. De indien de verwachte levensduur korter is dan 10 jaar dan wordt het actief afgeschreven gedurende de verwachte levensduur
4. Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
 - a. 25 jaar: aanleg en reconstructie wegen, straten, fiets- en voetpaden en aanleg sportvelden
 - b. 15 jaar: renovatie sportvelden, aanleg kunstgrasvelden
 - c. 40 jaar: betonnen fietspaden, walbeschoeiing, remmingswerken, bruggen, tunnels, viaducten e.d.
 - d. 60 jaar: kunststof walbeschoeiing.
5. Rioleringswerken
 - a. 60 jaar: aanleg riolering en relining
 - b. 40 jaar: bouwkundige werken
 - c. 15 jaar: technisch werken
6. Overige
 - a. Overige materiële vaste activa worden afgeschreven gedurende de verwachte levensduur van het actief.

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle

investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2020 worden gedaan.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De verstrekte bijdragen in activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met de afschrijvingen.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De voorraad bouwgronden in exploitatie is gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde, verminderd met de voorziening toekomstige verliezen. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: baten en lasten -en het daaruit vloeiende resultaat- worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de percentage of completion methode ertoe leidt dat in eerdere jaren te veel winst is genomen, dan neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebatens en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

Gereed product en handelsgoederen

Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening bepalen we op basis van geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen / resultaat na bestemming

Baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Het hier gepresenteerde resultaat is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Een specificatie hiervan is te vinden in de toelichting op de balans.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid hieromtrent uiteengezet.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer

Onder vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar

De netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Algemene uitkering

Op basis van een stellige uitspraak van de commissie BBV dienen gemeenten de algemene uitkering in de jaarrekening te verantwoorden conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar. Gemeente De Fryske Marren hanteert voor de verantwoording van de algemene uitkering de laatste verzamelstaat gemeentefonds met betrekking tot het verantwoordingsjaar. Deze is gebaseerd op het Accres van de september circulaire (conform BBV), maar hierbij zijn de eenheden ge-update op basis van de decembercirculaire.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	630	10	-	-47	-	-	594
Totaal	630	10	0	-47	0	0	594

De bijdrage aan activa in eigendom van derden bestaat voor het grootste deel uit een extra krediet voor multifunctionele accommodatie in Oudemirdum.

Materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Maatschappelijk nut							
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	24.324	3.360	-	-1.788	-210	-	25.686
Bedrijfsgebouwen	104	-	-	-3	-	-	101
Machines, apparaten en installaties	493	102	-	-108	-	-	486
Overig	1.480	-	-	-107	-	-	1.374
Totaal maatschappelijk nut	26.401	3.462	-	-2.006	-210	-	27.647
Economisch nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.889	303	-	-256	-	-	2.936
Gronden en terreinen	4.001	3	-	-41	-	-	3.963
Gronden en terreinen erfpacht	401	-	-	-	-	-	401
Bedrijfsgebouwen	46.486	281	-	-2.285	-	-	44.482
Machines, apparaten en installaties	5.110	1.441	-	-781	-3	-	5.767
Vervoermiddelen	969	297	-	-404	-	-	862
Strategische gronden	4.880	205	-	-	-376	-	4.709
Overig	2.080	-	-	-192	-	-	1.888
Totaal economisch nut	66.817	2.530	-	-3.959	-379	-	65.008
Economisch nut, dekking door							

heffing							
Ddh; GWW werken	18.554	1.624	-	-894	-93	-	19.191
Ddh; Machines, apparaten en installaties	123	-	-	-35	-	-	88
Totaal economisch nut, dekking door heffing	18.677	1.624	-	-928	-93	-	19.280
Totaal	111.895	7.615	-	-6.893	-682	-	111.934

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken bedragen dit jaar € 3,4 miljoen. Dit is € 1,8 miljoen minder dan verleden jaar. Ook dit jaar heeft de grootste investering betrekking op wegen, namelijk het vervangen van wegen (€ 0,9 miljoen). Daarnaast bedroeg de investering voor de Straatweg in Lemmer € 0,3 miljoen en de herinrichting van de Haulsterwei/Jousterweg in Haskerhorne en de Middenweg/Bandsloot in Bantega beide € 0,3 miljoen. Op waterbouwkundig terrein is er dit jaar € 0,4 miljoen in de oeverconstructies geïnvesteerd.

De verminderingen hebben te maken met door ons ontvangen subsidies, met name van de Provincie Fryslân. Het gaat hierbij dan vooral om een bijdrage in de kosten voor driesprong Huisterheide en het knooppunt Joure (Roazebosk).

Machines, apparaten en installaties

Voor de vervanging van de elektronische installatie van de Flevobrug is dit jaar € 0,1 miljoen uitgegeven.

Investerings met een economisch nut

Alle investeringen in materiële vaste activa met economische nut worden geactiveerd en afgeschreven conform de afschrijf termijnen die in de financiële verordening staan.

Bedrijfsgebouwen

Dit jaar is verder gegaan met de renovatie van de Wumkesskoale en uitbreiding van de Westermarskoalle welke werkzaamheden gestart zijn in 2021.

De investeringsbedragen dit jaar bedroegen beide € 0,1 miljoen. Daarnaast is er een bedrag van € 0,1 miljoen geïnvesteerd in het milieuterrein in Balk.

Machines, apparaten en installaties

Net als in voorgaand jaar is er ook in 2022, in het kader van duurzaamheid, geïnvesteerd in zonnepanelen bij Swimfun. De investering daarvoor bedroeg in totaal € 1,0 miljoen. Daarnaast is er, net als vorig jaar geïnvesteerd in grotere machines zoals een autokraan, heftruck en diverse strooiers t.b.v. de gladheidsbestrijding, in totaal voor € 0,4 miljoen.

Machines, apparaten e.d. worden in principe in 10 jaar afgeschreven. Indien de verwachte levensduur korter is dan 10 jaar, dan wordt het actief afgeschreven gedurende de verwachte levensduur.

Vervoermiddelen

Er is in 2022 voor bijna € 0,3 miljoen geïnvesteerd in diverse vervoermiddelen.

De gemiddelde afschrijvingstermijn van vervoermiddelen bedraagt 7 jaar.

Overig

In 2022 is de hockey grasmat in Lemmer vervangen. De kosten hiervoor bedroegen € 0,3 miljoen

Niet in exploitatie genomen gronden

Bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgrond niet in exploitatie	bruto oppervlakte (in m2)	2021	2022
Balans per 1 januari	1.462.527	4.885	4.880
Toename			
Grondverwerving	-	-	-
Diverse voorbereidingskosten	-	-	-
Rentebijbeschrijving	-	-	-
Totaal toename	-	-	-
Afname			
Verkopen en overboekingen naar exploitatie	48.900	5	171
Afwaarderingen	-	-	-
Totaal afname	48.900	5	171
Balans per 31 december excl. Voorziening hertaxatie	1.413.627	4.880	4.709
Voorziening			
Voorziening hertaxatie	0	0	0
Balans per 31 december incl. voorziening	1.413.627	4.880	4.709

Investerings met economisch nut waarvoor heffing wordt geheven

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Er zijn op verschillende locaties rioleringen vervangen of aangelegd voor ruim € 1,6 miljoen.

Financiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	380	-	-	-	-	380
Overige langlopende leningen	6.092	10	-	-1.230	-	4.872
Totaal	6.472	10	-	-1.230	-	5.252

In 2022 hebben wij 1 nieuwe lening verstrekt aan een dorps huis voor de aanschaf van zonnepanelen.

Vlottende Activa

Vorraden

Bedragen x € 1.000

Vorraden	31-dec-21	31-dec-22
Gereed product en handelsgoederen		
voorraad intern	19	22
Totaal gereed product en handelsgoederen	19	22

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		
Bouwgrond in exploitatie	4.772	895
Voorziening verliezen grondexploitatie	-2.799	-895
Totaal onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.973	-
Totaal	1.992	22

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgrond in exploitatie	Netto oppervlakte (in m2)	2021	2022
Balans per 1 januari		17.590	4.772
Toename			
Grondverwerving		-	763
Diverse voorbereidingskosten		1.679	1.178
Rentebijschrijving		341	90
Totaal toename		2.020	2.031
Afname			
Opbrengst verkopen		-16.499	-5.970
Uit exploitatie gehaalde (deel)plannen			
Winstneming complexen en overige bijdragen		1.661	62
Totaal afname		-14.838	-5.908
Balans per 31 december vóór reservering		4.772	895
Voorziening			
voorziening toekomstige verliezen		-2.799	-895
Balans per 31 december incl. voorziening		1.973	0

Bedragen x € 1.000

Boekwaarde verloop grondexploitaties	Boekwaarde 31-12-2021	Investerings n	opbrengsten	Effect winst uitname 2022	boekwaarde 31-12-2022	Verlies voorziening verliesgevend projecten	balanswaarde 31-12-2022
Bakhuizen De Burde fase 1	-242	33	112	-47	-369	0	-369
Balk Op 'e Golfbaan	-518	-1	0	362	-157	0	-157
Oudega, It Stalt	-134	3	65	0	-195	0	-195
Balk, Boslust Noordoost	-1	16	377	168	-194	0	-194
Lemmer Tramdijk-oost	-4.297	274	417	-169	-4.609	0	-4.609
Bantega uitbreiding	111	56	226	59	0	0	0
Oosterzee West	482	11	0	0	493	251	242
Haskerhorne	-10	8	0	2	0	0	0
Joure Lyts Luchtenveld	-304	64	0	241	0	0	0
Joure Broek Zuid	3.533	988	1.145	-384	2.993	0	2.993
Wyldehoarne 3	-427	58	0	-115	-483	0	-483
Rottum Nij sân rotten	1.391	60	649	0	802	1.416	-614
Bedrijventerrein De Ekers	850	79	453	0	477	1.186	-710

Bedrijventerrein De Ekers 3A	921	248	1.166	0	3	181	-178
Woudfennen 3	2.950	80	900	-53	2.077	0	2.077
bedrijventerrein Slotmolen	466	54	463	0	58	305	-247
Totaal ***	4.772	2.030	5.970	62	895	3.339	-2.445

Verwacht resultaat per grondexploitatie

Bedragen x € 1.000

Complexen in exploitatie	Boekwaarde per 31-12-2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te maken opbrengsten	Raming resultaat per 31-12-2022 (nominale waarde)	Eindwaarde ultimo:	Raming resultaat per 31-12-2022 (contante waarde)
Bakhuizen De Burde fase 1	-369	328		41	2025	-39
Balk Op 'e Golfbaan	-157	26		131	2023	-129
Oudega, It Stalt	-195	130		65	2023	-64
Balk Boslust Noordoost	-194	60		134	2026	-123
Lemmer Tramdijk-oost	-4.609	9.049	5.201	761	2027	-689
Bantega uitbreiding	0			0	2022	0
Oosterzee West	493	358	600	-251	2025	237
Haskerhorne	0			0	2022	0
Joure, Lyts Luchtenveld	0			0	2022	0
Joure, Broek Zuid	2.993	8.147	11.782	642	2028	-570
Wyldehoarne 3	-483	501	504	487	2024	-468
Rottum Nij sân rotten	802	614		-1.416	2024	1.361
Bedrijventerrein De Ekers	476	970	260	-1.186	2025	1.118
Bedrijventerrein De Ekers 3A	3	861	683	-181	2027	164
Woudfennen III	2.077	1.034	3.381	269	2035	-208
bedrijventerrein Slotmolen	58	591	344	-305	2027	189
Totaal	895	22.669	22.755	-809		779

Algemeen

Opgemerkt moet worden dat het uiteindelijke resultaat van de grondcomplexen afhankelijk is van een aantal onzekere factoren. Fasering, kostenontwikkeling en de realisatie van de geplande verkopen zullen van invloed zijn op het uiteindelijke resultaat van deze grondexploitaties.

Voorziening toekomstige verliezen

Voor de verliesgevendende exploitaties wordt conform de BBV-voorschriften een voorziening getroffen. De grootte van de voorziening is gelijk aan het totaal van de te verwachten verliezen. Als effect van de herzieningen dient er een bedrag van afgerond € 540.000 aan deze voorziening te worden toegevoegd, ten laste van het jaar 2022. De nieuwe stand van de voorziening per 31-12-2022 is daarmee € 3.339.000. Het is volgens de BBV-voorschriften niet toegestaan een negatieve boekwaarde te presenteren bij voorraad bouwgrond in exploitatie. We presenteren nu een deel van de voorziening van € 895.000 op de activa zijde. Het resterende deel van € 2.444.000 is overgeheveld naar de passiva zijde.

10-jaarstermijn (zie ook paragraaf overige gegevens; vaststelling jaarstukken en resultaatbestemming.

Binnen de grondexploitaties van de gemeente De Fryske Marren is één project met een looptijd langer dan 10 jaar. Dit betreft het bedrijventerrein Woudfennen III te Joure. Per 31-12-2022 is de resterende looptijd 13 jaar. Deze looptijd is gebaseerd op rapportages van externe partijen over het uitgiftetempo van de bedrijventerreinen in onze gemeente en recente verkoopresultaten.

De notitie grondexploitatie (BBV) vereist van de gemeente, als er sprake is van een overschrijding van de 10-jaarstermijn, dat de overschrijding formeel bekrachtigd wordt door de raad en gemotiveerd wordt middels onderbouwde beheersmaatregelen. De volgende risico-beperkende maatregelen zijn genomen:

- Voor bedrijventerreinen is een risicoprofiel opgesteld. De resultaten van dit profiel zijn opgenomen in het weerstandsvermogen;
- Voor de uitgifteprogramma's van de bedrijventerreinen wordt gebruik gemaakt van het rapport 'Bedrijventerreinen in Fryslân, vraagprognoses tot en met 2035' van Bureau Louter (2021)
- Het gehele plan is al bouwrijp gemaakt (geen financiële risico's meer bij de aanleg)
- Vanaf 10 jaar na 31-12-2022 worden geen grondverkoop geprognostiseerd.

Er worden geen opbrengstenstijgingen als maatregel toegepast na 10 jaar.

De afgelopen jaren heeft onze raad dan ook deze overschrijdingen bekrachtigd met een raadsbesluit. Voor het laatst op 13 juli 2022. In de raad van 12 juli 2023 aanstaande zal de raad gevraagd worden de overschrijding van de 10-jaarstermijn van de genoemde exploitatie opnieuw te bekrachtigen.

Toelichting overzicht verwacht resultaat per grondexploitatie

Jaarlijks worden alle grondexploitaties voor wat betreft kosten en opbrengsten gehercalculeerd. Hierbij worden de ramingen van kosten bouw- en woonrijp-maken door medewerkers van het Team Realisatie aan de hand van de uitgevoerde werkzaamheden van het afgelopen jaar bijgewerkt. Deze civieltechnische hercalculaties worden gecontroleerd door de projectleiders Realisatie. Na indexatie worden de ingevulde hercalculaties verwerkt in de zogenoemde P-staten. Bij het opstellen van de P-staten worden ook de nog te realiseren opbrengsten geactualiseerd. Hierbij worden de gerealiseerde verkopen van het afgelopen jaar verwerkt en van de per saldo nog te verkopen gronden worden de verkoopprijzen geactualiseerd aan de hand van de door het college vastgestelde bouwgrondprijzen. De nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten worden verwerkt in een kasstroomoverzicht. Een en ander is terug te vinden in het boekwerk "bijlage jaarrekening 2022 bouwgrondexploitaties".

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen € 1.000		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31 december 2021	31 december 2022
Vorderingen op openbare lichamen	8.060	8.206
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.074	9.251
Overige vorderingen	2.561	2.454
Totaal	17.695	19.911

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000				
Schatkistbankieren	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal verslagjaar	140.500			
Percentage drempelbedrag	2			
Drempelbedrag	2.810			
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	56.956	57.223	59.193	54.270
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijks schatkist aangehouden middelen	633	629	643	590

Ruimte onder het drempelbedrag	2.177	2.181	2.167	2.220
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag bedraagt 2% van het begrotingstotaal. In bovenstaande tabel ziet u de berekening over 2022. Uit de tabel blijkt dat wij alle kwartalen onder het drempelbedrag zijn gebleven.

Liquide middelen

Bedragen € 1.000			
Liquide middelen	31 december 2021	31 december 2022	
Kassaldi	9	8	
Banksaldi	696	588	
Totaal	705	596	

Overlopende activa

Bedragen € 1.000		
Overlopende activa	31 december 2021	31 december 2022
Nog te ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	89	4.644
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die t.l.v. volgende begrotingsjaren komen	3.021	2.264
Totaal	3.110	6.908

Bij de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen gaat het om twee grote posten. Ten eerste om een voorschot betaling energietoeslag 2023 (€ 928.500). Ten tweede om de nog op te leggen toeristenbelasting 2022 (€ 839.000). De aanslag wordt altijd het volgende jaar opgelegd.

Nog te ontvangen overheidsgeld

Bedragen x € 1.000				
Nog te ontvangen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	31-dec-21	Ontvangst	Besteding	31-dec-22
Het Rijk				
Kwijtschelding kinderopvangproblematiek	36		1	37
Kwijtschelding belastingen toeslagenproblematiek	11			11
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			4.505	4.505
Ondersteuning gedupeerden toeslagenaffaire			49	49
Totaal het rijk	47	-	4.555	4.602
Overige Nederlandse overheidslichamen				
VRF: Tijdelijke controle coronatoegangsbewijzen 2021	42			42
Totaal Overige Nederlands overheidslichamen	42	-	-	42
Totaal	89	-	4.555	4.644

PASSIVA

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo 1-1-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Reserve weerstandsvermogen	8.300	-	-300	8.000
Vrije algemene reserve	4.531	6.065	-5.204	5.392
Totaal algemene reserves	12.831	6.065	-5.504	13.392
Reserve extra kosten corona virus	1.943	-	-1.943	-0
Reserve kapitaallasten	8.924	-	-318	8.607
Reserve onderhandenwerk	9.947	9.642	-8.709	10.880
Totaal bestemmingsreserve	20.813	9.642	-10.970	19.486
Gerealiseerd resultaat	5.145	9.034	-5.145	9.034
Totaal gerealiseerd resultaat	5.145	9.034	-5.145	9.034
Totaal	38.790	24.740	-21.619	41.911

Algemene reserve

Vrije algemene reserve

Volledig vrij besteedbaar gedeelte van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve

Reserve Kapitaallasten

Investerings met een economisch nut mogen niet in een keer ten laste van de reserves worden gebracht. Om toch de gevormde reserves in het kader van deze investeringen in te kunnen zetten worden de jaarlijkse kapitaallasten door deze reserve afgedekt. Investerings met maatschappelijk nut, voor zover ze gedekt worden door reserves, vallen sinds 2017 ook onder deze reserve.

Reserve Onderhanden werk

In deze reserve zijn de concrete beslagen op de algemene reserve ondergebracht. Aan deze reserve koppelen we een scala aan activiteiten. Niet bestede middelen vloeien terug naar de vrije algemene reserve.

Gerealiseerde resultaat

Het rekeningresultaat 2021 bedroeg € 5.145.000. Er is besloten een deel van het rekeningresultaat toe te voegen aan de bestemmingsreserve onderhanden werk (€ 3.202.000), de reserve coronakosten op te heffen (€ 1.943.000), een deel van het weerstandsvermogen over te hevelen naar de algemene reserve (€ 300.000) en een bedrag van € 3.886.000 toe te voegen aan de vrije algemene reserve.

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Voorziening derdengelden	6				6
Voorziening egalisatie riolering	3.735	125	2		3.858
Totaal voorziening gelden van derden met specifieke bestedingsvoorwaarden	3.741	125	2	-	3.864
Voorziening afwikkeling grondexploitatie	684	38	370		353
Voorziening personeel	-	84	84		-
Voorziening verlofsparen	-	83	-		83
Voorziening wethouders pensioen/wachtgeld	5.308	615	379	235	5.310
Voorziening verliezen grondexploitatie		2.445			2.445
Totaal voorziening voor verplichtingen, verliezen & risico's	5.992	3.265	832	235	8.190
Voorziening baggeren	467	175	203		439
Voorziening vastgoed	2.442	938	849	2.531	-
Voorziening wegen	-	1.730			1.730
Voorziening kunstwerken	500	201	233		467
Totaal voorzieningen ter egalisatie van de kosten	3.408	3.045	1.286	2.531	2.636
Totaal voorzieningen	13.141	6.435	2.120	2.766	14.691

Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Voorziening derdengelden

Deze voorziening betreft de "Hellinggelden" uit de voormalige gemeente Lemsterland. Het bedrag is destijds ontvangen van de opgeheven stichting De Helling en dient besteed te worden aan culturele activiteiten. In 2022 zijn geen bestedingen geweest.

Voorziening egalisatie riolering

Het vGRP (Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan) is in 2019 vastgesteld door de raad. Het college stelt jaarlijks een jaarplan vast. De voorziening wordt gebruikt om de verschillen tussen baten en lasten in de exploitatie op te vangen. Jaarlijks wordt het voordelige saldo in de voorziening gestort of het nadeel onttrokken.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening Afwikkeling grondexploitatie

Deze voorziening is ingesteld voor de afwikkeling van afgesloten grondexploitatie. Op deze wijze houden we de grondexploitatie niet onnodig lang open.

Voorziening personeel

Onder deze voorziening zijn die verplichtingen opgenomen welke niet het karakter hebben van een 'arbeidsgerelateerde verplichting met een jaarlijks gelijkblijvend volume'. Op grond van de BBV moeten wij voor deze verplichtingen een voorziening vormen.

Het betreft salarissen, WW- en WGA-verplichtingen voor voormalig personeel. De WW- en WGA-verplichtingen zijn niet in te schatten en worden p.m. geraamd. Per balansdatum zijn er geen salarisverplichtingen meer voor voormalig personeel.

Voorziening verlofsparen

Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers verlof sparen. Dit is in de CAO geregeld. Omdat dit een arbeidsgerelateerde verplichting zonder jaarlijks gelijkblijvend volume is moesten wij hiervoor conform de BBV een voorziening vormen.

Voorziening wethouders pensioen en wachtgeld

Deze voorziening is gevormd om toekomstige verplichtingen inzake wachtgeld en pensioenen te kunnen voldoen. De onderbouwing bestaat uit berekening die door een externe partij zijn gemaakt. De pensioenen worden voor 100% voorzien.

Voorziening verliezen grondexploitaties

We presenteren de voorziening verliezen grondexploitaties aan de activazijde en brengen deze in mindering op de voorraad bouwgrond in exploitatie. Het is echter volgens de BBV-voorschriften niet toegestaan een negatieve boekwaarde op te nemen bij de voorraad bouwgrond in exploitatie. Een deel van de voorziening van € 2.444.000 is nu meegenomen aan de passiva zijde.

Voorziening ter egalisering van kosten

Voorziening baggeren

De voorziening baggeren is ingesteld ter egalisatie van de kosten die voortvloeien uit het beheerplan baggeren. Dit beheerplan is door de raad in 2018 vastgesteld en heeft een looptijd van 2019 t/m 2022. Het college stelt jaarlijks een jaarplan vast gebaseerd op het beheerplan. De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens dit jaarplan. In de paragraaf kapitaalgoederen leggen we verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden.

Voorziening Vastgoed

Deze voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten die voortvloeien uit het meerjarenonderhoudsplan vastgoed en het meerjarenonderhoudsplan Swimfun. Dit plan is door de raad vastgesteld in 2021. Jaarlijks stelt het college een jaarplan vast gebaseerd op dit meerjarenonderhoudsplan. De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens dit jaarplan. In de paragraaf kapitaalgoederen leggen we verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden. Deze voorziening voldoet niet meer aan de eisen van de BBV komt per 1 januari 2023 te vervallen.

Voorziening wegen

Omdat het beheerplan wegen niet meer actueel was is de voorziening voor het onderhoud van de wegen in de jaarrekening 2020 vrijgevallen. Het bedrag wat op dat moment nog beschikbaar was in de voorziening is in de reserve Onderhanden werk gestort. In 2021 is het onderhoud ten laste van deze reserve uitgevoerd. Inmiddels heeft de raad een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hiermee voldoen we weer aan de eisen die de BBV stelt aan een voorziening en is de voorziening weer ingesteld. Het nog in de reserve Onderhanden werk beschikbare bedrag is als éénmalige extra storting toegevoegd aan deze voorziening. Het college stelt jaarlijks een jaarplan onderhoud wegen vast op basis van het beheerplan. Het onderhoud heeft plaatsgevonden volgens dit jaarplan. In de paragraaf kapitaalgoederen leggen we verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden.

Voorziening kunstwerken

De voorziening kunstwerken is ingesteld om de kosten van het onderhoud van civieltechnische kunstwerken te egaliseren. Het gaat hierbij om kunstwerken zoals vaste en beweegbare bruggen, duikers

en tunnels, een sluis en een viaduct. In 2019 heeft de raad hiervoor een beheerplan vastgesteld voor de periode 2020-2024. Het college stelt jaarlijks een jaarplan vast gebaseerd op dit beheerplan. Het onderhoud wordt uitgevoerd conform dit jaarplan. In de paragraaf kapitaalgoederen leggen we verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Bedragen € 1.000		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	31 december 2021	31 december 2022
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.704	56.467
Onderhandse leningen van openbare lichamen	16.000	16.000
Waarborgsommen	36	31
Totaal	74.740	72.499

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen € 1.000		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31 december 2021	31 december 2022
Overige kasgeldleningen	-	-
Overige schulden	7.721	7.939
Totaal	7.721	7.939

De kortlopende geldleningen presenteren we onder overige kasgeldleningen en het saldo is per 31 december nihil. De overige schulden bestaan uit de post crediteuren en uit aangegane verplichtingen voor werkzaamheden die al zijn gestart/uitgevoerd maar waar de factuur nog niet voor ontvangen is.

Overlopende passiva

Bedragen € 1.000		
Overlopende passiva	31 december 2021	31 december 2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend tot betaling komen	3.200	1.601
Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel vh Rijk	4.242	5.656
Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van overige Ned overheid	399	629
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	264	290
Totaal	8.106	8.176

Het gaat hierbij met name om subsidies en specifieke uitkeringen die zijn ontvangen van het Rijk of andere overheden. Voor een specificatie van deze posten zie onderstaande tabellen.

Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Bedragen x € 1.000

Ontvangen voorschot op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	31-dec-21	Ontvangst	Besteding	31-dec-22
Het Rijk				
NASB middelen	67			67
Onderwijsachterstandenbeleid	965	758	509	1.214
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 1e tranche	1.029		108	921
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2e tranche		428		428
Koplopersgemeente cliëntondersteuning	130		99	31
Ondersteuning gedupeerden toeslagenaffaire	3			3
Regeling energiereductie	15			15
Tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving	85			85
Regeling reductie energiegebruik woningen	90		74	16
Preventieakkoord	30	34	64	-
Nationaal Programma Onderwijs; wegwerken corona-achterstand	139	333	193	279
Sportakkoord	68	56	94	30
Vooruitontvangen voor TOZO regeling	1.620		1.620	-
Energietoeslag 2023		1.046		1.046
Ventilatie scholen - Voortgezet onderwijs Balk		59	59	-
Ventilatie scholen - Schakel Rotsterhaule		64	-	64
Aanpak energieuitkering armoede		1.216	14	1.202
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden		22		22
Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden 3e tranche		490	490	-
Inburgering		318	116	202
SPUK sport		261	261	-
Onderwijsroute		44	13	31
Totaal het Rijk	4.241	5.129	3.714	5.656
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Centrum Balk	100		8	92
Kleine kernen 2019 t/m 2021	45	-17		28
Kleine kernen 2022		105	52	53
Cultuurtoerisme Tsjûkemar	70			70
Greidhoeke, provincie Fryslân	43		37	6
Roazebosk/omgeving knooppunt Joure	34		34	-
Verkeerseducatie	46		26	20
Gidsgelden	60		60	-
Bedrijven Investerings Zone	1		1	-
VRF: Tijdelijke controle coronatoegangsbewijzen 2022		198	23	175
Inventarisatie van kansrijke projecten voor nieuwbouw in kleine kernen		25	7	18
Fytsimpuls, provincie Fryslân		160	6	154
Huisterheide OV en Halte, provincie Fryslân		39	39	-
Sicht Bernes, Frysk taalgebrûk, provincie Fryslân		10		10
Monitoring gezonde wijkaanpak		11	8	3
Totaal overige Nederlands overheidslichamen	399	531	301	629
Totaal	4.640	5.660	4.015	6.285

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x € 1.000

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	Oorspr. Lening	Percentage borg	Restant geldlening 1-1-2022	Vermeerderingen	Verminderings	Restant geldlening 31-12-2022
Verzorgingsinstellingen	2.700	100%	1.890		135	1.755
Woningcorporaties	30.254	100%	22.073		3.977	18.096
Sportverenigingen	369	100%	108		20	88
Overig	655	100%	486		27	459
Totaal	33.978		24.557	-	4.160	20.397

De gemeente heeft aan diverse instellingen en verenigingen waarborgen verstrekt voor uitstaande leningen. Per ultimo 2022 is dit voor een totaal bedrag van € 20.4 miljoen. In 2022 heeft van een aantal forse leningen een laatste aflossing plaatsgevonden zodat het oorspronkelijk bedrag van de lening is verlaagd ten opzichte van de balans van vorig jaar. Het risico op deze waarborgen schatten we in op zeer gering. Tot op heden is er nog nooit een aanspraak gedaan op een garantie. Er is geen voorziening in de balans opgenomen voor dit risico. Indien mogelijk wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van andere borgstellingen zoals waarborgfondsen. De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn opgenomen tegen de schuldrestanten per ultimo boekjaar

Langlopende inkoopverplichtingen

Crediteur	Omschrijving
AB Vakwerk Uitzendorganisatie B.V.	Inhuur personeel
Taxicentrale Witteveen B.V.	Leerlingenvervoer, gym- en zwemvervoer, WMO vervoer
Driessen B.V.	Inhuur personeel
Wiersma Olie & Techniek B.V.	Inkoop HVO 100 diesel
Reijn B.V.	Inhuur personeel
Security Noord B.V.	Beveiliging opvanglocaties en evenementen
G.J. Mondeel Recreatie B.V.	Exploitatie strandpaviljoen, horeca en zwembad
COMPAREX Nederland B.V.	Standaard MS Office, Vmware licenties
Facilicom Solutions B.V.	DBFMO Brede school Joure Zuid - exploitatie en onderhoudsbijdrage
DVEP Energie	Elektriciteit - levering
Insurance Managers B.V.	Bedrijfsverzekeringen (UGV, werkmaterieel)
Buyitdirect.com B.V.	Hardware (werkplekapparatuur)
Gazprom Marketing & Trading Retail Limited	Gas - levering
NIVO Facilitaire Dienstverlening	Schoonmaak
Suver Thus	WMO Maatwerkvoorziening
Stichting Jeugdhulp Friesland	Specialistische Jeugdhulp
Stichting Hof en Hiem	WMO Maatwerkvoorziening
Medipoint WMO BV	WMO Hulpmiddelen
Saul	Specialistische Jeugdhulp
J.P. van den Bent Stichting	Specialistische Jeugdhulp
Zorggroep Alliade (Reik)	Specialistische Jeugdhulp
GGZ Friesland	Specialistische Jeugdhulp
Therapeuticum Joure	Specialistische Jeugdhulp

Scauting Coaching & Detachering B.V.	WMO Maatwerkvoorziening
Bureau Trinitas	Specialistische Jeugdhulp
Accare Kinder- en Jeugdpsychiatrie	Specialistische Jeugdhulp
Alliade (voorheen WIL B.V.)	WMO Maatwerkvoorziening
GGZ Mindup FRIESLAND	WMO Maatwerkvoorziening
Boerewille	WMO Maatwerkvoorziening
Helping Hands Zorg en Dienstenbureau	WMO Maatwerkvoorziening
Antonius (voorheen Thuiszorg Zuidwest Friesland)	Huishoudelijke hulp WMO
Van Hien Zorg Noord Nederland	WMO Maatwerkvoorziening
Wolfert in Context	Specialistische Jeugdhulp
MIEP B.V.	Huishoudelijke hulp WMO
Aardema	WMO Maatwerkvoorziening

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de partijen waar de gemeente de belangrijkste financiële verplichtingen is aangegaan voor een aantal toekomstige jaren.

WNT-verantwoording 2022

Wet normering topinkomens 2022	Naam	Naam
Functie gegevens	D.J. Cazemier (Gemeentesecretaris)	H.A. van Dijk - Beekman (Griffier)
Aanvang en einde functie vervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltidfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging:		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.132	113.280
Beloningen betaalbaar op termijn	22.172	20.259
Subtotaal	148.304	133.539
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Onverschuldig betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	148.304	133.539
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegen onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021	Naam	Naam
Functie gegevens	D.J. Cazemier (Gemeentesecretaris)	H.A. van Dijk - Beekman (Griffier)
Aanvang en einde functie vervulling in 2021	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltidfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging:		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.641	108.026
Beloningen betaalbaar op termijn	21.366	20.375
Subtotaal	142.008	128.400
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	142.008	128.400

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten gesaldeerd per programma

Bedragen € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Programma's					
1. Bestuur en organisatie	-7.597	-8.420	-7.839	-581	-6.997
2. Ruimte	-17.473	-27.320	-20.915	-6.405	-18.201
3. Economie	-1.825	-1.877	-1.192	-685	-1.150
4. Leefbaarheid en onderwijs	-11.919	-14.158	-11.585	-2.572	-10.850
5. Sociaal domein	-36.965	-42.053	-40.344	-1.710	-36.401
Saldo programma's	-75.780	-93.829	-81.876	-11.953	-73.599
Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV	97.379	107.330	106.296	1.034	95.230
Heffing Vpb	-5	-5	-65	60	-150
Overhead	-25.304	-27.718	-28.370	652	-24.018
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.992	3.649	7.138	-3.489	1.835
Totaal algemene dekkingsmiddelen	74.062	83.255	84.998	-1.743	72.897
Toevoegingen	-2.870	-13.196	-15.707	2.511	-17.153
Onttrekkingen	7.478	28.563	21.618	6.945	23.001
Mutatie reserves	4.608	15.367	5.911	9.456	5.848
Totaal	2.890	4.794	9.033	-4.240	5.145

Overzicht van baten en lasten gespecificeerd

Bedragen € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Rekening 2021
Lasten					
1. Bestuur en organisatie	-8.200	-9.130	-10.921	1.792	-8.130
2. Ruimte	-36.027	-45.890	-41.743	-4.147	-41.511
3. Economie	-1.916	-1.968	-1.275	-692	-1.184
4. Leefbaarheid en onderwijs	-13.576	-16.009	-14.301	-1.708	-13.415
5. Sociaal domein	-53.556	-56.790	-54.361	-2.430	-54.197
Totaal Lasten	-113.275	-129.787	-122.601	-7.186	-118.437
Baten					
1. Bestuur en organisatie	603	709	3.082	-2.373	1.133
2. Ruimte	18.553	18.570	20.828	-2.258	23.310
3. Economie	91	91	83	8	34
4. Leefbaarheid en onderwijs	1.657	1.852	2.716	-864	2.566
5. Sociaal domein	16.591	14.737	14.017	720	17.795
Totaal Baten	37.496	35.958	40.726	-4.767	44.838
Saldo programma's	-75.780	-93.829	-81.876	-11.953	-73.599
Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV	-810	-688	-821	134	-755
Heffing Vpb	-5	-5	-65	60	-150
Overhead	-25.501	-27.982	-29.611	1.630	-25.271
Overige algemene dekkingsmiddelen	-897	1.102	-113	1.215	-689
Totaal lasten	-27.213	-27.572	-30.610	3.038	-26.865
Algemene dekkingsmiddelen volgens BBV	98.189	108.017	107.117	900	95.986
Heffing Vpb		-	-	-	-
Overhead	197	264	1.241	-977	1.252
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.889	2.547	7.250	-4.703	2.524
Totaal baten	101.275	110.828	115.608	-4.781	99.761
Totaal algemene dekkingsmiddelen	74.062	83.255	84.998	-1.743	72.897
Toevoegingen	-2.870	-13.196	-15.707	2.511	-17.153
Onttrekkingen	7.478	28.563	21.618	6.945	23.001
Mutatie reserves	4.608	15.367	5.911	9.456	5.848
Totaal	2.890	4.794	9.033	-4.240	5.145

Belangrijke afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting

Bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen per programma ten opzicht van de begroting	Verschil
1. bestuur en organisatie	
Bestuur	457 v
Dienstverlening en communicatie	-106 n
Overige verschillen	57 v
Totaal 1. Bestuur en organisatie	408 v
2. Ruimte	
Wonen	201 v
Openbare ruimte	1.564 v
Grondbedrijf	-405 n
Overige verschillen	185 v
Totaal 2. Ruimte	1.545 v
3. Economie	
Overige verschillen	40 v
Totaal 3. Ruimte	40 v
4. Leefbaarheid en onderwijs	
Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning	108 v
Voorzieningen	23 v
Onderwijs	251 v
Algemeen	112 v
Totaal 4. Leefbaarheid en onderwijs	494 v
5. Sociaal domein	
Samenleving en sociaal wijkteam	-38 n
Maatwerkvoorzieningen	143 v
Inkomensregelingen en participatie	826 v
Conflictenzorg	80 v
Gezondheidszorg	80 v
Sociaal domein algemeen	-36 n
Totaal 5. Sociaal domein	1.055 v
Financiën, algemene dekkingsmiddelen en overhead	
Algemene uitkering	-1.100 n
OZB	250 v
Algemene baten en lasten	3.093 v
Overhead	-1.123 n
Treasury en VPB	-238 n
Overige verschillen programma	-184 n
Totaal Financiën, algemene dekkingsmiddelen en overhead	698 v
Totaal afwijkingen	4.240 v

Programma 1. Bestuur en Organisatie

Bestuur (totaal € 457.000 voordelig)

Wethouderspensioenen (€ 457.000 voordelig)

Afgelopen jaren is de rekenrente gedaald. Dat betekende dat wij in de voorgaande jaarrekeningen een fors bedrag bij moesten storten om een dekking van 100% te krijgen van de voorziening wethouderspensioenen. De rekenrente is nu weer gestegen. Dat betekent dat de voorziening lager mag zijn en dus deels vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Dit levert een voordeel op van € 457.000.

Dienstverlening en communicatie (totaal € 106.000 nadelig)

Verkiezingen (€ 176.000 nadelig)

Door het vroeg-stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de verkiezingen zijn de vergoedingen voor de stembureauleden flink toegenomen. Daarnaast zijn er extra kosten voor de beveiliging van de gemeenteraadsverkiezingen gemaakt. Dit naar aanleiding van ontvangen signalen over een landelijke actie waarbij mensen werden opgeroepen om de telling op de stembureaus te controleren. Verder zijn de kosten hoger als gevolg van alle corona maatregelen die genomen moesten worden. Het totaal van de overschrijding op de post verkiezingen is € 176.000. Hiervoor hebben we van het rijk een extra vergoeding in de algemene uitkering ontvangen.

Leges Burgerzaken (€ 70.000 voordelig)

Er zijn hogere inkomsten (€ 70.000) gerealiseerd in 2022 met betrekking tot de burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen. Dit heeft voor een deel te maken met een inhaalslag na de coronabeperkingen in 2020 en 2021.

Overige verschillen programma 1 € 57.000 voordelig

Overige verschillen programma 1 € 57.000 voordelig bestaat uit kleinere mee- en tegenvallers

Programma 2. Ruimte

Wonen (totaal € 201.000 voordelig)

Vastgoedbeheer algemeen en gemeentelijk vastgoed (€ 165.000 voordelig)

- Voordeel van € 328.000 verkoopakte van de voormalige Bonifatiusschool
In 2022 is de verkoopakte van de voormalige Bonifatiusschool gepasseerd. De verkoopopbrengst was in 2021 voorzien, waardoor in dat jaar een nadeel is ontstaan. De verkoop in 2022 leidt in deze jaarrekening tot een voordeel.
- Nadeel van € 163.000 bestaat uit een aantal tegenvallers
Bij een aantal gemeentelijke vastgoedobjecten is sprake van leegstand. Dit betreft onder ander het pand Heremastate 5 Joure. De begrote huurverhoging bij Sportfun-/Swimfun is in 2022 nog niet geheel geëffectueerd omdat de zonnepanelen c.a. nog niet naar behoren functioneerden. Uiteraard hebben de sterk gestegen prijzen ook effecten op de budgetten voor het onderhoud van ons vastgoed.

Wabo/omgevingsvergunningen (€ 142.000 nadelig)

De legesopbrengsten zijn in de voorjaarsrapportage 2022 naar boven bijgesteld. Het post-corona jaar zorgde voor een stabilisering van aanvragen, tot op niveau 2019. Deze verwachte opbrengst is niet volledig gerealiseerd. Dit betekent een nadeel van circa € 142.000.

Subsidie gemeentelijke monumenten en monumenten (€ 178.000 voordelig)

Het voordeel op dit budget is € 178.000. Er zijn in 2022 minder subsidies voor gemeentelijke monumenten uitgekeerd dan verwacht.

Openbare ruimte (€ 1.564.000 voordelig)

Wegen (€ 696.000 voordelig)

De budgetten die onder Wegen, zoals dagelijks en groot onderhoud wegen, inkomsten kabels en leidingen, gladheidbestrijding, onderhoud bruggen en openbare verlichting laten per saldo een voordeel zien van € 346.000. Een aantal investeringen, die later onder het kopje kredieten worden toegelicht, lopen achter op de planning. Dit betekent een voordeel op de afschrijvingslasten t.o.v. de geactualiseerde begroting van circa € 350.000 voordelig. Per saldo is het voordeel € 696.000.

Vaarwegen (€ 127.000 voordelig)

De inkomsten en uitgaven van onze havens en de Lemstersluis laten een voordelig saldo zien van € 127.000. Dit komt doordat we meer passanten in onze havens hebben mogen verwelkomen.

Groen (€ 146.000 nadelig)

De uitgaven binnen het product groen vallen € 146.000 hoger uit dan begroot. Dit heeft te onder andere te maken met:

- de renovatie van het groen Butsingel, Eikenlaan. De kosten (€ 80.000) waren begroot voor 2021 maar zijn uitgevoerd in 2022.
- de uitgaven van de voormalige camping Lemmer. Hier zorgen de noodzakelijke kosten die gemaakt zijn voor nutsvoorzieningen en belastingen voor een overschrijding van € 50.000.
- Het restant van de hoger uitgevallen uitgaven heeft grotendeels betrekking op het onderhoud van stranden (€ 14.000).

Afval (€ 675.000 voordelig)

Meerdere incidentele effecten leiden tot een incidenteel voordeel op de gehele afvalinzameling van € 675.000.

- De afvalstoffenheffing laat een meeropbrengst zien van € 213.000.
- Naast de areaaluitbreiding is het aantal omzettingen van het volume van de container hier deels een gevolg van.
- Daarnaast is het resultaat positief beïnvloed door de hogere marktprijzen voor metalen en oud papier. Samen levert dit een incidenteel voordeel op van € 334.000.
- Het saldo van de overige kleinere afwijkingen bedraagt € 128.000 voordelig.

Riolering/stedelijk water (€ 212.000 voordelig)

Per saldo is het voordeel € 212.000.

- In 2022 hebben we van het Wetterskip Fryslan een bedrag over eerdere jaren ontvangen ter compensatie van de overdracht stedelijk water (€ 140.000).
- Ook ontvingen we van het Wetterskip over 2021 € 52.000 voor het baggeren van Stedelijk Water.
- De verstrekte subsidie vanuit het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie vielen € 70.000 lager uit dan begroot. In 2023 gaan wij uitgebreid communiceren over deze stimuleringsregeling.
- De kosten voor baggeren van stedelijk water vielen in 2022 € 90.000 lager uit dan begroot. Dit heeft als oorzaak dat er minder werk is uitgevoerd dan gepland. Het werk is aanbesteed in 2022 en loopt door in het voorjaar van 2023. De totale som van het werk wordt dus uitgegeven over 2 boekjaren.

Grondbedrijf (afgerond € 405.000 nadelig)

Het financiële resultaat van de grondexploitaties over het jaar 2022 is afgerond € 405.000 lager dan bij de Najaarsrapportage (gewijzigde begroting) was voorzien. Zie voor een uitgebreide toelichting het beleidsmatige deel in hoofdstuk 2.3 Grondbedrijf (bladzijden 34 en 35)

Berekening

De grondexploitatie 2022 sluit met een negatief resultaat van afgerond € 536.000. Dit is inclusief een negatief resultaat van het bedrijventerrein De Ekers 3A van afgerond € 181.000. Hiervoor is bij de jaarrekening 2019 een reservering getroffen. Dit bedrag is in mindering gebracht op het verlies van € 536.000 en resteert er een verlies van afgerond € 355.000. Bij de najaarsrapportage werd nog een klein positief resultaat van € 50.000 begroot.

Oorzaak

Het verschil van € 405.000 nadelig wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toekomstige kostenstijgingen en lagere te verwachten opbrengststijgingen dan bij de najaarsrapportage werd aangenomen.

Overige verschillen (afgerond € 185.000 voordelig)

De afwijking van de realisatie t.o.v. de geactualiseerde begroting is verder te verklaren door kleinere mee- en tegenvallers van circa € 185.000 voordelig.

Programma 3. Economie

Overige verschillen programma 3 € 40.000 voordelig

Overige verschillen programma 1 € 40.000 voordelig bestaat uit kleinere mee- en tegenvallers.

Programma 4. Leefbaarheid en Onderwijs

Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning (voordeel € 108.000)

Leerlingenvervoer

Tijdens de lockdown is in januari en februari van 2022 de coulanceregeling toegepast. We verstrekten een voorschot van 80% van de normale omzet voor de niet-gereden ritten. Dit voorschot is, in overleg met de accountant van de vervoerder, omgezet in een bedrag om niet. Daarnaast is vanaf 1 augustus 2022 het nieuwe contract voor het vervoer in werking getreden.

Voorzieningen (voordeel € 23.000)

Kleine kernen

Het grootste deel van het budget is ingezet voor de ondersteuning van inwonersinitiatieven. Nog niet gehonoreerde aanvragen gaan we overhevelen naar 2023. Dit maakt dat de afwijking van 2022 een incidenteel karakter heeft. Dit betekent een voordeel van € 124.000. Daarnaast is er sprake van geringere mee- en tegenvallers van € 101.000 nadelig.

Onderwijs (voordeel € 251.000)

Basisonderwijs, onderwijshuisvesting

In dit budget zit ruimte voor afschrijving- en rentelasten uit investeringen in relatie tot het IHP (Investerings Huisvestingsplan). Een aantal projecten uit dit huisvestingsplan zijn vertraagd en de bouw start in 2023. Dit betekent een eenmalige meevaller van € 251.000.

Algemeen (voordeel € 112.000)

In de begroting 2022 zijn de afschrijving- en rentelasten voor de investering Brûsplak Joure gereserveerd. Dit project is nog niet gestart. Dit betekent een voordeel van € 112.000.

Programma 5. Sociaal Domein

Samenleving en sociaal wijkteam (saldo nadeel € 38.000)

Inwonersinitiatieven (€ 98.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 98.000 voordelig.

Basisvoorziening (€ 136.000 nadelig)

Op 7 oktober 2021 heeft het college de subsidieregeling 'Steunpakket De Fryske Marren voor welzijn en leefstijl in coronatijd' vastgesteld. Dit steunpakket biedt initiatiefnemers de kans een eenmalige subsidie aan te vragen voor de ondersteuning van jeugd- en kwetsbare mensen in De Fryske Marren en het bevorderen van een gezonde leefstijl van onze inwoners. De coronacrisis heeft veel invloed gehad op de inwoners van De Fryske Marren. Na de coronacrisis was het noodzakelijk om extra sociale activiteiten op te starten om ouderen en jongeren uit hun isolement te halen. Er zijn aanvragen ingediend en toegekend aan onder meer Leger des Heils, de Kear, Sociaal Goud. Het pakket kende een subsidieplafond van € 390.000 waar ca. € 275.000 van is uitgegeven. Bij het opheffen van de reserves corona in de jaarstukken 2021 hebben we geen rekening gehouden met deze claim in de reserve onderhanden werk.

Maatwerkvoorzieningen (saldo voordeel € 143.000)

WMO Maatwerkvoorzieningen (€ 473.000 voordelig)

Voorzieningen Wmo

- De uitgaven voor vervoersvoorzieningen, woningaanpassingen en hulpmiddelen zijn de afgelopen jaren gestegen door vergrijzing, rijksbeleid ten aanzien van langer zelfstandig wonen en prijsontwikkelingen. In 2022 was vooral een groei te zien in de kosten van vervoersvoorzieningen en het collectief vervoer. Corona zorgde de afgelopen twee jaar voor een vermindering van uitgaven op vervoer.
- Het abonnementstarief heeft effect op het aantal aanvragen voor woningaanpassingen.

Per saldo is sprake van een voordeel van € 15.000

Ondersteuning Wmo

- De uitgaven gaan trendmatig omhoog. De kosten per cliënt stijgen licht. Dit komt met name door meer specialistische hulp en gemiddeld meer uren zorg. Bij Hulp bij het Huishouden stegen de kosten opnieuw als gevolg van de invoering van het abonnementstarief.
- Er is een meevaller bij Beschermd Wonen. Dit komt door de inzet van een provinciaal expertiseteam, verschuiving naar ambulante (lokale) ondersteuning, meer middelen vanuit het Rijk en overgang van cliënten naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Deze meevaller draagt sterk bij aan het gerealiseerde, incidentele, voordeel. Ook bij de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang was er een financieel voordeel.
- De middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ zijn lokaal beschikbaar voor het verder verbeteren van de ketenzorg en de lokale aanpak voor de begeleiding en ondersteuning van personen met verward gedrag of vergelijkbare problematiek. De middelen zijn besteed aan extra inzet van wijk-GGD-ers.
- De uitgaven voor de vangnetvoorziening in Balk vallen vanaf mei 2022 onder dit budget. Deze kleinschalige woonvoorziening van 12 appartementen in een woonwijk in Balk is opgezet om kwetsbare inwoners tijdelijk een combinatie van onderdak en begeleiding te bieden om daarmee rust en een stabiel bestaan te creëren. De ondersteuning aan de bewoners is tijdelijk. De uitgaven hebben betrekking op huisvestingskosten en kosten van begeleiding, zowel Wmo als Participatiewet. Deze woonvoorziening heeft een sterk preventief karakter.

Per saldo is sprake van een voordeel van € 415.000

Bijdrage Wmo

Door een lichte toename van het aantal cliënten, extra afdrachten van eigen bijdragen door het CAK over 2021 en incidentele inkomsten en hebben we het afgelopen jaar meer inkomsten uit eigen bijdragen ontvangen dan begroot. Per saldo is sprake van een voordeel van € 26.000.

De overige mee- en tegenvallers bedragen € 17.000 voordelig.

Jeugd Maatwerkvoorzieningen (€ 330.000 nadelig)

Na jaren van daling zien we in 2022 het aantal kinderen en gezinnen die jeugdhulp ontvangen stabiliseren op het niveau van 2021. Hiermee blijft de verwachting van een stijging in de post-corona tijdperk achterwege. De gemiddelde kosten per jeugdige zijn licht gestegen. Over 2022 is er sprake van overschrijding van het budget van € 330.000. In de tweede helft van 2023 zal onderzocht worden of er sprake is van een structureel tekort. In het onderzoek worden ook de financiële gevolgen van de inkoop 2024 meegenomen. Tijdens het aanbestedingstraject zijn de tarieven opnieuw vastgesteld op basis van het uitgangspunt van de Jeugdwet om reële prijzen te hanteren. Daarnaast zijn de kwaliteitseisen aangescherpt. De verwachting is dat als gevolg hiervan de uitgaven vanaf 2024 zullen toenemen. De gevolgen hiervan zullen worden gerapporteerd in de daarvoor bestemde planning en control documenten.

Inkomensregelingen en participatie (saldo voordeel € 826.000)

Gecombineerde toelichting van Inkomensregeling en inkomensvoorzieningen zelfstandigen. (€ 16.000 nadelig)

Het aantal inwoners dat recht heeft op een uitkering blijft op een laag niveau. Dekking vindt plaats op basis van het BUIG-budget. Dat is een gebundelde uitkering van het rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en BBZ. Het Rijk houdt bij het vaststellen van het BUIG budget rekening met veel verschillende parameters. Een belangrijke parameter is het aantal bijstandsuitkeringen in historisch perspectief. Naast de bijstandsuitkeringen is ook deel van het budget beschikbaar voor de loonkostensubsidies. Ook dit wordt toegekend op basis van historisch perspectief en dit is gunstig voor onze gemeente, aangezien wij in verhouding meer inwoners met loonkostensubsidie aan het werk hebben.

We zien in de cijfers dat er op een aantal posten te laag is begroot. Dit zien we terug bij de loonkostensubsidie en bij de BBZ. We zien een grote onderschrijding bij uitkeringen en per saldo heft dat het tekort bij de loonkostensubsidie, BBZ en ander posten weer op. Alle posten zijn opgenomen in de BUIG gelden.

Per 1 januari 2022 kregen 639 inwoners een bijstandsuitkering en 43 inwoners een IOAW-uitkering. Op 31 december 2022 kregen 615 inwoners een bijstandsuitkering en 37 inwoners een IOAW-uitkering. Wij zien nog steeds een daling van het aantal uitkeringen. Per 1 januari 2022 kregen 78 inwoners een loonkostensubsidie en op 31 december 2022 waren dat er 104. Deze toename is positief, omdat deze mensen (deels) uit de uitkering gaan.

Re-integratie (€ 55.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 55.000 voordelig.

Inburgering (€ 54.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 54.000 voordelig.

Sociale werkvoorziening (€ 1.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 1.000 voordelig.

Bijzondere bijstand (€ 646.000 voordelig)

In 2022 is er een totaalbedrag uitgekeerd aan energietoelagen van € 3.373.100, waarvan € 928.500 als voorschotbetaling voor 2023. Het voorschotbedrag wordt in de jaarstukken opgenomen. Dit leidt tot een onderschrijding van € 468.000 op de begrote energietoelage 2022. Aangezien de huidige regeling voor 2022 doorloopt tot en met 1 april 2023 nemen we dit voordeel mee in de resultaatbestemming.

Schuldhelpverlening (€ 87.000 voordelig)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 87.000 voordelig.

Conflictzorg (saldo voordeel € 80.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 80.000 nadelig.

Gezondheidszorg (saldo voordeel € 80.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 80.000 voordelig.

Sociaal domein algemeen (saldo nadeel € 36.000)

Het saldo in deze productgroep is opgebouwd uit geringe voor- en nadelen van afgerond € 36.000 nadelig.

Financiën, algemene dekkingsmiddelen en overhead

Algemene uitkering (€ 1.100.000 nadelig)

De algemene uitkering laat een nadeel zien van circa € 1,1 miljoen

Dat heeft de volgende reden. De raad heeft op 22 februari 2023 de uitwerking van de decembercirculaire 2022 vastgesteld. Een onderdeel van deze circulaire is een besluit van het kabinet om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor ontvingen gemeenten in 2022 € 500 miljoen in de decembercirculaire 2022. Hiermee is voor onze gemeente een bedrag gemoeid van circa € 1,1 miljoen en deze moeten we overhevelen van 2022 naar 2023.

OZB (€ 250.000 voordelig)

Hier is een meeropbrengst van circa € 250.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de uitbreiding van het areaal;
- minder toegekende WOZ-bezwaren;
- en een intensieve controle op leegstand.

Algemene baten en lasten (€ 3.093.000 voordelig)

Overhead (€ 1.123.000 nadelig)

De uitgaven voor de ondersteuning van de primaire taken laten een nadeel zien van € 652.000. Het voordeel overige organisatiekosten van € 502.000 heeft betrekking op mutaties in de reserve onderhanden werk. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat na inzet van de reserves. Het nadeel op het onderdeel overhead bedraagt € 1.123.000.

Overhead personeel

Het nadeel op overhead personeel bedraagt € 910.000.

De inhuur van een aantal activiteiten (o.a. diensten bruggen) presenteren we in programma 2. Dit is een voordeel van circa € 200.000. Door de ontstane crisisopvang van Oekraïense vluchtelingen is een extra druk komen te liggen in de gemeentelijke organisatie. Deze extra kosten worden door het Rijk niet vergoed in de betreffende SiSa-regeling. Zie ook de toelichting bij de overige dekkingsmiddelen.

Personeel en organisatie

Het nadeel op personeel bedraagt € 100.000.

Dit is een gevolg van een overschrijding van de budgetten voor werving en selectie en het Arbo-budget.

Juridische Zaken

Er is een totale bijstelling van € 174.000.

Dit komt doordat het budget voor verzekeringen in de voorjaarsrapportage 2022 met € 150.000 en in de najaarsrapportage 2022 met € 85.000 naar boven is bijgesteld. Het budget voor verzekeringen was in 2021 niet toereikend, met name door de toegenomen premiekosten voor de verzekeringen. We kunnen nu een voordeel rapporteren van € 174.000 ten opzichte van de genoemde bijstellingen. Dit komt door lagere premies voor onze verzekeringsportefeuille dan voorzien, de schade-uitkeringen, overige meevallers en het voordeel op verzekeringen verklaren het genoemde voordeel.

Huisvesting

Het nadeel op de huisvestingskosten bedraagt € 135.000.

De kosten voor de schoonmaak en de levering van de schoonmaak en sanitaire artikelen zijn het afgelopen jaar aanzienlijk gestegen. Dit komt door een prijsverhoging en indexatie vanuit de leveranciers.

Financiën

Het nadeel op financiën bedraagt circa € 80.000.

Dit heeft drie oorzaken:

- We hebben extra fiscale expertise ingehuurd vanwege nieuwe en meer fiscale vraagstukken.

Zo kregen we er - naast de reguliere btw-werkzaamheden - diverse nieuwe loonheffingsaspecten bij. We kregen te maken met een vennootschapsregime en de fiscale advisering neemt toe op diverse dossiers. De toename van werkzaamheden leiden ertoe dat we ongeveer € 60.000 meer hebben uitgegeven dan we in onze begroting hebben opgenomen.

- Daarnaast heeft de accountant een meerwerknota ingediend voor extra werkzaamheden bij de jaarrekening 2021. Dit als gevolg van de controle van extra SiSa-regelingen ten opzichte van de jaarrekening 2020. Hiermee is een bedrag gemoeid van circa € 11.000. De auditcommissie heeft ingestemd met deze meerwerknota.
- Verder is er sprake van kleinere tegenvallers van circa € 9.000.

Daarnaast is er sprake van geringe mee- en tegenvallers in het taakveld overhead van circa € 103.000 nadelig.

Treasury en VPB (€ 238.000 nadelig)

Treasury laat een nadeel zien van € 178.000

Er is in 2022 minder rente doorberekend naar het grondbedrijf in verband met een sterk afgenomen boekwaarde van € 4.772.000 per 31 december 2021 naar € 895.000 per 31 december 2022. Dit is de verklaring voor het nadeel van € 178.000.

Heffing Vennootschapsbelasting (Vpb)

Tot en met het boekjaar 2021 had de gemeente nog de mogelijkheid de winst te verrekenen met de fiscale verliezen in de jaren voor 2021. Dit is vanaf 2022 niet meer mogelijk. Wij verwachten een vennootschapsbelastingaanslag van circa € 65.000. Dit betekent een nadeel van € 60.000 ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2022.

Overige verschillen (€ 184.000 nadelig)

Overige verschillen algemene dekkingsmiddelen van € 184.000 nadelig bestaat uit kleinere mee- en tegenvallers.

Analyse begrotingsrechtmatigheid per programma

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening moet een analyse gemaakt worden van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. (artikel 28, onderdeel a BBV). Deze verplichte analyse is ook prima geschikt voor het analyseren van de begrotingsrechtmatigheid. De Kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV en het door de raad vastgestelde controleprotocol dienen hierbij als handvat. Hieronder wordt per begrotingsafwijking geconcludeerd of de afwijking wel of niet meetelt voor het oordeel van de accountant:

Bedragen x € 1.000

Begrotingsafwijking	Conclusie: onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Conclusie:	Motivering van de conclusie
Programma 1: € 1.792.000	Onrechtmatig maar betreft presentatie specifieke uitkeringen. Dit betreft de uitgaven voor de huisvesting en opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne.	Geen invloed op begrotingsrechtmatigheid.	Hier staan direct gerelateerde opbrengsten tegenover. Het Rijk heeft voor de uitgaven voor de huisvesting en opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne een normatieve vergoeding beschikbaar gesteld (SISA-regeling Oekraïne).

In de programma's 2. Ruimte, 3. Economie, 4. Leefbaarheid en Onderwijs en 5. Sociaal Domein is er geen sprake van nadelige afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting.

Incidentele baten en lasten

Het structureel en incidenteel resultaat van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000

Structureel saldo jaarrekening	v/n	v/n
Saldo baten en lasten	v	3.123 v
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	v	5.911 v
Incidenteel rekeningsresultaat	- v	9.034 v
Incidentele baten en lasten		
Incidentele onttrekkingen aan reserves	18.953 v	
Incidentele toevoegingen aan reserves	-13.033 n	
Eenmalige projecten	-4.855 n	
Incidentele vrijval voorzieningen	- v	
Incidentele dotaties voorzieningen	-1.309 n	
Incidentele baten rijk energietoeslag	2.913 v	
Incidentele baten uitvoeringskosten klimaatakkoord	332 v	
Incidentele baten verkoop terreinen en overhoekjes	354 v	
Incidentele baten verkoop ligplaatsen woonboten	241 v	
Incidentele baten gronden in exploitatie blijvend agrarisch	250 v	
Totale incidentele baten en lasten		3.846 v
Structureel rekeningsresultaat	- v	5.188 v

Er wordt structureel een onttrekking aan de Reserve Kapitaallasten gedaan ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. In 2022 is een onttrekking opgenomen van € 318.000.

Incidentele baten en lasten

Het onttrekken van € 2,3 miljoen aan de algemene reserve in de kadernota 2020 was nodig om een sluitend meerjarenperspectief te presenteren.

Daarnaast zijn er extra dotaties aan de voorzieningen gedaan van € 1,3 miljoen.

De incidentele baten bestaan verder uit de energietoeslag van Rijk (€ 2,9 miljoen), uitvoeringskosten klimaatakkoord Rijk (€ 0,3 miljoen), verkoop terreinen en overhoekjes (€ 0,4 miljoen), verkoop ligplaatsen woonboten (€ 0,4 miljoen) en verkoop agrarische gronden (€ 0,3 miljoen).

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en organisatie			
0.1 Bestuur	-2.865	262	-2.603
0.2 Burgerzaken	-1.642	715	-926
0.4 Overhead	-1	-	-1
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-5.312	2.036	-3.275
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.102	69	-1.033
1. Bestuur en organisatie	-10.921	3.082	-7.839
2. Ruimte			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-968	807	-162
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-
2.1 Verkeer en vervoer	-10.990	574	-10.416
2.2 Parkeren	-7	-	-7
2.3 Recreatieve havens	-276	-	-276
2.4 Economische havens en waterwegen	-1.067	371	-697
2.5 Openbaar vervoer	-404	94	-309
3.1 Economische ontwikkeling	-126	4	-121
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-509	509	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-2	-	-2
4.2 Onderwijshuisvesting	-47	59	12
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1	2	1
5.2 Sportaccommodaties	-1.920	1.241	-679
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-29	15	-14
5.4 Musea	-56	-	-56
5.5 Cultureel erfgoed	-287	56	-231
5.6 Media	-12	120	108
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.112	517	-5.596
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-42	21	-21
7.2 Riolerings	-4.331	5.588	1.257
7.3 Afval	-5.783	7.512	1.728
7.4 Milieubeheer	-1.543	10	-1.533
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-848	478	-370
8.1 Ruimte en leefomgeving	-849	16	-833
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.633	1.097	-536
8.3 Wonen en bouwen	-3.902	1.739	-2.163
2. Ruimte	-41.743	20.828	-20.915
3. Economie			
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	-509	12	-497
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-240	27	-213
3.4 Economische promotie	-454	-	-454
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-73	45	-28
3. Economie	-1.275	83	-1.192
4. Leefbaarheid en onderwijs			
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	-367	-	-367
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.659	190	-2.469
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.455	1.486	-1.969
5.1 Sportbeleid en activering	-1.180	584	-595
5.2 Sportaccommodaties	-2.675	350	-2.325
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-918	54	-864
5.4 Musea	-444	-	-444

5.6 Media	-1.129	-	-1.129
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.476	52	-1.424
4. Leefbaarheid en onderwijs	-14.301	2.716	-11.585
5. Sociaal domein			
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.053	130	-2.923
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.084	-	-1.084
6.3 Inkomensregelingen	-17.856	13.231	-4.625
6.4 WSW en beschut werk	-3.627	-	-3.627
6.5 Arbeidsparticipatie	-2.903	129	-2.774
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.498	19	-1.479
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9.012	376	-8.636
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-11.646	-	-11.646
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-1.166	-	-1.166
7.1 Volksgezondheid	-2.516	132	-2.384
5. Sociaal domein	-54.361	14.017	-40.344
8. Bedrijfsvoering			
0.4 Overhead	-29.611	1.241	-28.370
8. Bedrijfsvoering	-29.611	1.241	-28.370
9. Financiën en algemene dekkingsmiddelen			
0.5 Treasury	-724	314	-411
0.61 OZB woningen	-	10.166	10.166
0.62 OZB niet-woningen	-97	1.702	1.604
0.64 Belastingen overig	-	170	170
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	94.766	94.766
0.8 Overige baten en lasten	277	4.723	4.999
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-65	-	-65
3.4 Economische promotie	-106	2.528	2.421
6.3 Inkomensregelingen	-283	-	-283
9. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	-999	114.367	113.368
Totaal programma's	-153.212	156.334	3.123
9. Financiën en algemene dekkingsmiddelen			
0.10 Mutaties reserves	-15.707	21.618	5.911
Mutatie reserves	-15.707	21.618	5.911
Begrotingssaldo	-168.919	177.952	9.033

EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.499	-965	7.916
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-6.103	6.948	-211
3.	Mutatie voorzieningen	-1.287	-438	1.963
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	12.699		4.586
5.	Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	550
Berekend EMU-saldo		6.808	5.545	14.804

Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie van de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de gemeente. Het EMU-saldo vervult een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. In de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) is bepaald dat de verschillende overheidslagen een gelijkwaardige inspanningsverplichting hebben om te voldoen aan de Europese begrotingseisen en daarmee bij te dragen aan een gunste budgettaire positie voor Nederland.

In bovenstaande tabel de berekening van het EMU-saldo voor onze gemeente. Het saldo is positief. Wij hebben daarom een positieve bijdrage geleverd aan het toegestane EMU-tekort.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
		Specifieke uitkering Juridische grondslag						
Verstrekkende	Uitkeringscode	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A13/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Aard controle R Indicator: A13/03	Aard controle R Indicator: A13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
			€ 22.809	Ja	€ 0	€ 22.809	Ja	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle R Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 2.794.300	€ 1.003.553		€ 65.604	€ 14.992	€ 405.789

			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11</i>	
				€ 220.290	€ 4.504.528	€ 4.504.528	Nee	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
			<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
			3	56	0	1	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09</i>			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)

			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21
			€ 1.140	€ 21.280	€ 0	€ 3.468	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden, indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden, indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26	
			€ 48.000	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 49.140	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
		1	SUVIS21-2-02412448	€ 58.622	€ 58.622	Ja		Ja

			2	SUVIS21-2-03017722	€ 0	€ 0			Het schoolbestuur heeft ervoor gekozen om de werkzaamheden op dit moment niet uit te voeren. Er is niet gestart voor de deadline van 31 augustus 2022 en daardoor vervalt het recht op deze subsidie.	
				Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)	Nee			
				Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09				
			1	SUVIS21-2-02412448	Ja					
			2	SUVIS21-2-03017722	Nee	Het schoolbestuur heeft ervoor gekozen om de werkzaamheden op dit moment niet uit te voeren. Er is niet gestart voor de deadline van 31 augustus 2022 en daardoor vervalt het recht op deze subsidie.				
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording informatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	
		SiSa tussen medeoverheden		Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06	

			1	030002 Provincie Friesland	€ 5.340	€ 5.340	€ 0	1	1
			2						
				Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwo- rding (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09</i>			
			1	030002 Provincie Friesland	43	Nee			
			2						
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen		Beschikkingsnu- mmer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwo- rding (Ja/Nee)
		Gemeenten		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C43/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06</i>
				RREW2020- 00450668	€ 74.363	€ 84.392	1.054		Ja
				Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?				
				<i>Aard controle D1 Indicator: C43/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08</i>				
			517		Ja				

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparen de voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/06</i>
			1	€ 11.561	€ 11.561	0	€ 2.723	€ 2.723
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekeningen verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>

			0	0	0	1	0	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/03</i> € 0	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C62/04</i> Nee				
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/01</i> € 856.693	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/02</i> € 0	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/03</i> € 0	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/04</i> -€ 159.339	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/05</i> € 1.378.761	
		Gemeenten						
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachters tandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/08</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachters tandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/09</i>	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/10</i>	
		1		€ 0		€ 0	€ 378.632	
		2						

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: D14/01	Indicator: D14/02	Indicator: D14/03	Indicator: D14/04	Indicator: D14/05	
			€ 107.604	€ 0	€ 85.410	€ 0	€ 139.208	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: D14/06	Indicator: D14/07	Indicator: D14/08	Indicator: D14/09		
		1						
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: D19/01	Indicator: D19/02	Indicator: D19/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
		Provincies en Gemeenten						

			Indicator: E20/01	Indicator: E20/02	Indicator: E20/03	Indicator: E20/04	
			€ 259.246	€ 649.894	€ 343.036	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveilig- heids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08	
1	101	Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Nee	0	de werkzaamheden worden naar verwachting de komende jaren uitgevoerd		
2	105	Verbreden van fietspaden aantal in meters	Nee	95	de werkzaamheden worden naar verwachting de komende jaren uitgevoerd		
3	108	Aanleg van een kruispuntplatea u ETW-ETW 30 km/uur wegen aantal in st	Nee	0	de werkzaamheden worden naar verwachting de komende jaren uitgevoerd		
4	122	Aanleg van een kruispuntplatea u ETW-ETW 60 km /uur wegen aantal in st	Nee	7	bij driesprong Huisterheide verwachten wij nog afrondende werkzaamheden		
5	123	Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverke er) 60 km/uur wegen aantal in st	Nee	5	een drempel wordt niet uitgevoerd; de andere wordt naar verwachting in 2023/2024 uitgevoerd.		
6	124	Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie) stroken en bermen 60 km/uur wegen aantal in meters	Ja	425			

			7	131 Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt 80 km/uur wegen aantal in st	Nee	0	de drempel wordt misschien in combinatie met andere werkzaamheden worden de komende jaren uitgevoerd	
			8	132 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom 80 km/uur wegen aantal in st	Ja	1		
			9	205 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Nee	0		
			10	208 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30 km/uur wegen aantal in st	Nee	1		
			11	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden, drempel en asverspringing 30 km/uur wegen aantal in st	Nee	2		
			12	223 (222) Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/uur aantal in st	Nee	2		
			13	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) 60 km/uur aantal in st	Nee	0		
			14					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveilig- heids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 321 Aanleg van een vrijliggend fiets- /bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/uur wegen) I aantal in meters	Nee	0			
			2 330 Aanleg van een kruispuntplatea u ETW-ETW 30 km/uur I aantal in stuks	Nee	0			
			3 332 Wegversmalling I aantal in stuks	Nee	0			
			4 347 Zebrapad I aantal in stuks	Nee	0			
			5 350 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone I aantallen in stuks	Nee	0			
			6 360 Aanleg van een kruispuntplatea u ETW-ETW 60 km/uur I aantallen in stuks	Nee	0			
			7 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechstanden (rekening houdend met landbouwverke er) I aantallen in stuks	Nee	0			
			8					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_geme entedeel 2022	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorz iening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorz iening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorz iening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorz iening oudere en gedeeltelijk arbeidsongesc hikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
			€ 9.346.021	€ 98.865	€ 610.232	€ 1.260	€ 170.509	€ 460
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhou d	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhou d	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubs idie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubs idie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloei en uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlen ing zelfstandigen 2004 (levensonderhou d) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlen ing zelfstandigen 2004 (levensonderhou d) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
			€ 398.623	€ 162.437	€ 0	€ 849.543	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangto eslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				

			Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06
			€ 32.000	€ 19.132	€ 161.836	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: G3/07	Indicator: G3/08	Indicator: G3/09	Indicator: G3/10	Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 49.119	€ 138.471	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 38.888	€ 13.969	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 59.143	€ 15.600	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 459	€ 1.180	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 1.029	€ 0	€ 195	€ 0	
			6 Totaal	-€ 1.029	€ 0	€ 147.804	€ 169.220	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0		Ja	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0		Ja	
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig		Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14		Aard controle R Indicator: G4/15
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: G10/01</i>	<i>Indicator: G10/02</i>	<i>Indicator: G10/03</i>			
			€ 116.010	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: G12/01</i>	<i>Indicator: G12/02</i>	<i>Indicator: G12/04</i>			
			€ 825	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022 deel gemeente	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G13/01</i>	<i>Indicator: G13/02</i>	<i>Indicator: G13/03</i>	<i>Indicator: G13/04</i>	<i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 13.500	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: H4/01</i>	<i>Indicator: H4/02</i>				
			€ 261.605	€ 329.250				

			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
1			650020 C 301 Gymlokaal Herman Gorterstraat 3 Balk	€ 883	€ 0	€ 883	€ 0	
2			650030 C 306 Gymlokaal Wijckelerweg 172a Sloten	€ 1.184	€ 0	€ 1.184	€ 0	
3			650040 C 101 Sporthal De Trime Balk	€ 3.909	€ 0	€ 3.909	€ 0	
4			650050 C 201 Sportzaal Echten	€ 2.551	€ 0	€ 2.551	€ 0	
5			650060 C104 SCC De Hege Fonnen Lemmer	€ 12.252	€ 0	€ 12.252	€ 0	
6			650070 C103 Sportzaal It Tsjillan Langweer	€ 5.453	€ 0	€ 5.453	€ 0	
7			650080 C 102 Sporthal De Stuit Joure	€ 6.619	€ 0	€ 6.619	€ 0	
8			650090 C 105 Sporthal Doniahal Sint Nicolaasga	€ 6.960	€ 0	€ 6.960	€ 0	
9			650100 C 305 Gymlokaal Streek 97 Sintjohannesga	€ 740	€ 0	€ 740	€ 0	
10			650110 C 307 Gymlokaal Kerklaan 76 Sint Nicolaasga	€ 770	€ 0	€ 770	€ 0	
11			650120 C 202 Sportzaal Woudfennen Joure	€ 2.855	€ 0	€ 2.855	€ 0	
12			650130 C 203 Sportzaal It Kamke Terherne	€ 125	€ 0	€ 125	€ 0	
13			650140 C 106 C401 Sportfun en Swimfun Joure	€ 17.163	€ 0	€ 17.163	€ 0	
14			650150 Zwembaden	€ 884	€ 0	€ 884	€ 0	
15			650170 Sportcomplexen en -velden	€ 56.748	€ 0	€ 56.748	€ 0	

			16	650180 C 5 Kleedgebouwen	€ 498	€ 0	€ 498	€ 0	
			17	650190 Beheer binnensport	€ 36.837	€ 0	€ 36.837	€ 0	
			18	800113 Beheer en onderhoud buitensportaccommodaties	€ 33.253	€ 0	€ 33.253	€ 0	
			19	Sporthal De Trime, Balk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			20	Sporthal De Stuit, Joure	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			21	Sporthal It Tsjillan, Langweer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			22	Sporthal It Kampke	€ 302	€ 302	€ 0	€ 0	
			23	Gymlokaal Herman Gorterstraat, Balk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			24	Gymlokaal Streek, Sintjohannesga	€ 567	€ 567	€ 0	€ 0	
			25	Gymlokaal De Foarmeling, Sloten	€ 251	€ 251	€ 0	€ 0	
			26	Kleedgebouw 1 Sint Nicolaasga	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			27	Kleedgebouw 2 Sint Nicolaasga	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			28	7370021 Vervangen hockey kunstgrasmat Lemmer	€ 51.938	€ 51.938	€ 0	€ 0	
			29	Verduurzamen sportbedrijf swimfun	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			30	Sportbedrijf Swimfun	€ 86.510	€ 0	€ 0	€ 86.510	
			31						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020- 2022		Beschikkningsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
						Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd
				Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1	1015947	€ 30.000	€ 0	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
			2	1035487	€ 127.713	€ 0	€ 37.713	€ 0	€ 127.713
			3	1042375	€ 56.575	€ 0	€ 26.575	€ 0	€ 26.575
			4						
				Kopie beschikkningsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07 1 1015947 2 1035487 3 1042375 4	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08 Ja Ja Nee				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H12/01 € 75.000	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02 Ja	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03 Ja			
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkningsnummer / kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01 1 SPUKIJZ21-22043 Naam locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06 1 Swimfun 2 Swimfun 3 Ny Sudersé 4 Ny Sudersé 5	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02 € 490.139 Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? Aard controle R Indicator: H25/07 Nov + dec 2021 jan-22 Nov + dec 2021 jan-22	Totale definitieve exploitatietekort Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03 € 490.139 Totale toezegging per locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08 € 283.755 € 195.677 € 7.416 € 3.291	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04 € 490.139 Hoogte definitief exploitatietekort per locatie Aard controle R Indicator: H25/09 € 283.755 € 195.677 € 7.416 € 3.291	Eindverantwoording Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05 Ja Besteding per locatie Aard controle R Indicator: H25/10 € 283.755 € 195.677 € 7.416 € 3.291	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11 € 283.755 € 195.677 € 7.416 € 3.291
FRL	FRL8C	Stimulering kleine maatschappelijk initiatieven Iepen Mienskipfun	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Fryslan			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/02	Aard controle R Indicator: FRL8C/03	Aard controle R Indicator: FRL8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/06
1	1847440	Iepen Mienskipfûns 2021			€ 0	€ 0	€ 76.788	
2	1952479	Iepen Mienskipfûns 2022			€ 52.004	€ 0	€ 52.004	
3								
	Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen		Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/07	Aard controle R Indicator: FRL8C/08	Aard controle R Indicator: FRL8C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL8C/11	
1	1847440			€ 0		€ 76.788	Nee	
2	1952479			€ 52.004		€ 52.004	Ja	
3								

Overige gegevens

Vaststelling jaarstukken en resultaatbestemming

Wij stellen u voor (collegebesluit 6 juni 2023):

1. Het definitieve jaarverslag en jaarrekening 2022 inclusief de accountantsverklaring en bijlagen vast te stellen met een saldo van € 9.033.000 positief;
2. De voorgestelde resultaatbestemmingen van € 9.033.000 vast te stellen (onderdelen a t/m e in jaarstukken 2022 op pagina's 13 en 14);
3. De einddatum van de exploitatie van het bedrijventerreinen Woudfennen III vast te stellen op 31-12-2035, met een resterende looptijd van 13 jaar;
4. Het overzicht met de stand van zaken van de kredieten (zie bijlage 2 voortgang kredieten in het boekwerk) ter kennisname aan te bieden aan de raad;
5. Een krediet beschikbaar stellen van € 2.413.000 (€ 2.078.000 te vermeerderen met niet verrekenbare BTW € 335.000) voor de uitvoering van het jaarplan vastgoed 2023 (zie bijlage 4) ten laste van de reserve.

Bedragen x € 1.000

Voorstel resultaatbestemming	Rekening 2022
Resultaat 2022	9.033
Te verdelen resultaat	9.033
a) Energietoeslag 2022	-468
b) Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein	-94
c) Egalisatievoorziening afvalstoffen	-675
d) Overschot SISA regeling Oekraïne	-1.846
e) Toevoegen aan reserve onderhanden werk tbv vastgoed	-2.531
f) Storten Algemene Reserve	-3.419
Bestemming	-9.033
Restant saldo	0

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van gemeente De Fryske Marren op 12 juli 2023.

Voorzitter

Griffier

Controleverklaring

Bijlagen

Bijlage 1 Beleidsindicatoren per programma

In deze bijlage staan de verplichte beleidsindicatoren opgenomen afkomstig van de site waarstaatjegemeente.nl. De referentiejaar zijn niet altijd actueel. Hierdoor is een vergelijking met de begroting of het voorgaande boekjaar niet altijd mogelijk. Wij hebben er daarom voor gekozen onze cijfers te vergelijken met de gemiddelde cijfers in Nederland.

Deze verplichte beleidsindicatoren van alle gemeenten staan weergegeven op de site waarstaatjegemeente.nl. Wij hebben hieronder de verplichte beleidsindicatoren gerubriceerd per programma.

Programma 1 Bestuur en organisatie

Beleidsindicatoren		Eenheid	Periode	Realisatie	
				De Fryske Marren	Nederland
01.	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2022	1,0	2,3
02.	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2022	2,0	4,6
03.	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2022	0,8	1,4
04.	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2022	3,0	6
05.	Verwijzingen Halt	per 10.000 inw., 12-17 jr	2021	8,0	8
06.	Jongeren met delict voor rechter	%, 12-21 jr	2020	1,0	1
07.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	9,70	
08.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	10,89	
09.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner (€)	2022	549,84	
10.	Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur	2022	12,94	
11.	Overhead	% van totale lasten	2022	18,68	

Programma 2 Ruimte

Beleidsindicatoren		Eenheid	Periode	Realisatie	
				De Fryske Marren	Nederland
12.	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2022	698	823
13.	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2022	848	905
14.	WOZ-waarde woningen	duizend euro	2022	284	317
15.	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2022	3,6	9,3
16.	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	167	169
17.	Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	36,9	26,8
18.	Demografische druk	%	2022	84,5	70,3

Programma 3 Economie

Beleidsindicatoren		Eenheid	Periode	Realisatie	
				De Fryske Marren	Nederland
19.	Functiemenging	%	2021	48	53,3
20.	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw, 15-64 jr	2021	194,7	165,1
21.	Banen	per 1.000 inw, 15-64 jr	2021	688,9	805,5

21.b	Werkloze jongeen	per 1.000 inw, 15-64 jr	2021	1	2
------	------------------	-------------------------	------	---	---

Programma 4 leefbaarheid en onderwijs

Beleidsindicatoren		Eenheid	Periode	Realisatie	
				De Fryske Marren	Nederland
22.	% Niet- sporters	%	2020	49,1	49,3
23.	Voortijdige schoolverlaters totaal (vo + mbo) %	%, 12-23 jr	2021	1,6	1,9
24.	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	0,7	2,7
25.	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	2	20

Programma 5 Sociaal domein

Beleidsindicatoren		Eenheid	Periode	Realisatie	
				De Fryske Marren	Nederland
26.	Jongeren met jeugdhulp	%, tot 18 jr	2022	7,9	10,7
27.	Netto arbeidsparticipatie	%	2022	72,3	72,2
28.	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw, 15-65 jr	2020	226,1	202
29.	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inw, 18 jr eo	2021	269,4	431,2
30.	% kinderen in uitkeringsgezin	%	2021	4	6
31.	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2022	510	640
32.	Jongeren met jeugdreclassering	%, 12-22 jr	2022	0,2	0,3
33.	Jongeren met jeugdbescherming	%, tot 18 jr	2022	0,9	1,1

Bijlage 2 Voortgang kredieten

Toelichting
afkortingen:

KN: kadernota

SISA: Single Information Single Audit (specifieke uitkering Rijk)

JP: door college vastgestelde jaarplannen t.l.v.
onderhoudsvoorzieningen

PN: perspectiefnota

CN: crisisnota 2020

TP: tractieplan (materieel)

JR: jaarrekening

Berg: begroting

Toelichting kleuren:

	: afgerond
	: verloopt volgens planning
	: vertraging dreigt
	: krediet is vertraagd

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
1.	Bestuur en organisatie				
	KN19/50	Onderzoek toekomst internationale betrekkingen	€ 15.000		
	KN16/72	Opbouwen BGT	€ 49.000		2023
	KN18/2	Traject lokale democratie 2019	€ 12.000		2023
	KN19/51	Jub. 30 jr stedenband Media Roemenië	€ 15.000		
	KN19/52	Onderz nw vormen van dienstverlening	€ 25.000		2023
	SISA	Tijd controle coronatoegangsbewijzen*	-		
	SISA	Tijd onderst toezicht/handhaving Corona*	-		
	SISA	Opvang vluchtelingen Oekraïne, Welgelegen	€ 522.500		
	SISA	Opvang vluchtelingen Oekraïne, De IJsvogel	€ 456.900		
	SISA	Opvang vluchtelingen Oekraïne, De Oorsprong	€ 362.500		
	SISA	Opvang vluchtelingen Oekraïne, algemeen	€ 58.000		
	JR21	Corona claim openbare orde en veiligheid	€ 31.000		
	JR21	Corona claim APV en bijzondere wetten	€ 40.000		2023
	JR21	Corona claim communicatie	€ 5.000		
		*zijn geen kredieten			

	Bron	Aanmelding kredieten	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
2.	Ruimte				
		2018			
	KN17/41	Vervanging geluidsscherm Haskerveldweg	€ 165.000		
		2019			
	KN18/1	Vervanging en renovatie kade Balk	€ 1.200.000		
	PN21/8	Elektrische installatie Riensluisbrug	€ 450.000		
		2020			
	Vm. gem. Gaasterlân-Sleat	Havenkwartier Balk	€ 1.128.000		2024
	KN16	Milieuterrein Balk	€ 600.000		

KN17/29, KN16/34	Straatweg Lemmer, noord en zuid	€ 1.325.000		2023
KN16	Aanpassing Plattedijk Lemmer	€ 520.000		2023
KN17/32	Fietspad Nijemirdum	€ 71.000		2023
KN17/79	Wandelstrook Tsjamkedykje Balk	€ 77.000		
KN18/1	Aanleg minirotonde Broek-Zuid	€ 201.000		
KN18/2	Herinr Haulsterweg/Jousterweg Haskerhorne	€ 238.000		2023
KN18/1	Herinrichting Van der Walplein Sloten	€ 169.000		
KN18/2	Ontsluiting De Burde Bakhuizen	€ 900.000		2025
KN19/23	Oeverconstructies vaarwegen 2020	€ 1.320.000		
KN17/39	Vervanging openbare verlichting 2020	€ 178.000		
KN19/21	Vervanging wegen 2020	€ 1.500.000		2023
K19/30	Parkeersituatie 't Zand	€ 80.000		
KN19/29	Veeg- en zuigmachine	€ 250.000		2023
JP20	Haskerhorne riolering Haulsterweg	€ 235.000		
KN18/2-3	Uitwerken visie begraafplaatsen	€ 180.000		2023
KN19/16	Restauratie lantaarn Jouster Toer	€ 200.000		
Vm. gem. Gaasterlân-Sleat	Omgeving gemeentekantoor Balk	€ 1.339.000		Nnb
	2021			
KN17/28	Loop-/fietsbrug Skipsleat Wyldehoarne	€ 440.000		2023
KN17/31	Driesprong Huisterheide Langwarderdyk	€ 200.000		2023
KN19/14	Herinrichting Middenweg-Bandsloot Bantega	€ 900.000		2023
KN18/2	Uitrol toeristische overstappunten	€ 67.000		2023
KN18/2-8	Aanleg carpoolplaats Joure-West	€ 107.000		2023
KN19/12	Opwaarderen Zuiderzeestraat Lemmer	€ 150.000		2023
PN21/6	Vervangen kleine bruggen	€ 150.000		
PN21/9	Verv auto- / calamiteitensteiger Lemmer	€ 130.000		2023
PN21/7	Renovatie Lemstersluis	€ 250.000		2023
KN21/11	Vervanging wegen	€ 1.500.000		2023
KN19/13	Opwaarderen ecol.hoofdstructuur Oudehaske	€ 57.000		
KN21/12	Vervanging oeverconstructies	€ 317.000		2023
CN20/16	Tijdelijke parkeervoorziening Lemmer	€ 90.000		2023
PN21/13	Wandelpad en pontje Woudagemaal	€ 198.000		2023
PN21/10	Verv steiger en palen Vuurtorenweg	€ 85.000		2023
JP20/2	Vrachtauto beheer/transport	€ 96.000		
JP20/45	Bestelauto garage/materieelbeheer	€ 45.000		2023
JP20/55	Bestelbus wijkbeheer	€ 25.000		2023
JP20/57	Bestelbus pick-up garage/materieelbeheer	€ 46.000		2023
JP20/66	Bestelbus wijkbeheer/gladheidsbestr	€ 45.000		2023
PN21/14	Zonnepanelen Swimfun	€ 1.950.000		2023
JP20/2A	Autokraan beheer en transport	€ 86.000		
JP20/121	Heftruck Afvalinzameling	€ 45.000		2023
JP20/126	Graafmachine Begraafplaatsen	€ 31.000		2023
JP20/381	Tractor wijkbeheer	€ 63.000		2023
JP21	Vervanging riolering Echtenerbrug	€ 415.000		
JP21	Verv riolering Schokland/Zuiderzeestr Lemmer	€ 800.000		
JP21	Vervanging persleiding en voedingskabels	€ 80.000		
JP21	DFM uitstroombakken	€ 15.000		
JP21	DFM reparaties etc.	€ 58.000		
JP21	Oosterzee-Buren Molenweg aanleg riolering	€ 45.000		

JP21	Sint Nicolaasga vervanging riolering	€ 95.000		
JP21	Balk Tsjamkedykje aanleg persleiding	€ 75.000		
JP21	Balk Zuid-Oost aanbrengen watervoorziening	€ 180.000		2023
JP21	Relining Joure, Sint Nicolaasga en Lemmer	€ 287.000		
JP21	Vervangen en renoveren gemalen	€ 310.000		
JP21	Sint Nicolaasga vervangen inspectieputten	€ 70.000		
JP21	Herstraatwerk vervanging riolering	€ 25.000		
PN21/4	Verv brug Oenemawei Terkaple overig	€ 220.000		2023
Subsidie	Uitbreiding fietsparkeren busstation Lemmer	-		
Vm. gem. Skarsterlân	Afwikkeling project Knooppunt Joure	-		2023
TP21/3A	Autolaadkraan Hiab duo	€ 85.000		2023
TP21/3	Vrachtauto MAN TGS 28	€ 120.000		2023
TP21/41	Bestelauto Mercedes Benz Afvalinzameling	€ 50.000		2023
TP21/1	Vrachtauto Iveco Infra	€ 45.000		2023
TP21/31	Bestelauto Iveco Infra	€ 50.000		
TP21/32	Vrachtauto Iveco Beheer en Transport	€ 42.000		2023
TP21/37	Bestelauto Iveco Wijkbeheer	€ 50.000		2023
TP21/39	Bestelauto Iveco Wijkbeheer	€ 45.000		2023
TP21/30	Bestelauto Iveco Infra	€ 42.000		2023
TP21/40	Bestelauto Iveco Wijkbeheer	€ 45.000		2023
TP21/42	Bestelauto Iveco Afvalinzameling	€ 50.000		2023
TP21/43	Bestelauto Iveco Afvalinzameling	€ 50.000		2023
PN21/4	Verv brug Oenemawei Terkaple installatie	€ 55.000		2023
TP21/10	Veegzuigmachine	€ 186.000		2023
TP21/100	Tractor Infra	€ 90.000		2023
KN17	Afwerking Roazebosk/omg knooppnt Joure	€ 160.000		2023
Subsidie	Fietsveiligheidsmaatregelen RO	€ 113.000		2026
Subsidie	Permanente verkeerseducatie 2021-2025	€ 46.800		
2022				
PN22/14	Vervanging kleine houten bruggen	€ 150.000		2023
PN22/6	Vervanging oeverconstructies vaarwegen	€ 613.000		2023
PN22/15	Vervanging openbare verlichting	€ 178.000		2023
TP21/36	Bestelauto Iveco Wijkbeheer	€ 45.000		
TP22/5	Scania Zijbelader, P 280 DB6x2*4HNB	€ 243.000		2023
TP22/7	Scania Zijbelader, P 280 DB6x2*4HNB	€ 243.000		2023
TP22/12	Scania, P 280 DB6x2*4HNB	€ 243.000		2023
TP22/13	Scania, P 280 DB6x2*4HNB	€ 243.000		2023
TP22/19	Scania, P 280 DB6x2*4HNB	€ 243.000		2023
TP22/60	Toyota Dyna	€ 45.000		2023
TP22/21	Riolering,Mercedez Benz 316CDI KA 325,165	€ 66.000		2023
TP22/20	Renault Riolering, Master 165-45 CC L4	€ 85.000		2023
JP20/190	Strooier gladheidsbestrijding	€ 40.000		
JP20/192	Strooier gladheidsbestrijding	€ 40.000		
JP20/194	Strooier gladheidsbestrijding	€ 40.000		
JP20/195	Strooier gladheidsbestrijding	€ 32.000		
JP20/196	Strooier gladheidsbestrijding	€ 32.000		
JP20/198	Strooier gladheidsbestrijding	€ 32.000		
JP20/199	Strooier gladheidsbestrijding	€ 32.000		
JP20/200	Strooier gladheidsbestrijding	€ 32.000		
TP21/10	Veegzuigmachine	€ 186.000		

TP21/100	Tractor Infra	€ 90.000		2023
TP22/121	Heftruck Hyster, H3.00 XM	€ 41.000		
TP22/1402	Houtversnipperaar, Lindana, TP 200 PTO	€ 33.000		2023
TP22/100	Tractor Valtra N122 versy	€ 110.000		2023
TP22/386	Zitmaaier Torp Groundmaster 401D	€ 95.000		2023
JP22	Langweer aanpassing Bakker Bastpad	€ 15.000		
JP22	Joure de Warren, verv riolering/aanleg RWA	€ 247.500		2023
JP22	Oudehaske Josterweg verv riolering	€ 1.550.000		2023
JP22	Bakhuizen St Odulphusstraat verv riolering	€ 264.000		2023
JP22	Lemmer Bantegastraat verv riolering	€ 27.000		
JP22	Balk afkopp Talmahiem/aanl infiltratieriool	€ 460.000		2023
JP22	Terherne hydraulische maatregelen	€ 35.000		
JP22	Goingarip verv persleiding/opheff instroom	€ 50.000		2023
JP22	DFM achterst onderh 12 peil beheersen kunstw	€ 60.000		
JP22	DFM relining diverse kernen	€ 250.000		
JP22	Vervangen persleidingen en voedingskabels	€ 75.000		
JP22	Vervangen en renoveren gemalen	€ 250.000		2023
JP22	Verv schakelkasten en leidingwerk gemalen	€ 80.000		2023
JP22	St Nic Rengersstr verv riolering/IT riool	€ 345.000		2023
JP22	Lemmer Zuiderzeestr verw 27 beerputten	€ 17.000		
JP22	DFM uitstroombakken	€ 15.000		2023
JP22	Herstraatwerk na vervanging riolering	€ 25.000		2023
Begr.22	Herinrichting 1e deel Jachthavendyk Balk	€ 237.000		2023
PN22/17	Rehabilitatie wegen	€ 1.300.000		2023
Budget: projectadministratie wordt opgeheven einde van het jaar (2022)	Veenweideprogramma 2020-20230	-		
JP22	Planvorming maatregelen klimaatadaptatie RB	€ 100.000		

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
2.	Ruimte				
	KN18/44	Aanpak maatschappelijke voorzieningen Balk	€ 136.000		
	KN19/60	Bijdrage biodiversiteitscampagne bewustzijn	€ 10.000		2023
	KN17/62	Harmonisatie wegenlegger	€ 34.000		2023
	KN15, KN16, KN19/55	Nieuwe Omgevingswet 2018	€ 550.000		2023
	KN17/54	Opstellen gemeentelijk monumentenbel.	€ 41.000		2023
	KN18 deel 2/22	Voorkoming vervolgschade Westermartoren	€ 50.000		2023
	KN18/43	Tijdelijke maatr. brandveiligh. camping Lemmer	€ 130.000		
	KN09	Aanleg fietspaden	€ 233.000		2023
	JR14	Aanleg tunnel Hollandiastraat	€ 39.000		
	KN16/66	Actualisatie BP Buitengebied Zuid-West	€ 118.000		2025
	KN18/2	Energietransitie De Fryske Marren	€ 346.000		2028
	JR13	Herstructurering Kade 5-7	€ 197.000		2024
	Subsidie	Landschapsbiografie	€ 5.000		
	KN17/56	Landschapsonwikkelingsplan	€ 25.000		
	Vm gem. Lemsterland	Lemmer, locatie gemeentehuis	€ 221.000		2023
	KN14	Omgevingsvisie DFM	€ 47.000		2023

Vm gem. Skarsterlân	Opruimen A7 Joure Zuid	€ 92.000		2028
Vm gem. Skarsterlân	Stimulering woningmarkt DFM/startersleningen	€ 229.000		2024
Vm gem. Skarsterlân	Verkeersk.aanpassingen knooppunt Joure(2008)	€ 33.000		2023
KN18/2	Vervolgaanpak Tûk Wenjen 2019	€ 437.000		2023
JP riolering	Afronden Delfstrahuizen-West	€ 145.000		2024
KN19/75	Plan van aanpak speelvoorzieningen	€ 8.000		
CN20/15	Verhoging budget Ziekten/plagen in het groen	€ 270.000		2023
Administratief	Werken van derden ruimtelijke ordening	-		
Reserve duurzaamheid	Duurzaamheidsvisie	€ 271.000		2030
PN21/5	Voorver verv elektr install Flevobrug	€ 30.000		2023
VJR21	Verwijderen rietpollen strand Lemmer	€ 35.000		
PN21/4	Voorber brug Oenemawei Terkaple	€ 25.000		2023
PN21/5	Verv elektrische installatie Flevobrug	€ 390.000		2023
PN21	Warmtetransitie	€ 212.000		2030
PN21	Energieloketten	€ 44.000		2023
PN22/18	Voorber. brug Slingerak-Huiberweg Langweer	-		2023
PN22/10, VJR22	Grootschalig onderhoud pont Langweer	€ 90.000		
Begr.22	Uitvoering klimaatakkoord capaciteit	€ 200.000		2023
AM22	Duurzaamheidsfonds kleine initiatieven	€ 100.000		2023
Begr.22	Camping Lemmer	€ 878.286		
Meicirculaire 2022	Uitvoeringskosten klimaatakkoord	€ 332.000		2023
JR21	Kerkenvisie	€ 75.000		2023
JR21	Parkeervoorziening nabij Heremastate	€ 74.000		2023
Begr.22 amendement	Subsidie Blikken Skuorre	€ 35.000		2023
PN21	Built to Order	€ 50.000		2023
JR19	Saldo de Ekers in OHW	€ 798.000		2023
JR21	Corona claim grondbedrijf	€ 6.000		
Vm. gem. Skarsterlân	Stimulering woningmarkt DFM			
Vm. gem Lemsterland	Lemmer, locatie gemeentehuis			
Samenwerkingsverband, alle partijen hebben geld ingelegd, waarmee de uitgaven worden bekostigd.	Greidhoeke +	€ 72.500		
SISA	Regeling reductie energieverbruik	€ 90.000		
SISA	Regeling reductie energieverbruik woningen	€ 100.000		2023
Begr.22	Aquathermie Balk	€ 100.000		

	Bron	Aanmelding kredieten	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
3.	Economie				
	Vm. Skarsterlân	<u>2020</u> Revitalisering Tolhûswei/Vegelinswei	€ 736.000		2024
	Vm. Skarsterlân	<u>2021</u> Bewegwijzering bedrijventerreinen	€ 181.000		2023
	KN18/24	Ontwikkeling Ulesprong	€ 75.000		2023
		<u>2022</u>			

	Begr.22	Strandzone Balk	€ 300.000		2023

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
3.	Economie				
	KN08	Economische Zaken	€ 49.000		2023
	KN08	Glasvezel	€ 126.000		
	KN18/1	Lemmer Poort van Zuidwest Friesland	€ 38.000		2023
	KN16	Ontwikkeling recreatie / toerisme Tsjûkemar	€ 305.000		2025
	KN08	Sociaal ec. beleid	€ 17.000		
	KN17/64	Versterking onderwijs-bedrijfsleven	€ 48.000		2023
	Subsidie	Cultuurtoerisme Tsjûkemar	€ 7.000		2023
	JR21	Corona claim achterblijvende inkomsten	€ 312.000		
	KN17	Vraagbundeling glasvezel	€ 500.000		

	Bron	Aanmelding kredieten	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
4.	Leefbaarheid en onderwijs				
		<u>2020</u>			
	KN19/33	Renovatie Paedwizer Sint Nicolaasga	€ 1.985.000		2026
	KN19/28	Verduurzamen sportzaal Woudfennen	€ 250.000		2023
		<u>2021</u>			
	PN21/27	Zuyderzee Lyceum Lemmer bouwrijpm. grond	€ 750.000		2024
	PN21/27	Scholen Sint Nicolaasga bouwrijpm. grond	€ 500.000		2025
	PN21/27	Westermarskoalle Joure uitbreiding	€ 600.000		
	PN21/27	Toekomst Bakhuizen renovatie/nieuwbouw	€ 2.000.000		2023
	TP21/38	Bestelauto Iveco Sportvelden	€ 50.000		2023
	PN21/27	Wumkesskoalle Joure renovatie (SISA)	€ 2.000.000		2023
		<u>2022</u>			
	Begr.22	Brusplak	€ 6.462.600		2027
	Begr.22	Verbreden toegangsweg SC Joure	€ 30.000		
	PN22/22	Vervanging hockey grasmat Lemmer	€ 250.000		2023
	TP22/56	Volkswagen Transporter	€ 45.000		2023
	TP22/109	Tractor John Deere 5080R	€ 65.000		2023
	TP22/117	Tractor New Holland T4,75	€ 65.000		2023

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
4.	Leefbaarheid en onderwijs				
	KN18/2	Bouwvoorbereiding Zuyderzee Lyceum	€ 376.000		
	KN17/65	Materiaal zelfwerkzaamheid(sport)	€ 105.000		

KN19/21	Onderwijshuisvesting AZC	€ 114.000		
CN20/24	Procesbegeleiding/bouwkundig advies Brûsplak	€ 39.000		
KN19/69	Uitbr It Klimmerblêd St Nicolaasga	€ 215.000		2026
KN19/67	Voorber renovatie Wumkesskoalle Joure	€ 126.000		
KN19/66	Voorber RKPC De Toekomst Bakhuizen	€ 155.000		2023
CN20/22	Constructiefout de Arke Lemmer	€ 72.000		2023
KN19/71	Constrfout ventilatie/verw De Bolster	€ 27.000		
PN21	Coronafonds subsidieregeling	€ 485.000		2023
PN21/30	Uitvoering cultuurnota	€ 25.000		
PN21/29	Beheer/onderhoud buitensportaccomm.	€ 160.000		2023
PN21/33	Voorber sportpark VV Renado/ Idskenh	€ 35.000		2023
SISA	SISA Rijksbijdr ivm lokaal sport/beweegakkoord*	€ 60.000		2023
PN22/24	Haskerfjild Joure eerste inrichting	€ 10.000		2023
PN22/24	Spoarsiker Echtenerbrug eerste inrichting	€ 12.000		
PN22/24	Spoarsiker Echtenerbrug medegebruik	€ 174.000		
PN22/24	Plein Joure bouwvoorbereidingskrediet	€ 10.000		
PN22/24	Projectleiding bouwvoorbereiding IHP	€ 75.000		
SISA	Nationaal programma onderwijs 2021	€ 668.200		2023
Begr.22	Voorber. huisvesting verenigingen Balk	€ 245.000		2023
Begr.22	Sport en bewegen: Scoren door samenspel	€ 80.000		2023
AM22	Fryske boeken voor basisscholen	€ 8.000		2023
AM22	Subsidie St Bibliotheken	€ 10.000		
JR21	Corona Claim Culturele activiteiten	€ 100.000		2023
JR21	Corona Claim Kunstzinnige vorming	€ 100.000		2023
JR21	Corona Claim Musea	€ 50.000		2023
JR21	Corona Claim Zwembad	€ 500.000		2023
JR21	Beleidsadviseur onderwijshuisvesting	€ 55.000		2023
JR21	Onderzoek accommodatiebeleid	€ 30.000		2023
JR21	Lokaal cultuuraanbod	€ 106.000		2023
	*is niet een krediet			

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
5.	Sociaal domein				
	KN16/80	Sociale veiligheid	€ 142.000		
	KN16	Huisvestingsoplossingen statushouders	€ 77.000		2024
	KN16/67	Vluchtelingendossier	€ 93.000		2024
	CN20/28	Vorbereiding nieuwe wet inburgering	€ 135.000		
	Begr.22 amendement	Wet inburgering ambities	€ 112.000		2023
	Begr.22 amendement	Leerroutes wet inburgering	€ 35.000		
	SUBS	Koploperproject cliëntenondersteuning *	€ 130.000		2023
	JR21	Corona Claim armoedebestrijding en bijz. bijstand	€ 50.000		2023
	JR21	Corona Claim onderuitputting WMO maatwerk	€ 50.000		2023
	JR21, VJR22	Nieuwe manier van werken WMO na aanbesteding	€ 294.000		2023
	JR21	Inburgering en lening inburgering	€ 25.000		2023
	JR21	Projectleiding Resultaatgerichte inkoop WMO	€ 100.000		2023
	SISA	Middelen aanpak energiearmoede *	€ 1.215.968		2023

		*is niet een krediet			

	Bron	Aanmelding kredieten	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
8.	Bedrijfsvoering	-			
9.	Financiën en algemene dekkingsmiddelen				
		<u>2017</u>			
	KN17/50	Gezamenlijke aanleg glasvezel	€ 550.000		
		<u>2019</u>			
	KN19/41	Storage en servers	€ 800.000		2023
		<u>2020</u>			
	KN19/44	Definitieve huisvesting Heremastate	€ 6.100.000		2024

	Bron	Aanmelding eenmalig budget	Oorspronkelijk krediet	Huidige status	Prognose afronding
8.	Bedrijfsvoering				
	KN16/55	Digitale dienstverlening	€ 148.000		2024
	KN15	DIV in beweging	€ 97.000		2023
	KN18/2	Formatie beleid/bedrijfsv Samenleving	€ 368.000		
	KN15	I-bewustzijn	€ 66.000		2023
	KN19	Ontwikkeling flexibilisering organisatie	€ 248.000		2023
	JR16	Project garantiebanen	€ 21.000		
	KN17/72	Verhogen ARBO-budget	€ 14.000		
	KN17	Voorbereiding aanpassing huisvesting ambt org	€ 91.000		2023
	KN16/55	Digitalisering werkprocessen	€ 180.000		2023
	JR21	Vergoeding dienstreizen hoger tarief	€ 58.000		2023
	KN19	Digitaal hulpmiddel	€ 90.000		2023
	JR21	Onvoorzien debiteuren corona	€ 72.000		
9.	Financiën en algemene dekkingsmiddelen				
	KN14	Verkoopopbrengst Bantegaplein	€ 140.000		2023

Bijlage 3 Overzicht afgesloten kredieten

In 2022 zijn de volgende kredieten afgesloten

Onderzoek toekomst internationale betrekkingen
 Jub. 30 jr stedenband Media Roemenië
 Tijd controle coronatoegangsbewijzen
 Tijd onderst toezicht/handhaving Corona
 Corona claim openbare orde en veiligheid
 Corona claim communicatie
 Vervanging geluidsscherm Haskerveldweg
 Vervanging en renovatie kade Balk
 Elektrische installatie Riensluisbrug
 Milieuterrein Balk
 Wandelstrook Tsjamkedykje Balk
 Aanleg minirotonde Broek-Zuid
 Herinrichting Van der Walplein Sloten
 Oeverconstructies vaarwegen 2020
 Vervanging openbare verlichting 2020
 Parkeersituatie 't Zand
 Haskerhorne riolering Haulsterweg
 Restauratie lantaarn Jouster Toer
 Vervangen kleine bruggen
 Opwaarderen ecol.hoofdstructuur Oudehaske
 Vrachtauto beheer/transport
 Autokraan beheer en transport
 Vervanging riolering Echtenerbrug
 Verv riolering Schokland/Zuiderzeestr Lemmer
 Vervanging persleiding en voedingskabels
 DFM uitstroombakken
 DFM reparaties etc.
 Oosterzee-Buren Molenweg aanleg riolering
 Sint Nicolaasga vervanging riolering
 Balk Tsjamkedykje aanleg persleiding
 Relining Joure, Sint Nicolaasga en Lemmer
 Vervangen en renoveren gemalen
 Sint Nicolaasga vervangen inspectieputten
 Herstraatwerk vervanging riolering
 Uitbreiding fietsparkeren busstation Lemmer
 Bestelauto Iveco Infra
 Permanente verkeerseducatie 2021-2025
 Bestelauto Iveco Wijkbeheer
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Strooier gladheidsbestrijding
 Veegzuigmachine

Heftruck Hyster, H3.00 XM
Langweer aanpassing Bakker Bastpad
Lemmer Bantegastraat verv riolering
Terherne hydraulische maatregelen
DFM achterst onderh 12 peil beheersen kunstw
DFM relining diverse kernen
Vervangen persleidingen en voedingskabels
Lemmer Zuiderzeestr verw 27 beerputten
Veenweideprogramma 2020-20230
Planvorming maatregelen klimaatadaptatie RB
Aanpak maatschappelijke voorzieningen Balk
Tijdelijke maatr. brandveiligh. camping Lemmer
Aanleg tunnel Hollandiastraat
Camping Lemmer
Landschapsbiografie
Landschapsontwikkelingsplan
Plan van aanpak speelvoorzieningen
Verwijderen rietpollen strand Lemmer
Grootschalig onderhoud pont Langweer
Corona claim grondbedrijf
Greidhoeke +
Regeling reductie energieverbruik
Aquathermie Balk
Glasvezel
Sociaal ec. beleid
Corona claim achterblijvende inkomsten
Vraagbundeling glasvezel
Verbreden toegangsweg SC Joure
Bouwvoorbereiding Zuyderzee Lyceum
Materiaal zelfwerkzaamheid(sport)
Onderwijshuisvesting AZC
Procesbegeleiding/bouwkundig advies Brûsplak
Voorber renovatie Wumkesskoalle Joure
Constrfout ventilatie/verw De Bolster
Uitvoering cultuurnota
Spoarsiker Echtenerbrug eerste inrichting
Spoarsiker Echtenerbrug medegebruik
Plein Joure bouwvoorbereidingskrediet
Projectleiding bouwvoorbereiding IHP
Subsidie St Bibliotheken
Vorbereiding nieuwe wet inburgering
Leerroutes wet inburgering
Formatie beleid/bedrijfsv Samenleving
Verhogen ARBO-budget
Onvoorzien debiteuren corona